

„A joint opened window to the universe mysteries”,

MIS CODE RO-BG 528,

finanțat prin programul Interreg V-A Romania Bulgaria

**STRATEGIE COMUNA
PENTRU
VALORIFICARE A PATRIMONIULUI
NATURAL SI CULTURAL**

REALIZAT DE:

Asociația Pentru Dezvoltare Prin Valorificarea Resurselor Europene CALLATIS

„A joint opened window to the universe mysteries”,

MS CODE RO-BG 528, finanțat prin programul Interreg V-A Romania Bulgaria

**STRATEGIE COMUNĂ PENTRU VALORIFICARE
A PATRIMONIULUI
NATURAL ȘI CULTURAL**

REALIZAT DE:

Asociația Pentru Dezvoltare Prin Valorificarea Resurselor Europene CALLATIS

Manager proiect:

Carmen Elena Coca

Expert implementare:

Romeo Boșneagu

Marinela Carmen Grigore

Elisabeta Trașcă

INTRODUCERE.....	1
1.GRUPURI ȚINTĂ	3
2.CADRUL LEGAL AL PATRIMONIULUI CULTURAL ȘI NATURAL.....	5
3.CARACTERISTICI GENERALE ALE ZONEI TRANSFRONTALIERE CONSTANȚA - DOBRICH - ANALIZĂ SITUAȚIONALĂ	7
3.1.Localizarea, populația, limitele și domeniul de aplicare	7
4. ANALIZA RESURSELOR TURISTICE DIN ZONA TRANSFRONTALIERĂ CONSTANȚA-DOBRICH.....	12
4.1.Resurse naturale (inventar).....	12
4.2. Resurse ANTROPICE (INVENTAR).....	21
4.3. Tendințe în dezvoltarea turismului la nivel internațional și național	42
4.4.Tendințe la nivel internațional în dezvoltarea anumitor forme de turism importante pentru județul Constanța.....	50
4.5. Analiza instrumentelor de marketing	63
5. RUTE TURISTICE PENTRU VALORIFICAREA RESURSELOR NATURALE ȘI ANTROPICE DIN REGIUNEA DOBRICH-CONSTANȚA	67
5.1. Analiza SWOT	67
5.2. Justificare pentru alegerea rutelor	69
5.3 Traseul nr. 1 Drumul păsărilor și al lacurilor din Dobrogea	70
5.4. Traseul nr. 2 " Fenomene stâncoase și cetățile din Dobrogea ".....	84
5.5. Traseul nr. 3 "Comorile verzi ale Dobrogei".....	98
6. PĂRȚILE INTERESATE	108
7. PARTEA STRATEGICĂ:	111
7.1. Măsuri pentru restabilirea rutelor / site-urilor și integrarea lor în lanțurile turistice.	111
7.2. Măsuri pentru promovarea rutelor/ site-urilor și integrarea lor în lanțurile turistice.....	113
7.3. Estimări bugetare pentru implementarea măsurilor.....	129
CONCLUZIE	132
BIBLIOGRAFIE.....	133
ANEXE	
FIȘE OBIECTIVE NATURALE	
FIȘE OBIECTIVE ANTROPICE	

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

INTRODUCERE

O abordare sustenabilă a patrimoniului cultural și natural din zona de graniță româno-bulgară este relevantă pentru viitorul numeroaselor și spectaculoaselor obiective și elemente care compun această moștenire și care constituie o sursă importantă de dezvoltare pentru întreaga arie.

Astfel, patrimoniul cultural propune locuitorilor și turiștilor o varietate de monumente istorice și arhitectonice, situri arheologice, legende și folclor, muzee sau biserici și mânăstiri, de valoare protejată prin lege sau recunoscute de comunitatea locală. Nu există județ sau district fără obiective de patrimoniu cultural.

Regiunile nu mai sunt autarhice, oricât de pline de resurse ar fi acestea. Ele depind tot mai mult de evoluțiile naționale și internaționale, de dinamicile interne, de implicarea actorilor interesați și de relațiile externe. Pentru a se dezvolta, ele se promovează pe plan extern, atât în calitate de entități omogene, cât și ca mozaic de oferte individuale.

În economiile și societățile moderne, marketingul teritorial este din ce în ce mai important, având în vedere globalizarea, legăturile tot mai strânse dintre regiuni, creșterea activităților turistice precum și nevoile economice tot mai complexe.

Elaborarea unei strategii pentru valorizarea patrimoniului natural și cultural al regiunii DOBRICH-CONSTANȚA, face parte din proiectul „*A joint opened window to the universe mysteries*”, MS CODE RO-BG 528, finanțat prin programul Interreg V-A România Bulgaria 2014 - 2020.

Proiectul este implementat în parteneriat de către Complexul Muzeal de Științe ale Naturii Constanța, Muzeul de Istorie Kavarna, Academia Navala „Mircea cel Bătrân Constanța și Colegiul „Mircea cel Bătrân” Constanța.

Obiectivul principal este creșterea utilizării durabile a patrimoniului natural și cultural comun în regiunea transfrontalieră DOBRICH-CONSTANȚA prin dezvoltarea unor rute turistice integrate. Turismul, în special cel cultural și istoric, este un sector-cheie în dezvoltarea regiunii transfrontaliere, așa cum este indicat în documentele strategice și de programare la diferite niveluri de guvernare.

Regiunea este bogată în locuri și situri culturale; una dintre cele mai importante valori culturale comune ale regiunii țintă este moștenirea comună romană; există situri arheologice romane și bogate colecții muzeale. Aspecte ale acestei tematici turistice sunt în curs de dezvoltare și au fost făcute investiții în infrastructură, inclusiv din fonduri UE.

Cu toate acestea, acest potențial nu este utilizat în totalitate - nu există un produs turistic comun al patrimoniului antropic și natural sau prezentarea acestor active care au o dimensiune transfrontalieră reală, nu sunt promovate îndeajuns. În plus, în cea mai mare parte, aceste valori sunt necunoscute în afara comunităților locale.

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

Proiectul îmbunătățește potențialul turismului cultural în regiunea transfrontalieră Dobrich-Constanța, umplând golurile, dezvoltând și promovând trei trasee turistice integrate pentru patrimoniul din regiune. Este nevoie de o abordare comună și strategică bazată pe avizul expertului și pe inovare, care să implice toate părțile interesate.

Aceste acțiuni reflectă cel mai semnificativ potențial al regiunii transfrontaliere Dobrich-Constanța pentru dezvoltarea turismului cultural, iar rezultatul așteptat - un produs turistic comun al patrimoniului - este cea mai bună modalitate de a realiza pe deplin activele culturale ale regiunii. Acest lucru va îmbunătăți utilizarea în regiune a calității necesare și va îndruma comunitatea țintă spre creșterea economică, o mai bună conectivitate, o cooperare durabilă, îndeplinind astfel obiectivele proiectului „*A joint opened window to the universe mysteries*”.

Strategia a fost elaborată pe baza documentelor întocmite în cadrul proiectului „*A joint opened window to the universe mysteries*” și anume:

- Strategia de dezvoltare
- Fișa de date.

La baza strategiei se află propunerile partenerilor Complexului Muzeal de Științe ale Naturii și Muzeul de Istorie Kavarna, stabilite în comun în cadrul proiectului, având drept obiectiv să susțină dezvoltarea zonelor pilot prin identificarea bunurilor de patrimoniu cheie și a oportunităților de dezvoltare asociate.

Strategia de marketing teritorial propusă ia în considerare mai ales bunurile de patrimoniu selectate de parteneri pentru a forma listele de priorități în vederea atragerii investițiilor.

În același timp, ea integrează proprietățile de patrimoniu și oportunitățile de dezvoltare asociate, care sunt obiectul modelelor de afaceri legate de patrimoniu dezvoltate de fiecare partener, în scopul de a beneficia de pe urma lor și de a susține o dezvoltare mai largă și o strategii promoțională.

Strategia de marketing teritorial are două direcții de intervenție: centralizată (la nivelul proiectului) și descentralizată (la nivel teritorial).

Rezultatele așteptate sunt o vizibilitate crescută a teritoriilor partenere, o poziționare mai clară ce se concentrează pe patrimoniu ca parte a unui parcurs de dezvoltare, o coeziune locală sporită.

Rezultatele pe termen lung generate de adoptarea și implementarea strategiei la nivel local sunt legate de atragerea investitorilor și valorificarea oportunităților identificate, investițiile în patrimoniu și bunurile asociate și în vecinătăți.

Anvergura strategiei

Aceasta este proiectată să ajute la dezvoltarea durabilă a teritoriilor pilot prin atragerea investitorilor și ajutorarea entităților locale, precum și să conceapă și să implementeze strategii de dezvoltare adecvate. Strategia este menită să pună în mișcare un mecanism de stimulare a diferitelor investiții în patrimoniu, atât în patrimoniul construit, cât și în cel natural.

Oportunitățile identificate vor trebui în continuare susținute și stimulate și după finalizarea proiectului „*A joint opened window to the universe mysteries*”, pentru a avea rezultate semnificative și să fie capabile să genereze dezvoltare bazată pe patrimoniu / cultură.

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificarea a patrimoniului natural și cultural - Constanța

Strategia actuală de valorificare a resurselor antropice și naturale, este un document integrat între activitatea celor două echipe de cercetători și experți în domeniile marketing, turism și comunicare.

Scopul strategiei

Pe termen lung, proiectul urmărește să asigure o valorificare superioară și responsabilă a vestigiilor arheologice și amenajărilor muzeistice din regiunea de graniță România-Bulgaria, mai precis în aria județului Constanța și regiunea Dobrich, prin dezvoltarea activității turistice, precum și a posibilităților de protejare a resurselor naturale.

Obiective generale

- Contribuția la dezvoltarea coeziunii și a rețelelor locale cu scopul de a stimula investițiile în industriile creative și zonele economice care se bazează pe resursele naturale și antropice (cum ar fi turismul cultural specific, industria ospitalității), dezvoltarea la nivel local de rețele de ONG-uri și companii direct interesate în conservarea și valorificarea patrimoniului cultural.

- Atragerea partenerilor și investitorilor pentru proiectele bazate pe resurse naturale și antropice de interes.

Principalele obiective sunt menite nu doar de a atrage atenția asupra oportunităților de dezvoltare oferite de patrimoniu (mai ales de bunurile construite), dar și de a genera un climat adecvat în care să acționeze mecanismele investiționale.

1.GRUPURI ȚINTĂ

Tipuri de turiști

Potrivit expertizei studiului documentelor existente și analizei informațiilor, se propune segmentarea turiștilor în patru categorii (tipuri de turiști), după cum urmează:

A. Turiști locali - turiști din locuri care nu se află la mai mult de 50 km. Nu au nevoie de cazare în destinație. Călătoria lor este de până la o oră, folosind propriul mijloc de transport sau transportul public.

B. Turiști din țară - turiști de la distanțe de până la 400 km. Călătoria lor durează până la 3-5 ore, folosind propriul mijloc de transport sau transportul public. Ei au nevoie de cazare în destinație în hoteluri, apartamente și pensiuni.

C. Turiști internaționali. Pentru călătorii folosesc transport internațional - transport aerian, nave de pasageri (croaziere), autobuze turistice, autoturisme proprii. Călătoria lor durează de la câteva ore până la câteva zile. Este posibil ca ei să aibă nevoie de cazare în destinație în hoteluri, apartamente sau pensiuni sau nu au nevoie (turiști de croazieră).

D. Cicliști, turiștii de croazieră și iahturile - călătoria lor durează de la mai multe ore până la câteva zile. Pot avea nevoie de cazare în destinație în hoteluri, apartamente sau pensiuni sau nu au nevoie (în cazul turiștilor de camping).

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificarea patrimoniului natural și cultural - Constanța

Această segmentare va sprijini procesul de dezvoltare a mixului de marketing, va facilita definirea clară a canalelor de comunicare, strategia de produs, preț și de publicitate a produsului cultural și istoric comun.

Etape pentru creșterea vizitarea, pe baza ciclului de viață al traseului

Ciclul de viață al traseului este subordonat modelului stabilit pentru fiecare destinație:

- introducerea unui nou traseu (destinație);
- creștere - interes crescut, investiții în infrastructura turistică;
- maturitate - interes maxim, sporirea infrastructurii turistice;
- saturație - surplus de aprovizionare, mutarea căutării;
- *fading* - căutare redusă, oferte speciale pentru a menține interesul.

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

2.CADRUL LEGAL AL PATRIMONIULUI CULTURAL ȘI NATURAL

A) România

În România, au fost identificate în cadrul Programului Operațional de Cooperare Transfrontalieră România-Bulgaria 2014-2020 un număr de 268 obiective de patrimoniu cultural de interes național și internațional, la care se adaugă muzee locale de istorie și artă, monumente de interes local, case memoriale, biserici valoroase sau legende în toate municipiile și orașele, dar și multe comune. Similar, în Bulgaria, au fost identificate 88 de obiective, din care unul dintre cele mai proeminente site-uri culturale din regiune este reprezentat de Bisericile rupestre din Ivanovo, incluse pe Lista Patrimoniului Mondial UNESCO. Elemente valoroase, cu baze comune, se găsesc în ambele zone de graniță, română și bulgară, având un potențial real și important din punct de vedere cultural pentru o valorificare în comun: cetați (localități) antice, dacice, grecești, bizantine și romane din Dobrogea și zona transfrontalieră aferentă Dunării.

În ceea ce privește patrimoniul natural¹, zona este caracterizată de o mare biodiversitate, precum și de situri protejate și un peisaj natural divers. Nivelul de protecție a acestor arii variază de la parcuri naturale la arii Natura 2000 – 232 de situri, de la rezervații ale biosferei - Rezervația Biosferei Delta Dunării în România, până la situri UNESCO - Parcul Natural Rusenski Lom, în Bulgaria.

În plus, coasta Mării Negre, atât în România cât și în Bulgaria, este bogată în arii protejate, reprezentate de habitatele marine de interes comunitar, cum ar fi dune și bancuri de nisip, estuare, golfuri și lagune, terase mlăștinoase, recifuri, peșteri marine, faleze, și de arii de protecție pentru zona marină.

În spiritul prezentei *Strategii*, există, de asemenea, numeroase zone și peisaje valoroase pentru comunitățile locale sau chiar la nivel regional, neprotejate prin lege, dar de interes turistic, de exemplu peisaje dunarene sau la Marea Neagră, zone de deal cu păduri de foioase, etc.

Deși moștenirea culturală și naturală, așa cum reiese din abordările curente, nu face parte din dezbaterile privind sustenabilitatea și dezvoltarea sustenabilă, conservarea și managementul moștenirii naturale și culturale, precum și a cunoștințelor și abilităților tradiționale cu care sunt acestea asociate, pot contribui puternic la dezvoltarea sustenabilă la nivelul tuturor palierelor ei de bază: sustenabilitatea mediului înconjurător, dezvoltarea socială incluzivă, dezvoltare economică incluzivă, pace și securitate, mai ales dacă sunt ghidate de cele trei principii guvernante ale sustenabilității, egalității și drepturilor omului².

În acest context, o economie prietenoasă față de moștenirea și resursele culturale și naturale începe cu preocupările mediului de afaceri privind dezvoltarea, sustenabilitatea și, în final, cu dezvoltarea sustenabilă a afacerii și a comunităților cu care interacționează.

Mediul de afaceri și activitățile economice care valorifică patrimoniul cultural și

¹ *Cohesion Policy Support for Local Development: best practices and and future policy options*, DG Regio, CCI n. 2009.CE.16.0.AT.081, Final Report

² *Toyama Proposal on Heritage and Sustainable Development*, 40th Anniversary of the World Heritage Convention, UNESCO World Heritage

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

natural joacă un rol semnificativ în asigurarea integrității, calității și autenticității patrimoniului, fără de care acestea nu pot contribui la dezvoltarea sustenabilă, cu precădere economică, a unei comunități sau regiuni.

Pentru a-și asuma acest rol, mediul de afaceri este de dorit să înțeleagă și să adopte voluntar măsuri de valorificare durabilă a patrimoniului pe care se bazează afacerile lor, să coopereze cu toți ceilalți participanți la procesul de dezvoltare durabilă, și anume cu părțile interesate - stakeholderii (autorități publice, proprietarii sau administratorii prin lege a resurselor de patrimoniu, custozii ai ariilor protejate), cu actorii direcți ai valorificării moștenirii culturale și naturale (alte entități private cum ar fi ONG-urile, turiștii/utilizatorii/consumatorii finali ai serviciilor și produselor lor care integrează resursele de patrimoniu), precum și mai ales cu comunitatea locală.

Prin raportare la aceste principii și pentru a elabora o strategie care să reflecte situația concretă a zonei de graniță româno-bulgară, a fost analizată interacțiunea cu patrimoniul cultural sau natural pe care își bazează activitatea economică în mod direct sau indirect, modul în care se poziționează față de conceptele de valorificare sustenabilă a moștenirii culturale și naturale, ce strategii au în prezent sau disponibilitatea de implicare pentru viitor.

De asemenea, s-a verificat modul în care mediul de afaceri este conectat direct cu comunitățile locale, cu stakeholderii și cu „consumatorii” activităților lor economice dedicate patrimoniului – turiști, clienți, etc. – în funcție de sector, sau dacă sunt conștiente de semnificația obiectivelor de patrimoniu pentru bunăstarea afacerii lor.

O analiză similară s-a realizat asupra stakeholderilor pentru a identifica cadrul în care proprietarii, administratorii sau custozii patrimoniului cultural și natural din zona Constanța – Dobrici colaborează cu mediul de afaceri și percepțiile acestora asupra efectelor produse de activitățile economice asupra patrimoniului.

În termeni generali, stakeholderii sunt familiarizați cu conceptele de dezvoltare sustenabilă și valorificare economică sustenabilă a patrimoniului, însă subiectul valorificării economice durabile a patrimoniului nu se găsește ca atare pe agenda de preocupări curente a niciunei entități. Prioritățile entităților sunt, în prezent, centrate pe salvagardarea patrimoniului, asigurarea de fonduri și inițierea de proiecte finanțabile mai ales din surse terțe, precum și pe asigurarea implementării legislației de protecție a patrimoniului, mai ales de către mediul privat. Autoritățile locale au priorități de natură investițională pentru asigurarea infrastructurii primare sau de stimulare a atractivității localităților. Cu toate acestea, strategiile de dezvoltare locale sau regionale cuprind obiective și proiecte legate de „moștenirea culturală”, „protecția mediului înconjurător” sau „conservarea biodiversității”, fără însă a insista pe o legătură aprofundată cu mediul de afaceri, în ceea ce privește corelarea acțiunilor dintre părțile interesate, astfel încât să se aibă în vedere o valorificare economică durabilă a patrimoniului.

În paralel, există o preocupare constantă pentru crearea de legături viabile și funcționale cu entități – private sau non-guvernamentale – care să asigure valorificarea patrimoniului.

Acest context internațional și transfrontalier român-bulgar a fundamentat și structurat *Strategia pentru valorizarea patrimoniului natural și atropic în România și Bulgaria*, astfel încât măsurile propuse să fie relevante pentru întregul spectru de actori instituționali și privați care concură la protejarea, conservarea și valorificarea sustenabilă a patrimoniului natural și atropic.

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificarea a patrimoniului natural și cultural - Constanța

3.CARACTERISTICI GENERALE ALE ZONEI TRANSFRONTALIERE CONSTANȚA - DOBRICH - ANALIZĂ SITUAȚIONALĂ

3.1.Localizarea, populația, limitele și domeniul de aplicare

A) Constanța

Prezentarea județului Constanța în context regional

Județul Constanța este situat în extremitatea sud-estică a României, în jumătatea sudică a Dobrogei, aparținând Regiunii de Dezvoltare Sud-Est. Se învecinează la nord cu județul Tulcea, la est cu Marea Neagră, la sud cu Bulgaria și la vest cu fluviul Dunărea, care îl separă de județele Călărași, Ialomița și Brăila. Cu o suprafață de 7.071 kmp (3,0% din suprafața națională; 19,8% din suprafața regiunii), județul Constanța ocupă locul 8 ca mărime la nivel național și locul doi la nivel regional, după județul Tulcea.

Din punct de vedere al populației după domiciliu, cu 766.315 locuitori, județul Constanța ocupă prima poziție la nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est (27,1% din total regional) și este pe locul 4 la nivel național, după municipiul București și județele Iași și Prahova (3,5% din total național). Cu un număr de 3 municipii și 9 orașe, Constanța este județul cel mai urbanizat din România, cu circa 70% din totalul populației cu domiciliul în mediul urban.

Prin HG 998/2008 pentru desemnarea polilor naționali de creștere cu modificările ulterioare (HG 1149/2008), Constanța a fost desemnată ca „**pol național de creștere** în care se realizează cu prioritate investiții din programele cu finanțare comunitară și națională”.

Relief

Predomină relieful de podiș cu altitudine redusă (în general sub 200 m, doar pe alocuri în nordul județului atingând 250 m altitudine). În partea de sud se întinde Podișul Dobrogei de Sud, cu aspect de câmpie înaltă, puternic fragmentat de o rețea hidrografică, cu văi ramificate. În partea de nord a județului se desfășoară marginea sudică a Podișului Casimcea, format din sisturi verzi strâns cutate, peste care sunt dispuse calcare jurasice și depozite de loess.

Litoralul Mării Negre este format la nord din cordoane de nisip, care separă o serie de lacuri de la Marea Neagră, iar în partea sudică se remarcă o faleză abruptă formată din calcare și loess, cu înălțimi de 15-30 m.

Climă

Clima orașului Constanța evoluează pe fondul general al **climatului temperat continental**, prezentând anumite particularități legate de poziția geografică și de componentele fizico-geografice ale teritoriului. Având în vedere poziția geografică (între Dunăre și Marea Neagră) și particularitățile reliefului, clima are caracter continental, cu nuanțe excesive, cu veri fierbinți și uscate, ierni reci, vânturi puternice din nord-est, ploi rare și neuniform repartizate.

Prezența Mării Negre cu o permanentă evaporare a apei, **asigură umiditatea aerului**

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

si totodată provoacă reglarea încălzirii acestuia. Temperaturile medii anuale se înscriu în valori superioare mediei pe țară. Climatul maritim, caracteristic acestei zone, prezintă o stabilitate termică a atmosferei. Temperatura medie în lunile iunie-august depășește 25° C. În zona litorală, climatul este continental de stepă, cu influențe marine, fiind caracterizat prin veri a căror căldură este atenuată de briza mării și ierni blânde, marcate de vânturi relativ puternice și cu frecvență mare (frecvența calmului în zona litorală: 9%).

Regimul climatic se caracterizează prin veri mai puțin fierbinți, datorită brizelor marine și ierni mai blânde, datorită acțiunii moderatoare a Mării Negre. Temperaturile medii anuale variază între 10⁰C în nordul și centrul județului și puțin peste 11⁰C, în sud. Precipitațiile medii anuale variază între 400 mm/an - 500 mm/an, litoralul beneficiind de cea mai mică cantitate de precipitații (cu o medie multianuală de 400 mm).

Anotimpul cald înregistrează 100-120 zile cu temperaturi de 20-25 ° C și 20-30 zile tropicale cu temperatura minimă absolută înregistrată 25°C. Temperaturile medii multianuale înregistrează cele mai mari valori din întreaga țară, situându-se la 11,2 grade C. Media maximelor lunare, cu valori de peste 30 grade C sunt atinse în iulie, august și septembrie; în aceste luni valorile minimelor lunare și anuale atingând 12 -13 grade C. Primăvara, datorită prezenței mării, temperaturile sunt mai coborate cu 1 – 3 grade C decât în interiorul Dobrogei, iar toamna, din aceleași motive, sunt mai ridicate cu câteva grade.

Durata de strălucire a soarelui se ridică la o valoare medie multianuală de 2286,3 ore/an. Precipitațiile sunt reduse, sub 400 mm/an, municipiul Constanța aflându-se în arealul cu probabilitatea cea mai redusă a precipitațiilor din toata Dobrogea. În ceea ce privește vânturile, cele predominante sunt cele din sectorul nordic (NV, N, NE) se înregistrează și cele mai mari viteze medii anuale: 7,4 m/s pentru nord, 6,7 m/s pentru nord-est și 4,7 m/s pentru nord-vest. **Situat într-o zonă puternic aerată și ventilată, municipiul Constanta nu se confruntă cu probleme majore de poluare a aerului.**

Rețeaua hidrografică

Județul Constanța este mărginit la vest de fluviul Dunărea (pe o distanță de 137 km) și la vest de Marea Neagră, fiind totodată traversat de la vest la est de Canalul Dunăre-Marea Neagră, care face legătura între fluviu și mare. Totuși, făcând abstracție de aceste elemente definitorii, densitatea rețelei hidrografice are cea mai redusă valoare de pe întreg teritoriul țării.

Râurile, de mici dimensiuni, care străbat județul (Valea Carasu, Valea Baciului și Casimcea), se îndreaptă fie spre Dunărea, fie spre lacurile de pe țărmul Mării Negre. Rețeaua hidrografică mai cuprinde și lacuri naturale și de luncă, lagune, limane marine, cum ar fi: Oltina, Istria, Sinoe, Corbu, Techirghiol, Tașaul, Nuntași, Siutghiol, Tatlageac, Mangalia, precum și limanele marine.

Flora și fauna

În acest areal s-au dezvoltat specii de plante care s-au adaptat condițiilor climatice de umiditate redusă, caracteristice zonei de stepă (elemente floristice est-europene și specii mediteraneene și balcanice) și de litoral.

Condițiile naturale de pe teritoriul județului au avut influență și asupra faunei. În zona

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

de litoral se întâlnesc diferite specii de reptile și mai multe specii de pescăruși. Printre mamiferele care trăiesc pe teritoriul județului se numără iepurii, dihorii, lupii, vulpile etc.

Infrastructura tehnico-edilitară necesară dezvoltării turismului *Infrastructură de acces*

Rutieră:

Județul Constanța este accesibil prin următoarele artere rutiere:

- dinspre *București*, accesul se poate realiza pe Autostrada Soarelui (A2) București – Constanța (202 km). Ca alternative pot fi utilizate: DN 3 (București - Lehliu Gară), DN 3A (Lehliu Gară – Fetești), A2 (Fetești – Cernavodă), DN 22C (Cernavodă – Constanța) - 240 km; E85/DN2 (București - Urziceni) – E60/DN2A (Urziceni – Hârșova – Constanța) – 250 km. Aceste alternative sunt mult mai puțin folosite după darea în folosință a autostrăzii A2. Prin nodul rutier București se face legătura cu principalele centre urbane din nordul și vestul țării;
- dinspre *Tulcea*, pe E 87 Tulcea – Babadag – Ovidiu – Constanța (101 km); dinspre *Urziceni* (situat de E85) sau prin Slobozia (situat de E60) se face conexiunea cu orașele din partea de est a țării – Brăila, Galați, Buzău, Focșani etc.;
- dinspre *Bulgaria*, legătura se face prin trei puncte importante de trecere a frontierei - Ostrov, Negru Vodă, Vama Veche, de unde sunt următoarele sectoare de drumuri europene/naționale:
 - E 87 Vama Veche – Constanța;
 - E 675: Negru Vodă – Agigea;
 - DN 3: Ostrov – Murfatlar – Constanța.

Deosebit de importantă din punct de vedere turistic este și centura ocolitoare a municipiului Constanța (Autostrada A4), care leagă orașul Ovidiu cu portul Agigea, facilitând conexiunea între stațiunile Mamaia și Mamaia Nord (Năvodari) și stațiunile din sudul litoralului.

Din păcate lipsa conexiunii directe cu stațiunea Mamaia și a unei autostrăzi până la Vama Veche, aglomerează foarte mult accesul auto în perioada de vârf de sezon, când se creează deseori ambuteiaje.

Spre Constanța există curse regulate directe de *autobuz/microbuz* către numeroase localități din județ, dintre care importanță turistică mai mare au cele spre Mangalia, Năvodari, Techirghiol, Hârșova, Cernavodă etc. De asemenea, dinspre Mangalia există microbuze de linie cu orar fix către 2 Mai și Vama Veche.

Conexiuni bune cu *mijloacele de transport* în comun există și între municipiul Constanța și stațiunea Mamaia, în special în timpul sezonului estival. Astfel, există linia de transport turistic Constanța City Tour (autobuze etajate), dar și alte linii de transport urban deosebit de utile turiștilor: linia 40 Gara Constanța – Zona Pescărie; linia 100 Gara Constanța – Satul de Vacanță; linia 100E Gara Constanța – Satul de Vacanță – nordul stațiunii Mamaia (doar în sezonul estival); linia 102E Depou C.E.T. - Str. Soveja – Delfinariu – Pescărie – nordul stațiunii Mamaia (doar în sezonul estival).

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

Feroviară:

Legătura între capitala țării (principalul centru emitent de turiști) și județul Constanța se face prin magistrala 800 București – Cernavodă – Medgidia – Constanța – Mangalia. Această linie, modernizată în ultimii ani, asigură un timp minim de deplasare de 2 ore - 2 ore și 20 minute până în municipiul Constanța, comparabil cu deplasarea pe cale rutieră. Totuși mai departe pe relația Constanța – Mangalia (distanță de 43 km), timpii de călătorie sunt foarte mari (în jur de o oră și jumătate)³.

În Medgidia, din magistrala principală se desprind două linii ferate secundare, care fac legătura cu Tulcea spre nord și Negru Vodă (punct de trecere a frontierei RO/BG) spre sud.

Totuși, accesibilitatea feroviară pe relația Constanța – Tulcea (pentru a se permite accesul turiștilor la Delta Dunării) nu este foarte bună, neexistând un tren direct și presupune un timp de călătorie relativ mare⁴. În prezent nu mai circulă trenuri de călători pe ruta Medgidia-Negru Vodă, linia fiind folosită doar pentru transportul de marfă.

Prin capitala țării, municipiul București, județul Constanța este conectat pe cale ferată cu importante centre urbane din țară (marile orașe din Moldova și Transilvania: Iași, Galați Suceava, Timișoara, Arad, Oradea, Satu-Mare, Brașov, Sibiu). Dar, pe măsură ce distanțele cresc, competitivitatea acestui mijloc de transport scade (din cauza costurilor crescute și a timpului de deplasare). De asemenea, din pricina rutelor limitate și a frecvenței inadecvate, această destinație este puțin competitivă pe cale feroviară pentru turiștii sosiți din afara țării.

Aeriană:

Aeroportul Internațional Mihail Kogălniceanu (amplasat la aproximativ 26 de km de municipiul Constanța). În privința zborurilor externe, pentru sezonul estival 2019 sunt disponibile curse directe spre/dinspre Istanbul, Londra și Talinn, în timp ce în afara sezonului sunt disponibile curse doar spre/dinspre Istanbul (via Varna) și Londra. Conexiunea cu aeroportul din Istanbul asigură legături foarte bune (1-4 ore perioadă de transfer) cu numeroase destinații europene și din întreaga lume (Paris, Madrid, Roma, Amsterdam, Dusseldorf, Copenhaga, New York, Miami, San Francisco, Washington, Chicago, Havana, Singapore, Maldive, Mauritius, Lagos, Tokio, Hong Kong, Antalya, Ankara, Trabzon, Adana).

Din păcate, în ultimii ani, numărul de vizitatori străini intrați în țară prin Aeroportul Internațional Mihail Kogălniceanu a fost în continuă scădere (-9,3% în anul 2018 comparativ cu anul 2017; iar numărul de vizitatori străini intrați în anul 2018 reprezintă mai puțin de un sfert din numărul de vizitatori străini intrați prin Aeroportul Internațional Mihail Kogălniceanu în anul 2014). În privința zborurilor interne, în timpul sezonului turistic (sezonul 2019) există conexiuni cu 2 centre urbane importante aflate la distanță de peste 500 km: Cluj Napoca, Satu Mare. În extrasezon nu sunt curse interne spre Aeroportul Internațional Mihail Kogălniceanu. Există mai multe firme private de microbuze/autobuze care asigură conexiunea cu Gara CFR Constanța (durata medie este de 30 minute). Nu există posibilitatea

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

de transfer public de la aeroport direct spre stațiuni. Aeroportul Internațional Henri Coandă (situat la circa 243 km). Există curse regulate autobuz care leagă municipiul Constanța cu aeroportul.

Fluvială și maritimă:

- porturi maritime sunt la Constanța și Mangalia.

Portul Constanța este principalul port al României la Marea Neagră, dar și unul dintre cele mai importante porturi europene. Terminalul său de călători, cu o capacitate de operare de 100.000 de pasageri pe an, este conectat cu trasee de croazieră maritimă și fluvială (prezența Canalului Dunăre - Marea Neagră are un important rol în facilitarea legăturilor dintre litoral și centrul Europei pe cale fluvială). Din păcate, această capacitate este insuficient exploatată.

- *porturile turistice Tomis (Constanța), Mangalia și Marina Eforie* asigură infrastructura portuară destinată navelor de pasageri și ambarcațiunilor de agrement. Acestea sunt deservite de nave de coastă de mici dimensiuni care efectuează în sezonul estival curse regulate de-a lungul litoralului românesc.

B) Dobrich

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificarea a patrimoniului natural și cultural - Constanța

4. ANALIZA RESURSELOR TURISTICE DIN ZONA TRANSFRONTALIERĂ CONSTANȚA-DOBRICH

4.1. RESURSE NATURALE (INVENTAR)

A) Constanța

Potențialul turistic reprezintă condiția esențială a dezvoltării turismului, iar din punct de vedere al conținutului, el reunește o mare diversitate de elemente ce se constituie în motive de călătorie.

Marea varietate de atracții turistice naturale de care dispune județul Constanța oferă posibilitatea practicării unei palete largi de forme de turism, multe dintre ele nedezvoltate la potențialul real: cură heliomarină, tratament balnear și de recuperare medicală, practicarea unor sporturi nautice, drumeții, plimbări cu bicicleta, birdwatching, scufundări, speoturism, turism vini-viticol, croaziere pe Dunăre sau pe mare, pescuit sportiv, turism științific și, bineînțeles, turism de recreere.

Apa de mare, prin compoziția chimică, salinitatea relativ redusă comparativ cu cea a altor mări, contrastul termic cu aerul, acțiunea valurilor, constituie un factor important de cură în forme specifice, ca baia în apă de mare și talasoterapia. Totodată, apa de mare creează cadrul propice practicării sporturilor nautice, plonjărilor subacvatice sau croazierelor.

Plaja se diferențiază printr-o serie de particularități precum: orientarea spre est și sud-est, ceea ce determină o îndelungată expunere la soare (circa 10 ore pe zi), coborârea în mare cu o pantă lină, lățimea relativ mare, calitatea nisipului (tip, puritate, granulație, grad de uscare), asigurând condiții excelente pentru cura heliomarină (băi de soare, băi de mare, băi de nisip), din acest punct de vedere având puțini concurenți în Europa (coastele sudice ale Italiei și, în parte, cele ale Bulgariei).

Lacurile cu apă dulce din zona litoralului - îmbogățesc aspectul peisagistic al zonei și sunt deosebit de importante pentru agrement. Practic, fiecare stațiune estivală cu câteva excepții (Eforie Sud, Cap Aurora, Saturn) cuprinde în organizarea sa un lac pe malurile căruia a fost instalată baza materială pentru sporturile nautice.

Vegetația, specifică zonei de stepă, este importantă în special prin pădurile de foioase, în care se remarcă arbori precum stejarul brumăriu sau pufos, cer, mojdrean, cărpiniță etc., formând deseori asociații forestiere cu valoare științifică deosebită și declarate drept “rezervații naturale” (pădurile Hagieni, Dumbrăveni, Esehioi, Cetate sau Bratca). Pe lângă însemnătatea științifică, acestea au și o importantă valoare pentru turism, acestea reprezentând locuri de recreere și odihnă, dar și peisaje atractive.

Cursul Inferior al Dunării reprezintă o importantă atracție turistică, prin valoarea peisagistică, științifică, piscicolă, cât și prin cea de cale de transport turistic și de agrement. În sectorul Ostrov – Cernavodă relieful este vălurit, are sub 200 m altitudine, iar fluviul a intrat pe gurile de vărsare ale râurilor, formând numeroase și pitorești lacuri de liman (Cochirleni, Vederosa, Dunăreni, Oltina, Bugeac, Baciului), care îmbogățesc și diversifică peisajul. Acestea prezintă un important interes cinegetic și piscicol, dar și posibilitatea de a fi

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

amenajate pentru odihnă și recreere. În acest areal se impune Podișul Oltina, prin văi în canion, turnuri și lapiezuri (Canaraua Fetei), arcade (Valea Gârliței), chei și doline (văile Baci și Vederoasa), păduri de silvostepă.

În sectorul Cernavodă – Hârșova, Podișul Dobrogei are altitudini mai mari (aproape 200 m) și este mai puțin vălurit, iar faleza este mai înaltă (15-30 m). În acest sector, fluviul are mai puține lacuri, dar mai multe ostroave. Aproape de Hârșova se găsesc și numeroase surse de ape termale, care ar putea fi folosite în turismul balnear.

Fluviul oferă posibilități pentru amenajarea turismului nautic, ecoturism, birdwaching, pentru pescuit sportiv sau turism cinegetic (păsări de baltă).

Factori naturali terapeutici⁵

Conform HG 1.154/ 2004, privind aprobarea Normelor tehnice unitare pentru realizarea documentațiilor complexe de atestare a funcționării stațiilor climatice și balneoclimatice și de organizare a întregii activități de utilizare a factorilor naturali, în categoria factorilor naturali terapeutici (art. 43) sunt incluși: apele minerale terapeutice; lacurile terapeutice; nămolurile terapeutice; gazele terapeutice; ansamblul elementelor fizico-chimice ale litoralului marin;

ansamblul elementelor climatice ale litoralului marin; factorii sanogeni ai principalelor tipuri de bioclimă ai României, inclusiv de la nivelul peșterilor și salinelor.

Apele minerale⁶ de pe teritoriul județului sunt ape de adâncime (sistemul acvifer de adâncime) sau de suprafață (sistemul acvifer freatic) și se găsesc în următoarele zone sau localități:

- zona *Mangalia* – ape minerale din izvoare (caracter sulfuros, temperatura 22⁰C, debite reduse) și ape subterane, au fost aduse la zi prin foraje; din punct de vedere hidrochimic, apele minerale din foraje sunt clorosodice, sulfatate, cu concentrații cuprinse între 1,877 – 3,373 g/l, cu un puternic miros de H₂S, (concentrația în H₂S: 0,008 – 0,0016 mg/l) și o temperatură de 26^l C; sunt recomandate pentru cură externă, în tratamentul bolilor aparatului locomotor, ginecologice, dermatologice, boli profesionale, respiratorii, endocrine sau în cură internă, pentru tratarea afecțiunilor hepatobiliare, digestive, metabolice.

- în zona *Saturn, Venus și Neptun* au fost puse în evidență prin lucrări de foraj (șase foraje, în perioada 1960 – 1990), acumulări de ape termominerale sulfuroase, oligominerale, hipotone, cu proprietăți fizico-chimice apropiate: temperaturi cuprinse între 24 – 26^l C, mineralizare totală situată în intervalul 9 – 13 g/l, conținut de H₂S de până la 17,5 mg/l, debite mari, între 6 l/s – 111 l/s, cu rezerve omologate, ca *rezerve probabile*; sunt recomandate a fi utilizate în cura externă, pentru tratarea afecțiunilor reumatismale cronice degenerative, reumatism abarticular, sechele musculo-articulare posttraumatice, afecțiuni neurologice cronice, afecțiuni ginecologice cronice.

- Stațiunea *Eforie Nord* – beneficiază de ape minerale mezotermale, puse în evidență prin foraje, sunt de tip bicarbonatat, sodice, bromurate, slab sulfuroase, cu temperatura de 24⁰C, mineralizare totală 0,6 g/l, recomandate pentru cură externă și internă;

⁵ Teodoreanu Elena, Dacos-Swoboda Mariana, Voiculescu Camelia, Enache L., *Bioclima stațiilor balneoclimatice din România*, Ed. Sport – Turism, București, 1984

⁶ Pricăjan A., *Ape minerale și termale din România*, Ed. Tehnică, București, 1972

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

- Orașul *Hârșova* – ape minerale subterane, aduse la zi prin foraje, din punct de vedere hidrochimic sunt clorurate, bromurate, sodice, bicarbonatate, calcice, sulfuroase, cu mineralizare totală de 2,66 g/l, temperatura 38^oC, debit minim de 1 l/s (debit la forare, în 1978, de 6 l/s); sunt recomandate pentru cură externă, în tratamentul afecțiunilor cronice reumatismale, posttraumatice ale aparatului locomotor, neurologice periferice, ginecologice, dermatologice.

- apele termo-minerale de pe *aliniamentul Hârșova – Topalu – Capidava – Ghindărești* sunt legate de o linie de fractură care afectează depozitele jurasice din adâncime și apar la zi ca izvoare;

- sunt ape sulfuroase, termale, cu o mineralizare totală medie de 2,6 g/l, au o temperatură cuprinsă între 22 – 38^oC; la *Hârșova*, temperatura apelor din “*Privalul Puturos*” (canal natural de mică adâncime, care deversează în *Dunăre*) și au în jur de 36 – 38^oC; un foraj executat la *Ostrovul Gâsca* a interceptat, la 82 m adâncime, un acvifer artezian, cu ape termale sulfuroase, legat de același aliniament de falie, cantonat în calcare jurasice și au o temperatură de 52^oC.

Lacurile sărate⁷

- *Mlaștina Hergheliei* (*Balta Mangalia*) – este amplasată în perimetrul *Mangalia – Saturn*, s-a format pe o suprafață de 90 ha, pe seama unor izvoare cu apă termominerală (21 de emergențe), generând o arie mlăștinoasă, care drenează formațiuni calcaroase; izvoarele au o apă termominerală, sulfuroasă, ale căror debite totalizează circa 400 l/s. Analizele fizico-chimice și microbiologice efectuate (de către INRMFB), au evidențiat o apă – clorurată, bicarbonată, sodică, ± calcică, hipotonă, cu o mineralizare totală de 975,5 – 1.014,0 mg/l, pH-ul = 7,3, dar și prezența ionului de amoniu NH⁺₄ (între 1,4 mg/l și 2,7 mg/l), cu valori peste concentrația maximă admisă (0,5 mg/l), de aproximativ de 3 până la de 5 ori mai mari, ceea ce constituie un factor de risc pentru sănătate. Pe fundul mlaștinii s-a format în timp un strat de *nămol de turbă*, sulfuros, cu grad mare de umiditate (peste 83 g %), un pH ușor acid (6,5), recomandat în tratarea afecțiunilor reumatismale, neurologice periferice cronice, sechele osteoarticulare posttraumatism.

- *Lacul Techirghiol*, amplasat la 1,8 m alt., deasupra nivelului mării, pe un vechi curs de apă, la circa 2 km de *Eforie Nord*, are o suprafață de 11,6 km², o adâncime maximă de 9,7 m și un volum de apă circa 42 mil. m³. Apa lacului este clorosodică, iar salinitatea a avut, în timp, concentrații diferite, în funcție de aportul de apă dulce a unor izvoare proprii, provenite din calcarele sarmațiene (de ex.: 99,6 g/l - în anul 1936, 58,7 g/l - în anul 1999 sau 78,557 g/l - în anul 2007). Ceea ce se remarcă în conținutul apei este prezența borului și caracterul slab radioactiv.

Nămolurile terapeutice (*Techirghiol*, *Nunțași*, *Tatlageac*, *Agighiol*, *Agigea*) sunt o resursă naturală care sporește atractivitatea și valoarea potențialului turistic din zona litoralului și a zonei limitrofe, asigurând elementele necesare unui tratament balnear complex (profilactic, terapeutic, recuperator), dar nestudiat și nevalorificat decât parțial.

- *Nămolul terapeutic din Lacul Techirghiol*, rezultat al proceselor biochimice îndelungate, are un volum total apreciat la circa 2.454.000 m³, are calitățile terapeutice cele

⁷ Pricăjan A., *Ape minerale și termale din România*, Ed. Tehnică, București, 1972

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

mai bune în partea centrală a lacului; nămolul este negru, onctuos, plastic și cu granulație foarte fină; analizele fizico-chimice, microbiologice și farmacodinamice, realizate în anul 2007 de INRMFB București, au indicat o mineralizare totală a soluției apoase din nămol de 6,92 g/l (determinată la 105^l C), umiditatea, în procent de 61,56 %, substanțele volatile – 8,085 %, iar substanțele minerale 30,355 % din compoziția globală. Se mai remarcă prezența H₂S, în concentrație de 92,521 mg/l. Este recomandat în cură externă, la tratarea afecțiunilor reumatismale degenerative, posttraumatice, afecțiuni ale sistemului nervos periferic, cronice, afecțiuni ginecologice cronice, afecțiuni dermatologice.

Elemente de climatoterapie și bioclimat aferente litoralului⁸

Sunt dependente de condițiile locale de relief, altitudine, parametri climatici și vegetație (temperatura și umiditatea aerului, dinamica atmosferică și cantitatea de precipitații, durata de strălucire a soarelui, presiunea atmosferică), de complexul meteorologic al electricității aerului și al aerosolilor, determinând condiții favorabile practicării activității de turism, cu influențe benefice (profilactice și curative) asupra organismului uman.

Prin poziția sa geografică, litoralul Mării Negre se încadrează în climatul continental de stepă cu influențe marine puternice, caracterizat prin veri călduroase și ierni blânde, fără valori extreme ale elementelor climatice de referință, creșterea umezelii aerului, vitezei vântului și a insolației.

Caracteristici climatice ale zonei de litoral:

- climat de stepă cu influențe marine;
- temperatura medie multianuală se situează între 11 °C – 11,2°C, a lunii celei mai calde, iulie, este cuprinsă între +22 °C – 22,5°C, iar a lunii celei mai reci, ianuarie, de 0°C;
- nebulozitatea medie anuală este între 5 – 5,5 zecimi, numărul mediu anual de zile cu cer senin între 70 - 80, iar cel al zilelor cu cer acoperit variază între 9 - 100;
- umiditatea medie relativă a aerului, în luna iulie, <72%;
- durata medie anuală de strălucire a soarelui însumează o valoare de 2.350 ore, în nord (Mamaia, Năvodari) și 2.400 ore în localitățile/stațiunile de la sud de Constanța;
- media anuală a precipitațiilor atmosferice este de 400 mm; numărul mediu anual de zile cu precipitații se situează în jurul valorii de 60 zile, iar cel al zilelor cu strat de zăpadă este ≤25; grosimea medie multianuală a stratului de zăpadă este de 4,5 cm.

Caracteristici fizice ale aerului

Aeroionizarea naturală a aerului se situează în zona litorală între 750 – 1.000 ioni, cu predominarea ionilor pozitivi (400 – 500); valori mai ridicate ale aeroionizării s-au obținut în condițiile brizei de uscat; la creșterea umezelii și intensificarea vântului nivelul aeroionizării scade și crește cu creșterea temperaturii; pentru zona Eforie – Costinești:

⁸ Teodoreanu Elena, Dacos-Swoboda Mariana, Voiculescu Camelia, Enache L., *Bioclima stațiunilor balneoclimatice din România*, Ed. Sport – Turism, București, 1984

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

900 ioni/cm³, din care 425 ioni -/cm³ și 475 ioni +/cm³, cu coeficient de unipolaritate de 1,12; pentru zona Mangalia – Neptun, nivelul aeroionizării este de 1.020 ioni/cm³, din care 505 ioni -/cm³ și 515 ioni +/cm³, coeficientul de unipolaritate fiind de 1,02;

conținutul de gaz carbonic (CO₂) are o valoare normală de 0,03 %, proporție volumică, dar poate prezenta valori crescute în cazul unei poluări sau a unor emanații naturale. Lipsa obiectivelor industriale poluante și prezența vegetației forestiere, de-a lungul litoralului, determină zone cu aer curat, nepoluat, favorabile desfășurării activităților turistice și curative.

Caracteristici bioclimatice

Bioclimatul este un factor de cură, dependent în principal de temperatură, presiune atmosferică, mișcarea aerului și radiația solară. Relația dintre temperatură, umezeală și vânt, pe de o parte și organismul uman, pe de altă parte, stă la baza determinării **indicelui de confort termic**, factor important în stabilirea bioclimatului. Cercetările au stabilit că zona de confort termic este situată între 16,8⁰C și 20,6⁰C temperaturi echivalent efective, iar în condiții de adăpost de vânt, confortul termic se realizează între pragurile 17,5⁰C și 24⁰C.

Numărul mediu de zile cu confort termic pe litoralul românesc, în luna iulie, la amiază, este de circa 11 zile, inconfortul prin încălzire înregistrându-se în numai 5 zile ale lunii. În ceea ce privește **stresul bioclimatic cutanat**, ca expresie a acțiunii temperaturii și vântului asupra pielii, arealul beneficiază de trei luni relaxante pe an (mai, septembrie și octombrie), cu un indice mediu anual cuprins între 15 - 21. Indicele de **stres bioclimatic pulmonar**, ca o rezultată a acțiunii vaporilor de apă asupra mucoaselor căilor respiratorii, este destul de ridicat, între 43 - 49, cu trei luni nesolicitante, echilibrate pe an (mai, septembrie și noiembrie).

Indicele de **stres bioclimatic total mediu anual**, ca rezultat al însumării celor două tipuri de stres, reprezintă solicitarea globală a climatului asupra organismului și are, pentru zona de litoral, valori ridicate, cuprinse între 55 – 75, valori ce evidențiază o solicitare mare a organismului la condițiile de mediu.

Indicii bioclimatici analizați mai sus evidențiază în ansamblu un **bioclimat marin excitant și solicitant** pentru organism.

Cura helio-marină este recomandată în tratamentul afecțiunilor degenerative, inflamatorii și articulare, afecțiuni posttraumatice, afecțiuni neurologice și periferice, afecțiuni ale sistemului nervos central, afecțiuni ginecologice, dermatologice, afecțiuni respiratorii și afecțiuni asociate (boli otorinolaringologice, boli cardiovasculare, endocrine, boli metabolice și de nutriție, boli profesionale), decalcifieri, anemii secundare. La copii tratează rahitismul și tulburările de creștere.

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

Podgorii

Relieful zonei format dintr-o alternanță de coline și terenuri plane, la care se adaugă climatul continental cu veri fierbinți și un sol fertil ce conține toate elementele chimice de care vița de vie are nevoie, creează premisele pentru producerea unui vin de calitate. Toate aceste condiții au favorizat practicarea acestei activități de mai bine de 2000 de ani, vinurile făcând obiectul schimburilor comerciale dintre populația autohtonă și coloniile grecești de pe malul Mării Negre.

În județul Constanța se regăsesc podgoriile Murfatlar, Ostrov și Istria-Babadag (parțial). În cadrul acestora se află 8 centre viticole (Istria, Cernavodă, Medgidia, Murfatlar, Aliman, Băneasa, Ostrov și Oltina), iar exterior acestora, încă 5 centre viticole independente (Dăeni, Hârșova, Mangalia, Adamclisi, Chirnogeni).

Importanță turistică au sau pot avea:

- Domeniile Ostrov, cu Cramele Ostrov și Lipnița, Muzeul Vinului, vinoteca, stația de vinificație (unde se pot face prezentări ale fluxului tehnologic).

În cadrul domeniilor Ostrov se pot vizita herghelia proprie și ferme de animale. Turiștii pot fi cazați în cadrul hotelului Dionis (sat Lipnița) și în cadrul pensiunii Curtea dintre vii (sat Ostrov);⁹

- Domeniile Clos des Colombes (comuna 23 August) – deține restaurant, cramă, spații de cazare. Pot fi organizate degustări, cursuri de gastronomie;¹⁰

- Crama Rasova (oraș Cernavodă) – sunt organizate degustări și se pot face vizite ghidate cu prezentarea procesului de vinificație;¹¹

- Crama Darie (comuna Topalu) - se pot face degustări de vinuri;¹²

- Crama Vlădoi (situată în sat Siminoc, oraș Murfatlar) - se pot face degustări de vinuri;¹³

- Crama Gabai (situată în cadrul Podgoriei Murfatlar, în comuna Valu lui Traian) - sunt organizate degustări și vizite ghidate;¹⁴

- Crama Trantu (oraș Cernavodă) - se pot organiza degustări de vinuri;

- Crama Vișoara (comuna Cobadin, sat Vișoara) – restaurant, cramă, magazin de vinuri, mini-muzeu, sunt organizate degustări și se pot face vizite ghidate;¹⁵

- Crama Histria (comuna Cogealac) - se pot organiza degustări de vinuri;¹⁶

- Crama Frâncu (comuna Adamclisi) - se pot organiza degustări de vinuri;

- Crama Alira (comuna Aliman) - se pot organiza degustări de vinuri;

⁹ <https://domeniileostrov.ro/>

¹⁰ <http://www.closdescolombes.eu/>

¹¹ <http://cramarasova.ro/>

¹² <http://www.cramadarie.ro/index.php>

¹³ <http://cniptmurfatlar.ro/restaurante/>

¹⁴ <https://cramagabai.ro/>

¹⁵ <https://www.cramaviisoara.ro/>

¹⁶ <https://cramahistria.ro/>

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

- Crama Stațiunii de Cercetare Dezvoltare pentru Viticultură și Vinificație - sunt organizate vizite și degustări pentru grupuri. Pentru viitor, se intenționează reabilitarea unei clădiri din patrimoniul societății, în vederea deschiderii unui spațiu muzeal.¹⁷
- Combinatul de Vinificație Murfatlar – aici au funcționat până în urmă cu ceva timp *Crama Murfatlar* și *Muzeul Vinului și al Viei*. Din păcate, după privatizare, acest complex a falimentat, și atât punctul de degustare, cât și muzeul au fost închise.

Arii naturale protejate

Județul Constanța deține peisaje și obiective naturale de valoare științifică deosebită, care pentru a fi protejate și conservate, au fost declarate arii naturale protejate. Au fost identificate 22 de situri de protecție specială avifaunistică (SPA), 24 de situri de importanță comunitară (SCI) și 24 de rezervații și monumente ale naturii. La acestea se adaugă Rezervația Biosferei Delta Dunării (doar o foarte mică parte din sudul RBDD este în județul Constanța).

Unele dintre acestea au o importanță turistică deosebită. Dintre acestea pot fi enumerate:

- **Rezervația Biosferei Delta Dunării** (Sit RAMSAR, Sit UNESCO) – extremitatea sudică a RBDD, cu rezervațiile științifice Grindul Lupilor, Grindul Chituc, Cetatea Histria.
- **Lacul Techirghiol** (Sit RAMSAR și Sit SPA) - cel mai întins lac salin din România, cu lungimea de 7.500 m, adâncimea de maximum 9 m și salinitatea de peste 70g/l.

Fauna nevertebratelor este dominată de crustaceul *Artemia salina*, care împreună cu alga *Cladophora cristalina* furnizează materia primă pentru producerea nămolului sapropelic cu componenți minerali activi care îi dau o valoare terapeutică deosebită. Printre speciile de păsări global amenințate pot fi menționate gâsca cu gât roșu (*Branta ruficollis*) și rața cu cap alb (*Oxyura leucocephala*). Pe lângă speciile migratoare de păsări remarcabil este și numărul mare de specii cuibăritoare din această zonă.

- **Locul fosilifer Aliman** (rezervația paleontologică) ce se prezintă ca un perete abrupt constituit dintr-o alternanță de calcare cu marno-calcare și mai rar cu argile marnoase, ce aparțin cretacului inferior.

Rezervația este inclusă în cadrul *Situl SCI Dumbrăveni – Valea Urluia – Lacul Vederoasa* și în cadrul *Situl SPA Balta Vederoasa și în imediata apropiere a sitului SPA Aliman-Adamclisi*. Împreună cu cele 3 situri Natura 2000 formează un areal important datorită habitatelor de stepă și silvostepă unde au fost identificate numeroase specii de păsări protejate, dar și datorită monumentului Tropheum Traiani și a ruinelor cetății bizantine de la Adamclisi.

- **Fântânița - Murfatlar** (rezervație botanică și zoologică), situată în partea centrală a județului, pe teritoriul administrativ al localității Murfatlar, adăpostește câteva specii rare, multe dintre acestea găsindu-se numai în Dobrogea. Se întrepătrund elemente cu origini diferite, predominând cele pontice, balcanice, continentale, submediteraneene și eurasiatice.

Adăpostește numeroase specii de animale, caracteristice zonelor de stepă dobrogeană

¹⁷ informații primite de la SCDVV Murfatlar

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

(dihorul de stepă, dihorul pătat, grivanul, broasca țestoasă dobrogeană). Este unul din locurile preferate pentru weekend ale constănțenilor. Rezervația este inclusă în *Situl SCI Fântânița Murfatlar*.

- **Cheile Dobrogei** (Sit SPA, include și *Situl SCI Recifii Jurasici Cheia*). Important din punct de vedere speologic și paleontologic (Peștera La Adam - aici s-au determinat numeroase specii de mamifere cuaternare și tot aici a fost descoperit un molar de *Homo sapiens fossilis*; Peștera Gura Dobrogei cu peste 480 m lungime, trei intrări și două galerii importante), botanic, faunistic (speciile de reptile, păsări și chiroptere) și peisagistic. Este un loc preferat al alpiștilor, în această zonă fiind numeroase trasee de alpinism amenajate și marcate.

- **Canaralele din Portul Hârșova** (rezervație geologică și paleontologică), inclusă în *Situl SPA Canaralele din Portul Hârșova* și în *Situl SCI Canaralele Dunării*. Rezervația se remarcă prin habitate de stâncărie (calcare jurasice) bine reprezentate, cu un aspect peisagistic deosebit, cărora le sunt asociate specii de floră și faună tipice. Aspectul peisagistic este dublat de cel istoric, prin existența în zonă a ruinelor cetății Carsium.

- **Obanul Mare și Peștera La Movile** (rezervație naturală mixtă). Peștera *La Movile*, descoperită în anul 1986 lângă Mangalia, este unică în lume pentru ecosistemul descoperit în interiorul ei. Acesta funcționează pe baza chemosintezei și a fost separat complet de mediul exterior timp de circa 5,5 milioane de ani. În total aici s-au descoperit 35 de specii complet noi care trăiesc într-un mediu foarte bogat în hidrogen sulfurat, cu o atmosferă foarte săracă de oxigen, dar bogată în dioxid de carbon și metan. Deasupra peșterii se găsesc *obanele* care reprezintă forme geomorfologice particulare, relativ rare. *Obanul Mare* apare ca o depresiune largă circulară (100 – 150 m diametru) a cărei margine este alcătuită din calcare sarmatiene. Din punct de vedere al vegetației, aici sunt prezente specii xerofite și specii ruderales, care au invadat situl. Rezervația este inclusă în cadrul *Sitului SCI Mlaștina Hergheliei – Obanul Mare și Peștera Movilei*.

- **Peștera Limanu** (monument al naturii) este singura peșteră labirintică din România, întinsă pe mai mult de patru kilometri. Peștera Limanu are valoare istorică deosebită, aici fiind descoperite numeroase vestigii arheologice, dar totodată prezintă și o deosebită importanță speologică. Ea este o peșteră freatică dezvoltată în calcare stratificate orizontale. Peștera este interesantă și din punct de vedere biospeologic. Există o faună de nevertebrate bogată a cărei principală sursă de hrană o constituie acumulările de guano de la coloniile de lilieci care se adăpostesc în peșteră mai ales iarna. Este inclusă în *Situl SCI Peștera Limanu* și în *Situl SPA Limanu - Herghelia*.

- **Mlaștina Hergheliei** (rezervație naturală mixtă) este un fost golf maritim care ulterior a fost transformat într-o lagună prin închiderea lui de către cordonul maritim. În prezent, este mlaștină eutrofă tipică cu depozit de turbă. Orizontul de turbă este întrerupt din loc în loc de ochiuri de apă prin care se observă izvoare ascendente sulfuroase. Prezența izvoarelor sulfuroase mezotermale conferă mlaștinii un topoclimat cald făcând posibilă existența pe tot parcursul anului a unui loc în care păsările pot găsi un bun adăpost mai ales în cursul lunilor de iarnă. Este inclusă în *Situl SPA Limanu – Herghelia*.

- **Pădurea Hagieni** (Rezervație naturală botanică și zoologică) apare ca o insulă de arbori termofili în stepă dobrogeană. Interesul științific al acestei rezervații este foarte mare, aici fiind adăpostite asociații fitocenologice unice în peisajul românesc, adevărate enclave mediteraneene și submediteraneene, și specii de animale rare. Această rezervație adăpostește

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

o faună remarcabilă, cu specii de origine sudică, unele fiind ocrotite de lege, cum ar fi speciile de reptile: *Testudo graeca iberica* - broasca țestoasă dobrogeană și *Vipera ammodytes montandoni* – *vipera dobrogeană cu corn*. Rezervația este inclusă în *Situl SPA Pădurea Hagieni* și în *Situl SCI Pădurea Hagieni – Cotul Văii*.

- **Situl SCI Pădurea și Valea Canaraua Fetei – Iortmac** (în sud-vestul județului Constanța. Include și *Siturile SPA Lacul Oltina, Lacul Dunăreni și Băneasa – Canaraua Fetei*) – important pentru prezența speciilor rare de floră, a speciilor de ornitofaună protejate, a speciilor submediteraneene, balcanice și pontice de mamifere, reptile și a speciilor de nevertebrate.

- **Situl SCI Pădurea Eseschioi – Lacul Bugeac** (în sud-vestul județului Constanța, include situl SPA Lacul Bugeac și rezervația forestieră Pădurea Eseschioi). Vegetația forestieră a Pădurii Eseschioi este reprezentată prin arborete de stejari xerofiti și cărpiniță și vegetație ierboasă ce cuprinde elemente sudice balcanice și mediteraneene. Lacul Bugeac, liman fluviatil, prezintă maluri înalte și abrupte care pot atinge și 30 m înălțime. Remarcabilă este și existența pe versantul drept al lacului Bugeac a unei grote neexploatate turistic, formată în depozitele fosilifere din această zonă. Constituie un loc prielnic pentru populațiile de păsări acvatice majoritatea deosebit de importante din punct de vedere conservativ. Pe lac sunt organizate mai multe exploatari piscicole.

- **Situl SPA Alah Bair – Capidava** (în vestul județului Constanța, înglobează și rezervația naturală Dealul Alah Bair) - are importanță floristică (adăpostind specii endemice, rare și periclitate pentru flora României), geologică și geomorfologică, peisagistică și culturală (ruinele cetății Capidava).

- **Pereții calcaroși de la Petroșani** (8 ha) - monument al naturii de tip geologic, zoologic, științific, situat pe teritoriul administrativ al comunei Deleni, sat Petroșani. Pereții calcaroși impresionează prin aspectul rezultat în urma acțiunii agenților externi, prin eroziunea apelor, și sunt compuși din depozite cretacice cenomaniene, în care se remarcă prezența conglomeratelor și resturilor fosile de amoniți, lamelibranhiate, echinide. Situl este frecvent folosit pentru escaladă și alpinism.¹⁸

- **Pădurea Dumbrăveni** - reprezintă o rezervație naturală (păduri de foioase, păduri în tranziție, pajiști naturale, stepe) aflată în bazinul hidrografic al râului Urluia (în Podișul Dobrogei de Sud); ce asigură condiții prielnice de hrană, cuibărit și viețuire pentru mai multe specii de păsări migratoare, de pasaj sau sedentare. Rezervația este inclusă în *Situl SCI Dumbrăveni – Valea Urluia – Lacul Vederoasa* și în *Situl SPA Dumbrăveni*.

- **Dunele marine de la Agigea** - rezervație botanică situată în comuna Agigea, la o distanță de 50 m de litoralul Mării Negre. Este formată din dune de nisip fixate la sol de specii vegetale termofile, cu faună caracteristică zonelor aride (stepă dobrogeană) și elemente floristice constituite din asociații de plante vasculare. Rezervația ocupă o suprafață de 25 ha și se suprapune Sitului SCI Dunele marine Agigea. Prin Planul de Management al sitului se propune limitarea numărului de persoane în cadrul sitului, marcarea unor trasee de vizitare și amplasarea de panouri informative.¹⁹

¹⁸ <https://audiotravelguide.ro/peretii-calcarosi-de-la-petrosani-petrosani/>

¹⁹ Plan de management ROSCI0073 “Dunele marine de la Agigea”, 2011

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

Din păcate, în cazul ariilor naturale protejate existente în județul Constanța, infrastructura de vizitare (trasee turistice amenajate, trasee tematice, observatoare pentru păsări, panouri informative și interpretative, centre de vizitare etc.) lipsește cu desăvârșire.

4.2. RESURSE ANTROPICE (INVENTAR)

A) Constanța

Vestigii arheologice

Întreaga suprafață a județului este brăzdată de situri arheologice. Un număr de 476 obiective arheologice au fost declarate monumente istorice de interes național (categoria A) sau local (categoria B). Din păcate, dintre acestea doar un număr foarte mic au fost valorificate și introduse în circuitul turistic.

- **Edifiul roman cu mozaic** (mun. Constanța) - Situat pe faleza de vest, deasupra portului modern, edificiul cuprindea trei terase și făcea legătura între orașul antic și port. Terasa superioară include o sală de mari dimensiuni, din care se păstrează o parte a peretelui principal, unii dintre pereții laterali și circa 850 din cei 2000 mp din pardoseala în mozaic policrom. Edifiul a fost construit în secolele II-IV și a funcționat până în secolul VII-lea, când își încheie existența odată cu părăsirea cetății antice Tomis, în urma năvălirilor barbare.

- **Mormântul pictat Hypogeu** (mun. Constanța) – construit în prima jumătate a secolului IV. Pictura murală din interior are influențe atât păgâne cât și creștine. Și în acest caz este în curs de implementare un proiect al CJC de salvare și punere în valoare.

- **Zidul roman de incintă** (mun. Constanța) construit în sec. III pentru apărarea orașului. O porțiune a zidului a fost dezvelită împreună cu un turn de apărare de formă rotundă (Turnul Măcelarilor). Turnul este o adăugire mai târzie. Au fost, de asemenea, scoase la suprafață urme de porți ale cetății Tomis și ale altor turnuri de apărare.

- **Termele romane** (mun. Constanța) – au fost construite în aceeași perioadă cu Edifiul roman cu mozaic, la circa 150 metri de acesta. În prezent, se pot vedea circa 300 mp din fostele terme. Conform informațiilor primite de la Primăria Constanța, sunt anumite planuri pentru reabilitarea și valorificarea turistică a acestui obiectiv.

- **Parcul arheologic** (mun. Constanța), organizat în apropierea Turnului Măcelarilor - sunt prezentate chipuri, coloane, frize, cornișe, blocuri de piatră din vechile construcții. Pe peretele fostei clădiri a Bibliotecii municipale a fost montată, tot în cadrul parcului, o hartă arheologică a Dobrogei, cu cele mai importante așezări din epoca greco-romană.

- **Ruinele Orașului Antic Callatis** (mun. Mangalia)²⁰

Colțul de nord – vest al cetății Callatis (în apropierea muzeului, către centrul orașului), unde se află și un turn de apărare. Lângă colțul de nord-vest al cetății sunt expuse, în parcul arheologic, coloane antice și diverse fragmente arhitectonice, precum și sarcofage din perioada romană.

Zidul de incintă, latura de nord a cetății Callatis. Zidul de apărare împrejmuia suprafața mai importantă a orașului antic. Au fost ridicate două incinte: prima – construită la sfârșitul secolului IV î.Chr. (perioada greacă), iar cea de-a doua, în secolul II d.Chr (perioada

²⁰ <http://mangalia.ro/index.php/2012/10/28/cetatea-callatis-locuri-ce-pot-fi-vizitate/>

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

romană). Zidul proteja principalele construcții ale orașului (temple, piețe, edificii publice și private). Zidul a fost construit din blocuri mari de piatră de calcar, de forme paralelipipedice. Dacă înălțimea inițială era de 8 – 9 m, acum se mai păstrează maximum 2 m din acesta, iar lățimea zidului este de 3,12 – 3,40 m. Lângă zidul de nord al cetății Callatis se află palatul episcopal și bazilica de tip sirian. Edificiul este construit din blocuri mari de piatră de calcar, frumos cioplite, legate cu mortar de var.

• **Mormântul Scitic** (cu papirus) datează din sec al IV-lea î.Hr. Lângă scheletul celui înmormântat au fost găsite fragmente dintr-un papirus scris în limba greacă, primul document de acest gen din România. Mormântul cu papirus se află în incinta Muzeului de Arheologie “Callatis”.

• **Edificiul bizantin** - În colțul de nord-est al cetății, lângă zidul de incintă, în recepția Hotelului „New Belvedere”, a fost descoperit un mare edificiu romano-bizantin datat în secolele V-VI d.Ch. Clădirea este de formă rectangulară și a fost construită din blocuri mari de piatră de calcar, legate cu mortar de var. Se păstrează doar baza construcției. Situl arheologic descoperit în această zonă a fost restaurat și înglobat în cadrul Hotelului New Belvedere (în hol și la subsol, și poate fi vizitat).²¹

• **Mormântul Creștin cu Psalmi** - necropolă romano-bizantină (sec IV-V d.Chr.), aflată în partea de vest a orașului. Pe tencuiala camerei funerare au fost pictate două inscripții cu caracter creștin: „Doamne, Ajutorul meu și Izbăvitorul (Mântuitorul) meu” și „Nu mă voi teme de rele, pentru că Tu cu mine ești, Doamne!”. Ambele inscripții sunt citate din Psalmi (o raritate pentru monumentele din perioada creștinismului timpuriu).

În perioada 2007-2013, s-a derulat proiectul *Callatis - Istorie la Malul Mării Negre - Măsuri de conservare, restaurare și valorificare a patrimoniului istoric și cultural al Municipiului Mangalia*, implementat de Primăria Municipiului Mangalia, prin care se are în vedere restaurarea și valorificarea anumitor secțiuni din patrimoniul Orașului Antic Callatis.

• **Complexul funerar tumular de la Movila Documaci** (la circa 3 km de mun. Mangalia) - în vara anului 1993, a fost descoperit un complex funerar de mari dimensiuni, format dintr-un mormânt princiar și o construcție anexă. Pe pereții mormântului au fost realizate sgraffito-uri cu reprezentări antropomorfe, zoomorfe, precum și pentagrame și reprezentări de nave. Aceste sgraffito-uri își găsesc analogii la monumentele rupestre de la Basarabi, cariera de la Aliman, complexul dintre Dumbrăveni și Olteni și la monumentele medievale timpurii din Bulgaria. Concluzia este că aceste desene au fost realizate de populația care a folosit acest mormânt pentru locuire în secolele X-XII. Monumentul nu este amenajat pentru a fi vizitat.

• **Cetatea Histria** (comuna Istria) – cel mai vechi oraș de pe actualul teritoriu al României, a fost întemeiată la jumătatea sec. 7 î.Hr. de coloniștii greci din Milet, ca port la Marea Neagră și distrusă prin secolul al VII-lea d.Hr. de invaziile avaro-slave. În cadrul cetății se păstrează vestigii din poarta mare a incintei romane târzii (sec IV-VII d.Hr.), piața mare a orașului roman târziu (sec. VI d.Hr.), cartierul oficial al orașului roman târziu (sec. IV d.Hr.), termele romane (sec. I-IV d.Hr.), basilica creștină (sec. VI d.Hr.), basilica episcopală (sec. VI d.Hr.), cartierul rezidențial (sec. VI d.Hr.), zona sacră grecească (sev VII î.Hr.-sec I d.Hr.), incinta elenistică (sec. IV a.Hr.- sec I d.Hr.), termele romane (sec II-III d.Hr.). Cetatea

²¹ <https://hotelnewbelvedere.ro/mangalia/>

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

este amenajată pentru vizitare, iar în apropiere a fost realizat un muzeu arheologic, prin intermediul căruia se realizează interpretarea bogatului patrimoniu.

• **Cetatea Tropaeum Traiani** (comuna Adamclisi) a fost întemeiată de împăratul Traian pe locul vechii așezări geto-dacice. Făcea parte din sistemul limesului creat de Traian la Dunărea de Jos. Cetatea se află pe o prelungire joasă a dealului pe care a fost construit monumentul, de care se leagă printr-o limbă de pământ îngustă. Platoul este înconjurat pe toate celelalte laturi de pante mai mult sau mai puțin abrupte, care constituie o protecție naturală. Incinta închide o suprafață de cca. 10 ha.²²

• **Monumentul triumfal Tropaeum Traiani** (comuna Adamclisi), ridicat în anul 109 d.Hr., în timpul împăratului Traian. Tropaeum Traiani este unul dintre cele mai importante monumente antice de pe teritoriul României. Primele săpături au fost întreprinse începând cu anul 1882 de către Grigore Tocilescu. Monumentul a fost reconstituit în varianta actuală în anul 1977.

Este alcătuit dintr-un soclu cilindric, care are la bază mai multe rânduri de trepte circulare, iar la partea superioară un acoperiș conic, cu solzi pe rânduri concentrice de piatră, din mijlocul căruia se ridică suprastructura hexagonală. La partea superioară se află trofeul bifacial, înalt de 10,75 m, înfățișând o armură cu patru scuturi cilindrice. La baza trofeului se află două grupuri statuare care conțin fiecare reprezentarea trupurilor a trei captivi. Înălțimea monumentului, împreună cu trofeul, este aproximativ egală cu diametrul bazei și anume circa 40 m.

De jur împrejur, cele 54 de metope (lespezi dreptunghiulare) din calcar de Deleni, înfățișează în basorelief scene de război. Din cele 54 metope inițiale, se mai păstrează 48. Deasupra metopelor se află o friză cu 26 de creneluri, din care s-au păstrat numai 23, sculptate și ele în basorelief, care alcătuiesc coronamentul nucleului circular.²³ În apropierea monumentului a fost realizat un muzeu arheologic.

• **Cetatea elenistică de la Albești** (comuna Albești) – Cetatea a fost ridicată de greci în secolul IV î.e.n. și se încadrează în categoria fortificațiilor cu caracter permanent, cu rol în apărarea și exploatarea agricolă a zonei. Cetatea era situată pe limita vestică a teritoriului callatian, și pe linia unei artere de circulație ce asigură legătura dintre așezările din sud-estul Dobrogei cu cele din zona Dunării.²⁴ Nu există infrastructură de vizitare a cetății, cu excepția indicatoarelor rutiere.

• **Cetatea Carsium** (orașul Hârșova) – castrul roman a fost întemeiat pe faleza înaltă a Dunării de împăratul Traian în anul 103 pe locul unei așezări dacice. În secolul al X-lea aceasta este reconstruită de bizantini și mai târziu de genovezi. Între secolul al XV-lea și prima parte a secolului al XIX-lea este stăpânită de turci.

Prin pacea de la Adrianopol, turcii sunt obligați să dărâme fortificațiile de pe malul drept al Dunării, iar cetatea este distrusă. În prezent, se mai văd câteva ziduri impunătoare. „Turnul comandantului”, pe latura de nord a incintei mici, se păstrează pe înălțimea de peste 9 m.

²² <http://primaria-adamclisi.ro/istoric.html>

²³ <http://primaria-adamclisi.ro/istoric.html>

²⁴ <http://www.minac.ro/cetatea-elenistica-de-la-albesti.html>

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

La Dunăre, un zid monumental, lung de cca 40 m, marchează zona în care a activat portul din antichitate până la distrugerea cetății.²⁵

- **Cetatea Capidava** (comuna Topalu) - se ridică pe malul drept al Dunării, la jumătatea distanței dintre Hârșova și Cernavodă. Fortificația are forma unui patralater (105m x 127m), cu ziduri groase de peste 2 m și înalte de 5-6 m, cu 7 turnuri de peste 10 m, o poartă lată de 2,50 m situată pe latura de SE care făcea legătura cu restul teritoriului și o ieșire strategică pe latura de SV a turnului dinspre Dunăre, unde era amenajat portul. Cetatea ocupa un loc important în sistemul defensiv roman făcând parte din seria de fortificații ridicate în timpul împăratului Traian. Din păcate, cetatea a fost grav afectată de lucrările de restaurare realizate în perioada 2014-2016. În prezent, au fost reluate lucrările de restaurare, conservare și punere în valoare a cetății.²⁶

- **Cetatea Axiopolis** (orașul Cernavodă) este situată pe un platou de pe versantul drept al Dunării din dreptul insulei Hinog, aflată la circa 3 km sud de capul podului de la Cernavodă. A fost fondată de regele trac Lisimah în secolul II î.e.n. Ulterior, a fost extinsă și fortificată de romani, aici fiind descoperite ruinele unei bazilici din secolul IV (din timpul lui Constantin cel Mare). În prezent, ruinele cetății nu pot fi vizitate deoarece, în incinta cetății, a fost înființat un depozit de muniții încă de dinaintea Primului Război Mondial.²⁷

- **Cetatea Sacidava** (comuna Aliman) – așezare geto-dacică și castru roman (sec. II – III). Nu este valorificată din punct de vedere turistic – lipsește infrastructura de vizitare.

- **Cetatea bizantină Vicina** (insula Păcuiul lui Soare, comuna Ostrov) – construită în secolul X, în timpul domniei împăratului bizantin Ioan Tzimiskes, fiind la vremea respectivă o construcție solidă. Din păcate, datorită inundațiilor repetate la care este supusă, în prezent doar circa 10-15% din ruinele cetății mai sunt vizibile. Soluții pentru reabilitarea și includerea cetății antice într-un circuit turistic există, însă acest lucru ar necesita un efort financiar uriaș. Nu există amenajări turistice, dar sunt localnici care efectuează traversări cu barca.²⁸

- **Cetatea Ulmetum** (comuna Pantelimon, sat Pantelimonu de Jos) - cetate construită la sfârșitul secolului al IV-lea (în perioada împăratului Theodosius I (379-395), peste resturile unei așezări cu caracter mixt (civil și militar) din sec. II-IV p.Chr.²⁹

Nu sunt realizate amenajări turistice, dar Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța intenționează să realizeze un proiect de restaurare a unor porțiuni din zidul de apărare (mai ales în zona Porții de Nord-Vest), dar și a bazilicii paleocreștine din sectorul de Sud.³⁰ Oportunitatea restaurării cetății și a înființării unui muzeu local de arheologie a fost identificată și de autoritatea publică locală, care intenționează să sprijine MINAC în acest sens.³¹

- **Fortificația de tip quadriburgium de la Ovidiu** (orașul Ovidiu) - fortificație romană din sec. V-VI, edificată ca avanpost în defensiva nordică a Tomisului, precum și pentru a apăra sursa de apă de unde se aproviziona, printr-un apeduct subteran, și Tomisul antic.

²⁵ <http://www.harsova.ro/cetatea-carsium/>

²⁶ <https://www.replicaonline.ro/palaz-incepe-restaurarea-cetatii-capidava-371633/>

²⁷ <https://ro.wikipedia.org/wiki/Axiopolis>

²⁸ <https://audiotravelguide.ro/cetatea-bizantina-vicina-insula-pacuiul-lui-soare/>

²⁹ <http://www.minac.ro/cetatea-ulmetum.html>

³⁰ <http://www.minac.ro/santiere-arheologice.html>

³¹ <https://www.pantelimonct.ro/comuna/traditii-si-obiceiuri/>

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

Autoritatea publică locală intenționează să introducă obiectivul în circuitul turistic, iar în acest sens are în curs de implementare un proiect în cadrul POR Axa 5, Prioritatea de investiții 5.2 de conservare, reconstituire parțială și punere în valoare³².

- ***Ansamblul rupestru de la Basarabi – Murfatlar*** (orașul Murfatlar) format din șase biserițe, câteva încăperi, galerii și morminte creștine, toate cioplite în masivul de cretă. Se crede că Ansamblul Rupestru de la Murfatlar adăpostește prima biserică și primele chilii ale unei mănăstiri, de pe teritoriul României. Din suprafața de aproape 3 hectare, doar o treime a fost acoperită printr-o construcție de beton armat, cu acoperișul în trepte, ridicată în anii 70. Interiorul nu este deschis pentru vizitatori, dar autoritățile publice locale caută soluții pentru restaurarea, întreținerea și amenajarea acestuia în vederea introducerii în circuitul turistic.³³

Componenta arheologică este insuficient promovată și pusă în evidență, infrastructura turistică existentă fiind de calitate scăzută, iar obiectivele slab promovate din punct de vedere vizual.

În general, situația juridică incertă a vestigiilor îngreunează sau face uneori imposibilă atragerea de fonduri pentru punerea acestora în valoare. Conform UAT Municipiul Constanța, ar fi necesară prioritizarea la nivel județean și național a recuperării patrimoniului arheologic, permițând astfel exploatarea sa turistică în raport cu dezvoltarea turismului cultural în Constanța.

Monumente istorice de arhitectură reprezentative

- ***Zona peninsulară Constanța*** – prin aglomerarea de clădiri administrative, monumente de cult religios, muzee, situri arheologice, clădiri reprezentative, reprezintă în sine unul dintre cele mai importante obiective turistice din municipiul Constanța, dar și din județ. Cu o suprafață de 90 ha, constituie nucleul istoric al orașului și este declarată rezervație arheologică și de arhitectură de interes național.

În ultimii ani, zona peninsulară (inclusiv Piața Ovidiu și faleza Cazinoului) a fost supusă unui proces de reabilitare, urmărindu-se punerea în valoare a numeroaselor obiective turistice existente aici. De asemenea, pentru a crește atractivitatea turistică a acestei zone, dar și pentru protejarea acesteia, începând din anul 2018, accesul autoturismelor a fost restricționat.³⁴

În această zonă se găsesc câteva obiective simbol ale orașului, care vor fi tratate separat în continuare:

- ***Cazinoul*** (mun. Constanța) - clădire simbol a municipiului Constanța, a fost construit în stilul „art nouveau” în perioada 1909-1910 după planurile arhitectului Daniel Renard. În perioada 1985-1987, clădirea a fost renovată, iar mobila a fost complet schimbată. În prezent, clădirea este în paragină și nu poate fi vizitată. Primăria Municipiului Constanța (proprietarul clădirii), împreună cu Compania Națională de Investiții, a demarat în un proiect de reabilitare a monumentului.

³²Strategia jud.Constanta

³³ <http://www.murfatlarorasul.ro/atracție/ansamblu-rupestru-murfatlar>

³⁴<http://www.primaria-constantina.ro/docs/default-source/documente-pwpmc/de-interes-public---legea-52-2003/transparen%C8%9B%C4%83-decizional%C4%83/regulament-de-acces-%C3%AEn-zona-peninsular%C4%83-a-municipiului-constan%C8%9Ba.pdf?sfvrsn=2>

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

- **Comandamentul Flotei** (mun. Constanța) – clădirea a fost construită ca hotel între anii 1879-1881 (Hotel Terminus). În anul 1978, clădirea devine sediul Marinei Militare, iar din 2009 este sediul Comandamentului Flotei. În ultimii ani, festivitățile prilejuite de *Ziua Marinei Române* (15 august), se desfășoară pe fațada din fața clădirii.³⁵

- **Hotel Palace** (mun. Constanța) – inaugurat în anul 1914, având drept proprietar pe baronul Edgar de Marçay, unul dintre acționarii cazinoului din Monte Carlo.

- **Clădirea Tribunalului** (mun. Constanța) - construită între anii 1904-1906, după planurile aceluiși arhitect ca și Cazinoul, clădirea a fost destinată familiei regale ca reședință de vară. După al Doilea Război Mondial a intrat în posesia Ministerului Justiției, devenind pe rând sediul Curții de Apel, apoi sediul Tribunalului.³⁶

- **Palatul Arhiepiscopiei Tomisului** (mun. Constanța) - construit între anii 1928-1932, în stil neobizantin, după planurile arhitectului Ion D. Enescu.³⁷

- **Casa cu Lei** (mun. Constanța) – construită în perioada 1895-1898, după planurile arhitectului Ion Berindei. Numele clădirii provine de la existența celor patru lei sculptați, care tronează pe coloanele imobilului. Din păcate, în prezent este într-un stadiu avansat de degradare;

- *o serie de alte case valorose: Bârzănescu, Cănanău, Zottu, Șomănescu etc.;*

- *o serie de obiective de cult religios și o serie de clădiri ce găzduiesc muzee* (vor fi tratate mai jos).

Unele dintre aceste obiective sunt valorificate și în scopuri turistice, însă marea majoritate fie nu sunt integrate în circuite turistice sau semnalizate, fie necesită lucrări de restaurare pentru a fi redade uzului turistic și public (indiferent de funcțiune).

- **Vila Regală din Mamaia** (stațiunea Mamaia, mun. Constanța) - a fost construită în perioada 1923-1926, după planurile arhitectului Mario Stoppa, pentru Regina Maria a României. După 1989, aici a funcționat un restaurant/club. În prezent, clădirea a fost privatizată, aflându-se într-un stadiu avansat de degradare.

- **Conacul Kogălniceanu** (orașul Murfatlar) este construit în stil eclectic, prezentând detalii specifice modei occidentale din secolul al XIX-lea, dar și elemente de influență maură vizibile în cazul frontonului crenelat sau în cazul turnului-belvedere. Este înconjurat de un parc în care se mai află postamentul troiței ridicată în 1943, în memoria eroilor căzuți pe front. În prezent, aici funcționează o grădiniță.³⁸

- **Clădirea Primăriei** (mun. Medgidia), a cărei construcție a început în anul 1893.

- **Casa Murad G. Ali** (mun. Medgidia), construită în anul 1906.

În zona rurală, elemente valoroase de arhitectură sunt destul de puține și doar izolat incluse în anumite ansamble (ex. casele cu specific german din Albești; casele bulgărești din Lipnița; casele dobrogene, zidurile de piatră din Dumbrăveni).

Edificii religioase

- **Catedrala ortodoxă „Sf. Apostoli Petru și Pavel”** (mun. Constanța) este situată mai jos de Piața Ovidiu, în fața clădirii Arhiepiscopiei Tomisului. Clădirea a fost construită între

³⁵ <http://www.merglamare.ro/ghid-arhitectura>

³⁶ <http://www.merglamare.ro/ghid-arhitectura>

³⁷ <https://audiotravelguide.ro/palatul-arhiepiscopiei-constanta/>

³⁸ <https://audiotravelguide.ro/conacul-mihail-kogalniceanu-murfatlar/>

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

anii 1883 – 1885, după planurile arhitectului Carol Benesch, planurile de interior fiind realizate de arhitectul Ion Mincu. Construcția, din cărămidă presată, impune prin monumentalitatea fațadei și prin turnul înalt de 35 m.

Sculptura este bine reprezentată la catapeteasmă și strane, ca și la candelabre, policandre și sfeșnice (aliaj metalic din bronz cu alamă) proiectate tot de I. Mincu și lucrate la Paris. Pictura a fost lucrată în frescă în perioada 1959-1961, fiind opera pictorilor Gheorghe Popescu și Niculina Dona.

În catedrală sunt depuse moaștele Sf. Pantelimon (27 iulie), Sfinților Axentiu (14 februarie) și Simeon Stâlpnicul (1 septembrie) și moaștele Sfinților Epictet și Astion, descoperite la Halmyris.

- **Biserica Romano-Catolică “Sf. Anton de Padova”** (mun. Constanța) a fost construită în perioada 1937-1938 după planurile arhitectului Romano de Simon. Are structura unei bazilici din nordul Italiei. Contrafortul și motivele geometrice amintesc de stilul romanic din secolul al XIII-lea.

- **Moscheea Mare (Carol I)** (mun. Constanța) este principalul edificiu al cultului musulman din Constanța. A fost construită de statul român în anul 1910, reprezentând un cadou făcut de regele Carol I către comunitatea musulmană din Dobrogea.

Proiectul moscheei aparține marelui inventator român ing. Gogu Constantinescu, iar execuția arhitectului Victor Ștefănescu. Edificiul este o îmbinare armonioasă între stilul egiptean-bizantin, cu unele motive arhitecturale românești, concepție arhitecturală pe care nu o mai găsim la alte moschei din Dobrogea.

În interior se poate admira imensul covor adus în 1965 din insula Ada Kaleh, donație a sultanului Abdul Hamid (1876 - 1909), lucrare a celebrului Centru de artizanat Hereke, din Turcia.³⁹ Turiștii au posibilitatea de a urca în minaretul înalt de 47 m, de unde pot admira o superbă panoramă asupra zonei vechi a orașului.

- **Geamia Hunchiar** (mun. Constanța) ctitorită de sultanul Abdulaziz (1830 - 1876) și dată în folosință în anul 1869, este poziționată în zona centrală a orașului vechi. Construcția este făcută din piatră cioplită de meșterii pietrari turci, iar zidurile au o grosime de 85 cm.⁴⁰

- **Biserica „Sf. Nicolae”, fostă bulgară** (mun. Constanța) construită în anul 1890, păstrează caracteristicile stilului arhitectonic românesc, având pictura executată de Ioanid Bătrânul. După 1940, biserica bulgară cu hramul Sf. Nicolae a fost preluată de Episcopia Tomisului și dată cultului ortodox român.⁴¹

- **Biserica Greacă Metamorphosis** (mun. Constanța) este construită prin contribuția comunității grecești din oraș, care a primit aprobarea sultanului Abdul-Azis. Construcția s-a terminat în 1867 (deși pe fațadă este indicat anul 1868), după planul arhitectului grec Teoharidi. În 1947 se adaugă pe latura dreapta un turn clopotniță a cărui semicupolă se sprijină pe coloane scurte.⁴²

³⁹ <http://ghidulmuzeelor.cimec.ro/id.asp?k=243&-Moscheea-Carol-I-CONSTANTA>

⁴⁰ https://ro.wikipedia.org/wiki/Geamia_Hunchiar

⁴¹ https://ro.wikipedia.org/wiki/Biserica_Sf._Nicolae_din_Constan%C8%9Ba

⁴² https://ro.wikipedia.org/wiki/Biserica_%E2%80%9ESchimbarea_la_fa%C8%9B%C4%83%E2%80%9D_din_Constan%C8%9Ba

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

- **Biserica armenească** (mun. Constanța) este construită în 1880, în stilul arhitectonic tradițional armenesc, de Nazaret Torosian.⁴³

- **Biserica Veche Sf. Gheorghe** (Mangalia), monument istoric și de arhitectură religioasă, datează din anul 1685, suferind modificări între 1914-1929.

- **Biserica Sf. Mina** (Mangalia) este o biserică de lemn, de tip maramureșean. Locul bisericii a fost sfințit pe 4 martie 2006, construcția fundației a demarat în lunile imediat următoare, iar biserica propriu-zisă de lemn a fost montată, în întregime, în luna mai 2007.

- **Geamia Esmahan Sultan** (Mangalia) – cel mai vechi lăcaș de cult musulman din România. Este situată în centrul Mangaliei, vis-a-vis de Sanatoriul Balnear, foarte aproape de faleza orașului și portul turistic. A fost ctitorită de Esmahan, fiica Sultanului Selim al-II-lea (1566-1574) și a fost dată în folosință în anul 1575.

Construcția este făcută din piatră, cu grosimea de 85 cm, luată din zidurile cetății Callatis. Moscheea are o capacitate de 200 de persoane și este funcțională fiind utilizată pentru rugăciunile comunității musulmane locale și poate fi vizitată de către turiști.⁴⁴ În curtea lăcașului de cult se găsește o fântână și morminte mahomedane vechi de peste 300 de ani.

- **Mănăstirea Sf. Maria** (Techirghiol) a fost construită din lemn de gorun în jurul anului 1750, în satul Maiorești (jud. Mureș) și a fost împodobită cu o pictură naivă, în tempera pe lemn de meșterii zugravi ai satului.

În anul 1934, biserica este strămutată de regele Carol al II-lea la castelul Pelișor-Sinaia, iar în anul 1951, micuța biserică din lemn va fi strămutată de la Pelișor la căminul preoțesc. Sculptorul Patriarhiei îi va modifica silueta, adăugându-i un pridvor și două turle.

- **Mănăstirea „Sfânta Elena de la Mare“** (Costinești) – a luat ființă pe un teren donat de Elena, mama regelui Mihai, în anul 1921. Actuala biserică a fost sfințită în anul 1998. Prin așezarea ei la țărm de mare, la 3 km de satul Schitu, mănăstirea este unicat în peisajul monastic dobrogean. Aceasta oferă cazare și masă pelerinilor pe timpul verii și un centru de recuperare medicală, realizat cu fonduri europene.⁴⁵

- **Mănăstirea Dervent** (sat Canlia, comuna Lipnița) a luat ființă în anul 1923, iar în anul 1936 a fost pusă piatra de temelie a actualei biserici, ridicată după proiectul arhitectului N. Săndulescu și sfințită pe 13 septembrie 1942.

Închisă în anii 1960, redeschisă în 1970 ca biserica de mir a satului Galita, a fost resfințită ca mănăstire în anul 1990.

- **Mănăstirea Peștera Sf. Apostol Andrei** (comuna Ion Corvin) adăpostește peștera în care se pare că a sălășluit Apostolul Andrei. Locul a fost sfințit la 30 iulie 1944 de episcopul Chesarie Păunescu, iar în vara anului 1990, doi viețuitori de la Mănăstirea Sihăstria, au sosit cu gândul de a reface vechea vatră monahală.

- **Mănăstirea Colilia** (comuna Cogealac) – aceasta a fost inițial o biserică romano-catolică ridicată de localnicii de origine germană stabiliți aici. După al Doilea Război

⁴³ https://ro.wikipedia.org/wiki/Biserica_armeneasc%C4%83_din_Constan%C8%9Ba

⁴⁴ <https://www.vacanța.ro/lucruri-de-v%C4%83zut/moscheea-esmahan-sultan-mangalia/94>

⁴⁵ <https://www.experttravel.ro/individual/Costinesti-807191-7697/Complex+Balnear+Sf.+Elena+de+la+Mare-247743>

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

Mondial, locașul de cult a revenit Bisericii Ortodoxe Române. Mănăstirea cu hramul Intrarea Maicii Domnului în Biserică a luat ființă în anul 2006.

- **Mănăstirea Dumbrăveni** (comuna Dumbrăveni) - în apropierea localității s-a descoperit în ultimii ani un complex rupestru, format din mai multe morminte creștine și o bisericuță. Pentru a pune în valoare importanța religioasă și culturală a acestuia, în anul 2004 a fost înființată, în imediata sa apropiere, o mănăstire de călugări, cu hramul Acoperământul Maicii Domnului.

- **Mănăstirea Peștera Sfântului Ioan Casian** (comuna Târgușor) a fost înființată în anul 2001, în apropierea peșterii în care au sihăstrit, în sec. IV, Sf. Ioan Casian și Sf. Gherman.

- **Schitul Deleni** (comuna Deleni) este construit pe unul dintre frumoasele dealuri de lângă localitate, la o distanță de 700 de metri de drumul național DN3 (drumul spre Peștera Sfântului Andrei și Mănăstirea Derwent).

- **Mănăstirea Înălțarea Domnului Mircea Vodă** (comuna Mircea Vodă) – construită după anul 2001, în apropierea Cimitirului Eroilor. Cimitirul a fost creat în perioada 1 mai-1 octombrie 1932, aici fiind înhumați 5160 de eroi din Primul Război Mondial (români - 99 cunoscuți și 1218 necunoscuți, ruși - 78 cunoscuți și 988 necunoscuți, germani - 76 cunoscuți și 428 necunoscuți, bulgari - 134 cunoscuți și 1894 necunoscuți, sârbi - 1 cunoscut și 244 necunoscuți)⁴⁶.

- **Mănăstirea Poarta Albă** (comuna Poarta Albă) a fost ridicată pe terenul donat de Primăria Poarta Albă (3 ha) și de o familie de credincioși (2 ha). În apropiere s-a ridicat și un monument închinat memoriei deținuților politici care și-au dat viața în anii '50 la Canalul Dunăre-Marea Neagră.⁴⁷

- **Mănăstirea Histria** (comuna Istria) a fost construită în vecinătatea cetății Histria, centru creștin foarte dezvoltat, cu scaun episcopal, centru monahal și șapte basilici paleocreștine. Mănăstirea a luat ființă în anul 2004, piatra de temelie a bisericii mari fiind pusă trei ani mai târziu.⁴⁸

- **Mănăstirea Adamclisi** (comuna Adamclisi) a fost înființată în anul 2005, la circa 1 km de cetatea Tropaeum Traiani, loc în care au fost descoperite moaștele a cinci sfinți, trăitori în sec. al IV-lea.⁴⁹

- **Mănăstirea Basarabi** (oraș Murfatlar) - înființată în anul 2004, cu hramul Sf. Teotim, episcopul Tomisului. Mănăstirea a fost construită în apropierea Ansamblului rupestru de la Basarabi, descoperit într-un deal de cretă în anul 1957, un ansamblu monahal antic format din șase bisericuțe rupestre unice în țară.⁵⁰

- **Mănăstirea Capidava** (comuna Capidava) a luat ființă în anul 2009. În situl arheologic din apropiere au fost descoperite oseminte ale unor sfinți martiri.

- **Mănăstirea Crucea** (comuna Crucea) a luat ființă în anul 2005, fiind ridicată din lemn, în stil maramureșean. Mănăstirea se află la 4 km de șoseaua Constanța – Hârșova și este amplasată în vecinătatea unui izvor tămăduitor.

⁴⁶ <https://www.crestinortodox.ro/manastiri/manastirea-inaltarea-domnului-mircea-voda-117466.html>

⁴⁷ <https://www.crestinortodox.ro/manastiri/manastirea-sfintilor-romani-poarta-alba-117471.html>

⁴⁸ <https://www.crestinortodox.ro/manastiri/manastirea-histria-117465.html>

⁴⁹ <https://www.crestinortodox.ro/manastiri/manastirea-adamclisi-117456.html>

⁵⁰ <https://www.crestinortodox.ro/manastiri/manastirea-basarabi-117459.html>

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

- **Geamia Abdul Mecid** (mun. Medgidia) - construită în stil neoclasic otoman, are specificul arhitecturii islamice. Interiorul păstrează absolut toate detaliile originale încă din perioada construcției: coloanele, plafonul, balcoanele și balustradele sunt realizate din lemn. A fost ridicată în perioada 1859 – 1865, în cinstea sultanului Abdul Mecid. Tot în cinstea lui, orașul și-a luat numele de Mecidiye. În interior se află o colecție muzeală. În prezent, geamia este cea mai veche clădire din oraș și una din cele două lăcașe de cult islamic din Medgidia.
- **Geamia Sultanului Mahmut** (orașul Hârșova) construită în jurul anului 1812, în timpul sultanului Mahmut al II-lea.
- **Geamia Memet Efendi** (orașul Cernavodă) a fost construită în anul 1756, în timpul domniei sultanului Osman III (1699 - 1757).
- **Biserica Sf. Constantin și Elena** (oraș Hârșova) - sfințită în anul 1908, profanată de turci în Primul Război Mondial și resfințită în anul 1919. Are 7 turlă, 2 principale, una centrală înconjurată de 4 mai mici. Biserica actuală se află așezată în partea de Apus a orașului, pe un masiv de piatră calcaros ce s-a aflat în interiorul fostei cetăți romane Carsium.⁵¹
- **Biserica „Înălțarea Domnului”** (sat Satul Nou, comuna Oltina) – biserică din paiantă (nuiele, pământ și paie), construită în anul 1863, pe când Dobrogea era înglobată în Imperiul Otoman.
- **Biserica „Sf. Mare Mucenic Dimitrie”** (sat Izvoarele, comuna Lipnița) – biserică din paiantă, din a doua jumătate a secolului al XIX-lea.
- **Biserica „Sfânta Treime - Sfântul Nicolae”** (comuna Istria) – construită de locuitorii bulgari ai satului Istria, după anul 1857. Fiind construită în perioada otomană, lăcașul de cult a putut fi construit doar respectând anumite reguli impuse de turci și anume: biserica nu trebuia să fie mai înaltă decât geamia din sat, nu avea voie să aibă turlă sau să fie pictată, nici forma exterioară nu trebuia să indice că acolo există un lăcaș de cult. În incinta bisericii există și un micuț muzeu de artă bisericească.⁵²
- **Biserica „Sf. Împărați Constantin și Elena”** (orașul Cernavodă) a fost realizată între anii 1882-1895 în stil bizantin, în forma de cruce, cu o cupolă mare la mijloc, din piatră, cărămidă și acoperită cu tablă.
- **Biserica „Nașterea Maicii Domnului”** (orașul Murfatlar) a fost construită în perioada 1903-1906, cu turlă înalte, după planul arhitectului D. Bănescu.

Muzee și case memoriale

- **Muzeul de Istorie Națională și Arheologie** (Constanța) este localizat în Piața Ovidiu, în clădirea fostei Primării, clădire proiectată de arhitectul Vasile Ștefănescu. Muzeul deține mai multe colecții, grupate în 24 de săli: Tezaur, Expoziția de numismatică, Expoziția de icoane, Expoziția de podoabe din argint, Expoziția de pipe (sec. XVIII-XIX). Această instituție administrează și Edificiul Roman cu Mozaic, Complexul Muzeal Histria, Complexul Muzeal Tropaeum Traiani Adamclisi, Muzeul Carsium Hârșova, Muzeul Axiopolis Cernavodă. Conform datelor primite de la reprezentanții muzeului, numărul anual

⁵¹ <https://audiotravelguide.ro/biserica-sf-constantin-si-elena-harsova/>

⁵² <https://www.i-tour.ro/biserica-ingropata-comuna-istria-dobrogea/>

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

de vizitatori a oscilat între 22.000 și 30.000, având un profil variat: atât localnici, cât și turiști, familii, turiști de croazieră, elevi (cei mai mulți).

- **Muzeul de Artă Populară** (Constanța) este găzduit într-o clădire ridicată în anul 1893, având un plan arhitectural cu influențe brâncovenești. Expoziția de bază a muzeului prezintă publicului eșantioane reprezentative ale creației artistice populare din toate zonele etnografice ale țării: costume populare, textile pentru decorul interioarelor, obiecte din lemn, metal și ceramică, elemente de arhitectură populară și mobilier, icoane pe sticlă și lemn, obiecte de cult datând din secolele XVIII și XIX.

Civilizația tradițională dobrogeană este reprezentată prin țesături decorative de interior, obiecte de inventar gospodăresc, piese de port și podoabe aparținând românilor, aromânilor, turco-tătarilor și lipovenilor. Muzeul se află în subordinea Primăriei Municipiului Constanța, fiind vizitat de peste 30.000 de persoane anual. Pentru viitor se are în vedere restaurarea clădirii, reorganizarea tematică a expoziției permanente, achiziția de mobilier de expoziție și generarea de spații speciale pentru activitățile elevilor.⁵³

- **Muzeul de Artă** (Constanța), înființat în 1961, are astăzi un patrimoniu de peste 7.400 de opere de artă românească modernă și contemporană - pictură, sculptură, grafică și artă decorativă (ceramică, porțelan, tapiserie, mobilier). Instituția este în subordinea Consiliului Județean Constanța și primește circa 10.000 de vizitatori. O politică de dezvoltare de audiențe și creșterea portofoliului de produse culturale fac parte din planurile de viitor ale instituției.⁵⁴

- **Muzeul de Sculptură "Ion Jalea"** (Constanța) a fost înființat în anul 1968, cu lucrările donate de artist și cuprinde sculpturi (circa 200 lucrări), desene și schițe, reliefuri, statui, busturi.

- **Muzeul Marinei Române** (Constanța), înființat în anul 1969, prezintă istoria marinei militare și comerciale românești, de la simpla luntre cioplită în trunchi de copac, până la navele moderne de astăzi. Muzeul are numeroase colecții importante de arme, medalistică, uniforme, navomodele, ancore, lucrări de artă, fotografii, numismatică. Instituția este în subordinea Ministerului Apărării Naționale.

Îmbunătățirea comunicării cu publicul țintă și dezvoltarea de noi produse culturale fac parte din nevoile identificate în vederea dezvoltării.⁵⁵

- **Muzeul Portului Constanța** se află situat pe un fost dig de intrare în port, proiectat la începutul secolului XX de Anghel Saligny. Se află în subordinea Administrației Portului Constanța și este frecventat de circa 30.000 de vizitatori anual.⁵⁶

- **Muzeul Militar Național Regele Ferdinand I, Filiala Constanța** – prezintă colecții de arme albe și de foc, din diferite perioade istorice, armament de artilerie și aparate optice, harnașament și uniforme originale, elemente de camuflaj militar și tehnică de transmisiuni, precum și documente sau obiecte personale ale militarilor dobrogeni. Muzeul se află în subordinea Ministerului Apărării Naționale. Pentru viitorul apropiat, se are în vedere finalizarea parcului tematic și realizarea unei infrastructuri coerente, în raport cu nevoile unui muzeu.

⁵³ AGORAPOLIS, *Strategia de dezvoltare și promovare a turismului în municipiul Constanța*, 2018

⁵⁴ idem

⁵⁵ idem

⁵⁶ idem

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

- **Complexul Muzeal de Științe ale Naturii** (Constanța) format din: Acvariu, Delfinariu, Planetariu, Microrezervația și Expoziția de Păsări Exotice și de Decor, Centru de echitație.⁵⁷

Delfinariul – și-a început activitatea în 1972, constituind prima formă muzeistică de acest gen din țară. După unele lucrări de modernizare și extindere în 2016, Delfinariul și-a mărit capacitatea de la 600 la 1300 locuri, fapt ce a contribuit la o creștere importantă a numărului de vizitatori. În aceste condiții, Delfinariul a devenit o atracție reprezentativă în cadrul destinației, fiind un obiectiv pe lista turiștilor sosiți pe litoral, dar din ce în ce mai mult și un factor atractor, în special pentru grupurile de copii aflate în excursii cu școala.

În viitor, urmează să se realizeze o nouă extindere a Delfinariului, pentru a corespunde normelor naționale și legislației europene, din punct de vedere al spațiului necesar pentru mamiferele marine aflate în captivitate. De asemenea, se are în vedere realizarea unui nou acvariu (mai mare decât cel actual) și a unui planetariu nou de vară.

Acvariul, înființat în 1958, este găzduit de o clădire construită la începutul secolului XX ca anexă a Cazinoului. De-a lungul timpului, Acvariul din Constanța a adunat peste 100 de specii de pești și viețuitoare marine care aparțin unor zone geografice diverse.

Planetariul este primul obiectiv de acest gen din țară (1969). Aici sunt realizate proiecții cu un aparat de tip ZKP-2 (1988) pe o cupolă cu diametrul de 8 m, putând fi observate stele (aproximativ 5000), planete, luna, constelații (constelații zodiacale), comete, meteori, sateliții galileeni ai lui Jupiter, sateliți artificiali, Sistemul Solar etc.

Microrezervația și Expoziția de Păsări Exotice și de Decor este o grădină zoologică în miniatură ce se întinde pe o suprafață de 12 ha. Patrimoniul acestui obiectiv deține avifauna acvatică (pelicani, lebede, rațe și gâște sălbatice), avifauna terestră (păuni, fazani) și mamifere (mufloni, cerbi lopătari, căpriori, care se regăsesc în Rezervația Biosferei Delta Dunării și în Rezervația Negureni).

Centrul de echitație - manejul are o suprafață de 3.000 de metri pătrați și este deschis pe tot parcursul anului. Echitația de la Complexul Muzeal de Științe ale Naturii se face într-o incintă închisă pe timpul iernii și în aer liber, în sezonul cald.

Complexul Muzeal de Științe ale Naturii este cel mai vizitat obiectiv turistic din județul Constanța, cu peste 500.000 de vizitatori anual (circa 350.000 vizitatori la Delfinariu și circa 150.000 vizitatori la Acvariu), dintre care în mare parte sunt turiști.

- **Muzeul de Arheologie „Callatis”** (Mangalia) expune descoperiri arheologice din Mangalia și împrejurimi (datând din preistorie și din perioada greco-romană): vase, amfore, recipiente de sticlă, tuburi de apeducte și canalizări, mozaicul unei încăperi de epocă elenistică, colecție numismatică, inventarul Mormântului cu papirus, statuete de Tanagra, basorelieful.⁵⁸

O importanță aparte are vestitul Mormânt cu papirus (secolul IV î.Chr.). Muzeul se află în coordonarea Direcției de Cultură și Sport Mangalia, direcție din cadrul primăriei.

- **Muzeul Marinei** (Mangalia) - este situat la ieșirea din Mangalia spre 2 Mai, pe partea dreaptă. Muzeul a fost înființat în anul 2004, ca filială a Muzeului Marinei Constanța, fiind adăpostit în clădirea fostei Infirmerii a garnizoanei Mangalia și include un spațiu expozițional interior, o bibliotecă tematică și o expoziție în aer liber. În interiorul clădirii sunt expuse obiecte de armament, inclusiv torpile, și tehnică navală care au aparținut Garnizoanei

⁵⁷ <http://www.delfinariu.ro>

⁵⁸ <http://ghidulmuzeelor.cimec.ro/id.asp?k=231>

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

Mangalia. În spațiul exterior sunt expuse piese de artilerie navală și antiaeriană care au aparținut artileriei de coastă.⁵⁹

- **Complexul Muzeal Tropaeum Traiani** este format din trei obiective: Monumentul triumfal Tropaeum Traiani, cetatea omonimă și muzeul de sit. Concepută ca un lapidarium, clădirea muzeului (inaugurată în 1977) cuprinde și numeroase vestigii arheologice descoperite în cetate și împrejurimi. Pe o parte a muzeului sunt expuse metopele, friza inferioară și cea superioară, pilaștrii, crenelurile și blocurile de parapet ale stilului attic festonat. În centrul sălii este expusă statuia colosală a trofeului, inscripția și friza cu arme. Celelalte exponate sunt constituite de colecțiile ceramice (vase aparținând culturii Hamangia, ceramică getică, amfore grecești, romane și bizantine), opaițe, unelte, podoabe, fragmente de apeducte, sculptură, documente epigrafice.⁶⁰ Complexul muzeal este secție a Muzeului de Istorie Națională și Arheologie Constanța și, conform informațiilor primite, este vizitat de circa 20.000 de persoane. Dacă în trecut a fost implementat un proiect de reabilitarea monumentului, pentru viitor se intenționează demararea unui proiect de reabilitare a cetății.

- **Complexul Muzeal Histria** (comuna Istria) este format din Muzeul Cetății Histria și ruinele orașului greco-roman (secolul VII î.Hr. - secolul VII d.Hr.). În muzeu sunt expuse piese de arheologie greacă, romană și bizantină, provenind din cercetările de la Histria și din împrejurimi: amfore, inscripții, vase ceramice, sticlă, opaițe, podoabe, basoreliefuli elenistice, inscripții. În cetate se pot vedea zidul de incintă din perioada romano-bizantină, cu turnuri și porți, străzile și piețele antice, fundații de basilici, case și magazine, băile romane, temple antice etc.⁶¹ Complexul muzeal este secție a Muzeului de Istorie Națională și Arheologie Constanța și este unul dintre cele mai importante obiective turistice din județul Constanța, cu peste 30.000 de vizitatori anual (fără a lua în calcul biletele gratuite).

- **Muzeul Axiopolis** (orașul Cernavodă), secție a Muzeului de Istorie Națională și Arheologie Constanța, a fost inaugurat în anul 2006.

În prezent, este găzduit într-o clădire veche, îngrijit restaurată, și prezintă, în cele circa 6 săli, o frumoasă colecție de arheologie preistorică și romană, precum și piese de artă decorativă din secolul al XIX-lea: servicii de masă și de birou, paftale și podoabe.

Nu sunt uitate evocarea unor monumente și personalități care au marcat imaginea orașului: macheta celebrului pod construit de Anghel Saligny, obiecte care au aparținut familiei compozitorului Dumitru Chiriac și altele.⁶²

În plus, prin intermediul proiectului de cooperare trans-frontalieră România-Bulgaria „Restaurarea moștenirii culturale unice comune și promovarea produsului turistic comun, Hamangia – prima civilizație a vechii Europe”, urmează să fie restaurată o clădire situată în imediata apropiere, în vederea deschiderii unei noi secție muzeale.

- **Muzeul Carsium** (orașul Hârșova) – primul muzeu a fost deschis în anul 1904, în prezența Regelui Carol I. După ce a fost distrus în Primul Război Mondial, redeschis în perioada interbelică și desființat în primii ani ai perioadei comuniste, muzeul, în forma actuală, a fost inaugurat în anul 2006. Muzeul prezintă dezvoltarea civilizației materiale și spirituale din spațiul dunărean, din neolitic până la începutul epocii moderne. Sunt expuse

⁵⁹ <https://www.vacanța.ro/lucruri-de-v%C4%83zut/muzeul-marinei-mangalia/287>

⁶⁰ <http://ghidulmuzeelor.cimec.ro/id.asp?k=246>

⁶¹ <http://ghidulmuzeelor.cimec.ro/id.asp?k=225&-Complexul-Muzeal-Histria-ISTRIA-Constanta>

⁶² <http://ghidulmuzeelor.cimec.ro/id.asp?k=1660&-Muzeul-Axiopolis-CERNAVODA-Constanta>

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

piese cu valoare deosebită, unele prezentate în expoziții internaționale sau naționale, tipice culturilor neolitice (Hamangia, Gumelnița), culturii epocii metalelor, dezvoltării civilizației romane, romano-bizantine și medievale la Dunărea de Jos.⁶³ Muzeul este secție a Muzeului de Istorie Națională și Arheologie Constanța și este vizitat anual de circa 1.000 de persoane.

- **Muzeul de artă Lucian Grigorescu** (municipiul Medgidia) a fost înființat în 1964 și are ca tematică pictură românească cu subiecte inspirate de peisajul dobrogean (N. Tonitza, Gh. Petrașcu etc.) lucrări realizate de artiști dobrogeni (L. Grigorescu, I. Ciucurencu, Ion Pacea, Ion Nicodim, Ion Bițan etc.), precum și lucrări de sculptură semnate Ion Jalea, B. Caragea etc., precum și peste 100 de lucrări de ceramică realizate în taberele de artă "Hamangia".⁶⁴

- **Muzeul de artă Dinu și Sevasta Vintilă** (comuna Topalu) este organizat în anul 1960 în fosta locuință a dr. Dinu Gheorghe Vintilă. Prezintă 228 de lucrări de pictură: ale lui Ioan Andreescu, Octav Băncilă, Nicolae Grigorescu, Ștefan Luchian, Gheorghe Petrașcu, Nicolae Tonitza, Alexandru Ciucurencu; sculptură: lucrări de Dimitrie Paciurea, Cornel Medrea, G. Tudor; grafică: lucrări de Theodor Aman, Nicolae Tonitza, Corneliu Baba, Nicolae Dărăscu.⁶⁵ Muzeul este secție a Muzeului de Artă Constanța.

- **Muzeul Viei și Vinului** (orașul Murfatlar). Deși încă este promovat pe site-ul web al Primăriei⁶⁶, muzeul este în prezent închis. Stațiunea de Cercetare Dezvoltare pentru Viticultură și Vinificație intenționează să reabiliteze o clădire din patrimoniul societății și să deschidă un nou spațiu muzeal în apropiere.

- **Colecția de Artă Limanu** (comuna Limanu) a luat ființă cu lucrări realizate de membrii Uniunii Artiștilor Plastici din București, cu ocazia documentării făcute, în vara anului 1960, pe teritoriul Dobrogei. Colecția cuprinde pictură, sculptură, grafică românească contemporană.

- **Casa tătarească "Zulfie Totay"** (comuna Cobadin) - prezintă o colecție de broderii, țesături și obiecte de artă orientală. Colecție privată, se vizitează la cerere.⁶⁷ Poziția sa, pe drumul care face legătura cu Adamclisi și Mănăstirea Derwent, favorizează introducerea în circuitul turistic.

- **Punct muzeal al Uniunii Democratice a Tătarilor Turco-Musulmani din România** (municipiul Constanța) - expoziția este amenajată într-o încăpere a sediului UDTTMR (Str. B. P. Hașdeu nr. 53) și prezintă istoria și tradiția tătarilor. Se poate vizita la cerere.⁶⁸

- **Muzeul etnografic al aromânilor "Gheorghe Celea"** (comuna Mihail Kogălniceanu) – a fost fondat în 2006 și adăpostește obiecte de uz casnic, produse tradiționale din lână, dar și o secție culinară, toate specifice vieții aromânilor.

În secția textilă, vizitatorii pot vedea întregul proces de prelucrare a lânii, de la tunsul oii, până la realizarea cuverturilor cu motive tradiționale aromâne. În camera de artă

⁶³ <http://ghidulmuzeelor.cimec.ro/id.asp?k=1635&-Muzeul-Carsium-HARSOVA-Constanta>

⁶⁴ <http://ghidulmuzeelor.cimec.ro/id.asp?k=229&-Muzeul-de-Arta-Lucian-Grigorescu-MEDGIDIA-Constanta>

⁶⁵ <https://muzeuldeartaconstanta.ro/muzeul-topalu.html>

⁶⁶ <http://www.murfatlarorasul.ro/atracție/muzeul-viei-i-al-vinului>

⁶⁷ <http://ghidulmuzeelor.cimec.ro/id.asp?k=1828&-Casa-tatareasca-%E2%80%9DZulfie-Totay%E2%80%9D-din-cadrul-Fundatiei-Insanlik-Omenia-COBADIN-Constanta>

⁶⁸ <http://ghidulmuzeelor.cimec.ro/id.asp?k=1869&-Punct-muzeal-al-Uniunii-Democrate-a-Tatarilor-Turco-musulmani-din-Romania-CONSTANTA>

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

gastronomică aromână sunt expuse diferite feluri de mâncare, de la renumita plăcintă cu praz până la diverse feluri preparate din carne de miel. Se poate vizita la cerere.⁶⁹

- **Colecția muzeală a Mănăstirii Ortodoxe Dervent** (comuna Ostrov) - prezintă o colecție de artă religioasă, carte veche și numismatică. Se organizează expoziții de artă contemporană. Se poate vizita la cerere.⁷⁰

- **Muzeul Mănăstirii Sf. Maria Techirghiol**, înființat în anul 1990, adăpostește piese autentice, mărturii creștine din secolele IV-VI (capitel provenind de la o biserică de la Callatis (Mangalia), placaj al unei mese și coloana de biserică descoperite la Tomis). Muzeul mai cuprinde și veșminte preoțești din secolul al XVIII-lea, obiecte de cult și icoane din lemn și lemn ferecat în alamă din aceeași perioadă. În cadrul mănăstirii funcționează o bază de odihnă și tratament și un muzeu.⁷¹

- **Grădina Botanică Techirghiol** a fost realizată în cadrul proiectului ”Arta grădinăritului transfrontalier la Marea Neagră”, finanțat prin Programul de Cooperare Transfrontalieră România — Bulgaria 2007-2013. Obiectivul, deschis în anul 2017, a fost realizat având ca model Grădina Botanică din Balçic. Pe o suprafață de 56.000 mp, pe malul Lacului Techirghiol, au fost sădite 20.000 de plante, arbori și arbuști, din cadrul a 100 de specii botanice, a fost amenajată o cascadă cu lac artificial, alei, pergole, chioșcuri și foioșoare și a fost construit un pavilion administrativ cu săli pentru conferințe sau activități culturale, precum și o seră pentru plantele exotice și colecția de cactuși. Tot aici a fost amenajat și o tablă pentru un joc de maxi șah și au fost amplasate două statui reprezentându-i pe Regina Maria și pe Regele Mihai I.⁷²

Construcții tehnice-economice și științifice

- **Canalul Dunăre - Marea Neagră** - Cale de navigație, lucrare de artă inginerescă. A fost dat în funcțiune în anul 1984, la 35 de ani de la startul lucrărilor. Traversează Dobrogea și scurtează drumul spre Constanța cu circa 400 km. Lungime: 64,4 km; lățimea la fund: 70 m; lățimea la suprafață: 90-120 m; adâncimea minimă: 7 m. Ecluzele Cernavodă și Agigea constituie elemente de atractivitate, dar sunt necesare realizarea unor facilități de vizitare și de interpretare pentru a le crește valoarea turistică. Drumul de piatră de pe malul canalului ar putea fi marcat și amenajat pe viitor ca traseu cicloturistic.

- **Canalul Poarta Albă-Midia Năvodari** face legătura acvatoriului portului maritim Midia și al celui al portului Luminița din Lacul Tașaul (Năvodari) cu Canalul Dunăre – Marea Neagră, în zona localității Poarta Albă. El a fost deschis navigației la 26 octombrie 1987. Are o lungime de 31,2 km și este situat între Portul Midia, km 0 al canalului, și confluența cu Canalul Dunăre-Marea Neagră la km 236 al acestuia, în dreptul localității Poarta Albă. La km 3 are o bifurcație ce face legătura cu Portul Luminița printr-un canal cu o lungime de 5,5 km. Atât Portul Luminița cât și Ovidiu, sunt parte integrantă a canalului. Ecluzele Ovidiu și Năvodari constituie elemente de atractivitate, dar și în acest caz realizarea unor facilități de

⁶⁹<http://ghidulmuzeelor.cimec.ro/id.asp?k=1878&-Muzeul-etnografic-al-aromanilor-Gheorghe-Celea-MIHAIL-KOGALNICEANU-Constanta>

⁷⁰ <http://ghidulmuzeelor.cimec.ro/id.asp?k=1779&-Colecția-muzeala-a-Manastiri-Ortodoxe-Dervent-GALITA-Constanta>

⁷¹ <http://www.sfanta-maria.ro/>

⁷² <https://www.statiuneatechirghiol.ro/gradina-botanica-techirghiol/>

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

vizitare și de interpretare ar crește valoarea turistică a acestora. Există un proiect de realizare a unei ecluze între Canalul Poarta Albă - Midia Năvodari și lacul Siutghiol. Se estimează că prin construirea acestei ecluze în zona Mamaia-sat, traficul de nave specializate în transportul de persoane și a celor de agrement va crește cu 30 % - 50 % pe an.⁷³

- **Podul Carol I cu statuile „Dorobanții”** (orașul Cernavodă) a fost construit între 1890 și 1895, după proiectul inginerului Anghel Saligny, pentru a asigura legătura feroviară între București și Constanța. La momentul respectiv, ultimul pod peste Dunăre era Podul Franz Josef din Novi Sad, situat la 955 de km în amonte.

- **Epava de la Costinești** (Costinești) - „Evanghelia” a fost o navă comercială greacă aparținând vestitului om de afaceri Aristotel Onassis, care a eșuat la sfârșitul anilor '60, din cauza condițiilor atmosferice nefavorabile și a vizibilității reduse. Din pricina costurilor mult prea mari de recuperare, ea a fost abandonată, intrând ulterior în patrimoniul statului român și devenind simbolul Costineștiului. În timpul sezonului, sunt organizate plimbări cu vaporețul către epavă.

- **Gara Maritimă** (mun. Constanța)⁷⁴ - a fost construită între anii 1931-1934, după planurile arhitectului Gheorghe Brătescu, ca terminal de pasageri, cu toate serviciile aferente acestei activități: Serviciul Maritim Român, vamă, poștă, căpitănie, restaurant, casă de bilete. Gara Maritimă, actualul sediu al Companiei Naționale Administrația Porturilor Maritime SA (CN APM) Constanța, a fost supusă unor reparații capitale în anii 1965 și 1991, iar în anul 2013 au fost reabilitate fațadele clădirii.⁷⁵

- **Farul Genovez** (mun. Constanța) este situat pe faleza din apropierea Cazinoului și a fost construit între 1860-1861, în amintirea negustorilor genovezi care au frecventat Pontus Euxin în secolul al XIII-lea, pe locul unui mai vechi far atestat într-o litografie din anul 1822. Farul octogonal are o înălțime de 8 metri, iar în vârf are o cupolă metalică.

- **Farul din Mangalia** (1958). Primăria intenționează să îl reabiliteze și să îl introducă în circuitul turistic.⁷⁶

Statui și monumente de for public

- **Statuia poetului Ovidiu** (1887), sculptor Ettore Ferrari, Piața Ovidiu, municipiul Constanța.

- **Statuia poetului Mihai Eminescu** (1932), sculptor Oscar Han, faleza Cazinou, municipiul Constanța.

- **Statuia Victoriei** (1968), sculptor Boris Caragea, municipiul Constanța.

- **Grupul statuar Marea și Navigația** (1965), sculptor Zoe Băicoianu, digul Portului Tomis, municipiul Constanța.

- **Grupul statuar „Pescarii”**, sculptor Corneliu Medrea, parcul Central, municipiul Constanța.

⁷³https://ro.wikipedia.org/wiki/Canalul_Poarta_Alba%20Midia_N%20vodari

⁷⁴<https://audiotravelguide.ro/gara-maritima-constant-constant/>

⁷⁵<https://www.ziuconstant.ro/stiri/social/istoricul-sediilor-institutiilor-constantene-gara-maritima-cladire-monument-in-care-functioneaza-apm-498946.html>

⁷⁶ <http://www.radioconstanta.ro/2018/01/27/planuri-pentru-reabilitarea-farului-de-la-mangalia/>

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

- **Grupul statuar „Faun și Nimfa”** (1963), sculptor Constantin Baraschi, în fața Teatrului de Stat, municipiul Constanța.
- **Statuia Reginei Elisabeta** (1937), sculptor Ion Jalea, fațada Cazinoului, municipiul Constanța.
- **Bustul lui Ion Bănescu** (1910), sculptor Dimitrie Paciurea, Parcul Primăriei, municipiul Constanța
- **Statuia lui Anghel Saligny** (1957), sculptor Oscar Han, Bd. Elisabeta, colț cu str. Ovidiu, deasupra Porții nr. 1 Port Constanta, municipiul Constanța.
- **Statuia Arcașul** (1961), sculptor Ion Jalea, Fațada Domino, municipiul Constanța.
- **Statuia Femeie cu Harpă** (1933), sculptor Ion Jalea, Piațeta Decebal, municipiul Medgidia.
- **Monumentul Tineretului de la Straja** (1988), sculptor Pavel Bucur, comuna Cumpăna
- **Monumentul Eroilor Neamului** (1998), municipiul Mangalia
- **Grupul statuar „Păstorul cu măgarul Tekir”** (2005), sculptor Titi Ceară, orașul Techirghiol

Cadranel Solar (2003) – în fața Primăriei comunei Cumpăna este amplasată o copie a obiectului descoperit în anul 1960 în localitate. Piesa originală, găzduită de Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, reprezintă unul dintre puținele cadrane solare antice descoperite vreodată în Dobrogea, fiind datată sec. II d. Hr.

Monumente comemorative legate de primul război mondial: Hârșova, Techirghiol, Topalu), obeliscuri (Târgușor, Siliștea, Dobromir, Cerchezu, Vulturii).

Patrimoniul imaterial

În multe sate constănțene se păstrează elemente specifice de cultură populară românească în ocupații, amenajarea și organizarea interiorului, în piesele textile și de mobilier tradițional, în elementele caracteristice de port popular etc.

Se întâlnesc și aspecte din arhitectură populară românească tradițională, pe alocuri și case alungite sub acoperișul cărora trăiesc mai multe familii, aspecte de veche tradiție din creșterea locală a animalelor, mai ales în satele românești din zona riverană a Dunării, aspecte caracteristice ale tradiției pescuitului.⁷⁷

În plus, județul Constanța se bucură de o diversitate de tradiții istorice și culturale pe care i le conferă numărul important de minorități conlocuitoare – turci, tătari, ruși-lipoveni, greci, armeni, bulgari, aromâni ș.a. Patrimoniul construit, alături de patrimoniul imaterial specific acestor comunități sunt parte a conștiinței publice și pot constitui puncte de interes atât pentru turiști care fac parte din respectiva identitate etnică, cât și pentru alte categorii de turiști interesați de cultura locală.

Dintre elementele imateriale ale comunităților etnice, care pot aduce plus-valoare și care pot contribui la diversificarea produsului turistic constănțean, se remarcă: gastronomia specifică, obiceiurile și tradițiile, activitățile artistice, portul tradițional.

Există o serie de organizații/asociații create cu scopul de a revigora și transmite pe mai departe valorile culturale și tradiționale ale acestor comunități: Uniunea Democrată Turcă din

⁷⁷ Ion Vlăduțiu, *Turism cu manualul de etnografie*, Editura Sport Turism, București, 1976, pag 148

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

România; Uniunea Democrată a Tătarilor Turco-Musulmani din România, Filiala Constanța; Asociația “Comunitatea Aromână din România” – Filiala Constanța; Comunitatea Rușilor Lipoveni din România; Uniunea Armenilor din România etc. Aceste organizații sprijină derularea unor activități culturale menite să pună în valoare bogatul patrimoniu al respectivelor comunități.

Dintre localitățile în care au fost identificate anumite activități tradiționale cu potențial de a fi valorificate în turism se remarcă: Valu lui Traian (sculptură în lemn), Cernavodă (modelare lut), Murfatlar (bucătărie tradițională dobrogeană și tătarească), Techirghiol și Corbu (pescuit tradițional). În plus, municipiul Constanța, prin Muzeul de Artă Populară, joacă rolul de poartă de intrare și punte de legătură cu universul multicultural al Dobrogei. Meșteșugurile tradiționale păstrate în zona Dobrogei sunt: olăritul (obiecte tradiționale decorative sau de uz gospodăresc, modelate din lut), țesutul, torsul, brodatul, obținerea borangicului, împletitul din papură, confecționarea costumelor populare, realizarea obiectelor din lemn și a podoabelor din mărgele.

Totuși, în privința *meșterilor populari*, numărul acestora este unul destul de redus în județul Constanța. Consiliul Județean Constanța, prin Centrul Cultural Județean Teodor Burada, a identificat un număr de 9 meșteșugari din diferite zone ale județului, pe care îi promovează:

- George Marincu (sculptor în lemn), comuna Valu lui Traian;
- Marian Bălan (sculptor), comuna Pecineaga;
- ✓ Mihai Antoneag (meșter opincar), municipiul Constanța;
- ✓ Laura Macri (icoane pe sticlă), municipiul Constanța;
- ✓ Vasile Preda (curelar, hamuri), comuna Cobadin;
- ✓ Răcaru Tuța (cusături/ costume populare), municipiul Mangalia;
- ✓ Moroșan Adrian (prelucrare piele), comuna Lumina;
- ✓ Chitic Ion (traforaje), comuna Techirghiol;
- ✓ Suceveanu Romulus (ceramică decorativă), municipiul Mangalia.

În vederea sprijinirii meșteșugarilor și activităților tradiționale locale, Muzeul de Artă Populară a organizat mai multe manifestări culturale, respectiv:

- *Târgul Meșterilor Populari din Dobrogea* (mai), în cadrul Zilei Constanței - prima manifestare de acest gen aparținând etniilor din Dobrogea. La târg au participat meșteri români, ruși lipoveni, bulgari, greci, turci, tătari și armeni, care au expus țesături, împletituri, împletituri din papură, ceramică, broderie manuală, rogojini, obiecte din lemn, piese de costum, tărtăcuțe pictate, broderii și podoabe din mărgele.
- Expoziția temporară "Ocupații și meșteșuguri tradiționale din Dobrogea" (iunie – octombrie 2016) - a evidențiat unele aspecte legate de principalele ocupații și meșteșuguri specifice satelor dobrogene.
- Manifestarea "Olăritul, tradiție și contemporaneitate" (20 – 22 iulie 2018), prin organizarea căreia și-a propus să ofere o privire de ansamblu asupra evoluției și continuității meșteșugului olăritului în timp, în formele sale autentice.

În vederea promovării tradițiilor și meșteșugurilor locale sunt organizate o serie de evenimente, cum ar fi zilele localităților, serbări câmpenești, zile multiculturale, kureș (lupte tătarești), festivaluri folclorice, dar totodată sunt sprijinite și anumite ansambluri folclorice locale (ex. Ansamblul de dansuri aromâne “Armâni di văr chiro, Cogealac”; Ansamblul

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

“Trandafirul Dobrogean”, Crucea; Ansamblurile “Româncuța”, “Mugurașii Cumpenei”, “Boboceii Cumpenei”, Cumpăna; Ansamblul de dansuri “Carsium”, Hârșova; Ansamblul de dansuri „Valea Dobrogei”, Mircea Vodă; Ansamblul de dansuri „Luminițe Dobrogene”; Grupul de Cuci din Lipnița; Ansamblul folcloric “Țărăncuța”, Independența; Ansamblul de dansuri “Cartalu”, Vultur; Ansamblul folcloric “Tradiții Dobrogene”, Pecineaga; Ansamblul “Pandelașul”, Medgidia, dansuri grescesti- ELPIS –Comunitatea Greacă.

Evenimente cultural-artistice și sportive

Turismul este susținut prin organizarea unor evenimente cultural-artistice și sportive care au devenit o tradiție, unele având rolul de a oferi noi motive de călătorie potențialilor turiști, în timp ce altele reprezintă un factor suplimentar de atracție pentru turiștii deja sosiți în cadrul destinației.

În continuare sunt prezentate cele mai importante evenimente organizate în județul Constanța:

Tabelul nr. 1

Evenimente cultural-artistice și sportive organizate în județul Constanța

Localitate	Data/luna	Eveniment	Profil
Constanța	Martie - Septembrie	Proiecții de filme documentare – Complexul Muzeal Științele Naturii	Știință, cultură generală
	aprilie	Gala Filmului Românesc – Centrul Multifuncțional Educativ pentru Tineret „Jean Constantin”	Artă cinematografică
	mai	Festivalul Berii – Pavilionul Expozițional Constanța	Muzică, gastronomie
	mai	Festivalul Tradițiilor și meșteșugurilor dobrogene” - Pavilionul Expozițional Constanța	Tradiții, artă populară
	mai	Festivalul Scoicilor, Piața Ovidiu	Gastronomic
	mai	Constanța Street Food Festival – Piața Ovidiu	Gastronomic
	mai	Dacia Clasic	Show auto
	mai	Ziua Constanței	Cultural – artistic
	Iunie	Festivalul Internațional de Teatru „Miturile Cetății”	Teatru
	iunie	Festivalul Înghețatei	Gastronomic

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

	iulie	4V Rally Raid	Sport, auto
	iulie	Neversea – plaja Constanța	Muzică
	iulie-august	Festivalul de muzică rock ONE! – Piața Ovidiu	Muzică
	august	Ziua Marinei	Paradă marina militară, show, muzică, tradiții
	august	Festivalul Pontus Euxinus – Povestea Vinului Dobrogean	Gastronomic, cultural – artistic, implicare civică, educație
	august	Marina Food Challenge	Gastronomic
	august	Festivalul Gustului Românesc	Gastronomic
	august – noiembrie	Festivalul Mondial de Arte și Interculturalitate Ovidius, la Teatrul Național de Operă și Balet Oleg Danovski, Parcul Tăbăcărie, Piața Ovidiu, Faleză Cazinou Constanța	Teatru, film, coregrafie, artă plastică și poezie
	august	Festivalul Antic – Tomis – la Termele Romane	Istorie, educație
Lumina	mai	Ziua Comunei Lumina	Serbare câmpenească
Mihai Viteazu	iulie	Ziua Comunei Mihai Viteazu	Serbare câmpenească
Mircea Vodă	ianuarie	Concurs hipic	Hipic/ sportiv
	mai	Ziua comunei Mircea Vodă	Serbare câmpenească
Oltina	aprilie	Ziua comunei Oltina	Cultural - câmpenească
Ostrov	octombrie	Festivalul Vinul Nou	Oenologic, gastronomie
Peștera	mai	Ziua Comunei – Sărbătoarea Florii de Salcâm	Serbare câmpenească
Siliștea	mai	Festivalul Folcloric al Prieteniei și Diversității Culturale "Ethnos - Dobrogea Internațional",	Cultural - educativ, tradiții, muzică, dans
Topalu	Iulie-august	Academia de Vară pentru Tineret, Știință, Cultură, Artă și Sport Atlantykrón (iulie-august), pe insula Atlantikrón, Capidava, comuna Topalu	Știință, artă, cultură, sport

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

	octombrie	Festivalul - Concurs Național de Interpretare a Cântecului Popular Românesc "Dan Moisescu",	Muzică, folclor
Tuzla	martie	Festivalul Cultural Istoric “Suntem ceea ce iubim”	Cultură, artă, istorie
	iunie	Dakini Festival Internațional	Muzică, spiritualitate
	iulie	Festivalul aviatic AEROMANIA - Aeroportul Alexandru Podgoreanu	Aviatic
	august	Festivalul de Interpretare Vocală "Music, My Love!"	Muzică
	august	Living Rock Tuzla	Muzică
	septembrie	Săptămâna culturală a Tuzlei	Tradiție, gastronomie
	octombrie	Târgul Gospodarului	Tradiție, gastronomie
	noiembrie	Săptămâna Dobrogei	Tradiție, gastronomie
Valu lui Traian	mai	Kureș	Serbare tătarască, gastronomie, muzică
	iunie	Cupa 1 iunie	Sportiv
	octombrie	Ziua Recoltei	Serbare câmpenească
	decembrie	Cupa 1 Decembrie	Sportiv
	decembrie	Cupa Moș Crăciun	Sportiv
Vultur	ianuarie	Zilele Comunei Vultur	Cultural-artistic și sportiv

Sursa: Informații primite de la Centrul Cultural Județean Constanța Teodor T. Burada și de la primăriile din județul Constanța

Se remarcă numărul mare de evenimente cu intrare liberă, organizate outdoor, multe dintre ele destinate comunităților locale (ex. zilele localităților), dar și evenimente cu destinație mixtă, care deși poate nu constituie pentru turist un motiv pentru a veni în destinație, oferă totuși un factor suplimentar de atractivitate (ex. organizate periodic în Piața Ovidiu din Constanța). De asemenea, se poate observa o concentrare mai mare de evenimente în nordul litoralului și o mai mare diversificare a acestora față de sudul litoralului.

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

Deși sudul litoralului își dorește să targeteze familiile cu copii, sunt foarte puține evenimente adresate acestui segment. Luna octombrie, care poate contribui la prelungirea sezonului prin turism balnear și turism de afaceri, este aproape lipsită de evenimente. Un număr mic de evenimente se organizează în localitățile din interiorul județului, în afara liniei costiere. Evenimente de mare amploare, la care se face o promovare intensă (ex. Neversea Constanța, Europa FM Mangalia), pot constitui motivația principală de călătorie pentru un număr mare de turiști.

4.3. Tendințe în dezvoltarea turismului la nivel internațional și național

Turismul internațional a cunoscut o creștere constantă în ultimele șase decenii, beneficiind de accentuarea procesului de globalizare și a progreselor tehnologice care au condus la reducerea cheltuielilor de călătorie, facilitând în același timp planificarea și rezervarea călătoriilor pe cont propriu. Pe parcursul acestei perioade de creștere susținută, turismul a demonstrat o rezistență semnificativă în fața diverselor provocări (OECD, 2018).

Conform World Travel & Tourism Council (2018), contribuția totală a turismului și călătoriilor la **crearea PIB** a fost de 8.272 miliarde dolari (10,4% din PIB) în anul 2017 și se estimează că va crește cu 3,8% anual până în 2028, ajungând la 12.450 miliarde dolari (11,7% din PIB). Contribuția totală a turismului și călătoriilor la **ocuparea forței de muncă** a fost de 313.221.000 locuri de muncă (9,9%) și se așteaptă să crească cu 2,5% anual până în 2028, ajungând la 413.556.000 locuri de muncă (11,6% din total).

Contribuția turismului la total **exporturi** a fost de 1.494 miliarde dolari (6,5% din total) în anul 2017 și se previzionează că vor crește anual până în 2028, atingând 2.311 miliarde dolari (6,9% din total). **Investițiile** în industria turismului și călătoriilor în 2017 au fost de 882,4 miliarde dolari sau 4,5% din totalul investițiilor. Acestea ar trebui să crească cu 4,3% anual în următorii zece ani, ajungând la 1.408 miliarde dolari în anul 2028 (5,1% din total).

Conform studiilor elaborate de OECD (2016, 2018), o dezvoltare sustenabilă a sectorului turistic în perioada următoare va depinde de luarea în considerare a unor aspecte cheie, esențiale în planificarea ofertei turistice, respectiv:

- finanțarea dezvoltării turismului;
- politici, strategii și planuri pe termen lung;
- structuri de turism regionale și locale;
- programe eficiente de promovare și marketing;
- tehnologia informației și a comunicării;
- aspecte legate de siguranță și securitate;
- schimbările climatice;
- ocuparea forței de muncă.

Finanțarea dezvoltării turismului

Presiunea bugetară în perioada de redresare economică a generat repercusiuni negative asupra finanțării activității turistice în multe țări, inclusiv reducerea bugetelor aferente dezvoltării sectorului turistic (Austria, Italia, Republica Cehă etc.). Acest lucru a condus la un accent mai mare acordat:

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificarea a patrimoniului natural și cultural - Constanța

- evaluării responsabilității și performanței organizațiilor;
- studierea mai atentă a piețelor țintă sau a nișelor de piață;
- identificarea mecanismelor de finanțare a inițiativelor de cooperare în vederea sprijinirii dezvoltării turismului (OECD, 2016).

În general, *cea mai mare parte a bugetului pentru turism tinde să fie alocată pentru marketing și promovare*, inclusiv pentru funcționarea Autorităților Naționale pentru Turism (ANT). În unele țări, sunt alocate sume importante proiectelor și programelor de îmbunătățire a infrastructurii și de îmbunătățire a produsului turistic, adesea în regiunile care înregistrează probleme sau cele cu potențial turistic (OECD, 2018).

Fondurile pentru dezvoltarea turismului provin din bugetele centrale. Fondurile structurale ale Uniunii Europene oferă, de asemenea, o sursă semnificativă de venit în țările în care acestea sunt disponibile (Bulgaria, Republica Cehă, Estonia, Italia, Lituania, Polonia, Portugalia, România). Alte surse includ taxe și impozite pe cazare, călătorii aeriene, sosiri și plecări și utilizarea anumitor resurse. Întreprinderile pot plăti, de asemenea, contribuții pentru serviciile furnizate (OECD, 2018).

Politici, strategii și planuri pe termen lung

Dezvoltarea turismului și a infrastructurii conexe care să răspundă cerințelor viitoare ale cererii turistice, necesită o abordare și cooperare integrată între diferite departamente și niveluri de guvernare, cu contribuția și sprijinul industriei turistice. Dezvoltarea unei strategii de turism pe termen lung aprobată, reprezintă o necesitate pentru toate țările care urmăresc susținerea pe termen lung a sectorului turistic. În conturarea unor astfel de strategii, implicarea guvernului, industriei, comunităților gazdă și a altor părți interesate este esențială pentru a putea identifica viziunea și obiectivele specifice pentru dezvoltarea durabilă a turismului și pentru a stabili prioritățile, acțiunile și responsabilitățile specifice (OECD, 2016).

Marea majoritate a țărilor au dezvoltat strategii pe termen mediu sau lung. Cele mai multe strategii au fost dezvoltate pentru perioade de cinci ani, dar unele țări au politici cadru de zece ani sau mai mult, pe care se bazează strategii și planuri mai scurte (de exemplu, Irlanda). Documentele de politici și strategii stabilesc o combinație de principii, politici și obiective, care apoi formează baza acțiunilor viitoare. *Destinațiile turistice, la rândul lor, au nevoie de propriile politici și planuri pentru a obține o dezvoltare turistică integrată.* Cadrul de lucru și liniile directoare pot să fie furnizate de către administrația centrală (OECD, 2018).

Structuri de turism regionale și locale

În vederea gestionării eficiente a activităților de marketing și dezvoltării produselor turistice, este necesară prezența organismelor regionale și locale capabile să planifice și să ia măsuri în cadrul destinațiilor. La nivel regional și local este nevoie să fie create parteneriate, care să reunească întreprinderile locale și sectorul privat (OECD, 2018).

În unele țări cu o structură guvernamentală federală largă, fiecare stat sau provincie poate avea un minister al turismului, un departament sau altă entitate guvernamentală care să gestioneze activitatea turistică (de ex: Australia, Germania, Brazilia și Statele Unite). În majoritatea țărilor, autoritățile municipale regionale, provinciale se pot implica în dezvoltarea turismului, a activităților specifice de management și marketing, în funcție de resurse și

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

priorități. O importanță deosebită o are crearea unor organizații de management al destinației (OMD) care sunt constituite în mod oficial pentru a susține dezvoltarea turismului local, cu implicarea sectorului privat (OECD, 2018).

Overtourism a ajuns pe primul loc în întreaga lume în acest an, datorită numărului de vizitatori înregistrați în multe destinații, determinând proteste din partea rezidenților și măsuri diverse din partea autorităților locale în anumite locuri. Suprapopularea afectează negativ și călătorii înșiși, iar industria internațională de călătorii și turism trebuie să găsească soluții pentru a gestiona numărul vizitatorilor fără a limita creșterea. Studiile arată că cele mai aglomerate destinații nu sunt orașele, așa cum ar părea la prima vedere, ci stațiunile de schi (ITB Berlin, 2018).

Programe eficiente de promovare și marketing

Politicile de promovare și marketing în turism nu au fost afectate de reducerea finanțării publice. Totodată, programele de promovare trebuie să se adapteze ca urmare a competitivității de pe piața turistică globală, deciziilor guvernamentale, dezvoltării platformelor sociale. Autoritățile urmăresc să identifice noi modele de marketing turistic, mai puțin dependente de finanțarea guvernamentală; în tot mai multe țări se încurajează cooperarea la nivelul operatorilor din industrie (Austria, Croația, Franța, Islanda, Olanda, Noua Zeelandă, Portugalia, Slovacia, Spania, Suedia, Regatul Unit, Statele Unite).

Destinațiile turistice dezvoltă strategii creative de marketing, în încercarea de a construi brandul unei locații sau de a se re-brand-ui, în vederea creșterii gradului de conștientizare a comunității locale și obținerii sprijinului acestuia pentru dezvoltarea turismului (OECD, 2018).

Activitatea promoțională continuă să implice abordări tactice tradiționale, cum ar fi parteneriate cu agențiile și operatorii de turism, implicarea mass-mediei și a jurnaliștilor de turism și participarea la emisiuni cu teme de călătorie. Cu toate acestea, *marketingul on-line și utilizarea sofisticată a social media se află în prim-planul majorității campaniilor de marketing turistic.*

În efortul de a optimiza valoarea și impactul activităților de marketing internațional, unele țări au integrat agențiile naționale de marketing în domenii economice precum comerțul, turismul și întreprinderile (Finlanda, Islanda, Slovenia). Alte țări și-au concentrat atenția mai mult pe piețele țintă sau pe nișe de piață (Franța, Germania, Grecia, Ungaria, Mexic, Țările de Jos, Noua Zeelandă, Spania) și majoritatea se concentrează mai mult pe strategiile digitale (Egipt, Slovenia, Turcia, Marea Britanie).

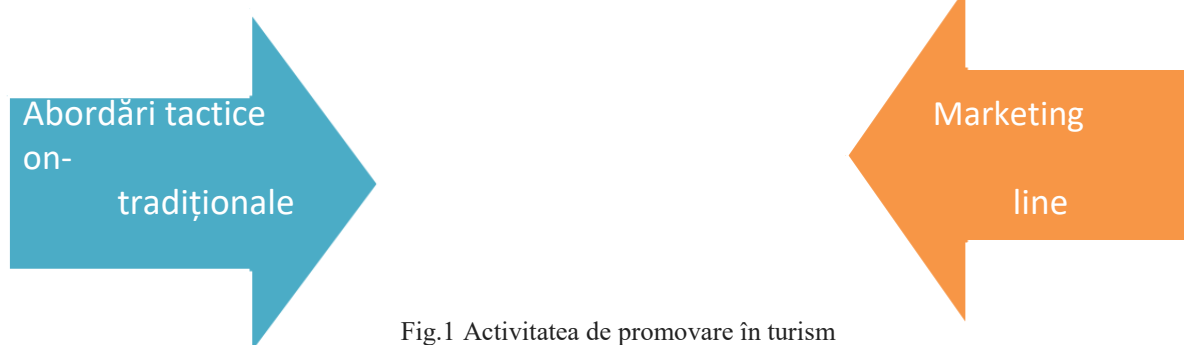

Fig.1 Activitatea de promovare în turism
Sursa: adaptat de autori după OECD (2016, 2018)

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

Dezvoltarea produsului turistic

Destinațiile turistice mature se re poziționează cu scopul de a rămâne atractive, de a răspunde mai bine nevoilor pieței internaționale și de a atrage vizitatori care să cheltuiască cât mai mult. De asemenea, destinațiile urmăresc îmbunătățirea calității și durabilității produselor turistice. Acest proces creează valoare adăugată pentru turiști și pentru destinații. Atenția turiștilor este captată inițial cu ajutorul unui element bine cunoscut (de exemplu, plajă) și apoi se conectează cu produsele turistice derivate ale țării sau regiunii respective (de exemplu, cultură). Astfel, turiștii pot avea o experiență de vacanță mai vastă, de exemplu, mergând într-o excursie la oraș, urmată de câteva zile petrecute în natură. De asemenea, se dezvoltă *produse turistice transnaționale* (regiunea Dunării, trasee culturale) (OECD, 2016).

Diferite țări încearcă să susțină turismul intern, recunoscând importanța acestuia în consolidarea performanțelor afacerii și asigurarea profitabilității.

O piață internă puternică poate reduce riscul de dependență excesivă de unele piețe internaționale, care pot fi mai volatile. De asemenea, poate contribui la reducerea sezonality.

Deciziile de dezvoltare a produselor turistice sunt determinate de condițiile concurențiale. Multe țări sunt preocupate de raportul calitate-preț al produselor turistice și de diferențele existente între destinațiile de pe piața mondială. Platformele digitale de închiriere a unei locuințe private (Airbnb) sau de conectare a indivizilor (Uber) provoacă operatorii tradiționali în dezvoltarea propriilor operațiuni. Se urmărește dezvoltarea de produse care pot stimula mai degrabă veniturile decât numărul vizitatorilor. Pe de altă parte, operatorii din industria turismului și călătoriilor dezvoltă oferte de produse cu preț scăzut pentru a menține și/sau atrage (noi) segmente de clienți. Această tendință se poate observa, cu o mai mare ușurință, în domeniul transportului aerian (OECD, 2018).

Sharing economy (economia colaborativă) a crescut rapid în UE în ultimii cinci ani, cuprinzând o parte considerabilă a activității economice. Creșterea a fost semnificativă în domeniul transporturilor și cazării (Airbnb, HomeAway, Uber, Lyft și Couchsurfing), dar continuă să se extindă și în alte sectoare. Proprietățile din cadrul *sharing economy* vor continua să concureze cu călătoriile de afaceri ale corporațiilor, deși cu un succes limitat din cauza restricțiilor guvernamentale, dar și a nevoii din partea turiștilor care solicită diferite servicii de călătorie, precum room-service, securitate, curățenie.

Diversificarea produselor turistice

Multe țări dezvoltă și promovează noi piețe de nișă (de exemplu, *turismul gastronomic*: Belgia - Flandra, Franța, Grecia, Italia, Coreea de Sud, Portugalia, Regatul Unit; *ecoturismul și turismul în natură* (Chile, Finlanda).

Turismul de sănătate și wellness este susținut sau extins în diferite țări care doresc o creștere a ocupării forței de muncă, dar și a cheltuielilor vizitatorilor (Letonia, Turcia). *Găzduirea de evenimente culturale, comerciale sau sportive* rămâne o piață țintă specială (Brazilia, Irlanda, Olanda, Regatul Unit - Țara Galilor) și este adesea folosită ca instrument de diversificare a turismului în afara capitalelor și așezărilor urbane mari (Irlanda, Norvegia). *Cicloturismul* devine tot mai popular (Franța, Noua Zeelandă, Slovacia), generând valoare adăugată comunităților locale. Germania și Spania au elaborat planuri specifice de promovare

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

a *turismului rural*, pentru a crea experiențe distincte vizitatorilor alternativi, dar și pentru a sprijini mijloacele de trai locale (OECD, 2018).

Multe țări au indicat *patrimoniul cultural și natural* ca fiind principala atracție pentru vizitatori, acordând totodată atenție deosebită acțiunilor de conservare a acestuia. O temă recurentă este dezvoltarea mai multor oportunități care se concentrează pe turismul bazat pe natură, zone sălbatice și activitățile în aer liber. De exemplu, Malta dezvoltă o piață de nișă extrem de profitabilă pentru școlile de limbi străine.

Turismul de afaceri a devenit o prioritate pentru anumite țări, în dorința de a veni atât în întâmpinarea cererii, cât și a ofertei turistice (OECD, 2018).

Tehnologia informației și comunicării

Operatorii din sectorul turistic utilizează frecvent cele mai recente evoluții tehnologice și noi instrumente de comunicare. Tehnologia mobilă este acum integrată, sporind conectivitatea și facilitând furnizarea de informații în timp real. Tehnologia digitală, mediile sociale și platformele de distribuție on-line modifică relația dintre consumatori și producători, susținând co-creația și facilitând experiențele personalizate ale consumatorilor (OECD, 2016).

Diferite tehnologii, inclusiv biometrie, robotică, realitatea augmentată, tehnologia portabilă influențează deplasarea vizitatorilor. Spre exemplu, aeroporturile dezvoltă un nou ecosistem legat de *Internet of things (Internetul lucrurilor)* care sporește eficiența operațiunilor și a instrumentelor de comunicare existente între facilitățile de turism, vizitatori și furnizori.

Câteva dintre tehnologiile disruptive care vor influența călătoriile corporațiilor sunt următoarele (Global Business Travel Association, 2017; OECD, 2018):

- *Inteligența artificială (IA) = Big data (date masive) + învățarea mecanică.* IA reprezintă capacitatea mașinilor de a derula activități de rutină într-o manieră inteligentă. Experții sunt de părere că IA va automatiza anumite părți ale turismului de afaceri, mai rapid decât în cazul turismului de recreere, oferind date privind profilul turiștilor, frecvența călătoriei, parametrii programului, modelul de călătorie recurent. Companiile din sectorul turistic folosesc *big data* și analize predictive pentru a spori cunoștințele legate de comportamentul consumatorilor și personalizarea experiențelor de călătorie.

- *Blockchain* reprezintă o bază criptată de date ce cuprinde informații și utilizatori care poate să rămână anonimă. Liniile aeriene, grupurile hoteliere, agențiile de turism și alți stakeholderi urmăresc adoptarea acestei tehnologii pentru a facilita și administra tranzacțiile, în special cele care presupun diferite monede de schimb, din mai multe țări.

Aplicațiile *blockchain* în turism ar putea include forme mai bune de gestionare a identității persoanelor și o comunicare mai sigură și mai eficientă pe durata călătoriei cu întregul spectru de furnizori de servicii de călătorie, de la companiile aeriene la programe de recompensare a loialității. Soluțiile de plată reprezintă aplicația cea mai des utilizată a tehnologiei *blockchain* în cadrul industriei turismului, dar lipsa standardelor și protocoalelor, precum și înțelegerea capacităților sale îi poate încetini adoptarea pe scară largă.

- *Chatbots* reprezintă interfețe conversaționale capabile să proceseze informația (voce sau text) de 1.000 de ori mai rapid decât oamenii, sporind astfel rezultatele. Chatbots sunt susținute de către IA și se așteaptă să remodeleze modul în care consumatorii interacționează

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

cu afacerile. Curând site-urile web și aplicațiile mobile se vor învechi, iar furnizorii din turism vor trebui să se gândească cum să dezvolte chatbot-urile în afacerile de turism.

- *Hotelurile inteligente* vor investi în tehnologie *beacon*, mesagerie, agrement în interior.

Aplicațiile pe mobil vor fi folosite tot mai des de către oaspeții familiarizați cu tehnologia (check-in și check-out, deschiderea ușii de hotel, deschiderea televizorului de la distanță, controlul temperaturii camerei etc.).

Realitatea augmentată (AR): vizitatorii și furnizorii de servicii se adaptează noilor tehnologii precum hologramele sau aplicațiile mobile care adaugă elemente virtuale situațiilor reale. Accesul mai ușor la informațiile de navigație, traduceri și chiar interacțiunile virtuale cu cifrele istorice reprezintă modalități posibile de îmbunătățire a experiențelor vizitatorilor folosind tehnologia AR. În acest fel, se pot oferi experiențe alternative în locuri considerate sensibile din punct de vedere ecologic sau cultural, reducând accesul vizitatorilor fizici, dar sporindu-l pe cel al vizitatorilor virtuali.

Există două domenii principale în care *digitalizarea are un impact profund asupra acțiunilor de dezvoltare, gestionare și comercializare a turismului* (OECD, 2018):

- *Procesul de comunicare cu turiștii*. Există diferite dimensiuni ale acestui aspect pe care țările trebuie să le abordeze, inclusiv:

- formele de prezentare pe internet a mesajelor și informațiilor de marketing;
- utilizarea eficientă a mijloacelor de comunicare socială în cadrul procesului de influențare a alegerii și schimbului de experiențe;
- importanța crescândă a ratingului generat de clienți pentru facilitățile turistice;
- creșterea importanței agențiilor de turism online în gestionarea achizițiilor de călătorie, cu impact semnificativ asupra performanței afacerii;
- utilizarea tehnologiei mobile în furnizarea de informații instantanee vizitatorilor pe durata șederii lor.

Gestionarea tranzacțiilor, precum și culegerea și prelucrarea informațiilor și datelor privind cererea și oferta turistică. Aceasta poate include utilizarea unor volume mai mari și mai complexe de date. O serie de țări se angajează în proiecte noi legate de manipularea sistematică a informațiilor digitale.

Marketingul digital. Importanța crescândă a tehnologiei digitale și a mass-mediei sociale în turism creează provocări și oportunități pentru organizațiile de turism naționale și regionale și pentru întreprinderile de turism. Turiștii sunt conectați din ce în ce mai mult la internet, folosind aplicații mobile; accesând știri, informații legate de transport și platforme de rezervare online (de exemplu, agenții de turism, companii aeriene, trenuri, Uber).

Totodată, turiștii utilizează rețelele sociale pentru a revizui, a evalua și a rezerva servicii de cazare (de exemplu, Airbnb, TripAdvisor, Booking), servicii de alimentație (de exemplu, TheFork, MyTable, OpenTable) și alte servicii turistice. Aceste tendințe, în ceea ce privește comportamentul consumatorilor și așteptările lor legate de economia digitală, necesită o trecere către marketingul și promovarea digitală.

De exemplu, mai multe țări au pus accent pe campaniile media digitale și sociale (folosind canale online sau mobile), pentru a consolida promovarea turismului internațional, a ținti mai eficient piețele sursă și a eficientiza procesele de obținere a vizelor (Australia, Egipt, Franța, Italia, Noua Zeelandă, Portugalia, Slovenia, Turcia, Regatul Unit) (OECD, 2016).

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

În cadrul strategiilor digitale pentru turism, țările vor trebui să găsească modalități de a depăși anumite probleme legate de accesul la rețelele Wi-Fi în timpul călătoriei, eliminarea barierelor cauzate de costurile mari de roaming. Conceptul de "destinație inteligentă" câștigă teren, definită ca fiind destinație turistică inovatoare care utilizează tehnologia de ultimă oră pentru dezvoltarea sa durabilă.

Platformele digitale sunt adesea folosite pentru fundamentarea deciziilor de călătorie, iar impactul lor va avea, probabil, o importanță majoră în următoarele decenii.

Într-adevăr, platformele online sunt utilizate pentru a face publicitate online și pentru a rezerva vacanțe. Social media este adesea folosită pentru a influența deciziile generațiilor emergente, cum ar fi Millennials sau Generația Z. În timp ce permeabilitatea crescândă a social media prezintă oportunități pentru unele destinații, aceasta poate reprezenta și o amenințare pentru destinațiile vulnerabile (comunități, atracții culturale sau de mediu) nepregătite în fața creșterii rapide a circulației turistice din cauza popularității tot mai mari, pe mai multe platforme sociale.

Aspectele legate de siguranță și securitate rămân preocupări importante pentru călătorii internaționali. Acest lucru are implicații asupra mobilității și circulației persoanelor, cu repercusiuni la nivelul destinațiilor turistice. Țările cooperează îndeaproape pentru a sprijini călătoriile internaționale și pentru a reduce barierele de călătorie (OECD, 2016).

Călătoriile internaționale rămân în continuare sigure, în ciuda dezastrelor naturale și a atacurilor teroriste din întreaga lume care au făcut ca oamenii să fie mai îngrijorați decât este justificat. Cu toate acestea, mulți oameni vor schimba destinațiile din cauza fricii de atacuri teroriste (ITB Berlin, 2018).

Ocuparea forței de muncă

Turismul reprezintă un sector economic intensiv în muncă și o sursă importantă de ocupare a forței de muncă în multe țări ale lumii. Sectorul turistic creează locuri de muncă pentru persoane de diferite vârste și niveluri de calificare și oferă oportunități de a intra pe piața forței de muncă, de a dobândi experiență, de a-și dezvolta abilitățile și de a trece la niveluri mai înalte de calificare sau către locuri de muncă mai bine plătite (OECD; 2018). Progresele rapide ale *automatizării* prin robotică, învățare automată și *inteligentă artificială* sunt pe cale să perturbe piețele forței de muncă din întreaga lume în următoarele două decenii. Multe locuri de muncă din sectorul turismului, de la agenții de turism până la personalul hotelier, sunt susceptibile de a fi afectate de creșterea penetrării automatizării în economie.

Schimbările climatice

Schimbările climatice reprezintă o provocare pe care sectorul turismului nu o poate ignora. Turismul contribuie și este afectat de schimbările climatice. Strategiile de adaptare și de atenuare a impactului schimbărilor climatice asupra turismului și călătoriilor sunt necesare.

Consecințele economice ale schimbărilor climatice subliniază necesitatea unei combinații optime de politici de adaptare și de atenuare a efectelor schimbărilor climatice, pentru a minimiza costurile viitoare ale acestora. Analizele indică faptul că schimbările climatice locale fac destinațiile mai mult sau mai puțin atractive și determină schimbări în fluxurile și cheltuielile turistice interne și internaționale. Datorită presiunii de a reduce

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

emisiile de CO₂ și de a crește prețul petrolului, companiile vor fi nevoite să sporească numărul de autoturisme verzi, prietenoase cu mediul.

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

4.4.TENDINȚE LA NIVEL INTERNAȚIONAL ÎN DEZVOLTAREA ANUMITOR FORME DE TURISM IMPORTANTE PENTRU JUDEȚUL CONSTANȚA

A) Constanța

Turismul costier și maritim (de litoral). Turismul costier și maritim este cea mai mare activitate maritimă din Europa și implică aproape 3,2 milioane de persoane, contribuind cu un total de 183 miliarde de euro la crearea valorii adăugate brute și reprezentând peste o treime din economia maritimă (EC, 2014). În UE, turismul costier și maritim reprezintă o mare parte din totalul turismului, cu aproximativ 45% din totalul înnoptărilor turiștilor pe teritoriul UE în 2016. Turismul de masă domină bazinul Mării Negre.

Conform Swart și Haar (2017), turismul costier și maritim este marcat de următoarele tendințe:

- **Sezonalitate:** vizitele se realizează în mod tradițional în perioada de vară. Acest lucru este valabil pentru toate bazinele maritime. O mare parte din potențialul câștig socio-economic este concentrat în această perioadă, cu o mare parte din facilitățile locale, care se închid de obicei în restul anului. Vitalitatea sectorului depinde de mai mulți factori, inclusiv condițiile meteorologice, condițiile de mediu, condițiile estetice.
- **Perspective de dezvoltare:** Turismul costier continuă să crească în ceea ce privește numărul de turiști, în special în regiunea mediteraneană, în jurul Mării Baltice și Oceanului Atlantic. Datorită preocupărilor legate de instabilitate politică și de securitate, turismul costier s-a mutat în țările mediteraneene, pentru vacanțe tradiționale de tip soare – nisip - mare. Cu toate acestea, cheltuielile medii pe noapte și numărul de înnoptări tind să scadă, punând astfel presiune serioasă asupra modelelor turistice existente (turism de masă). Alte tipuri de turism, de ex. ecoturismul și turismul nautic, înregistrează o creștere.
- **Diversificarea produsului turistic:** Dezvoltarea turismului tradițional soare - nisip - mare este în strânsă legătură cu alte activități inclusiv pescuitul, patrimoniul cultural subacvatic și ecoturismul. Acest lucru necesită o extindere a ofertei turistice în spațiu (de exemplu, destinații mai îndepărtate). O parte a turiștilor preferă vacanțele tradiționale, dar caută și alte experiențe și destinații. Închirierea unei bărci sau a unor iahturi a devenit mai populară, la fel ca și utilizarea altor forme de cazare (Airbnb sau camping gratuit, atunci când este permis).
- **Calitatea peisajului:** reprezintă factorul predominant pentru alegerea destinației vacanțelor în zonele costiere. Capitalul natural deține o importanță primordială pentru sectorul turismului, iar operatorii din turism trebuie să fie tot mai conștienți din punct de vedere ecologic și să implementeze politici progresive de "ecologizare".
- **Digitalizare:** Aplicarea soluțiilor digitale este relativ lentă în acest sector. De exemplu, multe porturi de agrement nu au încă un sistem de rezervare și de plată online. De asemenea, nu toate bărcile au aplicații digitale la bord pentru navigație etc.
- **Diminuarea duratei de ședere:** Durata medie a șederii și cheltuielile medii pe noapte au scăzut. Se așteaptă ca această tendință să continue și, eventual, să devină mai puternică odată ce alte destinații concurente din afara UE câștigă sau își recapătă competitivitatea.

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

- *Creșterea numărului de turiști din afara UE:* așa-numitele țări BRIC (Brazilia, Rusia, India, China), cu populații mari și ritmuri de dezvoltare economică puternice, au înregistrat o creștere a clasei mijlocii și un număr tot mai mare de turiști bogați de clasă superioară.

În privința principalelor segmente turistice, se constată următoarele tendințe:

- *Turismul de masă* atrage volume mari de vizitatori cu un potențial relativ scăzut al cheltuielilor turistice medii. În mod tradițional, acest lucru a avut loc de-a lungul coastei mediteraneene (Spania, Italia, Grecia); din ce în ce mai mult și coasta bulgărească a Mării Negre atrage turiști din UE și din afara UE. Datorită obiceiurilor de călătorie în schimbare, turiștii preferă fie destinații de vacanță luxoase, fie destinații de vacanță în mijlocul naturii.

Se așteaptă ca numărul turiștilor care aleg vacanțele tradiționale soare - nisip - mare să se stabilizeze sau chiar să scadă ușor. Cu toate acestea, implicațiile spațiale ale acestui tip de turism vor rămâne aceleași.

- *Turismul high profile* atrage turiștii din diferite grupe de vârstă, statute sociale și naționalități. Pe lângă faptul că oferă o valoare relativ unică și un nivel ridicat de calitate, generează și o presiune asupra mediului înconjurător, astfel încât devine necesară crearea de spațiu suplimentar pentru dezvoltarea acestui sector turistic. Se așteaptă ca în anii următori, numărul turiștilor care optează pentru o astfel de vacanță să crească. Cheltuielile din acest sector vor înregistra o creștere substanțială, pe măsură ce turiștii vor fi dispuși să plătească pentru o vacanță de lux, atât servicii, cât și activități suplimentare.

- *Turismul de nișă* atrage mai puțini turiști, deoarece se concentrează asupra anumitor servicii sau locații. Cu toate acestea, acești turiști pot evalua calitatea serviciilor și sunt dispuși să cheltuiască mai mult. Acesta pune o presiune redusă asupra mediului, iar implicațiile spațiale vor rămâne limitate.

Birdwatching-ul sau activitățile de pescuit sunt exemple de forme de turism de nișă practicate în zona costieră. Creșterea acestui sector va depinde în mare măsură de existența spațiilor de cazare care se adresează acestui profil. În cazul în care sporesc posibilitățile de cazare, acest sector este probabil să crească.

- *Turismul low profile* generează o presiune limitată asupra mediului, iar în plan spațial implicațiile rămân reduse. Având în vedere că gradul de conștientizare în ceea ce privește mediul este în continuă creștere în rândul oamenilor, în general, și în special al turiștilor, este probabil ca numărul turiștilor care optează pentru o vacanță ecologică să crească în următorii ani. Cu toate acestea, cheltuielile turistice nu vor crește substanțial, deoarece acest tip de turism apare în zonele naturale, iar turiștii vor opta pentru activități precum drumeții, mersul pe jos și ciclism. Ei nu vor cheltui prea mulți bani pentru alte activități.

Turismul cultural

Se estimează că turismul cultural reprezintă aproximativ 40% din totalul turismului european. În ultimii ani, călătoriile culturale în Europa au scăzut ca urmare a crizei economice, dar par să fi fost mai puțin afectate decât celelalte forme de turism. Unul dintre motivele pentru care turismul cultural a fost mai puțin afectat este legat de *diversitatea motivelor culturale*.

În locul unei "piețe de masă" pentru turismul cultural, se poate identifica o gamă tot mai mare de nișe turistice culturale care vizează aspecte specifice ale culturii la care fac apel turiștii sau care sunt dezvoltate de destinații. Printre cele mai importante *nișe de piață* se

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

numără (Richards, 2014): *turismul creativ; educație turistică; vizitarea prietenilor și rudelor (turismul VFR); turismul religios; turismul de voluntariat; turismul gastronomic; turismul pentru învățarea unei limbi străine; turismul spiritual și holistic.*

În ceea ce privește turismul pentru vizitarea muzeelor și monumentelor istorice, se remarcă trecerea de la experiențe statice către *experiențe mai interactive și intangibile* și dezvoltarea creativă a narațiunii, în care creativitatea are un rol important. Astfel, turiștii pot contribui la crearea unor noi spații creative și pot juca un rol activ în dezvoltarea propriilor experiențe de călătorie.

Datorită acestor *abilități creative*, turiștii culturali caută elementele locale și definițiile ale atmosferei locurilor. Acest lucru le permite nu numai să vadă sau să experimenteze un loc, ci să trăiască și să se implice în viața culturală.

Turism cultural poate fi caracterizat prin următoarele tendințe (Richards, 2014): co-creație; creșterea legăturilor dintre furnizori și consumatori; creșterea interacțiunii cu cultura locală; un accent sporit pus pe patrimoniul cotidian și intangibil; participarea la evenimente ca mijloc de valorificare a locului; spații creative; abordări holistice și spirituale. Traseele culturale ar putea avea un rol nou și important, ele putând reprezenta locuri de încărcare spirituală, de întâlnire și încredere.

Institutul European pentru Rute Culturale a identificat o serie de tendințe relevante pentru turismul cultural: importanța crescândă a expozițiilor și a capitalelor culturale europene; creșterea importanței muzeelor științifice, interactive; importanța tot mai mare a siturilor de patrimoniu industrial; creșterea importanței siturilor arhitecturii militare; creșterea importanței siturilor memoriale; creșterea importanței parcurilor naturale și istorice; creșterea importanței festivităților.

Turismul viti-vinicol

Turismul viti-vinicol se află în diferite stadii de dezvoltare în întreaga lume. Sosirile de turiști generate de această formă de turism depășesc 50 de milioane de persoane. Au fost identificate următoarele tendințe emergente în turismul viti-vinicol, care au evoluat din 2013 (Mintel, 2017):

- Un procent semnificativ din centrele viticole consideră că turismul viti-vinicol va forma o mare parte a industriei viticole până în 2020;
- În afara degustărilor de vin, gastronomia reprezintă cea mai importantă ofertă a centrelor viticole, urmată de vânzarea de produse locale, organizarea de festivaluri cu specific și oferirea de servicii de cazare. Conferințele și evenimentele muzicale au devenit tot mai importante. Deoarece vinul este produs în aproape toate țările din lume, turismul viti-vinicol a devenit o oportunitate de dezvoltare turistică pentru destinațiile turistice rurale. Țările din Europa Centrală și de Est devin destinații turistice viticole (Republica Moldova; Croația; Georgia; Bulgaria) (Mintel, 2017):
 - *Republica Moldova* este cunoscută pentru vechile sale pivnițe subterane și colecțiile uriașe de vinuri, cum ar fi cele 1,5 milioane de sticle și 200 km de tuneluri de la Mileștii Mici și cei 120 km de tuneluri de la Cricova. Țara găzduiește diverse evenimente cu tematică vinicolă, inclusiv Ziua Națională a Vinului, iar oferta de turism viticol primește distincții de la jurnaliști din întreaga lume, inclusiv SUA și Marea Britanie, ca fiind "următoarea destinație a vinului în Europa".

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

- *Croația*. Multe regiuni rurale au vinării și podgorii, care se poziționează din ce în ce mai mult ca destinații turistice viticole, în special în peninsula Istria care se întinde de-a lungul coastei Adriatice. Traseele viticole se combină bine cu alte activități din peninsulă, cum ar fi agroturismul, gastronomia, drumurile printre plantațiile de măslini și traseele de ciclism.
- *Georgia* are o istorie îndelungată în producția de vin, iar cultura georgiană este puternic centrată în jurul vinului. Turismul vinicol oferă comunităților rurale din întreaga țară oportunități economice semnificative, iar guvernul caută investitori și oferă sprijin antreprenorilor care lucrează în sectorul ospitalității, cu scopul de a atrage vizitatori.
- *Bulgaria* are un număr mare de vinării vechi și situri culturale, cum ar fi mănăstiri și biserici care au legături istorice semnificative.

Turismul de croazieră

1,4 miliarde de oameni au calatorit în 2018, în creștere cu 6% față de anul precedent. Numarul a depășit cu mult estimările Organizației Mondiale a Turismului, care preconiza ca se va ajunge la acest prag abia în 2021. Creșterea accelerată a turismului se reflectă mai ales în economia globală, iar datele oficiale arată ca această industrie generează venituri de peste 8 trilioane de dolari în fiecare an.

Croazierele fluviale vor deveni tot mai active și vor răspunde cererii sporite din partea Generației Millennials și a Generației X. Croazierele pe râuri (ex. Rinul / Moselle, Dunăre) înregistrează o creștere rapidă, fiind introduse noi nave de croazieră ce dețin facilități îmbunătățite. Turiștii doresc croaziere active, care să combine admirarea peisajelor cu derularea de activități, precum drumeții, alpinism, degustarea specialităților locale etc. (ABTA, 2018).

Turismul de croazieră va înregistra următoarele tendințe⁷⁸ (The Florida-Caribbean Cruise Association, 2018):

- toate segmentele de consumatori, indiferent de buget, vor solicita croaziere pe durata vacanțelor;
- turismul transformațional de croazieră: turiștii sunt în căutarea unor experiențe "transformative", de la imersiune culturală și voluntariat la aventuri extreme.
- turismul durabil va fi tot mai important, cu călători care participă la activități de reciclare, voluntariat, atât la bord cât și pe uscat;
- Generația Millennials preferă croazierele pe fluvii, la bordul navelor mici, fiind interesați de itinerarii și experiențe la destinație;
- turismul multigenerațional este proiectat să crească în popularitate, iar vacanțele realizate de bunicii împreună cu nepoții (fără părinți), se preconizează că vor fi extrem de populare;
- călătorii dinspre destinații calde spre destinații răcoroase: creșterea popularității destinațiilor mai reci;

⁷⁸ The Florida-Caribbean Cruise Association, 2018

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificarea patrimoniului natural și cultural - Constanța

- turismul de sănătate și wellness pe durata croazierei (seminarii de sănătate susținute de experți, programe personalizate de fitness, managementul stresului, servicii spa și chiar întregi itinerarii de croazieră dedicate managementului greutății și vieții sănătoase);
- tehnologie inteligentă utilizată la bordul vaselor de croazieră.

Turismul de sănătate și wellness

Global Wellness Economy Monitor (2018) a arătat că industria wellness globală a crescut în medie cu 6,4% anual în perioada 2015-2017, de la 3,7 la 4,2 trilioane de dolari. Industria wellness reprezintă 5,3% din producția economică globală. Turismul de wellness continuă să crească constant pe principalele piețe dezvoltate, inclusiv în Statele Unite și în câteva țări europene importante (Germania, Franța, Italia).

Cheltuielile la nivel global legate de călătoriile în scopuri de sănătate (639,4 miliarde de dolari) sunt distribuite între mai multe segmente ale industriei turismului, de la alimentație și cazare până la activități de recreere, excursii, cumpărături și alte servicii. În cadrul fiecărui segment, unele cheltuieli pot include activități orientate spre sănătate (cum ar fi vizitarea unui izvor cald, masaj, meditație sau fitness), în timp ce alte cheltuieli pot fi "generice" (cum ar fi transportul, cumpărarea de suveniruri). Pe măsură ce tot mai mulți consumatori încorporează aspectele legate de sănătate în stilul lor de viață, există multe oportunități pentru întreprinderile "generice" de a introduce serviciile de sănătate în ofertele lor, ceea ce le poate ajuta să se diferențieze de concurență, să ofere mai multă valoare în relația cu clienții lor și să înregistreze venituri mai mari.

De exemplu, hotelurile promovează facilități de wellness, cum ar fi echipamente de exerciții în cameră. Aeroporturile oferă săli de gimnastică, spa-uri și circuite de mers pe jos în jurul terminalelor lor, iar liniile aeriene promovează meditația în zbor și exercițiile. Muzeele oferă cursuri de yoga și meditație chiar în galeriile lor de artă, în timp ce magazinele de cadouri oferă produse specifice locale (*Global Wellness Institute*, 2018).

Creșterea rapidă a turismului de wellness din întreaga lume a fost stimulată și de creșterea clasei de mijloc, creșterea dorinței consumatorilor de a adopta un stil de viață sănătos și un interes tot mai mare pentru călătoriile experimentale. Piețele în curs de dezvoltare din Asia-Pacific, America Latină -Caraibe, Orientul Mijlociu, Africa de Nord și Africa Sub-Sahariană au înregistrat o creștere puternică în ultimii ani.

Tendențele în serviciile de turism balnear și wellness specializate pot fi subliniate în patru direcții principale (*Kazandzhieva*, 2014):

- creșterea rolului și importanței lor în combinație cu alte forme de turism - de agrement, cultural, rural, golf etc. Stațiunile specializate în turismul de spa și wellness se află în regiuni cu o mare biodiversitate și în imediata vecinătate a multor situri culturale și istorice. Astfel, resursele comunităților locale sunt utilizate cel mai eficient și se stimulează consumul de servicii suplimentare ca parte a produsului complex spa și wellness;
- stimularea dezvoltării unor forme alternative de turism - turismul wellness și spa are legătură cu multe segmente de nișă aflate în creștere: drumeții și excursii de mers pe jos, excursii pentru degustarea de vinuri, turism rural, ecologic;

- atragerea de noi segmente de turiști care solicită servicii de calitate. Turiștii de spa și wellness preferă o natură nealterată, un bogat patrimoniu istoric și cultural, vacanțe

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

active și îngrijiri medicale, oportunități de relaxare și recreere etc. Piețele majore sunt Rusia, Grecia, Germania, Marea Britanie.

Turismul bazat pe natură și ecoturismul

Vizitatorii caută mai multe experiențe de călătorie individuale și autentice, pe care ecoturismul le poate oferi. Turismul bazat pe natură și aventură necesită un angajament în cel puțin două dintre următoarele elemente: activitatea fizică, mediul natural și emersiunea culturală.

Principalele tendințe identificate în dezvoltarea destinațiilor de turism durabil sunt următoarele⁷⁹:

Produse alimentare durabile. Produsele alimentare locale și durabile contribuie la susținerea economiilor locale, reduc impactul asupra mediului și pot cultiva un sentiment autentic al locului și al culturii pentru vizitatori. Ca răspuns la creșterea cererii clienților pentru alimentele locale, numărul de hoteluri cu o politică locală de aprovizionare cu astfel de alimente este în creștere.

- *Cererea de experiențe de călătorie autentice și transformaționale* este în creștere. Călătorii au acum mai multe șanse să caute experiențe care includ imersiunea culturală și educația experiențială. Turiștii de aventură sunt indivizi altruști și intelectuali, caută experiențe unice și transformaționale care să le permită să învețe și să exploreze tradițiile comunităților culturale indigene. Micro-aventurile bazate pe activități în aer liber, cum ar fi drumețiile, mersul pe jos, camping și caiac, redefinesc turismul în aer liber. De asemenea, destinațiile rurale sunt benefice pentru vizitatorii aflați în căutarea legăturii cu natura.

- *Cazare autentică.* Pentru majoritatea turiștilor din Europa, autenticitatea este mai importantă decât luxul. Aceștia preferă cazările unice, la scară redusă, care sunt administrate de localnici și, de preferință, reflectă natura și cultura locală. Cu toate acestea, turiștii solicită camere curate, mese bune și paturi confortabile. Ecoturiștii preferă serviciile de cazare cu un impact minim asupra destinației. Acestea pot varia de la pensiuni sau campinguri ecoturistice pentru cei cu buget redus, la hotelurile ecologice luxoase.

- *Peisaje naturale, nealterate.* Turiștii europeni aleg în principal o vacanță în care se bucură de calitatea peisajelor naturale și nealterate. Acest lucru este adesea mai important decât nivelul facilităților. Aceștia preferă atracțiile naturale, cum ar fi cascade, parcuri naturale etc.

- *Profilul călătorului.* Ecoturiștii sunt în general bine pregătiți, preferă călătoriile, făcând parte din clase socio-economice medii sau înalte. Ceea ce îi motivează pe acești turiști sunt: mediul natural al locurilor pe care le vizitează și să învețe despre comunitățile locale. Există trei tipuri importante de ecoturiști:

- *Seniorii.* Turiștii din acest segment au între 50-70 de ani. Mulți sunt călători experimentați care se bucură de medii naturale liniștite și caută noi experiențe. Ei așteaptă o valoare ridicată pentru banii oferiți și sunt dispuși să plătească mai mult pentru experiențele autentice. Ei caută, în general, standarde mai ridicate de confort.

⁷⁹ (Lackey, Joyner, Bricker, 2018; <https://www.cbi.eu/market-information/tourism/nature-tourism/nature-eco-tourism-europe>)

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

• *Turiștii tineri.* Persoanele cu vârste între 18 și 44 de ani sunt cel de-al doilea segment major pentru turismul bazat pe natură și ecoturism. Majoritatea au călătorit mult și / sau au lucrat sau au studiat în străinătate. Ei sunt din ce în ce mai interesați să exploreze noi destinații mai îndepărtate. Există două grupuri de turiști tineri:

- cu venituri mari, dar mai puțin timp liber. Aceștia sunt tineri profesioniști cu venituri mari, dar timp limitat pentru a călători. Sunt, în marea lor majoritate, oameni cu vârste cuprinse între 31 și 44 de ani, deseori călătoresc în cupluri. Persoanele din acest grup caută experiențe neobișnuite "o dată în viață". Confortul este important pentru ei.
- cu venituri mai mici, dar cu mai mult timp liber. Acest grup este format din persoane care se încadrează în categoria de vârstă 18 – 30 de ani. Bugetele lor zilnice sunt mici, dar călătoresc pe perioade mai lungi de timp. Ei aleg o cazare mai ieftină, sunt dornici să experimenteze activități și produse locale. Ei adesea își combină călătoria cu activitățile de voluntariat din cadrul unor proiecte comunitare sau de conservare.

Familii cu copii. Acesta este un segment important, în creștere, care caută facilități și servicii de înaltă calitate și un echilibru între siguranță și distracție. Călătoriile de tip all-inclusive sunt deosebit de populare pentru familii, datorită confortului și controlului asupra cheltuielilor.

Tendențe ale cererii turistice

La nivelul cererii turistice au fost identificate o serie de tendințe, respectiv: *creșterea rapidă a populației în economiile emergente; creșterea ponderii populației de vârstă a treia; expansiune semnificativă și rapidă a clasei de mijloc la nivel mondial; generațiile emergente (generația Millennials, generația Z); schimbarea preferințelor consumatorilor; produse turistice.*

Tendențe sociale și demografice

Creșterea rapidă a populației în economiile emergente determină o creștere a cererii externe potențiale. Pe de altă parte, în țările dezvoltate, *ponderea populației de vârstă a treia este în creștere (îmbătrânirea populației).* Acest lucru înseamnă că populația globală va fi, în general, mai bogată și mai în vârstă, în deceniile viitoare. Totodată, călătoriile multigeneraționale devin tot mai frecvente, trei generații din aceeași familie obișnuiesc să călătorească împreună (OECD, 2016).

Datorită îmbătrânirii populației, se estimează că ponderea populației de peste 60 de ani, în populația globală, aproape se va dubla în următorii 35 de ani. Îmbătrânirea forței de muncă poate avea efecte negative asupra creșterii economice pe termen lung, putând exercita presiuni asupra sistemelor sociale și poate introduce schimbări majore în fluxurile de consum și de investiții. Ca atare, gama și volumul de bunuri și servicii pe care consumatorii în vârstă ar putea să le consume, inclusiv turismul, se presupune că vor crește substanțial. Infrastructura și serviciile de asistență vor trebui adaptate pentru a răspunde atât cererii crescute, cât și schimbării nevoilor și preferințelor vizitatorilor.

Ca urmare a acestor tendințe, un alt segment de nișă care, probabil, va înregistra o creștere semnificativă în următorii ani, este cel al turismului medical. Întrucât costul asigurărilor medicale și al procedurilor, fie în scopuri de sănătate sau cosmetice, continuă să

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

crească în economiile dezvoltate, economiile emergente vor deveni opțiuni atractive. Pe măsură ce calitatea practicienilor și a infrastructurii se îmbunătățește, iar costurile rămân scăzute, comparativ cu cele de pe piețele sursă, turiștii vor avea mai multe șanse să ia în considerare călătoriile în străinătate în scopuri de wellness și / sau o combinație de procedură medicală cu o scurtă vacanță.

Creșterea semnificativă și rapidă a clasei de mijloc la nivel mondial. Această creștere a puterii de cumpărare și a consumului clasei de mijloc va juca un rol major în economia mondială în anii următori. Combinarea acestor creșteri, la care se adaugă progresele tehnologice, face ca oamenii din clasa de mijloc să aibă acces mai facil la bunuri și servicii, inclusiv la cele de turism.

Generații emergente. Generația Millennials și Generația Z vor forma baza viitoarei cereri turistice, iar comportamentul lor de călătorie ar putea duce la schimbări semnificative pe piața turismului.

Ambele generații au crescut odată cu expansiunea tehnologică și au folosit Internetul, iar acest lucru va juca un rol-cheie în modul în care aceste generații accesează, navighează și interacționează cu diferite produse și servicii turistice. De asemenea, este mult mai probabil ca aceste generații să călătorească în mod independent, în comparație cu generațiile trecute și să fie deschiși să acceseze temporar sau să închirieze produse sau servicii turistice (OECD, 2018).

Datele indică faptul că Generația Millennials efectuează mai multe călătorii pe an în comparație cu alte generații. Cu toate acestea, călătoriile au tendința de a avea o durată mai scurtă în comparație cu alte grupuri demografice. În plus, aceștia aleg experiențe de călătorie pe care le consideră "autentice" și preferă să-și creeze propriile itinerarii de călătorie decât să se bazeze pe sfaturile agenților de voiaj sau să participe la excursii (OECD, 2018).

Schimbarea preferințelor consumatorilor

Călătoriile devin din ce în ce mai *scurte* – deciziile spontane, dar și flexibilitatea locului de muncă vor spori numărul vacanțelor scurte. Vizitatorii caută mai multe *experiențe unice, personalizate* în destinații turistice. Cererea tot mai mare de experiențe turistice neobișnuite se extinde și la nivelul serviciilor turistice.

Conform *ABTA Travel Trends Report 2018* și Regiondo (2018), printre preferințele de călătorie ale turiștilor au fost indicate următoarele:

- *Vacanțele de tip city break și vacanțele la malul mării* au rămas în preferințele turiștilor;
- *Vacanțele interne* vor înregistra creșteri în perioadele următoare;
- *Turismul responsabil este în creștere.* Turiștii sunt tot mai conștienți de problemele legate de mediu, drepturile omului și condițiile de muncă și în aceste condiții, operatorii de turism susțin aceste inițiative, dezvoltând un turism responsabil față de mediu. În acest sens, vor exista mai multe inițiative, cum ar fi proiectele de întreprinderi sociale care sprijină comunitățile locale, excursiile neutre din punct de vedere al emisiilor de carbon și interzicerea utilizării materialelor plastice pe plaje;
- *Pachetele de vacanță de tip all-inclusive* rămân cea mai populară opțiune de rezervare pentru vacanțele în străinătate. Unul dintre motivele principale pentru alegerea unui pachet este acela că oferă "cea mai bună valoare la un anumit preț", iar această tendință va continua

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

pe măsură ce oamenii caută opțiuni în care pot planifica o vacanță înainte, la un buget fix. Acest lucru va fi deosebit de important datorită incertitudinii politice și economice, deoarece turiștii se străduiesc să se protejeze împotriva fluctuațiilor valutare;

- Vizitatorii preferă să-și realizeze propriile servicii (*autoservire*): indivizii preferă ca, după ce fac o rezervare, să-și organizeze singuri călătoria, fără a solicita serviciile suport ale companiilor de turism, iar acest lucru are loc tocmai pentru a spori gradul de satisfacție;

- *Călătoriile în extrasezon* devin tot mai populare – deoarece vizitatorii sunt în căutarea a diferite experiențe și pot intra în contact mai bine cu cultura locală;

- *Rezervările pe telefonul mobil* vor continua să crească – vizitatorii vor continua să-și facă rezervările făcând apel la telefoanele inteligente;

- Preferințele legate de serviciile de cazare se schimbă – vizitatorii preferă cazarea Airbnb sau hotelurile ECO.

Consumatorii bogați din ziua de astăzi sunt globali, digitali și cu discernământ, și *nu sunt loiali*. Consumatorii de lux, în special Millennials, achiziționează acum mai multe experiențe și mai puține produse.

Acest lucru înseamnă că, în loc de hoteluri de lux "universale și coerente", oaspeții caută acum experiențe "unice și personale". Furnizorii de cazare de lux se deplasează acum de la produse la experiențe personalizate, împărtășite, autentice, imersive, unice și exclusive.

Acestea oferă momente memorabile oaspeților, surprinzându-i cu experiențe neașteptate și încercând să genereze un "sentiment de apartenență" (ITB Berlin, 2018).

Analiza concurenței

Conform datelor furnizate de Institutul Național de Statistică, destinațiile preferate de către turiștii români pentru petrecerea vacanțelor sunt reprezentate de Grecia, Turcia, Bulgaria, urmate de Spania, Italia, Franța. Cele mai dinamice destinații, în privința atragerii turiștilor români, în perioada 2008-2017 au fost Bulgaria (+80,5%), Italia (+77,1%), Grecia (+49,1%).

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

Numărul turiștilor români participanți la acțiunile turistice externe organizate de agențiile de turism, pe țări de destinație

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017/ 2008
Bulgaria	77.098	62.637	52.018	134.949	138.645	101.026	85.523	110.558	132.515	139.183	+80,5%
Grecia	109.052	72.939	40.395	121.246	146.856	98.403	105.752	136.812	136.469	162.545	+49,1%
Turcia	148.003	101.339	76.078	185.040	196.952	117.206	105.470	98.627	102.580	139.815	-5,5%
Croația	7.590	5.007	2.292	6.774	16.655	4.860	3.589	2.025	2.575	3.539	-53,4%
Munte negru	0	1.619	271	1.412	1.134	1.265	374	318	342	249	-84,6%
Egipt	22.297	20.265	31.278	12.770	11.595	2.612	6.214	4.350	926	4.130	-81,5%
Tunisia	22.119	10.380	7.266	957	4.989	1.028	1.644	370	0	285	-98,7%
Spania	48.967	25.646	21.293	56.465	121.586	52.829	55.576	59.735	64.775	56.347	+15,1%
Italia	29.566	11.922	12.369	33.728	90.079	44.735	37.370	47.117	52.384	52.369	+77,1%
Franța	36.367	11.791	10.583	19.840	91.388	25.784	28.640	33.426	34.126	27.409	-24,6%
Portugalia	3.674	671	1.689	1.360	10.399	3.580	5.519	4.354	5.531	7.697	+109,5%
Alte țări	118.407	56.053	55.754	130.791	274.568	124.832	106.360	148.644	164.767	168.968	+42,7%
Total	623.140	380.269	311.286	705.332	1.104.846	578.160	542.031	646.336	696.990	762.536	+22,4%

Notă: Țările de recepție prezentate au fost selectate pe considerentul că dețin stațiuni în zona costieră.

Sursa: <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

Din punct de vedere al concurenței, au fost identificate trei categorii majore de competitori, respectiv *concurenți direcți* (Bulgaria), *concurenți cu ofertă turistică superioară* aflați în imediata vecinătate a județului Constanța și a țării (Turcia, Grecia), *concurenți emergenți* care oferă destinații turistice atractive, aflate în creștere din punct de vedere al cererii turistice externe (Croația, Muntenegru). Pentru fiecare dintre concurenții mai sus menționați, au fost identificate principalele tendințe de dezvoltare care fac din destinațiile costiere atracții turistice majore pentru turiștii români și rezidenții țărilor europene.

În ultimii ani, sectorul turismului din Bulgaria a înregistrat o creștere importantă care va continua și în perioada următoare. Indiferent de originea lor, turiștii sunt atrași datorită climatului favorabil și nivelului prețurilor care, în pofida aderării la UE, este încă foarte scăzut, mai ales în comparație cu destinațiile tradiționale din Europa de Vest.

Țările UE continuă să fie cele mai importante piețe sursă pentru turismul receptor, reprezentând aproape două treimi din numărul total de înnoptări (61%). Primele trei piețe de origine sunt România (1,1 milioane), Grecia (1,1 milioane) și Germania (827 000) care, împreună, reprezintă peste o treime din numărul total de înnoptări (36%) (OECD, 2018).

În anul 2017, turismul a contribuit în mod direct cu 3,1% la crearea PIB și a generat 2,9% din totalul locurilor de muncă. Impactul total al turismului (efecte indirecte și induse) a reprezentat 11,5% din PIB și 10,7% din ocuparea forței de muncă (WTTC, 2018b).

În cadrul stațiilor din zona costieră, numărul înnoptărilor a depășit 13,8 milioane în anul 2017, în creștere cu 4,4% comparativ cu anul anterior. Zona costieră atrage mai mult de 80% din numărul total de înnoptări din Bulgaria.

Printre destinațiile populare din Bulgaria se află și stațiunile de vară de pe litoralul Mării Negre. Varna și Burgas oferă numeroase atracții turistice, zone comerciale și evenimente culturale. Sunny Beach, Nisipurile de Aur, Pomorie și Albena sunt destinații de

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

agrement de vară. O caracteristică a turismului de litoral este concentrarea ridicată a activității în două municipii - Nessebar și Varna, unde se realizează aproape jumătate din toate veniturile turistice.

Tabel 3

Stațiuni de litoral din Bulgaria

Stațiunea	Descriere/facilități / Profil
Albena	Stațiunea are aproximativ 15.000 de locuri de cazare în 40 de hoteluri de diverse categorii, situate în zona parcului și de-a lungul coastei Mării Negre. Este preferată de familiile cu copii mici pentru mediul pașnic, locurile de joacă și traseele pedestre. Este populară și ca stațiune balneară, datorită disponibilității apei minerale și a nămolului curativ.
Nisipurile de Aur	Stațiune balneară: izvoare minerale cu proprietăți curative. Stațiunea dispune de câteva zeci de hoteluri, dintre care cele mai multe sunt situate în mijlocul pădurii. Stațiunea este preferată de tineri în căutare de vacanțe active și aventură, precum și de familiile cu copii.
Riviera	Stațiune balneară de litoral. Stațiunea este preferată de oamenii care doresc o vacanță relaxantă, precum și de familiile cu copii mici.
Sf. Constantin și Elena	Stațiune balneară: 7 izvoare minerale. Cazarea este disponibilă în hoteluri de 2-4 stele.
Varna	Muzee, parcuri, ruine romane, un delfinariu, un acvariu și multe altele. Varietate de trasee ecologice și activități.
Obzor	Facilități pentru sport și joacă pentru copii. Oferă condiții excelente pentru odihnă și este preferată de familiile cu copii.
Sf. Vlas	Numeroase hoteluri de diferite categorii. Cel mai mare și mai modern port de iahturi din Bulgaria. Una dintre cele mai bune destinații de yachting de pe litoralul Mării Negre.
Sunny Beach	Cel mai mare complex de stațiuni din Bulgaria. Hotelurile variază în stil și categorie. Cluburile, restaurantele și discotecile sunt cunoscute în întreaga Europă. Deține mai multe plaje Blue Flag, desemnate pentru calitatea mediului și pentru un management durabil. Este una dintre cele mai atractive destinații de vară pentru tinerii din țară și străinătate.
Nesebar	Orașul a fost inclus în Lista patrimoniului mondial UNESCO. Hotelurile și restaurantele sunt concentrate în partea nouă a orașului, iar clădirile istorice în orașul vechi.
Pomorie	Stațiune balneară: nămol roșu cu proprietăți curative. Lacul Pomorie, casele vechi din Pomorie și mormântul tracic sunt unele dintre atracțiile orașului. Stațiunea oferă oaspeților o gamă largă de opțiuni de cazare și de divertisment. Are o istorie și o cultură bogată prezentă în muzeele și galeriile sale. Deține unul dintre cele mai
Burgas	importante festivaluri muzicale din Europa - Spirit of Burgas și, de asemenea, un festival unic al cifrelor de nisip se desfășoară în oraș în fiecare vară. Burgas oferă numeroase posibilități de cazare (hoteluri, camere și apartamente de închiriat) și o varietate de activități de agrement.
Sozopol	Punctele sale culturale sunt situate în orașul vechi, iar hotelurile, structurile de alimentație și agrement se află în partea nouă. La sfârșitul lunii august și începutul lunii septembrie, Sozopol găzduiește Festivalul de Artă "Apolonia". Relicvele prețioase ale Sfântului Ioan Botezătorul se păstrează în catedrala "Sf. Cyril și Metodiu" din oraș. Există două plaje în apropierea orașului;

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

	mai multe campinguri sunt situate în vecinătate. Stațiunea este foarte populară printre tineri.
Primorsko	Complexul Primorsko este situat pe o mică peninsulă, la 50 km sud de Burgas. Este cunoscut ca o destinație turistică populară în rândul tinerilor care caută divertisment.
Kiten	Deține plaje frumoase și condiții bune de recreere. Kiten are multe hoteluri mici și mijlocii, diverse restaurante și opțiuni de divertisment. În apropiere se află muntele Strandzha și rezervația naturală Ropotamo.
Tsarevo	Există multe hoteluri, restaurante, facilități de divertisment și o natură frumoasă.
Ahtopol	Relaxarea pe plajă poate fi combinată cu drumeții în parcul din apropiere (Strandzha). Zona oferă numeroase trasee de drumeții, fiind destinație preferată de către turiștii care caută liniște.

Sursa: http://bulgariatravel.org/data/doc/039_Chernomorie-ENG_4969.pdf

Autoritățile și operatorii din turism urmăresc promovarea Bulgariei ca destinație turistică pe tot parcursul anului. Noile strategii de marketing subliniază diversitatea produselor turistice. Bulgaria a apărut într-o serie de expoziții de călătorie care promovează siturile culturale, patrimoniul arhitectural și religios, vinurile și facilitățile de spa. Bulgaria este încă un loc favorit, în special pentru tinerii călători, în căutarea unor servicii de cazare ieftină sau pachete ieftine, all-inclusive.

Turismul de litoral din Bulgaria este cu precădere unul de masă și aduce numeroase beneficii economice. Ivanov (2017) identifică o serie de motive ale expansiunii turismului de masă în zona de litoral a Bulgariei, printre care:

- finalizarea autostrăzii Tracia (cea mai lungă *autostradă* din Bulgaria), care leagă Sofia, capitala, de coasta Mării Negre la Burgas (2013). Acest lucru a scurtat timpul de călătorie între cel mai mare oraș din țară și cea mai mare stațiune de pe litoral (Sunny Beach) la mai puțin de patru ore, făcând stațiunea mai atractivă pentru turiștii locali;
- În 2004, Malev (o companie aeriană care nu mai funcționează) și Bulgaria Air au lansat *zboruri regulate* de la Varna la Budapesta și Londra; Austrian Airlines a introdus zborurile regulate către Viena, iar British Airways zborurile către și de la Londra.

În consecință, mai mulți turiști au putut vizita Varna și stațiunile turistice din apropiere (Nisipurile de Aur, Sunny Day, St. Constantin și Elena și Riviera). Aeroportul din Varna și alte companii aeriene, printre care Turkish Airlines, Siberian Airlines, Bulgaria Air și Wizz Air, oferă zboruri regulate către și din mai multe destinații, asigurând astfel turiști pe tot parcursul anului. Trebuie subliniate două efecte secundare suplimentare pozitive ale zborurilor regulate:

- unele *hoteluri din stațiunile de pe litoral*, care anterior erau închise în timpul sezonului de iarnă, rămân acum *parțial deschise* și servesc oaspeții care vizitează Varna pentru training corporativ, pauze scurte de week-end, nunți sau jocuri de noroc;
- Varna a devenit atractivă pentru turiștii care vizitează zona și în *extrasezon pentru tratamente medicale și stomatologice, chirurgie cosmetică*. În aceste condiții, turismul de masă în regiune a permis ca baza turistică să se extindă, astfel încât să includă o piață de nișă, turiștii neorganizați.

În ultimii zece ani, au fost construite mai multe *parcuri acvatice de-a lungul coastei*, pentru a crește gradul de satisfacție a turiștilor din stațiunile din apropiere de Nessebar (Sunny Beach) și Varna (Nisipurile de Aur). Deschiderea unui vast parc acvatic la Nisipurile de Aur a acumulat un profit de aproape 2 milioane leva și a determinat atragerea mai multor turiști prin

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

diversificarea oportunităților acestora de a se distra. Parcul ocupă o suprafață de 32.000 mp și oferă diferite secțiuni de divertisment tematice, atracții pentru copii, diverse experiențe extreme.

- Albena JSC, proprietarul stațiunii Albena de pe litoralul Mării Negre, are companii afiliate în agricultură, construcții, energie regenerabilă, servicii medicale, operațiuni de turism și servicii de îndrumare. Acest lucru permite companiei să internalizeze o mare parte din activitățile legate de crearea produsului turistic și să capteze o cotă mai mare din banii turiștilor.

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificarea a patrimoniului natural și cultural - Constanța

4.5. ANALIZA INSTRUMENTELOR DE MARKETING

A) Constanța

Potențialul de piață al rutei turistice

Conform Strategiei de Dezvoltare, regiunea transfrontalieră România-Bulgaria are un potențial turistic neexploatat, care necesită investiții serioase, marketing atractiv și management eficient. Principalele condiții prealabile pentru transformarea rutei turistice într-o căutare sunt: autenticitate, atractivitate, mai multe experiențe, care permit modelarea unui pachet turistic. Abordarea propusă pentru dezvoltarea rutelor este planificarea într-o perspectivă similară - condiții - căutare – furnizarea. În acest sens, elementele cheie ale conceptului de marketing turistic ar trebui extinse prin următoarele etape: explorare, prognoză, acțiune.

Etapile explorării potențialului de piață al rutei turistice

Familiarizarea cu piața turistică ca punct de plecare pentru marketing. Strategia de dezvoltare a studiat în mare măsură mediul extern al unităților turistice, care sunt abordate în tendințele dinamicii și dezvoltării. Partea analitică a acestui document urmărește, de asemenea, condițiile pieței turistice.

Prognoza de marketing este un mijloc de a descoperi condițiile în care va funcționa ruta turistică. Traseul va fi poziționat într-un mediu extrem de competitiv, dar cu o tendință pronunțată de interes pentru destinații turistice necunoscute și noi, potrivit unei opinii a Organizației Mondiale a Turismului. Unele dintre locațiile incluse în traseul turistic au fost deja pe scena turistică, iar numeroși operatori de turism și agenții de turism le oferă în diverse produse turistice. O marcă caracteristică este întârzierea economică a regiunii în ansamblu, infrastructura de acces slabă și deficitul de suprastructură. În timp ce „explorarea“ și „predicția“ sunt activități legate de factori externi, „acțiunea“ este legată de activitatea unității turistice. Astfel, „acțiune“ definește sensul unui proces conștient, obiectiv și necesar prin care produsul se adaptează cerințelor pieței. Desigur, procesul de adaptare își propune realizarea unor activități economice profitabile pentru a asigura obținerea profitului așteptat.

Acțiunea privind mediul interior al traseului turistic. Această etapă determină deciziile care vor fi luate pentru a furniza ceea ce așteaptă să primească piața turistică.

Marketingul turistic înseamnă „o politică condusă de unitatea turistică care, explorând, identifică cererea de turism în dezvoltare, prin metode și tehnici specifice, să-și adapteze în mod constant ofertele la aceste cerințe pentru a le satisface în mod optim și pentru a realiza o activitate economică profitabilă în condițiile date de piață“.

Complexitatea motivațiilor turistice definește o gamă largă de activități menite să le satisfacă. În general, turismul constă într-un set ordonat de componente, fiecare având un rol bine definit. În lucrul la mediul intern, este importantă colaborarea între eforturile tuturor părților interesate, deoarece poziționarea pozitivă pe piață este rezultatul colaborării și acțiunii concertate. Lipsa acestei interacțiuni ar duce la o „defalcare“ a consumului de turism, cu consecințe practice negative asupra dezvoltării generale a activității turistice.

Dezvoltarea activităților turistice în condiții de înaltă performanță implică faptul că toți

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

agenții economici sunt sincronizați atât la nivel micro, cât și la nivel macro. În caz contrar, eforturile uneia sau mai multor linkuri din lanț vor fi anulate de alții.

Potențialul de piață al traseului turistic este format din simbioza dintre următoarele elemente interdependente:

- **Autenticitate.** Traseul are o valoare culturală și istorică puternică și păstrează autenticitatea siturilor. Are o anumită concentrare teritorială a bogăției turistice și a ofertei turistice în ansamblu. Prin această caracteristică traseul concentrează atenția turiștilor cu o afinitate pentru patrimoniul cultural și istoric. Intrând în patrimoniul roman recunoscut în ansamblul său și purtând partea specifică și nepopulară a moștenirii limesului Dunării de Jos, este o parte puternică pentru piață.

- **Atractivitate.** Traseul este distinct din punct de vedere teritorial în regiunea transfrontalieră România - Bulgaria, caracterizată printr-un potențial turistic bogat. În ciuda dezvoltării economice slabe și a nerecunoșterii sale ca destinație turistică atât pentru turiștii străini, cât și pentru turiștii locali, diversele resurse naturale și antropice reprezintă o condiție prealabilă pentru promovarea regiunii și dezvoltarea turismului pe tot parcursul anului. Linia tematică aleasă a rutei - patrimoniul roman – „coexistă” cu alte elemente ale mediului cultural, de importanță globală, internațională și națională: artefacte paleolitice și neolitice, arheologice, arhitecturale, etnografice și religioase, monumente ale artei totalitare și contemporane, obiecte din lista patrimoniului cultural mondial al UNESCO. Traseul se deplasează printre componentele unice ale mediului natural care au o atracție turistică: fenomene de rocă, văi de canion, forme carstice de relief, bazine de apă, ape minerale, ecosisteme unice și peisaje atractive. Domeniul său de aplicare include parcurile naturale, zone protejate, situri importante din punct de vedere ornitologic care acoperă linia de coastă a Dunării.

- **Oportunitate pentru mai multe experiențe.** Traseul turistic are potențialul de a răspunde tendințelor cererii consumatorilor. Turismul cultural în Europa crește, forța motrice din spatele acestei dezvoltări este creșterea nivelului de educație. Pe această bază, istoria, cultura și arta vor juca un rol din ce în ce mai important în modelarea motivației, organizării și călătoriei semnificative. Motivația în turismul cultural se schimbă lent de la interesele culturale specifice înguste până la cele mai generale și împărtășite. Acest lucru va afecta formarea produselor și va necesita combinarea culturii și a divertismentului. Abilitatea de a concilia cu resursele naturale care au un impact complex asupra regiunii ca un peisaj recreațional și atractivitatea peisagistică sporesc potențialul pieței. Pe baza resurselor naturale, există premise excelente pentru dezvoltarea turismului de aventură și excursii extreme, și accesul la apă (croazieră, barcă, canoe) sau cu bicicleta la facilități creează condiții pentru atragerea reprezentanților diferitelor tipuri de turiști din diferite grupe de vârstă. Valoarea adăugată a potențialului rutei este atât festivalurile tematice care completează linia tematică pentru moștenirea romană, cât și obiceiurile locale, sărbătorile și festivalurile.

Următoarele tendințe ale cererii de consum trebuie să se bazeze pe poziționarea pe piață a rutei turistice:

- Vizarea utilizatorilor spre activități cu o valoare experimentală mai mare și cu mai multă experiență;

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

- Creșterea cererii de produse "spirituale", care vor fi combinate cu existentul turism pe râu și eco-turismul din regiune, cu turism rural, vin și culinar, precum și creșterea viitoare a turismului de divertisment urban și comercial;
- Internetul va fi crucial pentru distribuirea următoarei generații de produse turistice. Este perceput în prezent ca o sursă de publicitate gratuită și nu ca un mediu care ar trebui să fie folosit creativ și strategic într-un mediu competitiv;
 - Cunoașterea motivației și a intereselor segmentelor de consum este din ce în ce mai importantă pentru a le atrage atenția asupra informațiilor pe care le oferă. Acest lucru pune accentul pe segmentarea și poziționarea produsului;
 - Mesajele de marketing bazate pe experiență și sentimente vor fi mai importante atunci când se decide o călătorie. Se vor genera produse mult mai concentrate și personalizate;
 - Capacitățile financiare mai mici ale anumitor sectoare ale populației vor necesita formarea unor produse "bugetare" și necesitatea unor "mărci de încredere";
 - Operatorii de turism și agenții de turism vor avea un nou rol în modul în care adaugă valoare produsului prin intermediul serviciului.

Impactul asupra potențialului pieței va fi creșterea globalizării, care va afecta numărul și așteptările deplasării tinerilor prin intermediul cărora sunt disponibile informații prin Internet / canale de comunicare. Globalizarea va consolida, de asemenea, rolul "nomazilor globali" și al migrațiilor temporare, ceea ce va stimula vizitele la prieteni și rude. De exemplu, studenții străini din Europa, care cresc cu 5% pe an. Potrivit unui studiu al Comisiei Europene pentru Călătorii (CEC), piața europeană va fi din ce în ce mai afectată de îmbătrânirea populației de dezvoltarea sectorului de tineret care generează 20% din turismul mondial, competiția de pe alte continente și dorința de sustenabilitate. Vârsta medie în creștere a populației determină cererea de turism cultural și programe pentru turiști mai în vârstă. Pe de altă parte, piața tineretului va căuta produse mai active, inclusiv diverse forme de turism de aventură. Aceste tendințe generale vor determina avantajul odihnelor individuale în detrimentul pachetelor tradiționale, așadar destinațiile turistice individuale se vor dezvolta mai puternic. Schimbările climatice reprezintă unul dintre cei mai importanți factori care vor determina dezvoltarea turismului pe termen lung. Pot fi de așteptat schimbări în fluxurile turistice - o creștere a numărului de excursii în afara sezonului de vară și o popularitate crescândă a destinațiilor de vară în timpul iernii. Furnizarea de informații privind durabilitatea unui produs va crește cererea pentru acesta, consumatorul în masă fiind influențat de imaginea unui produs durabil.

Pentru a dezvolta potențialul pieței, parteneriatele care vor fi formate sunt extrem de importante. Prin intrarea pe piață cu un produs turistic complet comun crește competitivitatea fiecăruia dintre părțile interesate pe nișa de piață relevantă. Se realizează vizibilitatea și recunoașterea comună pe piața internațională și se atrag mai mulți turiști. egarea obiectelor patrimoniului cultural roman pe o rută comună asigură, pe de o parte, complementaritatea ofertei turistice și posibilitatea de a fi combinate cu alte tipuri de turism care contribuie la întreaga legătură emoțională pe de altă parte.

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

Piete prioritare

Cunoașterea pieței turistice ca punct de plecare al marketingului permite cunoașterea a mediului extern al unităților turistice. Potrivit Organizației Mondiale a Turismului, segmentul de piață al turismului cultural are un potențial mare și în creștere.

Principalele piețe prioritare

1. Germania, Austria, Slovacia, Ungaria, Croația, Serbia, Moldova, Ucraina - țările prin care trece Dunărea.

2. Republica Cehă, Polonia (piețe tradiționale pentru turismul bulgar) și Franța, Spania, Italia (piețe tradiționale pentru turismul românesc).

3. Israel (număr tot mai mare de vizite în România și Bulgaria).

Din punct de vedere geografic, o piață importantă pentru turismul cultural și cognitiv este Europa. Empatia trecutului comun al continentului, căutarea legăturii cu istoria, mai ales cu țările prin care trece Dunărea, ar motiva interesul pentru călătoriile turistice.

Principalele piețe cu prioritate medie

1. Statele Unite și Olanda (număr în creștere de peste noapte);

2. Letonia, Lituania, Estonia (creșterea turismului extern și interesul pentru studierea noilor culturi);

3. Marea Britanie (turism extins cu grup țintă 66+);

4. China (număr tot mai mare de vizite în România și Bulgaria);

Pe piețele emitive îndepărtate ale Statelor Unite și ale Chinei, turismul cultural-cognitiv își găsește locul oferind contactul cu alte culturi. Traseul oferă o vizită în mai multe țări și cu asta ar fi destul de atractiv. Turiștii din Regatul Unit sunt de vârstă medie și peste medie cu venituri medii și mari și pentru ei sunt evidențiate traseele culturale și istorice; tururi culinare și de vinuri.

Piete cu prioritate scăzută

1. Federația Rusă (piața tradițională a turismului bulgar, mai ales marin) și țările scandinave (interes tot mai mare pentru croazieră fluvială);

2. Portugalia, Malta, Cipru, Irlanda (posibilitatea diversificării formelor de turism practicate de acestea cu croazieră fluvială);

Accenturile adecvate pentru produse pentru piețele selectate cu prioritate scăzută sunt: traseu cultural și istoric; tururi de culinare și vinuri.

Piete cu prioritate limitată

1. Elveția și Luxemburg (preferința pentru la destinații de clasă mai înaltă și mai scumpe);

2. Țări din Asia Centrală, Orientul Îndepărtat, America Latină, Africa, Australia, Noua Zeelandă și Canada.

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

5. RUTE TURISTICE PENTRU VALORIFICAREA RESURSELOR NATURALE ȘI ANTROPICE DIN REGIUNEA DOBRICH-CONSTANȚA

5.1. Analiza SWOT

(Din specificația tehnică - pentru a depune rute de 1-3 zile, cu o cerință minimă pentru a justifica destinația lor, obiective turistice, timp necesar pentru vizite, distanțe, cazare și restaurante, oportunități de relaxare și timp liber, opțiuni logistice (benzinării, spitale și medicale) dispensare pentru ambulanță, secții de poliție etc.) etc. în funcție de specificul traseului, structurilor publice și private și părților interesate implicate în oferirea, organizarea și raportarea acestora)

Analiza SWOT este folosită pentru a elabora documente strategice. Pe baza analizei SWOT, sunt examinate următoarele legături strategice:

- cum să fie folosite punctele tari pentru a nu pierde oportunitățile disponibile;
- cum opțiunile să ajute la neutralizarea punctelor slabe;
- cum să folosim punctele forte pentru a reduce amenințările;
- care deficiențe ar trebui eliminate pentru a reduce amenințările.

Strategia de marketing și promovare a unui produs turistic cultural și istoric comun: se bazează pe analiza SWOT care oferă sugestii de dezvoltare majore. Analiza este sintetizată și direcționată, iar toate concluziile din aceasta sunt luate în considerare în următoarele etape ale strategiei, în special în definirea viziunii, a priorităților și a obiectivelor strategice.

Tabelul 3 Analiza SWOT

PUNCTELE FORTE	PUNCTE SLABE
Existența unor situri cu valoare culturală și istorică ridicată a patrimoniului, reunind o valoare europeană comună. Abilitatea de a integra obiecte prin diferitele tipuri de relații: de bază; primar și secundar etc pe bază administrativă; la nivel transfrontalier. Existența condițiilor pentru extinderea ofertei de produse cu alte tipuri de turism: culturale, ecologice, rurale, vin, culinare etc., pe baza resurselor existente ale regiunii. Prezența dorinței autorităților municipale de a dezvolta traseele și turismul în regiune. Gradul ridicat de recunoaștere a elementelor individuale ale traseului - situri importante, destinații turistice dezvoltate.	Unele dintre situri au potențialul de a le expune ca situri turistice, dar o parte semnificativă sunt site-uri cu potențial, dar în prezent nu pot fi oferite turistilor. Dezvoltarea dezechilibrată a potențialului siturilor, care le împiedică integritatea pe termen mediu. Prioritizarea insuficientă a turismului cultural și istoric de către autoritățile naționale, regionale și locale. Infrastructura de transport parțial construită pentru conectivitate între situri, starea precară a porturilor și a apei, lipsa marcajelor și a indicatoarelor. Expunere neatractivă a obiectelor principale din traseu. Infrastructura turistică amortizată

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

Existența unui număr mare de atracții complementare (muzee de artă și etnografie, <i>monumente de arhitectură</i>, <i>evenimente</i> culturale ce pot fi incluse în ruta turistică;	la locații (lipsa locurilor de parcare, toalete, facilități de serviciu, acces pentru persoanele cu handicap etc.) Nepopularitatea rutei turistice - un produs în rândul turiștilor și agențiilor de turism. <i>Lipsa imaginii recunoscute a regiunii</i> transfrontaliere România - Bulgaria ca destinație turistică culturală și istorică. Regiune săracă și slab populată, puternic afectată de criza economică și lipsa activității de investiții pentru dezvoltarea turismului. Personal insuficient calificat pentru a servi turiștilor (de ex. competențe lingvistice) în toate secțiunile lanțului de servicii turistice (centre de informare, muzee, spații de cazare de catering etc.); Lipsa de conectivitate între numeroasele site-uri web și proiecte de turism create în diferite părți ale regiunii care nu corespund între ele. Încearcări sporadice să se unească patrimoniul cultural și istoric (patrimoniul turistic între cele două municipalități).
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
Interacțiunea eficientă între părțile interesate pentru implementarea marketingului integrat și promovarea rutei turistice. Îmbogățirea paletelor de produse cu situri secundare cu potențial și dezvoltarea unor noi forme de integrare cu alte tipuri de turism pe termen lung (până în 2030); Aplicare de mecanisme flexibile în tarifarea pachetelor turistice complete și segmentate, precum și utilizarea prețurilor preferențiale pentru vizitatorii rutei. Utilizarea unei combinații adecvate de instrumente și canale de comunicare pentru publicitatea rutei, în funcție de specificul cererii consumatorilor de turism cultural, includerea unei tehnologii inovatoare de poziționare pe piață.	Nerecunoașterea traseului de către părțile interesate ca produs cu potențial și neaplicarea parteneriatelor pentru marketing și promovare. Inactivitatea instituțională pentru desfășurarea activităților necesare pentru explorarea, conservarea, restaurarea siturilor cu potențială până la distrugerea lor de către vânătorii de comori; Deteriorarea calității serviciilor de către furnizorii locali, discrepanță de preț /calitate și dezamăgire în rândul turiștilor. O tendință crescătoare în lipsa de personal calificat . Lipsa flexibilității în dezvoltarea sub-rutelor și a publicității înșelătoare. Întârziere în pregătirea ofertelor turistice secundare.

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

Promovarea treptată a traseului, pe termen scurt în cadrul proiectului (accentul principal crearea unui nou traseu cultural cu anumite elemente pentru o vizită turistică); pe termen mediu (accentul principal - promovarea sub- rutelor, cu locuri turistice obligatorii care să garanteze calitatea); pe termen lung (accentul principal - complementaritatea cu siturile secundare pregătite pentru turiști). Furnizarea de fonduri pentru modernizarea activităților și realizarea durabilității rezultatelor acestui proiect prin aplicarea pentru obținerea de fonduri UE, crearea de parteneriate publice și private Integrarea rutelor turistice în trasee conexe și crearea condițiilor prealabile pentru intrarea pe piețele turistice.	Aprofundarea decalajului financiar pentru investiții în infrastructura tehnică și turistică, în dezvoltarea siturilor cu potențial; Actele de vandalism ale turiștilor (ex. prin scrijelirea materialelor din siturile arheologice) și localnicilor (prin extragerea materialului arheologic și utilizarea lui la construcții noi) care pot pune în pericol integritatea siturilor și monumentelor; Operarea programelor turistice de către entități ce nu dețin certificările / autorizațiile necesare (licență de turism pentru operatori, atestat de ghid pentru persoanele care oferă asistență turistică), ceea ce poate determina scăderea calității serviciilor. Schimbări demografice cauzate de îmbătrânirea populației și emigrare, ceea ce duce la lipsa sau slaba pregătire a forței de muncă în domeniului turismului.

5.2. Justificare pentru alegerea rutelor

În alegerea rutelor, s-a plecat de la cerințele Obiectivului general al proiectului, care este în același timp în deplină concordanță cu obiectivul strategic general al programului INTERREG V-a România – Bulgaria.

Prin alegerea traseelor, echipa de realizare a strategiei urmărește susținerea obiectivului de coeziune a comunităților și economiilor din regiunea de frontieră în zona România - Bulgaria și va facilita participarea acestora la cooperarea în comun pentru dezvoltarea durabilă a zonei.

De asemenea echipa de realizare a strategiei, în faza de cercetare și documentare, a încercat identificarea unor alternative la turismul consumerist, bazat pe tripticul cazare-masă-plajă, atât de uzitat în zona de litoral din România dar și din Bulgaria.

Un alt obiectiv al echipei, a fost acela de a identifica obiective naturale și antropice, din județul Constanța care vor fi propuse ca viitoare puncte de interes în care se pot dezvolta activități de cercetare științifică.

Provocarea pe zona turistică oferită de rutele prezentate, constă în intenția echipei de realizare a strategiei, de a atrage anumite grupuri țintă și părți interesate într-o aventură diferită de confortul obișnuit al marilor stațiuni litorale.

Conținutul rutelor este format din obiective naturale și antropice, unele mai puțin cunoscute și frecventate, în care, cunoașterea, explorarea și noul sunt valori mult peste confortul obișnuit al turiștilor.

În același timp, conținutul ofertei este unul provocator, chiar tentant pentru turistul dornic de alternative la turismul clasic, încearcă să dezvolte imaginația și spiritul de aventură al turiștilor, punând în același timp în valoare tezaurul de istorie multimilenară al Dobrogei

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

dar și frumusețile naturale ale zonei.

Nu putem trece peste acest punct al argumentației fără a aminti de Cultura Hamangia, cu celebrele statuete antice *Gânditorul* și *Femeie șezând* care au făcut înconjurul planetei în diverse expoziții și muzee, fiind considerate într-un clasament global, în primele zece realizări artistice care pot reprezenta civilizația umană. Iată doar un argument pentru a ieși din cotidianul citadin și confortul hotelurilor de cât mai multe stele pentru a ne bucura sufletul și mintea cu comorile perene ale civilizației umane. Eforturile presupuse de o asemenea alegere din partea turiștilor nu sunt foarte mari, trebuie doar ca cei care prezintă ofertele să fie convingători și să identifice grupurile țintă interesate de o asemenea ofertă.

Un al doilea argument poate la fel de relevant îl reprezintă tripticul de la Adamclisi cu Monumentul Tropheum Traiani, Cetatea romană fortificată și Muzeul de istorie Adamclisi. Turiștii vor găsi aici, aproape ca într-o enciclopedie, fragmente din istoria Imperiului roman, a Imperiului bizantin și mai ales, pentru noi românii, istoria milenară a facerii poporului român.

Sunt doar două dintre obiectivele propuse de echipa de realizare a strategiei, dar fiecare dintre obiectivele propuse are bogăția și farmecul propriu.

Cel puțin o parte a acestor trasee poate fi parcursă cu bicicleta, sunt zone în care se poate dormi la cort sau la localnici, se poate descoperi natura, comorile culturale și istorice ale diferitelor obiective, se poate cunoaște viața și tradițiile comunităților locale.

Apreciem de asemenea, că, traseele propuse pot constitui o provocare pentru cercetătorii pasionați de istorie, cultură sau natură, existând suficiente propuneri tentante din acest punct de vedere.

5.3 Traseul nr. 1 Drumul păsărilor și al lacurilor din Dobrogea

https://asociatiacallatis.ro/resurse/lacuri/?preview_id=219&preview_nonce=629b5abf30&thumbnail_id=-1&preview=true

Ziua 1. Balcic - Cascade și Grădina Botanică din reședința de vară a Reginei Maria; Casa cu miere ecologica; Izvorul Kranevo și Parcul Natural Nisipurile de Aur. Balcic - Tuzlata. Rezervația naturală Baltata; Kavarna – fântâni; Fântâni cu apă - piața din Kavarna Muzeul Dobrogei și Mării Ferma și restaurantul de midii Dalboka, Mlastina Bolata, Ferma Bulgarevo.

Ziua 2. Păsările de la Tauk Liman, Centrul verde de la Șabla, Lacul sărat Șabla, **Balta Mangalia, Lacul Techirghiol, Complexul Muzeal de Științe ale Naturii – Constanța, Acvariu, Delfinariu**

Pentru vizitatorii interesați de natură, traseul „**Drumul păsărilor și al lacurilor din Dobrogea**” oferă multiple posibilități celor ce vor să admire viața sălbatică, în special iubitorilor de păsări. Cercetătorii au posibilitatea să descopere în această zonă numeroase oportunități pentru dezvoltarea cunoștințelor.

Litoralul românesc este plin de lacuri frumoase, care înainte au fost guri de râuri, ce se deversau în mare. Cu timpul, valurile au depus o fâșie de nisip de-a lungul țărmului, care acum separă lacurile de mare.

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

Members • Mihai Emilian • Maps • ROUTE 1 - Day 2

Enter a city, park or trail name

More Maps

ROUTE 1 - Day 2

nature-trips

May 1, 2020

Stats

Directions Download Route Share

Distance 47.46 km Elevation Gain 636 m

Route

Distance 47.46 km Elevation Gain 636 m

Waypoints

Balta Mangalia

Balta Mangalia, Mlaștina Hergheliei sau Balta Saturn este o arie protejată de interes național ce corespunde categoriei a IV-a

[Suggest as New Trail](#)

© Mapbox © OpenStreetMap Improve this map

<https://www.alltrails.com/explore/map/map-92262bf--9?u=m>

BALTA MANGALIA - prima oprire pe teritoriul României.

La nord de Municipiul Mangalia se află Rezervația Naturală Mlaștina Hergheliei, care se întinde pe o suprafață de cca 98 ha. După dragarea și amenajarea ei, a devenit Balta

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

Saturnului, cunoscută și sub numele de Lacul Mangalia. Ea este flancată de DN 39 (Șos. Mangalia-Constanța) la vest și Str. Lavrion (Sos. Saturn-Venus) la est.

Este un liman marin termal și sulfuros, având o floră variată, cu specii halofile, higrofile, mezohigrofile, un fost golf marin transformat în laguna și separat de mare printr-un cordon lung de 1400 m și lat de 80–100 m. Izvoarele mezotermale și sulfuroase din mlaștină atrag multe păsări migratoare. Aria naturală reprezintă o zonă umedă (ochiuri de apă, mlaștini eutrofe, turbării, izvoare sulfuroase, stuf și păpuriș) din Podișul Dobrogean ce adăpostește o gamă variată de floră (cu specii halofile, higrofile, mezohigrofile) și asigură condiții de găzduire, hrană și cuibărit pentru mai multe specii de păsări. Aria naturală are o importanță mare datorită prezenței în arealul său a mai multor specii de păsări migratoare: lebădă de iarnă, barză albă, egretă mică, egretă albă, chiră neagră, ciocântors, gărliță mare, gâsca cu piept roșu, prundaș de sărătură, piciorongul, bătauș, chiră de baltă, ferestraș mic, stârcul purpuriu și rața roșie, pelicanul comun, țigănușul.

Fauna este întregită de broaște țestoase de apă, broaște orăcăitoare și șerpi de apă. Pe fundul mlaștinii sunt peste 25 de puțuri, în apa cărora se găsesc bule de metan, hidrogen sulfurat. Apa puțurilor are o temperatură de cca 25 grade Celsius. Iarna, în stufărișul bălții se adăpostesc: cormorani, rațe și găște sălbatice, lebede și pelicani. Apa bălții are un puternic miros de sulf.

Lângă Herghelia Mangalia se află Camping Palace Venus, care, pe cele 3 ha de teren pe care le deține, oferă spații de campare pentru amplasarea corturilor și a rulotelor. Totodată, oferă cazare în 18 camere, 2 apartamente și 30 de bungalow-uri.

LACUL TECHIRGHIOL

Lacul Techirghiol este cel mai mare lac salin din România, un mare laciu de apă (1.226,97 hectare) aflat în vecinătatea imediată a liniei costiere, la cca. 15 km sud de Constanța; denumirea turcească Tekirgöl se traduce prin lacul barbutului (*Mullus barbatus*). Nămolul și apele lacului se utilizează pentru calitățile lor balneoterapeutice, începând cu secolul XIX; dealtfel, nămolul acesta se produce ca rezultat al descompunerii bacteriene a

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

organismelor acvatice care și-au terminat existența, mai cu seamă a crustaceelor Artemia salina și a algelor ce trăiesc în apă.

Un liman fluvio-maritim, avea faze de conectare a bazinului cu marea... când era un golf marin. Apele lacului, odată deconectate de cele marine prin formarea unui cordon de nisipuri litorale (de cca 200 m lățime), au devenit în mod natural hipersaline, ca rezultat al evaporării puternice în climatul subarid, ce a dus la scăderea nivelului apei lacustre și creșterea concentrației de sare la un nivel mai ridicat decât în apele marine. Nu se poate exclude o pătrundere a apelor marine prin cordonul de nisip, la adâncime.

Actualmente, apele lacului Techirghiol sunt împărțite în 3 entități separate de digurile construite în 1983 și 1989, astfel că există o mare zonă cu apă salină (52-55 grame de sare la litru) situată în apropierea mării la est, o zonă salmastră (6-8 g/l) intermediară, și o zonă îndulcită (1-2,3 g/l), situată către “coada lacului”... zona vestică având arii înmlăștinite cu vegetație palustră caracteristică apelor dulci.

Îndulcirea apelor duce la schimbarea compoziției faunistice, mai cu seamă reducerea ponderii speciilor de nevertebrate adaptate apelor hipersaline.

Salinitatea ridicată ca și vântul care amestecă cvasipermanent apele lacului duce la situația ca înghețarea apelor să fie foarte rară, mai cu seamă neînghețând apele dinspre zona centrală. Această caracteristică a apelor care rămân neînghețate chiar dacă ajung la -2 sau -3 grade în timpurile iernilor când “afară” este ger cumplit, face ca locul să fie atractiv pentru iernarea a numeroase păsări de baltă. Peisajul care înconjoară aceste ape este dominat de terenuri arabile, precum și mici pășuni cu tufărișuri rare sau zone bolovănoase.

Dacă privești de sus lacul, vezi cam cât de atractivă trebuie să fie suprafața de apă pentru un mare număr de păsări de baltă, care îl utilizează mai cu seamă în perioada de pasaj precum și iarna, dar există și consistente populații cuibăritoare cum ar fi spre exemplu marele număr de călifari albi (Tadorna tadorna), care cuibăresc în văgăuni din vecinătatea lacului și își cresc puii pe suprafața acestuia.

Dacă ai ocazia de a vizita lacul în diferite perioade ale anului, vei vedea cât de diferită este situația păsărilor prezente la variatele momente... poți vedea cum o zi este plină de mișcare și alta este mai liniștită... când stolurile unei oarecare specii migratoare și-au încheiat popasul pe Techirghiol și au zburat mai departe. Sunt situații când vezi mai ales lișițe (Fulica atra) cum plutesc multe, în deriva pe mărunte valuri, altădată corcodeii (Podiceps sp) domină peisajul... și frecvente sunt cazurile de observare a unor “păsări rare”.

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

Peisajul acesta este dezvoltat în calcare jurasice și cretacice, marne, acoperite de depozite de loess acumulate în perioadele cuaternare. Geneza cuvetei lacustre este explicată prin variate abordări; limanele maritime se formează prin eroziune fluvială, adică adâncirea unui curs de apă și dezvoltarea unor organisme hidrografice, după care valea este invadată de apele marine odată cu înălțarea nivelului acestora în faze de transgresiune; pe lângă aceste aspect, mai sunt luate în considerație fenomene carstice larg răspândite în peisajul dobrogean al calcarelor sarmatice, în care se formează doline și polii adâncite în relief dar fără a avea legătură cu un curs de apă care să se scurgă la suprafața către mare; pentru ca situația să fie și mai complicată, nu se poate exclude contribuția la geneza bazinului de către unele falii/fracturi tectonice care să fi reprezentat linii directe de dezvoltare.

La malurile lacului se observă calcarele sarmațiene, peste care au fost depuse loessurile.

Aici a fost implementat un proiect Life focalizat pe protejarea condițiilor de iernare a gâștei cu gât roșu (*Branta ruficollis*), una dintre cele mai rare specii de gâște ale Planetei, care cuibărește în peninsula Taimir din Siberia și iernează preponderent în zona dobrogeană România-Bulgaria: are la Techirghiol ape neînghețate iarna, pe care poate să își petreacă nopțile.⁸⁰

COMPLEXUL MUZEAL DE ȘTIINTE ALE NATURII CONSTANȚA este o instituție muzeală complexă plurifuncțională și pluridisciplinară, misiunea instituției ca sarcină principală este aceea de a promova educația ecologică, modernă la nivelul societății, particularizând mijloacele și efortul în funcție de grupurile țintă abordate de nivelul lor educațional, de cerințele de viață și de raporturile acestora cu mediul înconjurător.

Complexului Muzeal de la Constanța funcționează prin 4 secțiuni importante, care pot constitui, fără rezervă un muzeu viu, orientat în principal spre diversele secțiuni ale Științelor Naturii, și anume **Delfinariu, Microrezervație, Păsări exotice și Pavilion echitație, Planetariu, Observator Astronomic** (locația Bld.Mamaia, nr.255) și **Acvariu** (locația Bld.Elisabeta, nr.1).

Delfinariul din Constanța a fost deschis publicului la data de 1 iunie 1972, constituind

⁸⁰ <https://peterlengyel.wordpress.com/2011/11/03/lacul-techirghiol/>

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

prima formă muzeistică de acest gen din țară și prima din sud-estul Europei la acea dată. În amfiteatrul cu piscină și în bazinul acoperit se organizează demonstrații cu delfini.

În Marea Neagră trăiesc trei subspecii de delfini: marsuinul, delfinul comun și afalinul.

Delfinariul Constanța a găzduit în bazinele sale toate cele trei specii de delfin din Marea Neagră. Primii au fost marsuinii (*Phocoena phocoena relictă*) și delfinii comuni (*Delphinus delphis ponticus*), iar în urmă cu aproape 20 de ani au fost aduși și afalinii sau delfinii mari cum mai este numită specia *Tursiops truncatus ponticus*, din care făcea parte și Mark, veteranul și totodată vedetă a Delfinariului până în anul 2009.

În prezent demonstrațiile cu delfinii, *Ni-Ni și Chen Chen*, se desfășoară într-o sală modernă, cu o capacitate de 1300 locuri, atât vara cât și iarna. De asemenea, sunt organizate expozițiile tematice temporare și activități de educație ecologică prin care, biologii-muzeografi prezintă vizitatorilor o parte a cunoștințelor acumulate în urma orelor de cercetare științifică și a participării la sesiunile de lucru cu delfinii.

Periodic sunt organizate simpozioane, sesiuni de comunicări științifice cu specialiști din țară și din străinătate din domeniu.

Micrezervație, Păsări exotice și Pavilion echitație

Patrimoniul acestui obiectiv deține avifauna acvatică (pelicani, lebede, rațe și gaște sălbatice), avifauna terestră (păuni, fazani) și mamifere (mufloni, cerbi lopătari, capriori), care se regăsesc în Rezervația Biosferei Delta Dunării și Rezervația Negureni. Mare parte din aceste exemplare sunt monumete ale naturii și specii rare cu o reprezentare tot mai redusă în biotopurile naturale.

În cadrul Micrezervației puteți întâlni, într-un cadru natural deosebit, un număr de 86 specii cu un efectiv de peste 460 exemplare, iar Expoziția de Păsări Exotice găzduiește un număr de 23 specii cu un efectiv de 85 exemplare.

De asemenea, în cadrul secției este amenajat un Pavilion de echitație ce oferă posibilitate publicului vizitator de a face echitație de agrement cu cai și ponei într-un maneaj acoperit ce are o suprafață de 3.000 de metri pătrați și este deschis pe tot parcursul anului.

Planetariu - primul obiectiv public de acest gen din țară, luând ființă în anul în care omul a reușit să "atingă" pentru prima dată cu piciorul Luna (1969), Planetariul destăinuie și azi misterele greu de pătruns ale cerului. Sala în care se desfășoară reprezentațiile are o capacitate de 60 de locuri, are în dotare un proiector analogic și digital, iar prin proiectul european "A joint opened window to the universe mysteries" RO-BG 528, urmează să se achiziționeze în cursul anului 2020 un proiector 4k Digital ce va oferi oportunitatea efectuării unor reprezentații celeste de actualitate.

În cadrul aceluiași proiect european și **Observatorul Astronomic** a fost dotat cu telescoape și lunete de actualitate cu care se pot observa fenomene astronomice pe timpul nopții într-un cadru organizat (*Noaptea Muzeelor, eclipse, ploaie de meteorite, etc.*)

De asemenea, sunt organizate acțiuni consacrate deja: Zilei Mării Negre, Săptămâna Delfinului și altele în parteneriat cu școli, licee, O.N.G.-uri și reprezentanți ai mass-media, pentru o mai bună conștientizare a aspectelor de conservare și protecție a mediului, expoziții tematice, diorame și alte forme muzeistice de excepție.

Acvariul „Profesor Ion Borcea” este situat în centrul istoric al municipiului Constanța, în peninsula, pe faleza de sub bulevardul Regina Elisabeta, în

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

fața Cazinoului din Constanța. Acvariul fost construit în perioada anilor 1955-1958 după planurile arhitectului A. Bernovschi, acvariile și spațiul tehnic fiind repartizate în jurul unui bazin central. A fost inaugurat în data de 1 mai 1958, ca al doilea acvariu public din România. Acvariul din Constanța adăpostește o mare varietate de pești de apă dulce și sărată, precum și nevertebrate din Marea Neagră și migratori mediteraneeni.

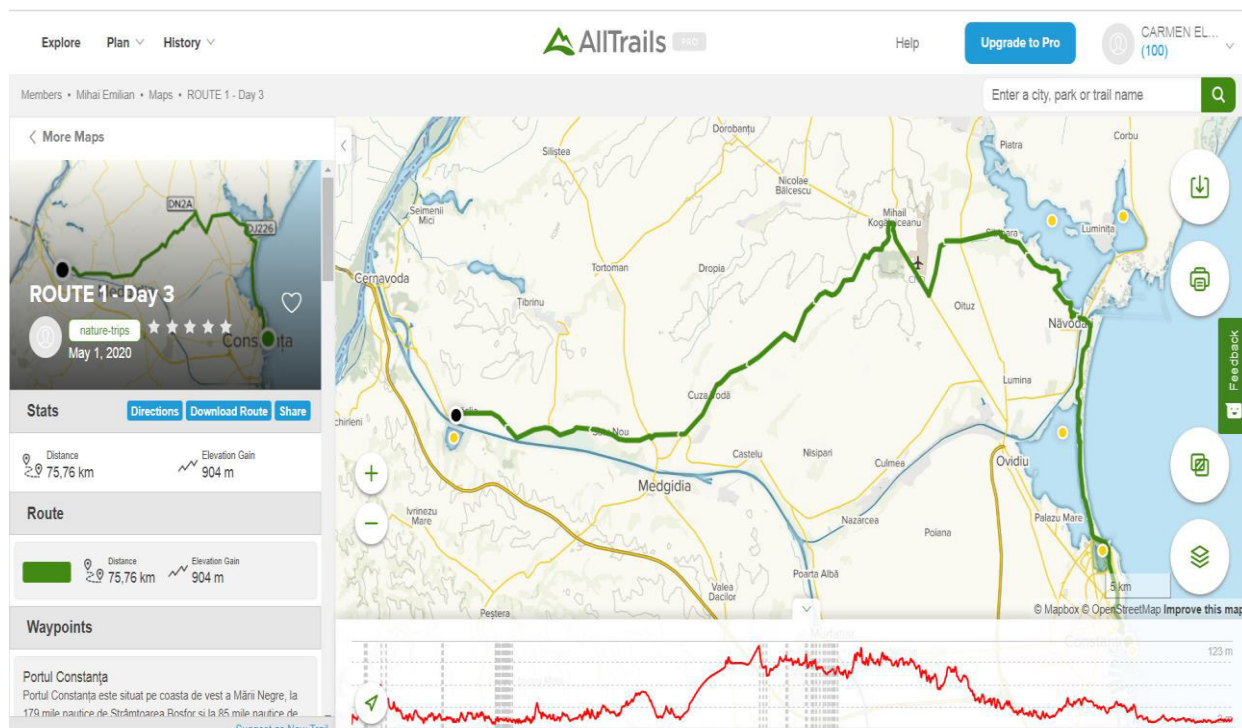
Cuprinde în total circa 2000 de pești din 60 specii. Repartizarea diferitelor specii în bazine, respectă, pe cât posibil, criteriul taxonomic. Bazinul principal adăpostește o valoroasă colecție de pești tropicali dulcicoli.

De interes deosebit sunt și speciile ne-economice, dar ecologic utile, și mai puțin cunoscute ca pisica și vulpea de mare, scorpia și dragonul de mare, căluțul și acul de mare (respectiv hipocampus și signatul), zărganul (respectiv orfia), guvizii, stelutele de mare, crabii, garizii (respectiv creveții) etc.

Secția Dulcicolă prezintă specii de pești și nevertebrate de apă dulce care populează bălțile și lacurile litoralului românesc și apele Deltei Dunării: ciprinide, crap, caras, roșioară, babușcă, platică, somn, șalău, biban și știucă. Secția Pești Exotici cuprinde pești aparținând diferitelor ecosisteme dulcicole din zone tropicale și subtropicale: varietăți de pește Piranha, peștele cuțit, peștele înger, peștele lopată, pisica de mare etc.

Spațiul destinat prezentării expoziției permanente de faună și floră acvatică are 57 de bazine specifice.

Ziua 3 - Portul Constanța, Lacul Tăbăcărie, Lacul Siutghiol cu Insula Ovidiu, Lacul Tașaul, Lacul Nuntași, Lacul Histria, Lacul Zmeica, Tabăra piscicola Lacul Faclia,

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

PORTUL CONSTANȚA

Cel mai mare port maritim din România și al patrulea ca mărime din Europa, Portul Constanța ocupă o suprafață de 3.926 hectare, dintre care 1.313 hectare uscat și 2.613 hectare apă, având o lungime desfășurată a zonei perimetrare externe de peste 30 de kilometri între municipiul Constanța și sudul localității Agigea.

Fiind situat pe rutele a 3 coridoare de transport pan-european care leagă Marea Nordului de Marea Neagră prin culoarul Rhin-Main-Dunare, portul Constanța beneficiază de o poziționare geografică avantajoasă. Poziționarea avantajoasă, este confirmată și de rolul major pe care îl are în cadrul rețelei europene de transport intermodal, fiind localizat la intersecția rutelor comerciale care leagă piețele țărilor fără ieșire la mare din Europa Centrală și de Est cu regiunea Transcaucaz, Asia Centrală și Orient.

Gara Maritimă, silozurile lui Saligny și Cuibul Reginei sunt clădirile de patrimoniu din Portul Constanța.

Se vorbește frecvent despre atracțiile din Constanța, dar prea puțini cunosc povestea Gării Maritime, un obiectiv important din Portul Constanța. Clădirea, construită între anii 1931-1933, a fost inaugurată oficial în august 1934 cu ocazia Zilei Marinei, în prezența Regelui Carol al II-lea și a altor oficialități.

În urmă cu mai bine de 85 de ani, când traficul de persoane în port și liniile maritime erau în creștere, autoritățile de la acea vreme au considerat că se impune construirea unei gări maritime, care să asigure condiții optime pentru desfășurarea acestor activități. Gara Maritimă din Portul Constanța a fost proiectată de arhitectul Gheorghe Brătescu.

După anul 1945 Gara Maritimă a fost sediul diverselor instituții din port, printre care Poliția de Frontieră sau Administrația Căilor Navigabile.

După 1990, clădirea a fost împărțită cu cei de la Poliția de Frontieră, iar astăzi aparține în întregime Companiei Naționale Administrația Porturilor Maritime. secol. Ridicarea lor a reprezentat o provocare din punct de vedere tehnic și au fost folosite materiale de construcție neutilizate până atunci.

Lucrările de modernizare au început oficial în 1896, iar în anul 1909, a fost inaugurată o parte din ansamblul de 4 silozuri proiectate inițial.

Deși în planurile lui Saligny apar cele 4 silozuri, într-un final au fost construite doar trei. La inaugurarea acestora, a participat inclusiv Regele Carol.

Faptul că silozurile din Portul Constanța funcționează și în prezent, dovedește că fost o

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

construcție de calitate. Puține obiective rezistă atât de mult timp, în condițiile unei utilizări intensive. Traficul de cereale din Portul Constanța a fost deosebit de intens înainte de 1989. Vagoanele, modul de descărcare și încărcare a acestora, toată linia tehnologică din acea vreme există și acum.

Portul Constanța găzduiește și **Cuibul Reginei**, clădirea în care a locuit Familia Regală, transformată acum în muzeu. Din păcate, după al Doilea Război Mondial imobilul a devenit o simplă magazie, un loc de depozitare a materialelor de construcții din port.

Absolut toate lucrurile din Cuibul Reginei au dispărut și nimic din ceea ce a fost odată nu se mai regăsește în cadrul actualei clădiri.

Este admirabil faptul că aceste clădiri se află și acum în stare de funcționare, deși unele dintre ele au o vechime de mai bine de un secol. Din păcate, ele sunt ascunse cumva privirii, deoarece puțini dintre noi mergem în port, doar pentru a le vedea.

Mulți constănțeni nici nu au auzit de Pavilionul Regal sau nu știu unde este el situat, fapt pentru care, CT BUS Constanța a prelungit de la 1 aprilie traseul autobuzelor 42 până la Cuibul Reginei – Dana Militară, astfel că, dacă v-am făcut curioși, puteți să faceți o plimbare pentru a admira aceste bijuterii arhitecturale.⁸¹

LACUL TĂBĂCĂRIE, situat la marginea de nord a orașului Constanța, într-un golf marin, oferă și astăzi un cadru geografic încântător. Lacul cu apă dulce este legat prin canale de lacul Siutghiol și de Marea Neagră.

Lacul Tăbăcărie face parte din complexul lacustru Siutghiol, al cărui nume provine, cel mai probabil din limba turcă. Din „süt”, care semnifică lapte, și „göl”, ce înseamnă lac.

La rândul său, complexul lacustru este format din lacul Tăbăcărie, cunoscut de constănțeni sub denumirea de Ghiolul mic, lacul Siutghiol, cunoscut sub denumirea de Ghiolul mare (diferența de suprafață își spune cuvântul), și lacul din cadrul Rezervației Microdeltei din Complexul Muzeal al Științelor Naturii. Acesta din urmă se află în partea de sud-est a parcului Tăbăcărie.

Pe vremuri, din acest loc se scotea cantitate mare de pește, iar în partea sa vestică erau foarte multe grădini. „Lacul Tăbăcărie are o formă aproximativ dreptunghiulară și țărmuri joase, spre uscat flancate cu vegetație, fără faleze active”.⁸² Mai departe de descrierea sa geografică, este interesantă istoria acestui lac alimentat cu apă dulce din Siutghiol. În urmă cu peste 100 de ani, în zonă erau două fabrici de tăbăcărie, unde lucrau mulți constănțeni și unde se prelucrau pieile și blănurile cu un amestec de substanțe, pentru a le face trainice, impermeabile, flexibile.

Parcul Tăbăcăriei este locul preferat de majoritatea constănțenilor, datorită peisajelor superbe, fiind singurul parc din oraș, în care fauna și vegetația pot oferi un tablou de neuitat.

⁸¹ <https://discoverdobrogea.ro/gara-maritima-silozurile-lui-saligny-si-cuibul-reginei-cladirile-de-patrimoniu-din-portul-constanta/>

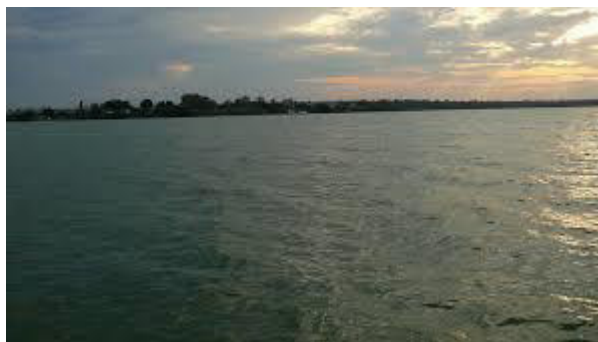
⁸² Ariadna Breier, în „Lacurile de pe litoralul românesc al Mării Negre”

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

LACUL SIUTGHIOL CU INSULA OVIDIU

Lacul Siutghiol, unul dintre locurile preferate de pe litoralul românesc pentru practicarea sporturilor de apă, cum ar fi schi-ul nautic și yachting-ul. Un alt lucru interesant despre acest lac că are o mică insulă calcaroasă numită **Insula lui Ovidiu**.

Insula Ovidiu se afla în lacul Siutghiol, vis a vis de stațiunea Mamaia. Transferul pe insula se face cu vaporasul, de la debarcader din Mamaia. Pe insula se afla un restaurant și casute pentru cazare, iar peisajul creat este unul deosebit. Lacul Siutghiol cu apa dulce este separat de mare printr-un cordon litoral, având o lungime de 7,5 km și o latime de 2,5 km. Insula este formată din roci calcaroase cretacee.

Există mai multe legende minunate despre modul în care lacul a luat ființă, cele mai multe fiind variații asupra ideii că un sat de oameni răi s-a înecat atunci când s-a format lacul. Ei au fost pedepsiți pentru că au refuzat să arate bunătate față de oamenii care aveau nevoie.

Suntem la Mamaia, pe frumosul petic de pământ străjuit în dreapta de apele Mării Negre iar în stânga de cele ale Lacului Siutghiol, Cel Dulce ca Laptele... Ați auzit ca pe lac se află Insula Ovidiu, numită așa după marele poet latin care a trăit în exil la Tomis, acum 2000 de ani, la începutul sec.I d.H (9-17/18d.H).⁸³

Mergeți să vizitați frumoasa insulă la care ajungeți după o frumoasă călătorie cu vaporasul. Poveștile locului spun că deși era exilat la Constanța, Ovidius și-ar fi ridicat aici o casă și că tot aici și-a avut și mormântul. Teoria nu a fost confirmată niciodată arheologic dar mitul a supraviețuit.

Sunt multe povești legate de insulă...Și mai este un mit superb, și straniu în același timp, legat de această insulă și de poetul Ovidiu. Legenda îl prezintă ca personaj principal al creației acestui sat⁸⁴. Mitul merită cunoscut de toată lumea...

Se spune că, într-o zi, Dumnezeu și Sfântul Petru au coborât pe pământul geților, pentru a vedea starea lucrurilor. Au ajuns într-un sat plin de oameni răi, care nu au vrut însă să îi găzduiască. Singura persoană care i-a primit în casă a fost o bătrână, care nu locuia singură, ci cu un străin pe nume Ovidiu, care potrivit basmului “venise tocmai de la Rîm(Roma)... și care avea un suflet darnic și o minte tare isteată”. Bătrâna nu a avut însă ce să le pună pe masă celor doi oaspeți, pentru că singura sa avere era o vacă stearpă. Dumnezeu a făcut însă o

⁸³ <http://blog.icar.ro/legendele-lacului-siutghiol-satul-cu-oameni-rai-insula-lui-ovidiu-dumnezeu-si-sfantul-petru/>

⁸⁴ Titus Cergău și Emanoli Papazisu, în “Legende Dobrogene”

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

minune, iar vaca a început pe dată să dea lapte, destul să umple toate vasele din locuință. Cu toții au băut din lapte și au mers la culcare, iar a doua zi dimineață Dumnezeu și Sfântul Petru au plecat din nou la drum.

Când bătrâna a ieșit și ea din casă a văzut că se mai înfăptuise un lucru fără seamăn. Satul de oameni răi dispăruse cu totul sub apele unui lac răsărit de nicăieri, iar gospodăria bătrânei se găsea acum pe o insulă.

Femeia l-a chemat pe dată pe Ovidiu să vină să vadă și el minunea iar acesta a împietrit de uimire, devenind o statuie. Oamenii din Constanța au luat această statuie și au adus-o în centrul orașului lor, unde poate fi admirată și astăzi (Piața Ovidiu). Insula bătrânei a continuat să existe și ea, fiind numită însă după numele “străinului de la Rîm”.

Legenda prezintă elemente stranie (împietrirea de uimire a lui Ovidiu este nedreaptă), combinând varianta mitului potopului biblic, cu povestea reală a poetului exilat și cu statuia acestuia, realizată de sculptorul italian Ettore Ferrari la sfârșitul secolului XIX. Este clar însă faptul că acest basm a pornit de la legende mai vechi, de la o tradiție care a încercat să explice nașterea insulei de pe Siutghiol, legând creația acesteia de povestea romanului relegat.

Accesul se face de la debarcaderul Ovidiu aflat vis a vis de Cazino cu vaporașul Ovidius sau cu șalupele Sabrina și Marina. Vaporașul are programate curse la interval de două ore cu condiția întrunirii unui anumit număr de pasageri.

Prețul билетelor este același indiferent de ambarcațiune, respectiv 25 de lei pentru adulți și 20 de lei pentru copii 4-14 ani, dus-întors. Traversările se fac zilnic între 11.30-22.00.

LACUL TAȘAUL

Liman maritim tipic, neavând legătură directă cu Marea Neagră (fiind despărțit de mare printr-un perisip cu lățimea de 1.500 m), fiind situat la sud de Capul Midia și la nord de localitățile Sibioara și Năvodari. Lacul se află în prelungirea văii pârâului Casimcea, țărmurile sale prezentând promontorii și golfuri.

Aceste țărmuri sunt înalte (3 m – 12 m) și sunt constituite din calcare jurasice și sisturi verzi.

Lacul are luciul de apă situat la altitudinea de 1 m și are o suprafață de 2335 ha (alți autori dau cifra de 22,8 km pătrați). Apa este ușor salmastră, cu un nivel ce se menține constant datorită aportului de apă al pârâului Casimcea și are o adâncime maximă de 5,4 m. Există și două insule, insula Ada cu o suprafață de 30,3 ha și o altitudine maximă de 12,8 m și insula La Ostrov, cu o suprafață de 3,0 ha și o altitudine maximă de 4,6 m. De-a lungul țărmurilor există puțină vegetație palustră, datorită falezelor înalte și a salinității apei.

Ținuturile din jur sunt deluroase, acoperite cu vegetație stepică, ierboasă, și de culturi agricole, în special graminee.

Având suprafața mare, constituie un refugiu pentru pasările acvatice aflate în migrație. Pasări care cuibăresc în Delta Dunării, primăvara și toamna, trec în zbor peste acest lac sau se odihnesc pe apele sale.

„Pe lacul Tașaul există o mică insulă numită “La Ostrov”, un mic petic de pământ ud de ape și încărcat de istorie și mituri. Unii dintre bătrânii locului îi mai spun însă și acum Insula Fără Nume și povestesc că aici s-ar afla încă o mare comoară, îngropată în vremuri de demult. Legenda spune că pe aceste locuri, acum sute de ani, trăiau niște călugări ce își

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

zidiseră o casă de piatră chiar în mijlocul ostrovului. Se prefăceau că duc o viață dreaptă, de post și de rugăciuni, dar de fapt nu erau altceva decât niște tâlhari la drumul mare, ce se îmbrăcau în haine preoțești, doar pentru a se feri mai bine de lege. Adesea, așa-ziii sihaștrii treceau lacul cu barca, mergeau la câte o răspântie și jefuiau călătorii, pentru ca apoi să se întoarcă pe ostrovul lor, cu tot cu pradă. Le-a mers bine planul până într-o zi când unul dintre ei, mai grăbit și mai fără minte a cugetat că poate să facă nelegiuri și de unul singur. A cutezat să oprească în drum chiar un olăcar hârșit prin războaiele cu Țarul. Soldatul l-a prins ușor pe bandit iar acesta, pus la cazne, a povestit la ce fapte se dedau el și tovarășii săi cu anterior. Într-o zi au sosit oamenii legii pe Insula Fără Nume dar nu au mai găsit niciun picior de nelegiuit. Au plecat toți care încotro, nu înainte însă de a jura că nu vor dezgropa comoara decât când se vor regăsi toți împreună. Niciunul nu a mai ajuns însă vreodată pe Lacul Tașaul iar prada adunată atâta amar de ani a rămas acolo îngropată. Mulți au încercat să îi dea de urmă și au răscolit pământul însă fără să dea de urma lăzii cu bani de aur.”⁸⁵

COMPLEXUL RAZIM-SINOIE

Zona este declarată Arie de Protecție Specială Avifaunistică și are în componență Lacul Razim, amplasat între Peninsula Dunăvăț, Lacul Sinoe, Marea Neagră, Depresiunea Dranov și Podișul Dobrogei, având o suprafață de aproximativ 70.500 ha, Lacul Sinoe, amplasat între Grindul Lupilor, Marea Neagră și Podișul Dobrogei, cu o suprafață de aproximativ 15.500 ha și lacurile Golovița, Zmeica, Babadag, Nuntași și Tuzla. Pe raza complexului se mai găsesc și insulele Popina și Bisericuța. Dacă vreți să ajungeți aici, puteți alege DN22 pe ruta Constanța - Mihai Viteazul.

Situat în sudul Deltei Dunării, complexul ocupă o suprafață totală de aproximativ 1145

⁸⁵ Analele Dobrogei 1935, “De la bătrânii dobrogeni”, culegeri de Titus Cergău

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

km², doar suprafața lacurilor fiind de 863 km². Cea mai mare parte a complexului o constituie zona depresionară, ocupată inițial de apele maritime, care a fost segmentată ulterior prin formare de cordoane și grinduri.

La formarea complexului, de peste 1000 de ani, au contribuit atât prezența Dunării cu depuneri de aluviuni, cât și deplasarea treptată spre est a traseului curenților litorali, pe măsura avansării Deltei. Aceste procese au scos de sub acțiunea directă a mării, țărmul vechiului golf Halmyris și-au creat condiții favorabile formării unor noi țărmuri ce au închis complexul Razim Sinoe. Formarea propriu-zisă a lacurilor a început cu izolarea parțială a lacurilor Zmeica și Golovița de Grindul Lupilor și totală a lacurilor Tuzla, Nuntași de Gridul Saele. Într-o etapă următoare s-a format grindul Chituc care a izolat partea sudică a lacului Sinoe. În etapa finală s-a definitivat izolarea de mare a complexului prin formarea cordonului litoral dintre grindul Chituc și grindul Perișor.

În ultimele decenii complexul a suferit transformări foarte mari datorită acțiunii umane. După lucrările hidrotehnice realizate după 1970 complexul lagunar a fost transformat în două unități: Unitatea Razim formată din lacurile Razim, Golovița, Zmeica și Babadag cu cele două lacuri componente Tauc și Topraichioi care a fost izolată de influența mării și transformată în rezervor de apă dulce pentru alimentarea sistemelor de irigație amenajate în jurul complexului.

Cel mai important lac, Lacul Razim are o suprafață de 415 km² și o adâncime de maxim 2,8 m. Laguna Razim este legată cu brațul Sfântu Gheorghe prin canalele Dranov și Dunăvaț de unde primește un aport fluvial provenit din Dunăre. Unitatea Sinoe formată din lacurile Sinoe, Nuntași și Tuzla care își păstrează legătura cu Marea Neagră printr-un stăvilar.

Lacul Sinoe are o suprafață de 135 km² și o adâncime de maxim 1,6 metri. În perimetrul complexului se găsesc și câteva insule, dintre care cele mai importante sunt insula Popina, insula Biseriçuța și insula Grădiștea.

În ceea ce privește Complexul Lacustru Razim Sinoe, prin lucrările de izolare a complexului față de apele marine pe de o parte și a compartimentul sudic (Sinoe, Istria, Nuntași-Tuzla), față de cel nordic, pe de altă parte, s-au produs mutații importante în structura faunistică. Prin aportul crescut de apă dulce din Dunăre și închiderea legăturii cu Marea Neagră (Gura Portiței), lacurile Razim, Golovița și celelalte lacuri au același tablou ihtiografic ca și cel din lacurile deltei.

Lacul Sinoe din compartimentul sudic, deși nu a suportat același ritm de îndulcire (totuși închiderea, dar nu fermă a periboinelor a dus la limitarea schimbului de apă cu bazinul marin iar prin stăvilarul de la Canal V, dintre Sinoe și Golovița permițându-se o scurgere de apă dulce din nord), a suferit modificări faunistice către mediul ușor dulcicol, care a dus la dezvoltarea unui zooplancton și a ihtiofaunei corespunzătoare.

Legătura restrânsă, printr-o gârlă, mai întâi a lacului Istria cu Sinoe și apoi a Lacului Nuntași cu Istria, condițiile climatice semiaride care determină o evaporatie mai ridicată asociate cu lipsa unui aport subteran și superficial de apă dulce, a dus cu timpul la acumularea de săruri, formarea pelardului cu calități balneo-terapeutice.

În cadrul ecosistemului de *lagune conectate la mare* sunt incluse două lacuri, Sinoe și Zătonul Mare. Prin poziția lor geografică și gradul diferit de impact antropic, cele două lacuri se deosebesc esențial. Laguna Sinoe a evoluat de la mediul mezohalin către unul

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificarea a patrimoniului natural și cultural - Constanța

oligohalin ca urmare a transformării Lacurilor Razim – Golovița – Zmeica într-un bazin cu apă dulce pentru irigații și tranzitarea unui important volum de apă spre mare, prin Periboina. Zătonul Mare cu un acvatoriu mult mai mic și cu o deschidere la mediul marin mai mare și nedirijată, constituie un mediu mult mai caracteristic al acestui tip de ecosistem costier.

Vegetația insulei se succede de la maluri, unde stuful (*Phragmites australis*) se dezvoltă la malul sudic al lacului iar ulmul mărunț (*Ulmus minor*) pe faleza calcaroasă din partea nordică, spre partea înaltă interioară, unde se dezvoltă cătina (*Tamarix ramosissima*), cimbrisorul (*Thymus zygoides*), de origine balcanică, festuca (*Festuca callieri*) de origine mediteraneană. Dintre speciile faunistice sunt întâlnite rața mare (*Anas platythynchos*), gâsca de vară (*Anser anser*), pescărușul argintiu (*Larus argentatus*), călifarul alb (*Tadorna tadorna*), călifarul roșu (*Tadorna feruginea*), etc. Aici se întâlnește și miriapodul gigant (17 cm) (*Scolopendra cingulata*).

BALTA FACLIA

Balta Faclia este de fapt o microdeltă, paradis al păsărilor și animalelor, așezată într-un peisaj mirific, pe malul Canalului Dunăre-Marea Neagră, în zona localității Faclia, între localitățile Medgidia și Cernavodă (cu posibilități de acces din ambele localități).

Microdelta este strajuită pe una din laturi de turbinele eoliene moderne care ne amintesc că suntem în secolul XXI, iar pe celelalte trei laturi microdelta este protejată de formațiunile geologice din zona Pesteră. Aceste formațiuni sunt microconglomerate, gresii grosiere cu concrețiuni de fosfați, gresii cuarțoase care trec în gresii cretoase și creta grezoasă, cu o faună de amoniți.

Formațiunile datează din Cretacic, și vă reamintim că la sfârșitul Cretacicului inferior a trait cel mai feroce dinosaur: Tyrannosaurus Rex. Perioada cretacică marchează dispariția dinozaurilor, deoarece se presupune că acum 65,5 milioane de ani, un asteroid a lovit Pamântul ducând la extincția lor. Savanții au ajuns la această concluzie, deoarece în straturile de argilă respective se regăsește o concentrație de iridium de zece ori mai mare decât în scoarța terestră.

În partea centrală a microdeltei este o insulă care sporește frumusețea peisajului. Aici puteți admira toate păsările care s-au îndragostit de microdelta noastră: lebede, rațe sălbatice multicolore, fazani, scufundaci, cormorani, lișițe etc. Un musafir drag este și bizamul care

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

înoată nestingherit aici.

Populația piscicolă este sălbatică și este alcatuită din pești ca: știuca, crap, caras, biban, roșioară, platică etc., unii dintre ei atingând chiar lungimi impresionante.

Locația dispune de dotări ultramoderne (apa curentă de izvor, toalete moderne, fosa septică cu sistem electronic), iar în zona este semnal de telefonie mobilă.

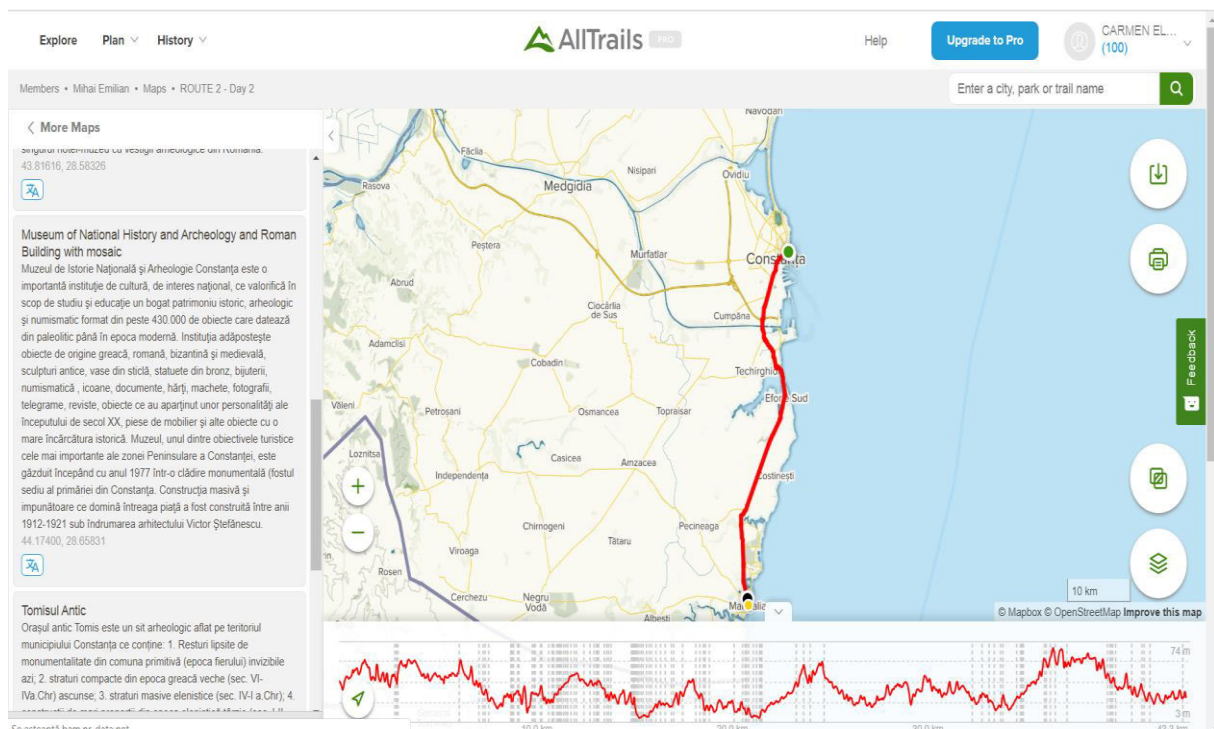
Turismul itinerant este potrivit pentru grupurile mici de vizitatori care au ocazia să exploreze varietatea peisajului sălbatic, combinând plimbările cu barca cu drumeții de-a lungul canalelor sau grindurile fluviale marine etc. Turismul pentru pescuitul sportiv este foarte apreciat de vizitatori de toate vârstele, în orice sezon, pentru orice specie de pește.

5.4. Traseul nr. 2 " Fenomene stâncoase și cetățile din Dobrogea "

https://drive.google.com/open?id=1uIXtzgEGjY-VIWFKcXXNV3j0DTRpJO_s&usp=sharing

Day 1 Dobrich, Regional Museum of History, Krushari-, Zaldapa Fortress, Onogur, Palmatis Fortress, Balchik, Dionysopolis Fortress and Cybele Temple, Kavarna, Museum of History, Bison Fortress and Chirakman Hill.

Day 2 Kavarna - Kaliakra Fortress - Yailata Fort and Kamen Bryag Cave - Durankulak Lake City - Kalatis Fort and Museum - Mangalia – Constanta - Museum of National History and Archeology and Roman Mosaic Building, Ancient Tomis.

<https://www.alltrails.com/explore/map/map-507373b--16?u=m>

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

MUZEUL ȘI CETATEA CALLATIS

Callatis este cea mai sudică dintre coloniile grecești de pe litoralul românesc. A fost întemeiată de coloniști din Heracleea Pontică în secolul al IV-lea î.Hr. Este singura colonie doriană cu sistem social oligarhic. În anul 262 î.Hr., a avut un conflict cu Tomisul, care a fost însă ajutat de flota Bizanțului. În perioada secolelor III-VI d.Hr., au fost construite edificii publice, bazine, precum și ziduri de incintă. Invasiile popoarelor migratoare au condus la declinul orașului până în secolul al VII-lea.

La Callatis a fost descoperit singurul papirus din țară, expus astăzi în muzeu. Portul antic al Callatisului, precum și o parte a polis-ului antic sunt în momentul actual sub nivelul Mării Negre. Astăzi, o parte din vestigiile vechii cetăți Callatis pot fi admirate și în incinta hotelului din Mangalia. Vestigiile au fost scoase la lumină în anul 1993, cu ocazia unor lucrări de reparații și construcții. Situl arheologic descoperit a fost ulterior restaurat, amenajat pentru vizitare în holul hotelului și la subsolul restaurantului. Astfel, vestigiile pot fi, în prezent, vizitate, hotelul fiind considerat singurul hotel-muzeu cu vestigii arheologice din România.

COLȚUL DE NORD – VEST AL CETĂȚII CALLATIS

În apropierea muzeului, către centrul orașului, se poate vedea colțul de nord-vest al cetății Callatis, unde se află și un turn de apărare. Lângă colțul de nord-vest al cetății sunt expuse, în parcul arheologic, coloane antice și diverse fragmente arhitectonice, precum și sarcofage din perioada romană.

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

ZIDUL DE INCINTĂ, LATURA DE NORD A CETĂȚII

CALLATIS

Un monument arheologic deosebit de important este zidul de nord al cetății Callatis. Zidul de apărare împrejmuea suprafața mai importantă a orașului antic. La Callatis au fost ridicate două incinte: prima – construită la sfârșitul secolului IV î.Chr., iar cea de-a doua, în secolul II d.Chr. Zidul proteja principalele construcții ale orașului (temple, piețe, edificii publice și private). Zidul a fost construit din blocuri mari de piatră de calcar, de forme paralelipipedice, cu lungimi cuprinse între 0,70 și 1,15 m și cu celelalte laturi de 0,40-0,45 m. Zidul de apărare din epoca romană a urmărit traseul și s-a suprapus peste cel grecesc. Sistemul de construcție roman se aseamănă cu cel grecesc: are două fețe zidite din blocuri de piatră de calcar, legate cu mortar de var. Dacă înălțimea inițială era de 8 – 9 m, acum se mai păstrează maximum 2 m din acesta, iar lățimea zidului este de 3,12 – 3,40 m. Lângă zidul de nord al cetății Callatis se află palatul episcopal și bazilica de tip sirian. Edificiul este construit din blocuri mari de piatră de calcar, frumos cioplite, legate cu mortar de var.

NECROPOLA ROMANO-BIZANTINĂ

Necropola romano-bizantină (sec IV-V d.Chr.) se află în partea de vest a Mangaliei. Aici au fost descoperite morminte construite din lespezi sau blocuri de piatră cioplite și morminte de tip hypogeu. În această zonă se află și mormântul pictat cu psalmi.

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

MORMÂNTUL PRINCIAR Pe drumul către Albești, la 3 km depărtare de Mangalia, în anul 1993 a fost cercetat un complex funerar format dintr-un mormânt princiar și o construcție anexă a cărei funcționalitate nu a fost încă stabilită. Mormântul este format dintr-o cameră funerară de mari dimensiuni (3,56X3X3,62m). Accesul în cameră se face printr-un dromos, situat în partea de est a mormântului, cu lungimea de 9,55 m și lățimea de 1,61 m. Construirea mormântului s-a făcut în două faze: în prima fază s-a construit camera funerară și o parte a dromosului, cu acoperișul în formă de boltă și tencuială cu mortar, iar în a doua fază o prelungire a dromosului cu acoperiș în două ape. Intrarea în camera funerară se face printr-o ușă ce avea un ancadrament din marmură, cu sculpturi pictate cu motive geometrice, iar în camera funerară se poate observa o frescă policromă.

CARTIERUL DE EPOCĂ ROMANO – BIZANTINĂ

Pe locul unde astăzi se află construit Centrul Român de Afaceri Marea Neagră, în anul 1993, pe o suprafață de peste 1000 mp au fost descoperite aspecte de urbanism de epocă romano-bizantină ale unui cartier sudic al cetății Callatis. Cartierul era străbătut de o stradă principală orientată est-vest, lată de 6 m și pavată cu dale cioplite din calcar. Ea era prevăzută cu un canal de scurgere colector, construit din dale mari de calcar, în care se deversau alte canale mai mici ce făceau legătura cu clădirile sau curțile interioare aflate la nord sau la sud de strada principală.

Canalul și strada datează din secolul VI d.Ch. și începutul secolului VII d.Ch., dovadă fiind monedele descoperite aici. O parte a zidurilor ridicate în secolul IV d.Ch. au fost refăcute sau dublate. Construcțiile păstrează, în general, aceeași orientare impusă de incinta callatiană și poarta de Sud. În sectorul sudic a fost descoperit un mic edificiu termal, adosat incintei, format din două încăperi cu zidurile realizate în opus mixtum, din piatră de calcar ce alternează cu straturi de cărămizi pătrate.

<http://danubelimes-robg.eu/index.php/ro/materiale-promotionale/catro>
https://www.youtube.com/watch?v=p2e9rEh7h_M

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

MUZEUL DE ISTORIE NAȚIONALĂ ȘI ARHEOLOGIE CONSTANȚA este o importantă instituție de cultură, de interes național, ce valorifică în scop de studiu și educație un bogat patrimoniu istoric, arheologic și numismatic format din peste 430.000 de obiecte care datează din paleolitic până în epoca modernă.

Instituția adăpostește obiecte de origine greacă, romană, bizantină și medievală, sculpturi antice, vase din sticlă, statuete din bronz, bijuterii, numismatică, icoane, documente, hărți, machete, fotografii, telegrame, reviste, obiecte ce au aparținut unor personalități ale începutului de secol XX, piese de mobilier și alte obiecte cu o mare încărcătură istorică.

Muzeul, unul dintre obiectivele turistice cele mai importante ale zonei Peninsulare a Constanței, este găzduit începând cu anul 1977 într-o clădire monumentală (fostul sediu al primăriei din Constanța. Construcția masivă și impunătoare ce domină întreaga piață a fost construită între anii 1912-1921 sub îndrumarea arhitectului Victor Ștefănescu.

La 28 martie 1911, Consiliul Comunal al Constanței hotărăște încheierea unui contract între Primărie (reprezentată prin primarul ing. Titus Cănanău) și arhitectul Victor Ștefănescu, pentru ca acesta din urmă să întocmească planurile de amenajare a Pieței Independenței (cum se numea atunci) și de înălțare a Palatului Comunal. Piatra fundamentală a edificiului este pusă în anul următor pe 22 mai, de către moștenitorul tronului, Principele Ferdinand.

După serviciul religios, oficiat de Episcopul Nifon, Principele Ferdinand a semnat actul comemorativ, alături de: Episcopul Nifon, Constantin Pariano, Primarul Titus Cănanău și alți consilieri.

Inițial, proiectele prevedeau pentru fundații o adâncime de 3-4 m, apoi de 5-7 m, pentru ca, în final să se ajungă la nu mai puțin de 17 m, până ce constructorii au întâlnit pământ solid. Palatul este ridicat prin desființarea străzilor Neptun și Thetis, pe vechiul drum de acces în port. Lucrările sunt oprite din cauza costurilor mereu amplificate în 1913, fiind reluate în primăvara anului 1914 și oprite iar la începerea primului război mondial, când toate lucrările edilitare din țară au fost sistate.

Între 1919-1921, construcția clădirii este reluată și definitivată. Lucrările efectuate de antrepriza ing. C.M. Vasilescu se încheie, iar la 17 iulie 1921 are loc inaugurarea Palatului Comunal, relatată în două numere succesive ale ziarului „Farul”, de reputații ziariști Ioan N. Duployen și Ioan N. Roman.

La inițiativa lui Ion Theodorescu Sion se propune pictarea sălii de recepție a Palatului Comunal, dar fresca este executată mult mai târziu, în anii 1966-1968, într-o viziune neobizantină, de către pictorii Niculina Dona Delavrancea și Gheorghe Popescu.

Construcția se înscrie în seria edificiilor publice construite în stil neoromânesc cu elemente arhitecturale caracteristice: loggia de pe frontonul mare cu coloane bogat decorate la bază și capitel, intrarea și cele două ferestre ale corpurilor laterale mai avansate cu ancadrame din piatră, holul cu deschidere largă iar în exterior ferestrele mici și înguste de la etajul al treilea.

Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța se diferențiază de instituțiile similare din alte județe prin faptul că, deși pune accent pe istoria Dobrogei, are o arie tematică națională.

La parterul muzeului se află două săli în care sunt expuse monumente arheologice cu valoare deosebită, rarități și piese unicate. Din această secțiune se fac remarcate: colecția de

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

statuete „tip Tanagra“ (din epocile elenistică și romană timpurie); vase ceramice antropomorfe sau cu reprezentări dionisiace; tezaurul tomitan de sculpturi descoperit în 1962 (bustul zeiței Isis, aedicula cu dubla reprezentare a zeiței Nemesis, statuia Șarpelui Glykon, grupul statuar Fortuna cu Pontos etc.); colecția de portrete imperiale (Antonius Pius, Caracalla, Gordian III, Filip Arabul, Constantin); colecțiile de podoabe din aur (inele, cercei, brățări, pandantive, cruciulițe), geme și camee; tezaurul de vase din argint descoperit la Sucidava-Izvoarele etc.

Complexul muzeal de istorie și arheologie este completat la exterior de un amplu lapidariu (ansamblu de pietre gravate și sculptate) și de Edificiul Roman cu Mozaic, un monument istoric unic în Europa de Est prin dimensiunile sale.

<https://www.youtube.com/watch?v=d6iCZxTp4EA&feature=youtu.be>

ORAȘUL ANTIC TOMIS este un sit arheologic aflat pe teritoriul municipiului Constanța în zona Peninsula Constanța, între Bd. Ferdinand, faleză de E a orașului până la plaja Modern, Cazino, Poarta 1, port comercial, Bd. Termele Romane (fost Marinarilor), str. Traian ce conține:

1. Resturi lipsite de monumentalitate din comuna primitivă (epoca fierului) invizibile azi;
2. straturi compacte din epoca greacă veche (sec. VI-IV a.Chr) ascunse;
3. straturi masive elenistice (sec. IV-I a.Chr);
4. construcții de mari proporții din epoca elenistică târzie (sec. I-II d.Chr);
5. resturi importante de temple, antrepozite, edificii publice, pavimente cu mozaic, colonade, străzi și apeducte, piețe comerciale, monumente de artă dispărute, ateliere de marmură, sticlărie și ceramică din epoca imperială romană (sec. I-III d.Chr);
6. basilici cu abside și cripte subterane, edificii publice, străzi pavate, etc din perioada mai dezvoltată a creștinismului (sec. IV-VI d.Chr);
7. zidurile de incintă de circa 3 m grosime cu porți și turnuri de apărare ridicate în sec. III și refăcute până în sec. VI d.Chr.;
8. cartierul bazilicilor creștine și al atelierelor ceramice de pe teritoriul gării vechi.

Întreaga peninsula (după descoperirile din ultimii ani) este ocupată, imediat sub stratul orașului modern, de o multitudine de monumente. Straturile de cultură materială antică se succed de sub caldarâmul modern în ordinea: bizantin, roman, elenistic, grec antic și grec arhaic în care apare și material băștinaș din prima epocă a fierului (Hallstatt). Înălțimea stratificației variază între 1 m și 7 până la 10 m, atingând nivelul actual al mării.

Până în prezent, ultimele cercetări au determinat în peninsula: acropola orașului antic, agora, cartierul atelierelor, necropola elenistică deasupra căreia se află zidul nou al epocii romane și necropolele romane și bizantine, numeroase străzi, canalizări, temple și locuințe; toate la un loc fac să se cunoască orientarea antică a orașului: NE-SV.

Ansamblul este format din următoarele monumente:

- Bazilica mare
- Bazilica mică
- Bazilica creștină
- Bazilica creștină
- Edificiul roman cu mozaic
- Amfiteatru
- Locuirea citadină Tomis

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

- Zidul de incintă al cetății Tomis
- Locuire
- Apeducte - galerii
- Turn de apărare
- Therme

Anticul Tomis își dezvăluie și alte vestigii arheologice în afara celor enumerate mai sus. Putem presupune, după numeroase fragmente de coloane, capiteluri, statui, obiecte ceramice sau monede găsite în săpăturile din Piața Ovidiu că aici se afla AGORA.

În dreptul Porții 3 a Portului s-au găsit ruinele unui templu grecesc din sec IV î.Hr. și alături fragmente de ziduri de marmură din epoca romană (sec II d. Hr.), cuptoare ale unor complexe meșteșugărești (în extra muros) care erau de obicei folosite pentru cărămizi, dar și pentru obiecte de ceramică.

În dreptul Porții nr. 2 a Portului, la limita superioară a taluzului, s-au găsit fundațiile unui Turn de apărare.

În apropierea Muzeului Etnografic (B-dul Tomis intersecție cu Str. V. Alecsandri) s-au găsit două cuptoare care se presupune că se foloseau pentru sticlărit. Urmele unui atelier de prelucrare a marmurei s-au găsit pe faleza de vest a orașului, la nivelul portului antic.

<https://www.youtube.com/watch?v=z0x6QJt4Eeo>

NECROPOLELE TOMITANE

După zidul de incintă a orașului antic Tomis, dar și în câteva zone din interiorul ei, au fost descoperite necropole. Ele se întind în jurul orașului antic, din colțul de est al Peninsulei până la vest și de-a lungul drumurilor litorale care legau Tomisul de Histria și Callatis.

Necropola I este situată aproximativ în porțiunea dintre zidul de incintă elenistic și cel de epocă romană târzie. Este principala necropolă elenistică, peste care s-a suprapus parțial orașul roman. Circa 2/3 din mormintele elenistice sunt de incinerare, restul, de 1/3 sunt de înhumare. Tipul de mormânt de incinerare cel mai des întâlnit este cu arderea pe loc (rug-mormânt); înhumarea se practica de obicei în gropi de formă rectangulară.

Necropola II se întinde dincolo de incinta romană timpurie; începe imediat din apropierea acesteia și se întinde către nord și nord-vest, de la faleză până dincolo de intersecția bulevardelor Tomis și Lăpușeanu. Au fost identificate câteva zeci de sarcofage din marmură și piatră, morminte în ciste, câteva sute de morminte de înhumare cu protecție de țigle sau cu sicrie de lemn.

Necropola exista deja la începutul sec. II d. Hr. și a fost folosită până la sfârșitul sec. III d. Hr. Necropola III se întinde de-a lungul falezei de est; începe în zona porții principale a cetății și continuă spre nord. O mare suprafață a fost distrusă de alunecări și eroziuni. Necropola se plasează la sfârșitul sec. IV d. Hr. Necropola IV este situată spre vest și sud-vest, între zidul de incintă târzie și actuala gară feroviară. S-au cercetat mai multe sarcofage și complexe funerare în ciste de piatră, precum și morminte de înhumare cu protecție de țigle. Necropola datează din a doua jumătate a sec. II până la mijlocul sec. III d. Hr. Necropola V ocupă spațiul dintre necropolele II și IV, suprapunând-o, parțial, pe ultima. Se plasează în sec. IV d. Hr., dar în multe părți mormintele de sec. IV se interferează cu cele de sec. II și III d. Hr. Pe monumentele funerare de la sfârșitul sec. III - începutul sec. IV d. Hr. întâlnim motive decorative mai vechi (iedera, rozeta, persoane reprezentate în relief, colonete), înlocuite rând

„A joint opened window to the universe mysteries”

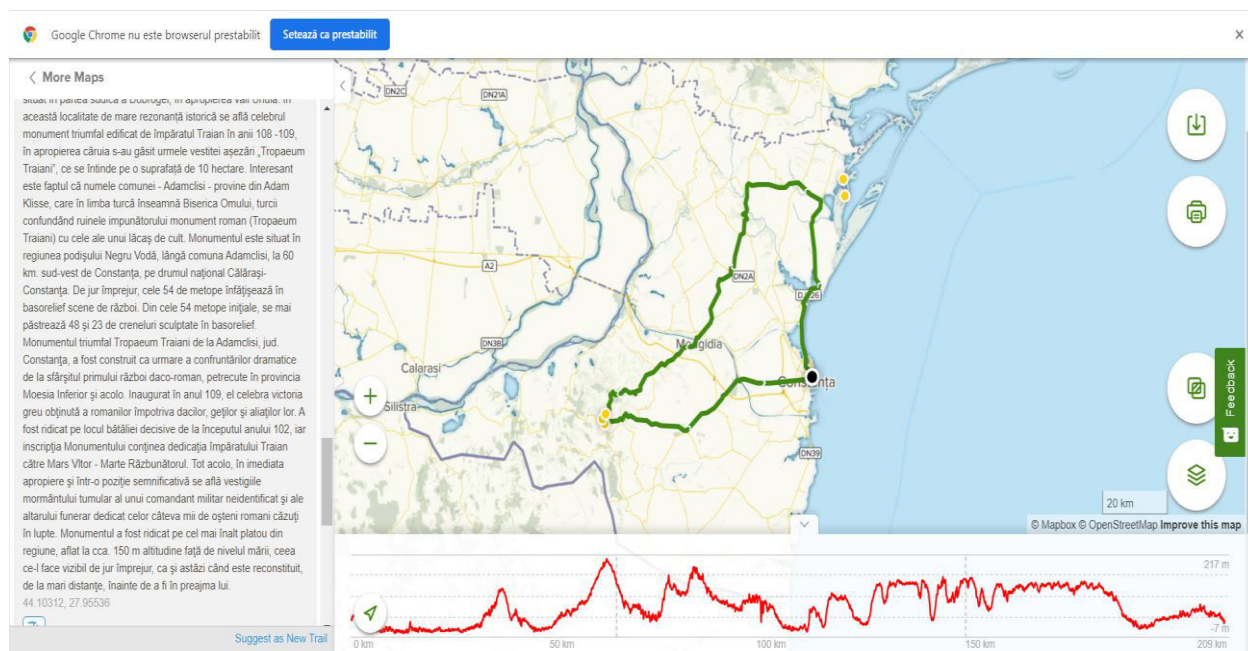
Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

pe rând de simboluri creștine; mai frecventă este crucea simplă (începând din a doua jumătate a sec. IV d. Hr.) - imaginea religiei creștine, care domină uneori grafic întreaga inscripție, crucea monogramatică, redată în câteva rânduri cu monograma lui Christos (literele grecești I-X sau X-P), înscrise într-un cerc, care înlocuiește coroana, simbolizează triumful Mântuitorului asupra morții.

Câteodată alături de semnul crucii sau separat de aceasta apar alte simboluri creștine: ancora, peștele (amintind de apa Botezului), porumbelul (simbolul Sfântului Duh), palmierul (biruința asupra morții), asociat aici cu steaua cu cinci colțuri (imagine pitagoreică preluată în arta creștină în special de gnostici) și oranta (probabil semn al rugăciunii pentru sufletul defunctului).

<https://www.youtube.com/watch?v=L0doHORyqNo&feature=youtu.be>

Day 3 Constanta - Histria History Museum Complex Histria, -Fortress Histria, Adamclissi Museum, Roman fortress Adamclissi, Constanta

<https://www.alltrails.com/explore/map/map-06eb61b--15?u=m>

ISTROS/HISTRIA, cea mai veche colonie grecească de pe țărmul vestic al Mării Negre, a fost întemeiată de milesieni la 657–656 a. Chr. Deși cetatea a fost identificată pe teren încă din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, primele cercetări sistematice au fost inițiate în anul 1914 de Vasile Pârvan.

Situată odinioară într-un golf marin, astăzi lacul Sinoe, nu departe de gurile Dunării, fluviu de care și-a legat existența, cetatea histrienilor a contribuit decisiv timp de 14 veacuri la definirea unui spațiu de interculturalitate în nord-vestul Pontului Euxin.

Complexul Muzeal Histria adăpostește unele dintre cele mai importante descoperiri din cetate și din teritoriul său. Colecția este alcătuită din vase ceramice și de piatră, obiecte de uz personal și casnic, sculpturi, piese de arhitectură, inscripții. Ele sunt repartizate pe epoci (greacă și romană, romană târzie), urmărindu-se succesiunea lor în timp. Astfel, sălile de la

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

parter sunt destinate Histriei arhaice, clasice și elenistice, iar cele de la etaj Histriei romane și romane târzii.

La intrare poate fi admirată o frumoasă friză de marmură, aparținând unui monument histrian de la sfârșitul secolului al II-lea–începutul secolului I î.d.Hr. Ea a fost identificată în imediata vecinătate a bazilicii civile, aflate pe latura de sud a străzii ce pornește de la poarta principală a cetății, spre est. Realizat în stilul neoatic, reliefurile reprezintă pe fața anterioară imaginile lui Apollo, Hephaistos, Poseidon, Eros, Aphrodita, Athena, Zeus, Hermes și Hera, iar pe cele laterale figura lui Apollo în ipostaza de Helios. În prima sală (în formă de L), după o vitrină în care sunt expuse principalele publicații referitoare la Histria, urmează alte cinci ce cuprind fragmente ceramice aparținând culturilor Hamangia (eneoliticul timpuriu, cca 5 000–4 500 a.Chr.) și Babadag (secolele XI–VII a.Chr.) (vezi harta).

Între ele o statuie menhir, descoperită la Hamangia (Baia) într-un tumul ce datează de la începutul epocii bronzului (începutul mileniului al III-lea a.Chr.). Urmează o serie de vitrine ce cuprind ceramică arhaică (sfârșitul secolului al VII-lea–secolul al VI-lea a.Chr.): greco-orientală (boluri, amfore de Clazomene), corintică, atică cu figuri negre, fragmente de vase de piatră, statuete votive de teracotă, un pond de malahit. În sala următoare poate fi observat un fragment de kuros (marmură, 560–550 a.Chr., probabil stil milesian) și un foarte frumos capitel de antă, datând din prima jumătate a secolului al V-lea a.Chr. Alături de acest impozant capitel, alte fragmente arhitectonice din marmură, aparținând decorației aceluiași edificiu sau altor temple, întregesc imaginea excepționalei dezvoltări a cetății în secolele al V-lea și al IV-lea a.Chr.

Părăsind sălile de la parter, vizitatorul poate admira o serie de altare, stele și alte sculpturi cu caracter votiv sau funerar. Amintim doar altarul închinat lui Asklepios, în care este amintită originea cultului acestui zeu: orașul Pergam. Pe partea dreaptă sunt expuse și unele piese arhitectonice: capiteli ioniști, ioniști cu impostă (paleocreștine), precum și un capitel corintic de epocă romană târzie.

<https://www.youtube.com/watch?v=6rLUTP8sGg8>

ROMAN FORTRESS ADAMCLISSI

Comuna Adamclisi este situată în sud-estul României, în județul Constanța, la 65 km de orașul Constanța și Marea Neagră. Coordonate GPS: 44°05'57" N – 27°57'08" E

Cetatea *Tropaeum Traiani* a fost ridicată în urma victoriei lui Traian în fața lui Decebal la o importantă răscruce de drumuri, ce duceau de la Dunăre la Marea Neagră, unde se afla o așezare geto-dacică mai veche. Până în prezent, numele satului geto-dacic nu se cunoaște. Pe locul fostei așezări geto-dacice, împăratul Traian a înființat o stațiune militară lângă care a luat naștere o așezare rurală (*vicus*) cu caracter civil alcătuită din populația locală mai veche și din noii coloniști, în cea mai mare parte veterani așezați și împroprietăriți. Începând cu mijlocul secolului al II-lea, așezarea cunoaște o perioadă de înflorire economică și culturală devenind un important centru urban.

La 2 km vest de monumentul triumfal a fost întemeiată de Traian cetatea romană *Tropaeum Traiani*, care este menționată în inscripții pentru prima dată ca municipiu în anul 170.

Cetatea romană a fost întemeiată de Traian pe locul vechii așezări geto-dacice. Făcea parte din sistemul limesului ofensiv creat de Traian la Dunărea de Jos. Cetatea se află pe o

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

prelungire joasă a dealului pe care a fost construit monumentul, de care se leagă printr-o limbă de pământ îngustă. Platoul este înconjurat pe toate celelalte laturi de pante mai mult sau mai puțin abrupte, care constituie o protecție naturală. Incinta închide o suprafață de cca. 10 ha. Planul exact al cetății confirmă afirmația lui V. Pârvan că turnurile nu sunt nici egale, nici distanța dintre ele nu este aceeași.

Diferențele provin dintr-o nonsimultaneitate a construirii lor. Turnurile semicirculare sunt anterioare celor dezvoltate pe un plan dreptunghiular cu frontul semicircular, care, la rândul lor, le preced pe cele în formă de potcoavă. În ceea ce privește densitatea turnurilor, se constată frecvența lor deosebit de mare între colțul de nord-vest și poarta de vest, unde distanța dintre ele variază între 18 și 25 m.

Emplectonul dezbrăcat de blocurile de parament are pe unele porțiuni înălțimea de 4 m peste nivelul actual al solului. Cetatea de la Tropaeum Traiani (com. Adamclisi, jud. Constanța) este unul dintre cele mai importante centre economice, politice și religioase din Dobrogea romană (în cadrul provinciilor Moesia Inferior și Scythia Minor), cercetările de specialitate efectuate de mai bine de 120 de ani relevând o mare cantitate de informații cu caracter istoric, arheologic și arhitectural, diseminate în lucrări științifice și de popularizare. Cetatea de la Adamclisi, aflată în partea de sud-vest a satului, la cca. 600 m de acesta și la 1500 m de monumentul triumfal, pe valea Urluia, a fost construită la ordinele împăratului Traian pentru familiile veteranilor care au participat la războaiele dacice (și este considerată drept cea mai mare așezare civilă romană de pe teritoriul Dobrogei).

Înainte de ridicarea centrului roman, pe locul respectiv, conform descoperirilor arheologice, că ar fi fost o așezare getică. Noua fortificație evoluează din punct de vedere demografic prin popularea sa constantă cu diverse elemente de origine romană și greacă. Deja, înainte de anul 170, există un centru urban înfloritor, ridicat sub împăratul Marcus Aurelius la rangul de *municipium*, condus de un senat și beneficiind de numeroși magistrați, respectiv un corp de preoți ai cultului oficial.

Orașul a fost la începutul secolului al IV-lea p.Chr. reconstruit din temelii, conform unei inscripții datată în anul 316 p.Chr., de către împăratul Constantin cel Mare. Distrugerile provocate anterior de goți au fost înlăturate prin înzestrarea cu noi ziduri de apărare masive. Cetatea este rodul a mai multor ziduri, identificate de arheologi, unele fiind încă sub depunerile arheologice.

Actualul zid de incintă cunoaște mai multe faze de construcție și anume: o fază preconstantiniană de la sfârșitul secolului III p.Chr. și una constantiniană care urmărește forma neregulată a platoului, având o grosime de 2,60-3,70 m și o lungime de cca. 1200 m. Câte două turnuri în formă de U mărgineau cele două porți principale (de est și de vest), care marcau și capetele străzii axiale (*via principalis*).

Poarta de vest avea o boltă masivă în formă de arc de cerc (cu o lățime de 4,40 m). Poarta de est deținea un sistem de închidere în canaturi, fixate cu un drug de fier (cu o lățime de 4 m). Alte două porți, de nord și sud, erau încadrate de bastioane patrulatere masive. Toate porțile, dar mai ales cea de vest, asigurau legătura cu drumul imperial ce străbătea Dobrogea romană de la nord la sud.

Orașul dispunea de aducțiuni de apă curentă și de canalizare, precum și de băi publice. I s-a adăugat, în a doua jumătate a secolului al IV-lea, o anexă fortificată la S-E. *Via principalis*, orientată est-vest, avea o lungime de 300 m și o lățime de 14 m, fiind pavată cu

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

dale mari de piatră.

Deține o parte carosabilă lată de 7 m, cu porțițe pe laterale pentru circulația pietonilor. În partea centrală a străzii există un canal colector al apelor pluviale, în interiorul său păstrându-se conducta de olană pentru transportul apei potabile. O ultimă perioadă de înflorire se înregistrează începând cu sfârșitul secolului al V-lea și până în a doua jumătate a secolului al VI-lea, când cetatea devine, pe lângă un important centru civic, un important centru religios.

O dovadă a rolului religios jucat ca centru episcopal în Dobrogea o constituie multitudinea de basilici construite în cetate, cinci în interior și două la exterior. Ultimele sunt ridicate pe platoul din partea de nord a cetății, respectiv nu departe de poarta de vest. Prima a avut două faze de funcționare (cimiterială și apoi parohială).

A doua bazilică a funcționat în a doua jumătate a secolului al IV-lea ca biserică cimiterială, iar din a doua jumătate a aceluiași secol și mai ales spre sfârșitul secolului al V-lea devine biserică parohială.

Prezența lor în ambele forme de organizare se explică prin dezvoltarea comunităților creștine din oraș, impunându-se officierile și în afara zidurilor de incintă. În interiorul cetății cele cinci basilici sunt cea „de marmură”, cisternă, *forensis*, cu transept și A sau simplă. Basilica „de marmură” se află lângă poarta de vest, la intrarea în cetate. Denumirea provine de la elementele arhitectonice de marmură prezente (coloane, colonete, capiteluri cu impostă, plăci de *cancelli*).

Ea a fost considerată ca biserică episcopală la Tropaeum și avea în componență, în apropierea *atrium*-ului, un *baptysterium* (cu trei încăperi unite printr-un coridor îngust), care era destinat officierii botezului. O încăpere aflată la nord-vest de edificiu pare a fi locuința episcopului, iar altele aflate la răsărit de absidă ar forma un *pastophorium*.

Basilica cisternă, situată mai la est și paralel cu *via principalis*, în partea de sud, își datorează denumirea construirii sale pe fundațiile unui fost rezervor de apă. Aspectul său este completat de fragmentele de coloane, colonete, capetele de baldachine și alte câteva monumente împrăștiate în jurul acesteia. Basilica *forensis*, de caracter laic, este unul dintre cele mai impunătoare edificii ale orașului, fiind datat în secolul III p.Chr. și refăcut în secolul IV. astăzi s-au păstrat două rânduri de câte 18 coloane care împărțeau interiorul în trei nave, pentru ca ulterior una dintre nave (cea de pe nord) să fie transformată în capelă, cândva în cursul secolului al V-lea.

De asemenea, pe latura de est a fost realizată o absidă. Destinația sa era dedicată aspectelor economice, administrative și juridice. Distrugerea puternică a cetății Tropaeum s-a datorat invaziei avaro-slave din anul 586 p.Chr., fapt atestat de toate săpăturile arheologice desfășurate în interiorul fortificației, situație corespunzătoare unui masiv strat cvasi-final afectat de incendiu.

Același atac a afectat și alte centre importante ale vremii ca Ratiaria, Durostorum, Zaldapa, Markianopolis etc., așa cum ne relatează sursele literare și arheologice. Unele elemente extrem de dispersate și slabe de viață par a continua în cetate și în secolul al VII-lea. Cetatea își pierde caracterul urban, trădând puternice trăsături caracteristice formelor rurale. Din punct de vedere arheologic, primele semnalări discrete privind o posibilă „repopulare” a unor sectoare din interiorul fostului oraș (în special din apropierea porților de nord și sud, respectiv de-a lungul incintei spre sud-vest) sau a imediatelor împrejurimi, aparțin secolelor

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

IX-XI, specifice evului mediu timpuriu.

Un fenomen identificat în multe locuri din cetate este posibilă demantelarea a incintelor, porților și a unor importante edificii din cetate. Aceste stări de lucru par să se fi întâmplat în perioada evului mediu timpuriu, când blocuri de calcar au fost reutilizate pentru diverse construcții, cu predilecție militare.

Dovezi ale existenței unei locuiri medieval timpurii în preajma cetății romano-bizantine constau în semnalarea unor fragmente ceramice specifice pe versanții ce delimitează platoul acesteia. O posibilă necropolă în apropierea cetății este sugerată de descoperirea fortuită, în urmă cu peste trei decenii, a unui mormânt de înhumăție, pe o proprietate particulară din teritoriul intravilan al localității Adamclisi, situată la aproximativ 1,5 km în linie dreaptă față de latura de sud a incintei romano-bizantine. Materialele medieval-timpurii din zona cetății aparțin secolului al X-lea și primelor decenii ale veacului al XI-lea p.Chr.

MONUMENTUL TRIUMFAL TROPAEUM TRAIANI

Adamclisi este un sat din județul Constanța cu 1200 locuitori, situat în partea sudică a Dobrogei, în apropierea văii Urluia. În această localitate de mare rezonanță istorică se află celebrul monument triumfal edificat de împăratul Traian în anii 108 -109, în apropierea căruia s-au găsit urmele vestitei așezări „Tropaeum Traiani”, ce se întinde pe o suprafață de 10 hectare. Interesant este faptul că numele comunei - Adamclisi - provine din *Adam Klisse*, care în limba turcă înseamnă *Biserica Omului*, turcii confundând ruinele impunătorului monument roman (*Tropaeum Traiani*) cu cele ale unui lăcaș de cult.

Monumentul este situat în regiunea podișului Negru Vodă, lângă comuna Adamclisi, la 60 km. sud-vest de Constanța, pe drumul național Călărași-Constanța. De jur împrejur, cele 54 de metope înfățișează în basorelief scene de război. Din cele 54 metope inițiale, se mai păstrează 48 și 23 de creneluri sculptate în basorelief.

Monumentul triumfal Tropaeum Traiani de la Adamclisi, jud. Constanța, a fost construit ca urmare a confruntărilor dramatice de la sfârșitul primului război daco-roman, petrecute în provincia Moesia Inferior și acolo. Inaugurat în anul 109, el celebra victoria greu obținută a romanilor împotriva dacilor, geților și aliaților lor.

A fost ridicat pe locul bătăliei decisive de la începutul anului 102, iar inscripția Monumentului conținea dedicația împăratului Traian către Mars Vltor - Marte Răzbunătorul. Tot acolo, în imediata apropiere și într-o poziție semnificativă se află vestigiile mormântului tumular al unui comandant militar neidentificat și ale altarului funerar dedicat celor câteva mii de oșteni romani căzuți în lupte.

Monumentul a fost ridicat pe cel mai înalt platou din regiune, aflat la cca. 150 m altitudine față de nivelul mării, ceea ce-l face vizibil de jur împrejur, ca și astăzi când este reconstituit, de la mari distanțe, înainte de a fi în preajma lui.

Monumentul se compune dintr-un tambur cilindric la care se ajunge urcând un șir de trepte, păstrate parțial până astăzi, pe care erau montate 54 de metope, blocuri de calcar sculptate în relief cu imagini ale confruntărilor militare ce avuseseră loc în zonă, alternând cu pilaștrii, decorați cu motive vegetale.

Partea superioară a cilindrului se compune dintr-o crenelatură pe care erau figurate proporțional neamurile barbare combatante.

Tamburul era protejat cu un acoperiș format dintr-un fel de solzi din piatră. Deasupra

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

se găseau suprapuse două prisme hexagonale, conținând și inscripția dedicatorie a lui Traian către Marte Răzbnătorul, peste care se găsea trofeul propriu-zis, tipic roman. Conform studiilor specialiștilor, Monumentul avea înălțimea egală cu diamentul său, cca. 40 m.

Descoperirea și cercetarea celor trei monumente este legată de numele lui Grigore Tocilescu. Timp de 12 ani (1882–1894), acesta a desfășurat cercetări sistematice de amploare, care s-au concretizat în 1895, prin publicarea lucrării monografice Monumentul de la Adamklissi, apărută la Viena, în limbile română și germană. În urma campaniilor dintre anii 1882–1885, Tocilescu era de părere că Monumentul datează din timpul lui Valens și că celebrează victoria acestuia împotriva goților. Descoperirea însă, în perioada 1885–1889, a mai multor fragmente din inscripția dedicatorie i-a permis datarea cu exactitate a Monumentului în anii 108–109.

Descoperirea unui monument atât de important în Dobrogea abia alipită la România reprezenta un suport solid pentru conștiința națională, cu referire la originile neamului românesc. S-a pus așadar atunci problema ilustrării acestui tablou al istoriei apariției românilor prin „refacerea” Monumentului.

Nu pe loc, pentru că, potrivit clamărilor lui Nicolae Iorga din Parlamentul României, în Dobrogea abia anexată situația rămânea încă nesigură. Va fi urmat, conform propunerii lui Mihail Kogălniceanu, larg susținut în epocă, refacerea monumentului într-o piață publică din București. Însuși Grigore Tocilescu agreea această propunere.

Cu mari eforturi piesele sunt aduse la București, însă proiectul „refacerii” nu s-a mai concretizat. Cărate în care trase de boi până la Rasova (drumul cel mai scurt de la Adamclisi la Dunăre ajunge în această localitate), erau apoi încărcate pe șleperi și transportate până la Giurgiu, de unde, pe calea ferată, ajungeau în București. Transportul pieselor a durat câțiva ani, încheindu-se în 1888.

Aduse și depuse inițial în curtea Universității, unde în vremea aceea funcționa Muzeul Național de Antichități, acestea au fost mutate în 1923, la cererea lui Vasile Pârvan, în parcul Carol, unde au fost expuse în funcție de organizarea Muzeului Militar amenajat acolo. În 1948, din inițiativa arhitectului Horia Teodoru, au fost mutate în curtea Muzeului de Artă Națională, în prezent Muzeul Țăranului Român. Ulterior, piesele au fost aduse înapoi în locul descoperirii, și expuse sub sticlă, lângă nucleul Monumentului, într-o formă sui-generis, amintind de aranjamentul original și la o înălțime accesibilă vizitatorului.

Odată cu restaurarea Monumentului în 1977, prin montarea de copii pe un schelet metalic, așezat deasupra miezului de zidărie al Monumentului, piesele originale au fost aranjate în muzeul din localitate, tot atunci inaugurat. Se împlinea astfel dezideratul lui George Murnu care, în 1910, avusese ideea construcției unui muzeu al sitului, conceput ca o modalitate de a adăposti nu numai piesele netransportabile în capitală, dar și descoperirile din zonă, constituind atât un punct de interes științific, cât și „o școală de învățatură practică” pentru comunitatea locală. Cu ocazia lucrărilor de restaurare au fost reluate cercetările arheologice la cele trei monumente⁸⁶.

⁸⁶ Mihai Sâmpetru volumul al II-lea din seria monografică Tropaeum Traiani, dedicat acestora și publicat în 1984

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

MUZEUL ADAMCLISI

Clădirea a fost inaugurată în 1977 și cuprinde vestigii arheologice descoperite în urma cercetărilor arheologice și a descoperirilor fortuite în cetatea Tropaeum Traiani, la monument (piesele originale) și în vecinătatea imediată sau mai îndepărtată. Sunt prezente colecții ceramice, colecții-piese de arhitectură, colecții-podoabe etc.

De asemenea sunt expuse metope, friza inferioară și cea superioară, pilaștrii, crenelurile și blocurile de parapet ale atticului festonat, statuia colosală a trofeului, inscripția și friza cu arme, resturi ale pereților altarului cenotaf, fragmente din soclul statuii trofeului pe care sunt sculptate chipul meduzei și cnemide, un suport de solz, un solz de la acoperișul tronconic.

Continuăm cu cele 48 de metope originale (din cele 54 existente odinioară) într-o ordine conformă cu desfășurarea evenimentelor din iarna anilor 101-102 a.Chr. Mai enumerăm ca prezente un bogat material epigrafic (așa cum se constată prin inscripția de pe soclul statuii privind menționarea în anul 116 a locuitorilor Traianenses Tropaienses), inscripția dedicativă provenind de la monumentul triumfal, stele funerare (reutilizate în timp ca materiale de construcție) dintre care se remarcă cea a lui L. Fufidius Lucianus a cărui funcție în cadrul administrației orașului trădează declararea acestuia la 170 p.Chr. ca municipium sau altele care amintesc despre prezența unor veterani ce proveneau din Legio V Macedonica sau mențiuni de negustori provenind din Siria, Palestina, Grecia etc.), basoreliefuluri (cu reprezentări ale unui tropaeum, ale lui Thanatos), fragmente de apeducte, capiteluri cu impostă, alte fragmente arhitectonice, ceramică romană de uz comun sau de lux, unelte, obiecte de podoabă (inele cu gemă, fibule, aplice, clopoței), chei etc.

Nu în ultimul rând reținem prezența unui deosebit mic trofeu care redă la o scară mult mai redusă statuia colosală/trofeu care a fost descoperit la poarta de est a cetății, o adevărată emblemă a orașului în prima jumătate a secolului al IV-lea p.Chr.

Prezentarea muzeistică se încheie cronologic cu materiale ceramice specifice secolelor IX-XIII provenind din morminte de înhumăție.

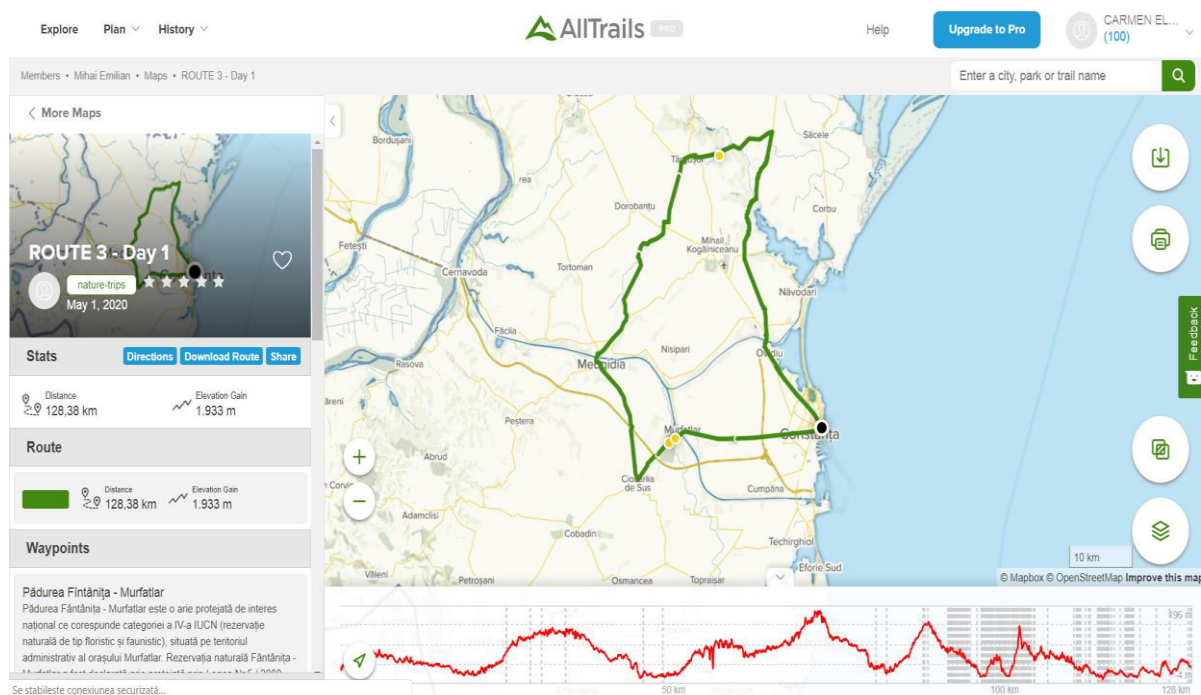
„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

5.5. Traseul nr. 3 "Comorile verzi ale Dobrogei"

https://asociatiacallatis.ro/resurse/paduri/?preview_id=214&preview_nonce=1b719393e2&thumbnail_id=-1&preview=true

Day 1 Padurile din nordul Constanței: Constanța – Pădurea Murfatlar, Rezervația Fântânița - Medgidia - Cheile Dobrogei – Constanța

<https://www.alltrails.com/explore/map/map-aad2178--10?u=m>

REZERVAȚIA NATURALĂ FÂNTANIȚA – MURFATLAR

Rezervația este situată la 1 km sud de orașul Murfatlar, pe partea stângă a șoselei Constanța – Ostrov și ocupă o suprafață de 82,74 ha, fiind inclusă în pădurea Murfatlar, a cărei suprafață este de 771 ha.

Începând cu anul 1962, rezervația este ocrotită de lege și adăpostește o serie de specii rare de plante și animale. Aici se întrepatrund elemente din mai multe zone, cu precădere cele din arealul pontic, balcanic, continental, submediteranean și eurasiatic.

Situată în zona central-sudică a Dobrogei de la noi, Fântânița-Murfatlar este un peisaj format din versanți destul de abrupti, câteva văi înguste, arii de platou având vegetație stepică, tufărișuri xerice și păduri de stejari termofili. Se cunoaște prezența a peste 500 de specii de plante, cu elemente pontice, balcanice, continentale, submediteraneene și eurasiatice.

Dintre speciile arborescente sau formatoare de tufărișuri se pot menționa stejarul pufos (*Quercus pubescens*), stejarul brumăriu (*Quercus pedunculiflora*), cărpinița (*Carpinus orientalis*), scumpia (*Cotinus coggygria*), vișinul turcesc (*Prunus mahaleb*), migdalul pitic

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

(*Prunus tenella*) șamd. Diversitatea faunei stepice este și ea reprezentativă, cu multe specii de fluturi, câteva specii interesante de reptile, mamifere.

Odată cu venirea primăverii, coasta abruptă este acoperită de bogăția culorilor ale numeroaselor flori ce pot trezi invidia oricarui pictor peisagist. Astfel, brandușa de primăvară, irișii sălbatici, dediteii, zambilele sălbaticice, ruscuțele sunt o adevărată încântare pentru cei ce vizitează această rezervație. În văile ce străbat panta și care cantonează o pădure naturală, vioarele și toporașii sunt printre primii vestitori ai primăverii.

De altfel, din rezervația “Fântânița” au mai fost descrise numeroase plante noi pentru știință, din care majoritatea poartă epitetul specific, derivat din numele localității Murfatlar: ruscuța, colilia, ciulinii violacei de la Murfatlar. Vegetația lemnoasă de pe vaiugile rezervației este alcătuită din stejarul pufos, stejarul balcanic, stejarul brumariu, cârpinița, scumpia, jugastrul și arțarul tătäesc. Multitudinea studiilor întreprinse au dus la descrierea din teritoriul rezervației a circa 515 specii de plante, precum și a numeroase specii de animale caracteristice zonelor de stepă dobrogeană. Printre acestea amintim două specii de dihor: dihorul de stepa și dihorul pătat și o specie de rozător mic, grivanul.

De asemenea, a fost semnalată prezența broaștei țestoase dobrogene, a cărei arie de răspândire în țara noastră se limitează la câteva puncte din stepa Dobrogei, mai ales pe pâraiele împădurite ale rezervației, precum și a șarpelui de râu, șarpele cel mai mare și mai rapid din fauna noastră, alături de numeroase șopârle ce populează coasta însoțită din centrul rezervației. Printre păsări putem vedea o rudă apropiată a dropiei, dar mult mai mică, ocrotită de lege: spârcaciul.

Dintre numeroasele specii de nevertebrate amintim în primul rând prezența a două specii de melci rezistente la căldurile estivale din stepa dobrogeană: zebrine detrita și helicella candicans. Numeroasele specii floristice și valoarea peisagistică a zonei fac din această rezervație un important punct de atracție pentru turiști.

Cheile Dobrogei reprezintă o zonă uluitoare, obligatoriu de vizitat pentru a cunoaște însemnătatea pământului dintre Dunăre și Marea Neagră. Aici calci pe fundul străvechii Mări Thetis, strămoașa Mării Negre. În această locație te așteaptă un peisaj ce te poartă în timp, în perioade geologice în care pe aceste meleaguri trăiau dinozauri, păsări primitive și prădători de mari dimensiuni.

Cheile Dobrogei constituie o Arie de Protecție Specială Avifaunistică din județul Constanța, ce se întinde pe o suprafață de 10.929 hectare. Este amplasată pe versantul drept al văii Casimcea, la aproximativ 45 km NV de Constanța, spre comuna Mihail Kogălniceanu. Cheile Dobrogei se desfășoară din comuna Mihail Kogălniceanu, de-a lungul șoselei, până în localitatea Râmnicu de Jos.

În rezervație se ajunge cu mașina pe ruta Mihail Kogălniceanu - Târgușor (12 km). La jumătatea satului este un indicator dreapta spre Pantelimon, iar după 8 km pe câmp apare indicatorul cu „Rezervația Cheile Dobrogei“. Aici, se află un spațiu verde dedicat plimbărilor lungi, relaxării depline și a descoperirii gigantilor de calcar cu înălțimi de peste 30 de metri, ce datează din Jurasic și Cretacic.

Pietrele de la Cheile Dobrogei spun povești de milioane de ani, atât de mult le-a trebuit să ajungă la formele interesante din zilele noastre. Aici au fost descoperite urme ale unor animale preistorice precum mamuții și rinocerii spinoși.

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

PESTERA GURA DOBROGEI ȘI PESTERA LA ADAM sunt cele mai cunoscute și mai vizitate de turiștii curioși. Aici au fost găsite chiar și resturi umane, respectiv *Homo sapiens fossilis*, care a trăit acum aproximativ 100.000 de ani în Epoca de Piatră.

Șerpuiind timid prin defileul cheilor, sunetul apei completează imaginea de poveste creată de ciripitul păsărelelor și de priveliștea uimitoare. De asemenea, pe acest platou trăiesc peste 100 de specii de păsări, dintre care multe sunt protejate, fiind pe cale de dispariție, dar și numeroase specii de plante pe care le poți admira deopotrivă.

Ai nevoie de o zi întreagă pentru a descoperi colțul de natură liniștit, ce îți inspiră sentimentul de început de lume oriunde pui piciorul. De asemenea, este important să știi că perioada cea mai bună pentru a vizita acesta zonă protejată este primavara sau toamna.

Desigur, ai nevoie de energie pentru a putea escalada blocurile de calcar și pentru a vizita peșterile săpate în stânca de trecerea anilor.

Peisajele sunt de o frumusețe rară, având șanțuri naturale și chei brăzdează malurile abrupte ale văii, peșteri săpate în calcar, cu specii de plante deosebite. Aici au existat și descoperiri arheologice importante. Recifii Jurasici Cheia (sau Masivul Geologic Cheia) sunt rezervație naturală de interes național. Rezervația Cheile Dobrogei, aflată în custodia Direcției Silvice Constanța, se întinde pe o suprafață de 285 de hectare. Extraordinar este faptul că formațiunile muntoase din zonă sunt foste recifuri coraliere ale Mării Thetis. Speciile de fosile, unice în țară, care se găsesc în pereții calcaroși de aici sunt perfect conservate. „Rezervația este formată din calcare din perioada Jurasicului, aici găsindu-se o faună și o floră de interes deosebit.

Calcarele cheilor reprezintă rămășițe de atoli, ceea ce justifică forma semirotundă a pereților. Pereții sunt orientați est/vest și nu au o înălțime mai mare de 40 metri. Platourile calcaroase cu forme ciudate, bătute de trecerea apei, mărginesc de o parte și de alta șoseaua. Alături de frumusețile naturale, zona este presărată și cu numeroase urme arheologice, în special cele găsite în peșterile presărate de-a lungul Cheilor Dobrogei - resturi de unelte, vânat și chiar urme osteologice ale tipului de oameni care populau această zonă în epoca preistorică. Din punct de vedere paleontologic, calcarele din zona Cheile Dobrogei adăpostesc cel mai bogat punct fosilifer cu faună mezojuristică din întreaga Vale a Casimcei.

Faunistic vorbind, sunt foarte bine reprezentate speciile de reptile, păsări și chiroptere. Studiile speologice efectuate în peștera „La Adam” au dus la descoperiri de importanță paleontologică și arheologică ce clasează acest loc printre cele mai importante din Europa. Aici au fost identificate numeroase specii de mamifere cuaternare, au fost studiate 80 specii de fosile jurasice și tot de aici a fost scoasă la iveală o piesă deosebit de importantă - un molar de *Homo sapiens fossilis*. Peștera adăpostește numeroase specii de lilieci protejate la nivel european, printre care *Pipistrellus nathusii*, întâlnit numai aici.

Peștera Gura Dobrogei are peste 480 m lungime, trei intrări și două galerii importante. Ultima se remarcă prin acumularea unei mari cantități de guano tasat, constituind movile apreciabile sub coloniile de lilieci adăpostiți în timpul verii pe tavanul peșterii, care i-au dat numele de „Peștera Liliecilor”. Majoritatea sunt specii protejate și cu statut de specii periclitare.

Vegetația din zona de proiecție exterioară și din limita peșterii este caracteristic stepic dobrogeană.

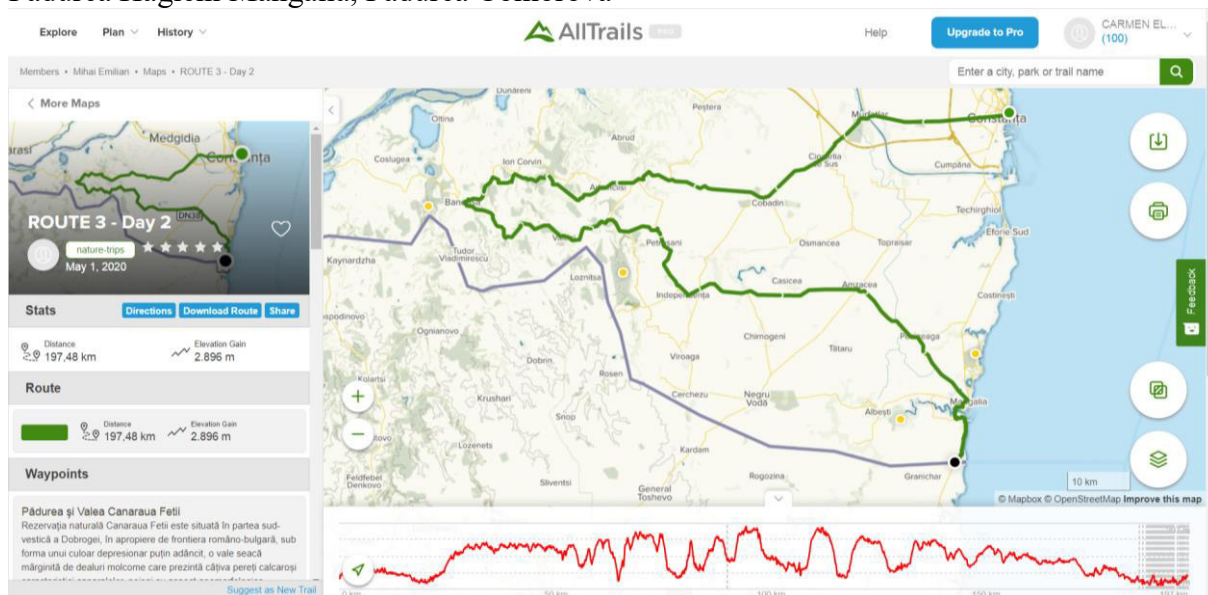
<https://www.youtube.com/watch?v=GUC22XpvmvQ&feature=youtu.be>

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

Day 2 Pădurile din sudul Constanței. Forests of southern Constantza and northern Dobrich: Constanța – Băneasa, Pădurea Canaraua Fetii, Pădurea Dumbrăveni, Pădurea Hagieni Mangalia, Pădurea Comorova

<https://www.alltrails.com/explore/map/map-83a368f--12?u=m>

PĂDUREA CANARAUA FETII

În partea sud-vestică a Dobrogei de la noi, în imediata vecinătate a frontierei România-Bulgaria, există un culoar depresionar puțin adâncit în peisaj, o vale seacă mărginită de dealuri molcome care prezintă câțiva pereți calcaroși caracteristici canaralelor... un peisaj cu aspect geomorfologice interesante și o biodiversitate extraordinară.

La aproximativ 100 km de Constanța, lângă orașul Băneasa puteți găsi o zonă care o să vă ducă cu gândul la munte și cu siguranță vă va face chef de o excursie prin mijlocul naturii. Aria protejată Canaraua Fetii, căci despre această zonă vorbim, este încântătoare atât prin biodiversitatea destul de variată pentru Dobrogea, cât și prin formele de relief sculptate de timp pentru plăcerea celor ce privesc.

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificarea a patrimoniului natural și cultural - Constanța

Dar dincolo de acestea, acel element de “unic” al zonei este dat de legendele, poveștile și întâmplările care înconjoară locul într-un aer mistic și misterios. Traseul poate fi parcurs în aproximativ 2 ore care însă trec în zbor fără să vă dați seama în timp ce frumusețea locurilor vă îmbie să priviți, când într-o parte când în cealaltă.

Legenda spune că în acest loc, românii din zonă își ascundeau fetele în grotle de la Canara, de frica turcilor. Povestea spune că turcii au descoperit până la urmă ascunzătorile și mai multe fete s-au aruncat de pe stânci, plătindu-și cu viața onoarea pe care și-au păstrat-o nepătată. De atunci, locului i se spune Canaraua Fetei. Numele a fost preluat apoi de întreaga vale. Ce nu știau sătenii era că la Canaraua Fetei fusese în trecut o mănăstire, din secolul IV până în al VI-lea și din al IX-lea până în al X-lea.

Toate acestea aveau să fie descoperite mult mai târziu, în anul 1981, când un țăran din comuna Cerchezu a chemat autoritățile și istoricii din Constanța să cerceteze câteva încăperi scobite în peretele de calcar cochilifer în dealurile din zonă. Țăranul le văzuse întâmplător, pentru că o bucată de stâncă se prăbușise și dezvăluise locașurile.

REZERVAȚIA NATURALĂ PĂDUREA CANARAUA FETII este situată în **Podișul Dobrogei de Sud**, în raza teritorială a orașului Băneasa, spre limita acestuia cu comuna Lipnița, sud-vestul județului Constanța.

Situl a fost declarat arie de protecție specială avifaunistică datorită prezenței celor 34 de specii de pasări de interes comunitar, dintre care jumătate sunt specii răpitoare de zi. Dacă la acestea se adaugă cele șase specii care nu sunt listate în Anexa 1 a Directivei europene se ajunge la un număr impresionant de specii (21), care fac din acest sit un punct focal în conservarea răpitoarelor diurne. Un număr mare de perechi de viespar, acvilă mică, șerpar, acvilă țipătoare mică, uliu cu picioare scurte și șorecar mare cuibăresc în pădurea din sit, însă remarcabil este numărul mare al acestora în timpul pasajului.

La speciile enumerate mai sus se adaugă codalbul, uliganul pescar, vânturelul de seară, șoimul mic, acvila de câmp, acvila țipătoare mare și patru specii de ereți. Situl este printre puținele din țară unde mai este semnalat vulturul hoitar, până la trei exemplare din această specie fiind văzute în căutare de hrană. Situl este amplasat de asemenea și pe culoarele de migrație ale berzei albe și berzei negre. În ansamblu, situl este utilizat în pasajul de primăvară sau toamnă de către 50 de specii migratoare.

Pădurea Canaraua Fetei, care face parte din sit, adăpostește importante populații de sute de exemplare de ciocârlie de pădure, ghionoaie sură, ciocănitoare neagră, sfrâncioc cu frunte neagră, ciocănitoare de stejar, presură de grădină și silvie porumbacă, aceasta din urmă având în sit o stare excelentă de conservare. Pajiștile din sit sunt importante pentru conservarea sfrânciocului roșiatic, a fâsei de pădure și a ciocârlilor.⁸⁷

Din punct de vedere geomorfologic situl se încadrează în Podișul Negru-Vodă, având un relief de tip carstic. Valea Canaraua Fetei are pereți de calcar de până la 40 m înălțime, brăzdați de fisuri, nișe, grote sau chiar peșteri, toate acestea formându-se prin dizolvarea diferențiată a stratelor de calcar de către apele freatice ori de apă mării în trecutul geologic al zonei. Aceste formațiuni carstice sunt refugiu și loc de cuibărire pentru o pereche de buhă, o specie rezidentă de răpitoare de noapte din acest sit.

⁸⁷ <http://pasaridinromania.sor.ro/Baneasa-Canaraua-Fetei>

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

Deoarece este o zonă carstică, apele de suprafață lipsesc, caracteristică în sit fiind prezența văilor seci, așa numitele derele sau canarale. În afara calcarelor la zi, în sit mai există și soluri castanii pe care este instalată o vegetație forestieră tipică de pădure xerofilă formată din cer, stejar brumăriu, tei argintiu și mai multe specii de arțari, având în stratul ierbos exemplare de bujor românesc.

În acești arbori își instalează cuiburile mai multe perechi de viespar (4-5), șerpar (2-3), acvilă țipătoare mică (1-3), acvilă mică (4-6), uliu cu picioare scurte (8-10) și șorecar mare (4-6), care se hrănesc cu bogăția de păsări a sitului și cu multe specii de mamifere mici și mijlocii. Tot acest strat al arborilor este utilizat și de cele patru specii de ciocănitori de interes comunitar ale sitului (ciocănitoarea neagră, ghionoaia sură, ciocănitoarea de stejar și cea de grădină).

În copacii scorburoși de la marginea pădurii sau în cei care au vechi cuiburi de ciocănitori își cresc puii cele 80-120 de perechi de dumbrăveancă, iar pe solul pădurii își camuflează cuiburile perechile de caprimulg (50-60 de perechi). În stratul al doilea de arbori sau în cel de arbuști, formate în principal din specii submediteraneene precum vișinul turcesc, mojdreanul, cărpinița, scumpia, migdalul pitic, păliurul și osul iepurelui, se adăpostesc și cuibăresc ciocârliile de pădure, sfrânciocul cu frunte neagră și presura de grădină. Sfrânciocul roșiatic își culege din habitatele deschise acoperite de vegetație ierboasă de stepă primară petrofilă sau de pe zonele cu calcare la vedere hrana preferată care este formată din insecte și reptile mici precum șopârlița de frunzar, șopârla de câmp, șopârla de stepă, șopârla de ziduri sau șopârla de pădure.

Cele 400-500 de perechi ale acestei specii cuibăresc preferențial în tufărișurile de porumbar, măceș sau păducel, habitate care sunt preferate și de cele 100-200 de perechi de silvie porumbacă. Pajiștile din sit prezintă pe lângă speciile tipice de stepă (pir cristat, mătură neagră, năgară, colilie sau păiuș) și mai multe specii rare de plante cum sunt sânziana galbenă, bobîțelul, inișorul, centaurea, cosacii, garofița sălbatică, cinci-degete, cimbrișorul mic sau parechernița, toate făcând parte din habitatul preferat pentru hrănire și reproducere de foarte multe perechi de ciocârliile de Bărăgan (200-300), ciocârliile de stol (80-150) și fâsă de câmp (200-300).

Clima temperat-continentală este atenuată de influența Mării Negre, a Deltei și a luncii Dunării, care determină ca toamnele să fie lungi și călduroase, iar iernile să fie mai puțin aspre în zona sitului comparativ cu cele din Câmpia Română. Aceste caracteristici climatice asigură condiții bune pentru pasajul mai multor păsări, dintre care se remarcă 21 de specii de răpitoare diurne, pentru care drumurile de migrație se strâng ca într-un gât de sticlă în această parte a țării reprezentată de Dobrogea.

Un număr mare de perechi de viespar, șerpar, acvilă țipătoare mică, acvilă mică, uliu cu picioare scurte și șorecar mare cuibăresc chiar în pădurea din sit, însă remarcabilă este creșterea numărului exemplarelor din aceste specii în timpul pasajului. La speciile enumerate mai sus se adaugă codalbul, uliganul pescar, vânturelul de seară, șoimul mic, acvila de câmp, acvila țipătoare mare și patru specii de ereți (vânător, sur, alb și cel de stof). De remarcat sunt cele 500-600 de exemplare de viespar și cele 600-800 de exemplare de acvilă țipătoare mică care migrează anual prin sit.

Toate acestea determină ca situl să reprezinte unul dintre punctele focale pentru conservarea păsărilor răpitoare. El se află de asemenea și pe drumul de migrație al berzei albe

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

și al berzei negre, sute și chiar mii de exemplare din aceste două specii fiind văzute în timpul pasajelor.

În sit au fost semnalate până la trei exemplare de vulturi hoitari (cel mai mic vultur din Europa), fiind vorba însă doar de exemplare eratice în căutare de hrană, venite cel mai probabil din Bulgaria, unde și cuibăresc.

Valoarea remarcabilă a sitului este completată de prezența speciilor rare de flori caracteristice regiunii ponto-caspice și regiunii macaroneze-mediteraneene, dar și a speciilor submediteraneene, balcanice și pontice de nevertebrate, amfibieni, reptile și mamifere, multe fiind specii de interes conservativ comunitar.

REZERVAȚIA NATURALĂ PĂDUREA DUMBRĂVENI

Situată la sud de satul Șipote și la nord-vest de satul Dumbrăveni, această rezervație este una mixtă, botanică și zoologică, ce adăpostește o importante specii protejate de păsări, reptile, mamifere și plante. De asemenea, rezervația este caracterizată de un relief calcaros, pe care se dezvoltă o vegetație cu elemente submediteraneene rare. Tot acolo se află două arii naturale protejate: Pereții calcaroși de la Petroșani și Locul fosilifer Credința.

Legenda spune că acolo a locuit o frumoasă româncă, numită Furnica, a cărei dorință era aceea de a colinda pădurea zi și noapte. Pentru că nu a avut copii, ea s-a resemnat plantând copaci. Într-o zi, locul a fost invadat de tătari, care au batjocorit-o și au omorât-o. La scurt timp, natura s-a răzbunat, iar tabăra tătarească a pierit într-o furtună necruțătoare, în care noroi, crengi și pietre au spulberat tătarii, îngropându-i în adâncuri. Apă veni peste, iar râul de sânge dădu formă cheilor șerpuite. În amintirea ei, oamenii locului au întemeiat satul Furnica. Se spune că fantoma ei încă mai bânuie prin aceste locuri, mai ales la lăsarea serii, protejând

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

pădurea.⁸⁸

Printre speciile emblematice ale zonei se află cea care poartă numele rezervației, **Dumbrăveanca**. Aceasta pasăre rară, parcă desprinsă din cele mai frumoase basme, trăiește în zonele deschise, cu copaci mari, scorburoși, unde își face cuibul. Penajul în nuanțe de albastru și maroniu îi oferă un aspect asemenea unei creaturi mistice, venită dintr-o altă lume, una a poveștilor. Dumbrăveanca este ușor de recunoscut ziua, datorită strigătelor sale: “cioc-cioc” și “rrac-rrac”, dar și datorită zborului rapid, cu bătaii viguroase ale aripilor. Se hrănește cu insecte, amibii, reptile mici iar în perioada migrației poate consuma și vegetale, în special fructe.

O altă specie protejată care își are locul în Pădurea Dumbrăveni este reprezentativă pentru întreaga regiune, după cum îi spune și numele de **Balaur Dobrogean**.

Spre deosebire de acei monștri cu mai multe capete pe care îi întâlnim în basmele cu prinți curajoși, Balaurul Dobrogean sau Șarpele cu patru dungi, cum mai este cunoscut, este una dintre cele mai mari reptile care se găsesc la noi în țară. Acesta poate ajunge la o lungime de până la doi metri și jumătate. Este un bun cățărător care nu se mișcă prea repede. Se hrănește cu rozatoare, pasari și unele soparle, pe care le vanează și le ucide apoi prin incolacire. Mușca foarte rar, de regulă atunci când este capturat.

Pe lângă aceste importante specii de animale protejate reprezentative pentru Pădurea Dumbrăveni, mai sunt multe altele, printre care enumerăm: Vipera cu corn, Dihorul pătat și Grivanul dobrogean. De asemenea, aici găsim o sumedenie de plante deosebite cum sunt: păduri de cer, stejar brumăriu, stejar pufos, cărpinița sau lumânărica.

PĂDUREA HAGIENI

Aflată pe partea stângă a șoselei Mangalia- Albești, Pădurea Hagieni reprezintă una dintre cele mai valoroase piese ale patrimoniului natural dobrogean. Rezervația uimește prin diversitatea peisajului, atât de diferit de cel litoral aflat la numai câțiva kilometri distanță și prin raritățile faunistice care și-au găsit refugiul în această insulă de vegetație înconjurată acum de culturi agricole. Putem găsi aici bălți cu vegetație acvatică și palustră, stepe pietroase aflate în plin soare, coaste și râpe de calcar, pâlcuri de arbuști spinoși, luminișuri cu vegetație

⁸⁸ <http://wikimapia.org/12212370/ro/P%C4%83durea-Furnica-Dumbr%C4%83veni-P%C4%83durea-Mireselor>

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

de stepă și păduri umbroase de diferite esențe, predominantă fiind o pădure naturală de tip sud mediteranean.

Relieful este fragmentat, constând în platouri calcaroase și văi adânci, uneori cu apă, mai mult sau mai puțin stătătoare. Substratul este reprezentat de calcare sarmațiene. Clima este de tip continental, cu unele influențe ale Mării Negre și submediteraneene.

Pădurea Hagieni apare ca o insulă de arbori termofili în stepa dobrogeană. Are o deosebită importanță științifică, prin poziția geografică la intersecția căilor de migrare a florelor pontică, balcanică, mediteraneană, central-europeană, aralo-caspică și iliro-moesiacă, ceea ce a determinat un amestec de elemente floristice numeroase și variate. Situl adăpostește peste 800 de taxoni vegetali și specii importante de animale (păsări, reptile și nevertebrate), multe dintre ele ocrotite la nivel național și internațional. Peisajul unic este personalizat și prin tufărișurile mediteraneene denumite siblyak/șibleac.

Dacă la începutul lunii martie Pădurea Hagieni este plină de ghiocei, brândușe, stânjenei și toporași, în aprilie bujorii sunt cei care colorează rezervația. Pădurea Hagieni are două trasee pentru turiști. Primul traseu este spre zona Pănoiu, iar al doilea traseu, care trece prin centrul rezervației este denumit zona Cazane. Acolo sunt pădurile de cărpiniță și de stejar. I se spune așa, pentru că pe acele terenuri sunt trei gropi mai adânci, care seamănă cu niște cazane. Pe lângă stejarii pe care îi știm cu toții, acolo crește și stejarul pufos.

Rezervația Naturală Pădurea Hagieni adăpostește câteva specii care nu se regăsesc în alte zone ale țării. Cele mai reprezentative sunt pădurile de cărpiniță, păliur, scumpie, iasomie și ciumbriță. Există însă și specii de animale rare care își găsesc adăpostul la Hagieni, printre care broasca țestoasă dobrogeană, vipera cu corn dobrogeană, gușterul și șarpele rău.

În rezervație trăiesc, de asemenea, porci mistreți, fazani, căprioare, vulpi, șacali, iepuri și multe alte specii de animale și păsări. Mulți se tem să meargă prin pădure, pentru a nu se întâlni cu animalele sălbatice și să nu fie mușcați de șerpi. Covoarele enorme de iederă care acoperă pământul și trunchiurile copacilor, florile liliacului și cele ale păducelului, bujorii și multe alte plante divers colorate, toate reprezintă în această perioadă o încântare pentru iubitorii de natură care vizitează Pădurea Hagieni.⁸⁹

În rezervația Hagieni nu se fac grătare și nu se rup florile. Amatorii de grătare la iarbă verde vor fi dezamăgiți dacă ajung în Pădurea Hagieni, pentru că, fiind o rezervație naturală, nu este permisă aprinderea focului. Nu ajung mulți turiști în rezervație, poate tocmai de aceea pădurea este foarte curată și bine întreținută, fără pet-uri la tot pasul și ambalaje aruncate la voia întâmplării.

Un picnic însă, poate fi organizat pe unul dintre covoarele verzi de iarbă, un bun prilej să te odihnești după un drum lung, să ascuți păsările și să admiri natura.

⁸⁹ <https://discoverdobrogea.ro/padurea-hagieni-oaza-de-verdeata-din-sudul-litoralului/>

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

PĂDUREA COMOROVA

Unicitatea pădurii este dată de istoria acesteia dar și de mixul de floră și faună. Aceasta o face unică atât pe litoral cât și în România.

La sfârșitul secolului al XIX-lea în zona Pădurii Comorova de astăzi era un cătun cu același nume. Populația lui era formată din 4 familii, numărând 14 suflete, turci și bulgari pescari. Lacul Comorova avea o suprafață de 60 ha și era acoperit de stuf. Între anii 1903-1906 au fost însămânțate la Comorova peste 5 ha de teren cu mai mult de un milion de puiți de salcâmi, glădiță, frasin, dud, caiși, castani, pruni, oțetari și stejari. Peste 100 de ani, un pâlcc dintre stejarii brumării plantați la începutul secolului XX – circa 60 de exemplare pe o suprafață de 1,2 ha, aflați la diferite vârste și dimensiuni – a fost declarat rezervație naturală și ocrotit de lege. Această specie de stejar de origine balcano-caucaziano-pontică aparține florei arborescente vechi, din perioada terțiaro-pliocenă. Ea a pătruns din estul Mediteranei de-a lungul zonei externe carpatice, alături de stejarul pufos, cer și gârniță, intrând în alcătuirea pădurilor de silvostepă din zilele noastre. Pădurea a fost populată spontan cu țapi roșii și căprioare, găinușe și cocoși de munte, vulpi, iepuri, ulii și alte animale. În prezent, Pădurea Comorova ascunde o faună de invidiat și este locul preferat de campare pentru localnici și turiști. În mijlocul vegetației luxuriante, s-au ridicat în ultimii ani vile de lux, înconjurată de brazi. Răcoarea lor, mirosul specific pădurilor de rășinoase te duce cu gândul la munte, dar la doar 4 km ai o plajă fierbinte, Plaja Neptun.

Day 3 Pădurile din Dobrich Forests of Dobrich

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

6. PĂRȚILE INTERESATE

A) Constanța

B) Dobrich

Părțile interesate au un rol important în punerea în aplicare a Strategiei de valorificare a resurselor naturale și antropice deoarece dezvoltarea și afirmarea rutelor turistice este posibilă numai prin crearea unei interacțiuni active între ele. Trei sectoare principale (public, privat și neguvernamental) trebuie să își reunească eforturile și competențele pentru a obține rezultate eficiente și durabile.

Obiectivul interesului reciproc este dezvoltarea sectorului turistic, conservarea și dezvoltarea durabilă a patrimoniului cultural și istoric din regiunea transfrontalieră cu accent special – patrimoniul roman și crearea condițiilor pentru dezvoltarea economiei locale și regionale.

Dezvoltarea relațiilor

Cuvântul cheie pentru dezvoltarea durabilă ar trebui să fie dezvoltarea relațiilor. Dacă nu dețin o rețea de relații puternică, în special organizațiile slabe sau chiar și indivizii - cei care dețin bunuri de patrimoniu – reușesc cu greu să realizeze ceva semnificativ în mediul din care provin. Relațiile pe care o astfel de organizație trebuie să le dezvolte sunt foarte complexe și vizează diferite segmente ale publicului său: actori, beneficiari și parteneri/parteneri potențiali. Dezvoltarea relațiilor cu impact de lungă durată este greu de realizat. Astăzi, internetul oferă multe modalități de a face acest lucru într-o manieră puțin costisitoare, dar întrucât vorbim despre regiuni relativ mici și în acest context relațiile personale sunt importante, recomandăm de asemenea abordări tradiționale, chiar dacă atragerea actorilor în manieră tradițională este costisitoare.

În primul scenariu, activitățile cheie sunt participarea la evenimentele comune și târgurile internaționale și furnizarea de instrumente și expertiză pentru proces. La nivel regional, fiecare strategie de marketing teritorial va viza acest obiectiv prin intermediul unor activități personalizate.

Atragerea investițiilor

Acest proiect nu limitează în nici un fel tipurile de investiții destinate bunurilor de patrimoniu. Dimpotrivă, trebuie să se asigure că oferă un cadru adecvat pentru orice propunere care va duce la dezvoltarea locală.

Investitorii care pot fi vizați de strategia de marketing teritorial sunt extrem de diverși. Există o tipologie generală a indivizilor și organizațiilor care ar putea fi interesate în proiectele bazate pe patrimoniu, dar lista efectivă corespunzătoare fiecărei strategii de regiune/personalizate depinde de condițiile regionale specifice. În această privință, instrumentele cheie pentru identificarea acestora sunt profilul regiunii, analizele SWOT, analiza actorilor precum și analiza pieței.

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

Segmentarea investitorilor:

A. *indivizi* interesați de patrimoniu din motive personale (dorința de a locui într-o casă de patrimoniu ar fi cel mai frecvent motiv, dar motivația care stă la baza acestei dorințe poate varia)

B. *grupuri de indivizi* – comunitatea locală / comunitățile locale

Deși grupurile de persoane (care nu fac parte din aceeași familie) rareori sunt agenți ca atare, se pot găsi unele exemple când indivizii se asociază informal pentru a folosi patrimoniul, după ce în prealabil au investit.

Dar, în majoritatea cazurilor, grupurile de indivizi sunt organizate oficial în ONG-uri. Chiar și în primul caz menționat, când grupuri de persoane acționează fără a fi organizate oficial, în multe cazuri dezvoltarea proiectelor duce la o organizare ulterioară ca ONG sau chiar ca și companie (antreprenariat social sau societate comercială).

C. *organizații* – acestea vor fi țintele principale ale oricărui proiect legat de patrimoniu. Tipologia lor este extrem de diversă în ceea ce privește tipul proprietății, forma de asociere, dimensiunile sau obiectivele. Nu vom lua în considerare segmentarea acestui grup de investitori doar după statutul legal al organizației private/publice, cu toate că aceasta îi influențează comportamentul.

C1. Administrația publică, aceste organizații sunt interesate pentru proiectele bazate pe patrimoniu fie calitatea de proprietari/administratori ai patrimoniului sau de furnizori de servicii. În general, administrația publică este favorabilă administrării mai bune a patrimoniului, atât din motive culturale/de imagine, precum și din rațiuni economice. Ca urmare, acestea vor susține acest tip de inițiative atunci când se iau în calcul reglementările și formalitățile administrative.

C2. Organizații educaționale și de cercetare regionale/naționale și internaționale. Acestea pot fi implicate în diferite etape de renovare și pot avea o contribuție importantă în aceste procese. Totuși, implicarea lor se va concretiza mai ales prin muncă fizică și servicii intelectuale, dar nu și prin susținere financiară.

C3. ONG-uri, varietatea lor este extremă, dar ținând cont de context, principala țintă o constituie ONG-urile culturale, fie locale, naționale sau internaționale.

Alte ONG-uri relevante pentru dezvoltarea/refolosirea patrimoniului cultural sunt cele educaționale și sociale (care ar putea fi interesate, de exemplu, în utilizarea creativă a patrimoniului și a poziționării sale pentru a-și targeta mai bine beneficiarii și a-și realiza misiunea), asociațiile comunităților și chiar asociațiile profesionale.

Totuși, chiar dacă, teoretic, ONG-urile sunt tot mai importante și influente în societatea contemporană, niciunul dintre parteneri nu identifică ONG-urile locale cheie.

C4. Asociațiile profesionale, sunt organizate ca ONG-uri, dar întrucât au un profil foarte specific și se remarcă în ceea ce privește misiunea și interesele față de proiectele de dezvoltare, trebuie considerate separat.

Organizațiile profesionale relevante sunt cele ale arhitecților sau specialiștilor din domeniile culturale (istorie, arheologie, muzeistică, conservare și altele asemenea).

C5. Întreprinderi sociale, acesta este un grup emergent de companii care pot fi implicate în proiectele bazate pe patrimoniu din aceleași motive ca ONG-urile sociale. Ele pot

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

fi chiar mai dinamice și determinate decât alți parteneri. Totuși, partenerii, în analiza actorilor, nu au identificat nicio întreprindere socială în regiunile lor.

C6. Companii, motivele de implicare a acestora sunt extrem de diverse, începând cu cele imobiliare, continuând cu folosirea patrimoniului într-o perspectivă mai îngustă cum ar fi birourile, până la abordări foarte complexe.

Domeniile de implicare sunt și ele foarte largi: turism, servicii, arhitectură și construcții, imobiliare, cercetare, marketing și publicitate, festivaluri și altele. Companii precum pensiunile turistice și agențiile de voiaj, dezvoltatorii de infrastructură și furnizorii de servicii sunt cel mai adesea menționate

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

7. PARTEA STRATEGICĂ:

7.1. Măsurile pentru restabilirea rutelor / site-urilor și integrarea lor în lanțurile turistice.

A) Constanța

Vizitarea rutei turistice

Datele arată că printre motivele cu cea mai mare frecvență ca stând la baza insatisfacției turiștilor se numără: starea deficitară a căilor de acces; absența personalului calificat pentru asistență turistică și ghidare/interpretare; insuficienta amenajare a siturilor arheologice pentru circulația turistică; insuficienta cunoaștere a contextului istoric de către vizitatori; absența materialelor documentare și de informare. Se remarcă faptul că cele mai multe dintre motive expuse anterior (absența personalului calificat, insuficienta amenajare a siturilor arheologice, absența materialelor informative) țin de modul în care atracțiile sunt amenajate și gestionate de către entitățile ce le au în proprietate sau administrare (autorități publice locale, instituții de cultură etc.) și care sunt implicit direct responsabile de valorificarea lor prin turism. O altă cauză a insatisfacției se datorează infrastructurii de acces, aflată, în marea majoritate a cazurilor, în responsabilitatea autorităților publice centrale sau locale.

Situația actuală a valorificării prin turism a obiectivelor antropice și naturale ar putea fi îmbunătățită printr-o serie de măsuri specifice, precum:

- Îmbunătățirea infrastructurii existente, prin amenajarea de parcări, toalete, drumuri de acces, puncte/centre de informare;
- Campanii de informare/conștientizare cu privire la obiectivele naturale sau antropice;
- Atragerea și asigurarea de personal calificat pentru asistență turistică, servicii de ghidare și interpretare culturală;
- Semnalizarea și balizarea obiectivelor, prin montarea de indicatoare rutiere și panouri de informare;
- Asigurarea dotărilor pentru alimentație publică;
- Amenajarea de spații pentru organizarea de evenimente (ex. proiecții de filme, spectacole de teatru și reconstrucție istorică, școli de vară, ateliere etc.);
- Organizarea de evenimente culturale tematice, cu precădere festivaluri de reconstituire istorică.
- Un factor determinant pentru creșterea ratelor de vizitare este experiența care menține un nivel ridicat de satisfacție în rândul turiștilor. Siturile culturale și istorice sunt vizitate în principal de către turiștii care caută autenticitate, cunoștințe noi și impresii și o experiență memorabilă.

Locuri de cazare în zona rutei

Disponibilitatea locurilor de cazare adecvate atât pe cantitate cât și pe calitate este un element-cheie în dezvoltarea turismului. Prin ele are loc legătura dintre resursele turistice și utilizatorii lor - turiștii.

Este necesar să se mărească gradul de ocupare a cazării. Unele dintre locațiile din

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

apropiere au cazare, dar ele reprezintă un segment al sectorului gri, nu au o categorie oficială și nu sunt înscrise în Registrul Național al Turismului. Acestea oferă turiștilor informații false despre categorie, adesea nu elaborează facturi de cazare etc. O modalitate de a îmbunătăți gradul de utilizare a bazei de cazare disponibile este atragerea proprietarilor ca parteneri în crearea și dezvoltarea unui nou produs turistic.

Furnizarea de informații

Infrastructura informațională joacă un rol important în dezvoltarea unui sit arheologic ca sit turistic. Este important pentru buna expunere și înțelegere a siturilor arheologice de a oferi informații ușor accesibile despre ele.

Cercetarea siturilor de patrimoniu din regiunea transfrontalieră bulgaro-română a scos în evidență lipsa de informare a majorității siturilor iar acest lucru este perfect de înțeles, deoarece în prezent acestea nu sunt dezvoltate ca produse turistice.

Infrastructura informațională din regiunea transfrontalieră depinde direct de înțelegerea funcțională a sitului patrimoniului arheologic din sistemul de turism cultural. Prin urmare, este bine dezvoltată în principal în orașele cu muzee istorice.

Infrastructura de informare este bine dezvoltată, în special în orașe cu muzee istorice. Un dezavantaj semnificativ al panourilor de informații este că informațiile lor sunt numai în limba bulgară/ românesc, care ignoră folosirea acestora de către turiștii străini ca și canal de informare. În majoritatea cazurilor acestea sunt compromise (estompate, ruginite, rupte), creând senzația neplăcută a vizitatorilor.

Centrele de informare turistică reprezintă principalul punct de plecare pentru majoritatea vizitatorilor.

Chiar și în județul Constanța, unde numărul centrelor de informare turistică a crescut, oferta de servicii de informare este mult subdimensionată. Astfel, municipiul Constanța, care concentrează aproape jumătate dintre siturile și muzeele reprezentative pentru moștenirea culturală, nu dispune de nici un centru acreditat de Ministerul Turismului. În aceeași situație se află, de altfel și municipiul Mangalia.

În apropierea obiectelor situate în mediul urban există alte tipuri de muzee, galerii, instituții culturale care contribuie nu numai la dezvoltarea generală a turismului, dar, de asemenea, servesc drept un canal de comunicare eficient pentru creșterea gradului de conștientizare a siturilor de patrimoniu din apropiere.

Pentru site-urile turistice active se publică materiale promoționale (broșuri, fluturași etc.), o parte a site-urilor fiind, de asemenea, incluse în materiale publicitare și de informare la nivel național.

Facilități de servicii - locuri de parcare

Locuri de parcare: Disponibile într-o mică parte din site-uri, construite pentru a oferi fluxuri turistice. Pentru locațiile situate în orașe există posibilitatea de a parca pe străzile din apropiere.

Centre comerciale: disponibil pentru obiecte situate în medii urbane.

Locuri de mâncare: Facilitățile turistice situate în orașe sunt cele mai bine asigurate.

Atracții (în interior și exterior): În imediata apropiere a obiectelor sau a obiectelor situate în mediul urban se desfășoară diverse evenimente din calendarul cultural al

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

municipiilor, există posibilitatea recreării într-un mediu de parc. Obiectele aflate în afara zonei urbane, atracțiile adiacente sunt legate de moștenirea naturală.

Toalete: toaletele publice sunt folosite pentru obiectele situate în oraș, care sunt extrem de insuficiente pentru a satisface fluxurile turistice. Constatarea generală este că, dacă sunt disponibile, sunt într-o stare foarte proastă, igiena necesară nu este menținută și lasă una dintre cele mai neplăcute senzații vizitei turiștilor. Este o practică obișnuită de a folosi toaletele la stațiile de benzină care se află la o distanță considerabilă de obiective.

7.2. Măsuri pentru promovarea rutelor/ site-urilor și integrarea lor în lanțurile turistice.

Marketing mix - strategii

Mixul de marketing este un instrument puternic pentru gestionarea anumitor elemente ale planului de sistem turistic al unei destinații turistice. Acest mix analizează tot ceea ce oferă destinația și reprezintă baza pentru crearea planului de marketing.

Mixul de marketing conține 4 elemente-cheie: 1. Produsul; 2. Prețul 3. Locul; 4. Publicitatea, la care ar trebui orientată activitatea de marketing prin combinarea lor într-un ansamblu, pentru a atinge obiectivele stabilite în partea strategică.

Previzualizarea mixului de marketing

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

Avantaje competitive ale produsului turistic

Oportunitate de a se integra cu alte tipuri de turism

Regiunea transfrontalieră România - Bulgaria se caracterizează printr-un potențial turistic bogat. În ciuda dezvoltării economice slabe și a nerecunoașteribilității sale ca destinație turistică atât pentru turiștii străini, cât și pentru turiștii locali, diversele resurse naturale și antropice reprezintă o condiție prealabilă pentru promovarea regiunii și dezvoltarea turismului pe tot parcursul anului.

Destinație ieftină - deși nu numai produsele turistice din partea bulgară a regiunii transfrontaliere, dar și pe întreg teritoriul Bulgariei sunt definite ca fiind „ieftine” iar țara are imaginea unei destinații ieftine, credem că, odată cu poziționarea noului produs turistic legate de moștenirea romană există circumstanțe obiective care să schimbe atitudinea existentă la nivelul regiunii transfrontaliere România-Bulgaria. Poziția expertă este prezentată în următoarele paragrafe

Avantajele competitive asociate cu mixul de marketing sunt abordate și în ceea ce privește produsul, prețul, locul și publicitatea.

Produsul - un avantaj competitiv important al produsului creat este posibilitatea segmentării sale: construirea sub-rutelor la nivel regional / județean; la nivel transfrontalier, prin conectarea a două sau mai multe municipalități, fie din partea bulgară, română, fie din partea bulgaro-română; la nivel de obiect: doar de bază; primar și secundar etc. Pe de altă parte, produsul are capacitatea de a menține și de a afișa diferitele tipuri de relații între diferitele elemente care reflectă importanța valorii culturale: urme tangibile și necorporale; culturale (antropice) și reperi naturale; elemente de diferite perioade, etc. Această versatilitate în proiectarea subproduselor oferă un grad ridicat de poziționare a produselor și asigură libertatea de alegere între diferitele tipuri de turiști.

Prețul - un avantaj competitiv al produsului turistic este capacitatea de a aplica mecanisme flexibile în formarea prețurilor, care depinde de mulți factori. Datorită necesității de a intra pe piața turistică a produsului turistic comun inovator (bulgaro-român), cea mai de succes este strategia de „penetrare a prețurilor” (price-penetration). Aceasta permite implementarea unui model dinamic cu segmentarea tipurilor de turiști pe categorii, în funcție de volumul și calitatea serviciilor utilizate.

Locația - un avantaj competitiv puternic al produsului turistic îl reprezintă amplasarea acestuia care oferă posibilitatea stabilirii unuia dintre noile modele de excursii turistice: croazierele. Călătoriile de croazieră au un impact tot mai mare asupra călătoriilor turistice și devin cel mai utilizat tip de turism. În afară de accesibilitatea din râu, traseul are avantajul competitiv de a genera valoare adăugată pentru turist. Aceasta se reflectă în serviciile suplimentare de pe mal: situri cu valoare culturală și istorică ridicată, patrimoniu intangibil, vizite la festivaluri antice, spectacole și multe altele.

Publicitatea - Avantajul produsului este capacitatea de a aplica o gamă largă de tehnici de marketing, iar instrumentele de publicitate reprezintă poziția sa publică. Popularitatea existentă a unora dintre obiecte contribuie la recunoașterea rutei, dar specificitatea este publicitatea sa ca sistem de situri culturale și istorice ale patrimoniului roman care formează granița romană, care se încadrează în regiunea transfrontalieră a

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

României – Bulgaria. Publicitatea trebuie să fie adaptată specificului tipurilor de turiști, pe de o parte, profilul lor (turiști străini și naționali, informații, vârstă) etc.

Strategia de produs - Din punct de vedere al marketingului, produsul este, mai presus de toate, „intangibil”. Diferența dintre cele două resurse de calitate comparabilă sunt aspectele "intangibile" care dau unicitate și competitivitate. În acest sens, principalele produse pe care le oferă turismul sunt o experiență și ospitalitate specifice.

Produsul turistic integrat are avantajul competitiv de a crea mai multe combinații de opțiuni și capacitatea de a forma subproduse turistice la diferite niveluri. Această flexibilitate în proiectarea subproduselor oferă un grad ridicat de poziționare a produselor. Accentul se pune pe diversitatea, calitatea obiectelor și componentelor individuale, legăturile dintre acestea, promovarea lor globală ca produs turistic integrat sau rutele turistice locale individuale. Traseele propuse sunt considerate produse turistice separate și sunt propuse posibilități de dezvoltare și validare a acestora.

Strategia de produs vizează crearea unei imagini consecvente prin crearea unei identități unice de produs (brand); calendar cultural (eveniment) și dezvoltarea de produse turistice pentru a îmbunătăți experiența turistică prin dezvoltarea atracțiilor turistice, legate de patrimoniul roman și promovarea dezvoltării produsului și a îmbogățirii paletelor de produse, inclusiv dezvoltarea de subproduse.

Crearea unei identități vizuale unice a produsului turistic dezvoltat (brand) - pentru a construi imaginea produsului turistic, este necesar să se dezvolte o identitate vizuală unică bazată pe tema proiectului.

Elemente grafice suplimentare (tone in tone patterns) și modelele de culori complete pot fi folosite decorativ oriunde în cazul în care aplicarea imaginii (fotografie) este nejustificată (din motive tehnice sau logice). Elementele grafice ar trebui să utilizeze numai codurile de culori pentru a asigura o prezență vizuală puternică.

Pictograme - se recomandă utilizarea pictogramelor la dezvoltarea materialelor promoționale. Astfel, prin intermediul limbajului semnelor care prezintă principalele caracteristici recunoscute în formă schematică, se va obține o mai bună citire a materialelor și o orientare mai ușoară a utilizatorului.

Stilul fotografiilor - fotografia de artă este fundamentală în producerea de materiale publicitare și de informare. Este necesar pentru a oferi fotografii de calitate.

Muzica - utilizată în comunicarea mărcii trebuie să aibă sentimentul de aventură personală. Ca o etapă următoare, o „frază muzicală” de bază a rutei poate fi creată pentru a fi interpretată în diferite campanii de comunicare.

Instrucțiuni de bază pentru dezvoltarea unui brand de produs

Brandul crează o identitate clară, un aspect atractiv, autentic. Este o promisiune, o cerere pentru ceva de valoare, memorabil, recunoscut, distinct de alții. Dezvoltarea mărcii nu face obiectul prezentului contract, însă principalele orientări pentru dezvoltarea acestuia sunt prezentate în acest document. Pentru a comunica în mod constant imaginea produsului

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

turistic, este necesar să se dezvolte o identitate vizuală unică bazată pe tema proiectului (patrimoniul natural și antropoc).

În acest scop, este necesar să se întreprindă următoarele acțiuni pentru identitate vizuală:

- Dezvoltarea unui ghid de identitate vizuală, prezentând pe scurt regulile de bază pentru utilizarea semnelor vizuale (dimensiuni, fonturi, layout-uri de pagină);
- Afirmare propriei mărci comerciale a traseelor.

Aceasta va contribui la gestionarea cuprinzătoare a rutelor turistice pentru a atinge o valoare de piață mai mare și pentru a menține un nivel ridicat de competitivitate. Brandul are o influență puternică asupra consumatorilor și reflectă ceea ce creăm ca imagine. Pentru a realiza o interacțiune eficientă, pe lângă caracteristicile regionale culturale și istorice, trebuie luate în considerare caracteristicile politice și economice ale regiunii.

La elaborarea unui brand regional bazat pe resursele turistice din regiunea transfrontalieră Bulgaria - România, munca ar trebui să se facă pe identificarea numelor, a termenilor, mărcilor, simbolurilor, modelelor sau în combinație, care sunt destinate să fie recunoscute și distincte de cele ale altor țări. Este necesar să se definească numele exact în perspectiva dezvoltării sale viitoare. Specificitatea dezvoltării unei mărci care include părți din două țări unite într-o regiune transfrontalieră ar trebui să fie puternic orientată spre piață și către consumatori.

Elaborarea unui calendar comun de evenimente

Crearea unui calendar cultural (eveniment) va îmbunătăți oportunitatea de a informa despre viitoarele evenimente legate de ruta turistică pe părțile interesate și pe grupurile țintă.

Pentru a asigura includerea unor evenimente care ar fi de interes din punct de vedere al turiștilor și care vor contribui la imaginea produsului turistic, ar trebui să se elaboreze criterii de includere a acestora.

Aplicarea criteriilor va împiedica reflectarea mecanică a oricăror evenimente organizate de municipalități. Evenimente organizate de furnizorii privați de servicii legate în mod tematic de produs pot fi, de asemenea, promovate în calendar. Calendarul de evenimente va cuprinde cel puțin următoarele elemente: numele evenimentului și tema lui; data organizării și locația; programul evenimentului; elemente principale de atracție (ex. parade, demonstrații de luptă etc.); organizatori și persoane de contact.

Dezvoltarea atracțiilor turistice legate de patrimoniul natural și antropoc

Atracțiile turistice pentru scopurile acestei strategii sunt împărțite în două categorii: evenimente culturale și festivaluri antice. Ele „dau viață” destinațiilor, îmbogățesc oferta turistică și o diversifică, punând în valoare obiectivele de patrimoniu și conferindu-le autenticitate. La momentul actual, oferta de evenimente din partea română a Regiunii de graniță România-Bulgaria este relativ modestă.

Evenimentele culturale pot fi: festivaluri de film; spectacole teatrale; operă în aer liber; evenimente educaționale organizate de instituțiile culturale locale pentru copii și tineri; expoziții; plainers și multe altele. Se planifică dezvoltarea unor evenimente culturale inovatoare. Este nevoie de organizarea de evenimente culturale pe tema patrimoniului natural

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

și antropic. Pentru a sprijini dezvoltarea festivalurilor, pot fi organizate forme care să sprijine crearea și dezvoltarea de grupuri pentru restaurări istorice. Organizarea evenimentelor de reconstrucție istorică este direct dependentă de existența unor grupuri/formații de reconstrucție istorică, ce pot fi formate din voluntari (ex. elevi sau studenți, membri ai unor asociații culturale), amatori sau chiar actori profesioniști.

Avantajele constituirii unor grupuri de reconstrucție istorică cu caracter permanent (active și în afara perioadelor de festival) includ: posibilitatea implicării membrilor grupului și în alte evenimente decât festivalurile și manifestările locale, precum târguri de turism, vernisaje, saloane de carte etc., pe întreaga durată a anului; posibilitatea organizării de competiții între grupurile de reconstrucție istorică din orașele regiunii sau în evenimente organizate în alte regiuni ale țării sau chiar în străinătate. Organizațiile care implementează strategia pot oferi un schimb de bune practici și schimb de experiență.

Dezvoltarea produsului și îmbogățirea paletelor de produse

Produsul are capacitatea de a menține și de a afișa diferitele tipuri de relații între diferitele elemente care reflectă importanța valorii culturale: urme tangibile și necorporale; culturale (antropice) și reperi naturale; elemente de diferite perioade etc. Această versatilitate în proiectarea subproduselor oferă un grad ridicat de poziționare a produselor și asigură libertatea de alegere între diferitele tipuri de turiști.

Utilizarea și valorificarea resurselor disponibile în regiune: patrimoniul natural și antropic

Regiunea transfrontalieră România - Bulgaria se caracterizează printr-un potențial turistic bogat. În ciuda dezvoltării economice slabe și a nerecunoașterii sale ca destinație turistică atât pentru turiștii străini, cât și pentru turiștii locali, diversele resurse naturale și antropice reprezintă o condiție prealabilă pentru promovarea regiunii și dezvoltarea turismului pe tot parcursul anului.

Produsul turistic natural și antropic comun, să fie format din subprodusele din domeniul turismului cultural, în special a patrimoniului antropic cu importanța de susținere a turismului de pelerinaj, turismului rural, festivalurilor și evenimentelor, turismului de afaceri.

Fiecare dintre subprodusele este construit pe baza unei resurse specifice și include obiecte specifice, atracții, servicii și animație, și în același timp se dezvoltă în contextul restului - într-o manieră teritorială, resursă și funcțională, având un rol de diversificare prin furnizarea de servicii și atracții suplimentare.

Pentru a îmbogăți paleta de produse, este necesar să se creeze trasee de ciclism și să se dezvolte infrastructura și serviciile de biciclete. Satisfacerea acestei nevoi necesită realizarea de proiecte legate de studierea posibilităților de rute de biciclete; construirea infrastructurii și punerea marcajelor rutiere; dezvoltarea serviciilor de ciclism etc.

În acest context, dezvoltarea infrastructurii pentru cicloturism presupune implementarea unor măsuri precum:

- Identificarea unor rute ce se pretează amenajării din punct de vedere cicloturistic (pentru optimizarea investițiilor, se pot utiliza drumuri forestiere deja existente, rute pentru drumetii etc.). Se va urmări, cu precădere, conectarea prin trasee de cicloturism

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

a unor obiective de patrimoniu situate la distanțe relativ mici, precum și conectarea unor comunități urbane, ce dispun de resurse de patrimoniu, dar care sunt caracterizate de un grad relativ redus de dezvoltare al activităților de turism;

- Realizarea de amenajări pentru asigurarea siguranței cicloturiștilor, mai ales pe porțiunile cu denivelări sau pe pante înclinate, prin așternerea de piatră de terasament, operațiuni de tasare etc.;
- Semnalizarea traseelor cicloturistice pe întreaga lungime a lor, prin montarea de indicatoare, panouri de informare și marcarea cu culori și simboluri specifice a unor repere (ex. copaci, borne);
- Amenajarea de puncte de închiriere a bicicletelor, ateliere de reparații și rasteluri dotate cu dispozitive de siguranță, prin lansarea de către autoritățile publice locale a unor concursuri de soluții, apeluri de idei de proiecte și microgranturi pentru unități protejate autorizate și întreprinderi sociale;
- Crearea de hărți cicloturistice, disponibile atât în format tipărit, la punctele de informare turistică și parcajele de biciclete de pe trasee, cât și în format electronic, sub forma unor aplicații pentru dispozitive mobile;
- Organizarea, cu sprijinul organizațiilor neguvernamentale locale, cu activitate în domeniul ecoturismului, sporturilor de aventură în aer liber, ecologiei, educației non-formale, a unor tururi pe bicicletă pentru comunitățile de tineri, elevi, studenți, în scopul creșterii gradului de conștientizare cu privire la patrimoniul cultural din regiune.

Pe termen lung, infrastructura de cicloturism poate susține și dezvoltarea infrastructurii specifice de turism, prin stimularea dezvoltării de structuri de cazare de mici dimensiuni, unități de alimentație, ateliere de producție artizanală. Mai mult, traseele pot constitui baza organizării unei varietăți de evenimente culturale și sportive, care să angreneze factorii de interes locali și să pună bazele stabilirii de relații de colaborare între aceștia.

O parte din produsul turistic antropic sunt vinurile și turismul culinar. În ultimii ani, regiunea a devenit o destinație atractivă pentru turismul vitivinicol - nu numai datorită tradiției de vinificație și culturii vinului, ci și datorită numeroaselor pivnițe de succes, dintre care unele sunt deja atracții turistice de succes. Turismul culinar este un fenomen care se extinde, și care se dezvoltă în ultimele două decenii ca produs turistic. Aproape 1/3 din costul turistilor sunt pentru produse alimentare. Valorizarea tradițiilor culinare și a turismului vinicol prin turism implică o serie de eforturi atât din partea administrațiilor publice locale, cât și din partea sectorului neguvernamental și a operatorilor economici.

În acest context, se poate lua în considerare:

Inventarierea preparatelor și rețetelor specifice bucătăriei romane, care încă se păstrează în bucătăria locală sau care pot fi revitalizate cu ingrediente locale;

Identificarea de operatori economici (pensiuni agroturistice, restaurante, organizatori de evenimente gastronomice) care să introducă preparatele inventariate în oferta lor; Organizarea de evenimente cu specific gastronomic sau vini-viticol, care să valorifice atât peisajul local, cât și patrimoniul imaterial al zonei;

Organizarea de competiții gastronomice sau de vinuri, între producătorii locali din arealul regiunii de graniță România-Bulgaria.

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

Un element important al îmbogățirii produselor sunt liniile de produse individuale ale producătorilor locali de suveniruri, produse alimentare etc., iar partenerii proiectului pot sprijini procesul de dezvoltare a acestora.

Strategie de preț

Pentru dezvoltarea produsului turistic o alegere foarte importantă este strategia de preț. Traseele se află în regiunile economice mai puțin dezvoltate, atât în Bulgaria, cât și în România, cea mai reușită strategie de stabilire a prețurilor este penetrarea prețurilor (price-penetration) pe piețele țintă. Prin aceasta, destinația turistică oferă prețuri mai mici piețelor țintă decât majoritatea concurenților, atrăgând astfel tot mai mulți turiști care contribuie la popularitatea și imaginea destinației și aduc bani în economie.

Prețul este singurul element al mixului de marketing care aduce un profit în timp ce toate celelalte elemente cheltuiesc. Prețul este, de asemenea, unul dintre cele mai flexibile elemente ale acestui mix deoarece poate fi schimbat rapid, spre deosebire de caracteristicile produsului sau de obligațiile față de canalele de distribuție.

Tarifarea în destinația turistică

Tarifarea destinației și identificarea diferitelor elemente ale produsului turistic local este un proces complex. Companiile de turism tind să aibă combinații de prețuri și politici.

Deși implementarea politicilor de stabilire a prețurilor este extrem de dificilă, managerii de destinație trebuie să formuleze parteneriate cu întreprinderile din domeniul turismului și să le informeze cu privire la importanța menținerii unei structuri și politici de prețuri relativ standardizate. În mai multe locații de petrecere a timpului liber, operatorii de turism joacă, de asemenea, un rol crucial în determinarea prețului pe care consumatorii îl plătesc pentru produsele la nivel local. Acest lucru are consecințe semnificative asupra destinațiilor care depind de operatorii de turism pentru clientela lor, în special pentru destinațiile cu o sursă excesivă de facilități. Cu cât este mai mare costul turiștilor la nivel local, cu atât este mai bine pentru destinații, deoarece crește profitabilitatea întreprinderilor locale și sporește beneficiile economice.

Consumatorii iau în considerare costurile totale de călătorie, înainte, în timpul și după vizita lor. Destinațiile pot percepe tarife premium numai dacă oferă o experiență unică.

Este important ca consumatorii să perceapă prețurile ca fiind echitabile și în bună proporție valoare - preț deoarece frustrarea dăunează competitivității destinației.

Model de tarificare

Conform ciclului de viață al produsului turistic, calendarul strategiei de marketing va coincide cu trei faze: „Introducere“, „Dezvoltare“, „Maturitate“.

La faza „Introducere“, numărul turiștilor este mic și prețurile trebuie stabilite cu o reducere serioasă pentru a atrage vizitatori și a crea interes pentru destinație. Provocarea este aceea de a convinge prestatorii de servicii să se bazeze pe randamente foarte scăzute pentru perioada de introducere, iar rentabilitatea investiției va avea loc în următoarele etape. Capacitatea de cazare este foarte scăzută, rata ocupării forței de muncă este scăzută. Imaginea și atracțiile sunt nesatisfăcătoare.

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

Prețuri în faza „Introducere“

Tipul de turism	Tip turistic	Pachetul de bază
Ecoturism	Tip turistic „A“	Pachetul de bază -50% discount
	Tip turistic „B“	Pachetul de bază -20% discount
	Tip turistic „C“	Pachetul de bază -10% discount
	Tip turistic „D“	Pachetul de bază -20%
Turism urban	Tip turistic „B“	Pachetul de bază -10% discount
	Tip turistic „C“	Pachetul de bază
Turismul cultural și istoric	Tip turistic „A“	Pachetul de bază -30% discount
	Tip turistic „B“	Pachetul de bază -20% discount
	Tip turistic „C“	Pachetul de bază
	Tip turistic „D“	Pachetul de bază -10%
Turism rural	Tip turistic „B“	Pachetul de bază -10% discount
	Tip turistic „C“	Pachetul de bază

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

În faza „Creștere“ numărul turiștilor este deja ridicat, iar prețurile sunt mari și adecvate interesului deosebit. Capacitatea de cazare este în creștere, dar încă insuficientă, rata ocupării forței de muncă este foarte mare. Imaginea și atracțiile sunt excelente.

Prețuri în faza „Creștere“

Tipul de turism	Tip turistic	Pachetul de bază
Ecoturism	Tip turistic „A”	Pachetul de bază -10% discount
	Tip turistic „B”	Pachetul de bază
	Tip turistic „C”	Pachetul de bază +20% primă
Turism urban	Tip turistic „D”	Pachetul de bază
	Tip turistic „B”	Pachetul de bază
	Tip turistic „C” Tip turistic „A”	Pachetul de bază +20% primă Pachetul de bază -10% discount
Turismul cultural și istoric	Tip turistic „B”	Pachetul de bază
	Tip turistic „C”	Pachetul de bază +20% primă
	Tip turistic „D”	Pachetul de bază
Turism rural	Tip turistic „B”	Pachetul de bază -10% discount
	Tip turistic „C”	Pachetul de bază

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

În faza „Maturitate“ (2026-2030 și după) numărul turiștilor este ridicat, în vremuri de vârf prea mari, prețurile sunt mari și adecvate interesului deosebit pentru obținerea profitabilității necesare de la investitori. Capacitatea de cazare este mare și suficientă, rata de ocupare este foarte mare. Imaginea și atracțiile sunt foarte bune. Premiile de preț sunt în detrimentul facturării mai mari, identificabile prin sondaje în diferite segmente și prin intermediul unui tampon care mărește prețul componentelor pachetului de prețuri non-fixe (de exemplu, excursii, spectacole sau servicii auxiliare).

Prețuri în faza „Maturitate“

Tipul de turism	Tip turistic	Pachetul de bază
Turism urban	Tip turistic „A“	Pachetul de bază
	Tip turistic „B“	Pachetul de bază +10% primă
	Tip turistic „C“	Pachetul de bază +20% primă
	Tip turistic „D“	Pachetul de bază +10% primă
Turismul cultural și istoric	Tip turistic „B“	Pachetul de bază
	Tip turistic „C“	Pachetul de bază +20% primă
	Tip turistic „A“	Pachetul de bază
	Tip turistic „B“	Pachetul de bază +10% primă
Turism rural	Tip turistic „C“	Pachetul de bază +20% primă
	Tip turistic „D“	Pachetul de bază +10% primă
	Tip turistic „B“	Pachetul de bază
	Tip turistic „C“	Pachetul de bază +20% primă

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

Astfel, strategia de stabilire a prețurilor propusă poate fi aplicată la pregătirea ulterioară a pachetelor turistice, pentru diferite anotimpuri, cu diferite reduceri sau preferințe pentru atragerea clienților.

Este deosebit de important să se ofere o experiență unică atât pentru siturile culturale și istorice de pe traseu, cât și pentru vânzarea de produse.

Strategia de publicitate vizează promovarea produsului turistic prin definirea principalelor mijloace de publicitate.

Publicitate pe Internet

Site-ul creat al produsului turistic are potențialul de a contribui la popularizarea rutelor. Pe termen scurt, la prezentarea online a rutei turistice este recomandabil să se folosească bannere publicitare în știri de vârf, site-uri turistice specializate etc., pentru a ajunge la un număr mare de potențiali utilizatori. Atunci când este posibil și disponibilă finanțarea, ar trebui folosite motoare de căutare pe Internet. O parte importantă a poziționării legăturilor text publicitare în motoarele globale de căutare pe Internet, rețelele locale bulgare și rețelele / mediile sociale, ar trebui să fie realizată prin adresa web a produsului. Atenția trebuie adresată următoarelor motoare de căutare pe Internet:

GOOGLE - cel mai mare motor de căutare din lume. În Bulgaria, Anglia, Germania și România, capacitatea sa de utilizare este de 100% din utilizatorii de Internet. Nu există nici un alt analog local care să se poată apropia de 1/3 din utilitatea motorului de căutare global. Orice nevoie de a satisface un fel de informații ajunge la ea. Acest lucru face ca alte analogii de motoare de căutare să nu fie suficient de eficiente ca acoperire a publicului online în aceste țări.

EASYADS - cea mai populară rețea locală din Bulgaria, care este o platformă bazată pe web pentru gestionarea și raportarea campaniilor de publicitate online pe o rețea de site-uri "click - through" care permite în același timp achiziționarea publicității online pe un număr mare de site-uri web din Bulgaria. Platforma este o tehnologie complexă, dezvoltată în conformitate cu standardele moderne și realizând o optimizare precisă a anunțurilor afișate. Este o modalitate excelentă de a direcționa trafic spre un anumit site. Rețeaua EasyAds are peste 250 de site-uri, oferă peste 1 miliard de anunțuri pe lună și are o acoperire de peste 95% a publicului de internet din Bulgaria. Prezența anunțurilor este furnizată prin legături text, precum și prin formate standard, bannere standard care se rotesc aleatoriu pe toate site-urile care intră în rețeaua locală până la atingerea clicurilor solicitate.

Materiale publicitare tipărite

Este recomandabil să se publice materiale publicitare destinate turiștilor locali, turiștilor de croazieră, turiștilor de biciclete etc., în care conceptul general vizează provocarea intereselor lor și furnizarea de informații care le pot "inspira" ca să facă călătoria turistică. La momentul elaborării acestei strategii nu este prevăzută planificarea unor activități promoționale specifice, dar este recomandabil să se dezvolte, să se publice și să se distribuie acolo unde este posibil. O atenție deosebită ar trebui acordată etapei pregătitoare a creării materialelor publicitare tipărite - furnizarea de fotografii artistice concepute și animate tematic; dezvoltarea de texte în diferite limbi, în funcție de piețele țintă nu numai pentru a depăși limita limbii, ci și pentru a sublinia respectul pentru turiștii respectivi. Forma bună este

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

materiale tipărite bilingve - în limba țării de vizitat și limba turistică. Acest lucru facilitează comunicarea în timpul călătoriei.

În cazul parteneriatelor durabile stabilite, posibilitățile de publicitate tipărită pot fi solicitate în cataloage de informații, cărți de referință profesionale; calendare pentru transport; programe de evenimente culturale.

Publicitate outdoor

Publicitatea la exterior este foarte importantă pentru interpretarea mesajului rutei - patrimoniul antropic și natural, precum și pentru direcționarea fluxului turistic. Prin aceasta, elementele vizuale ale mărcii pot fi realizate cu succes.

Formele posibile de publicitate outdoor sunt:

- Panouri publicitare, semne, mobilier urban (stații de autobuz, banci etc.)
- Publicitatea pe vehicule de transport public;
- Publicitate ”Live” - organizarea de acțiuni sau evenimente sau demonstrații / flashmob-uri în locuri pline de viață pe piețele generatoare;
- Expoziții în aer liber (în special în timpul lunilor de vară în locuri aglomerate în centrele orașelor etc.)

Pe termen scurt, publicitatea în aer liber a produsului turistic este aplicabilă în principal pe piața internă a regiunii (România, Bulgaria).

Participarea la târguri internaționale de turism

Pentru a promova rutele turistice, este necesar să o prezentăm la evenimente și târguri internaționale.

Oportunitatea de a participa este prin:

- standuri reprezentative naționale;
- Standuri de informații.

Cea mai realistă pe termen scurt este organizarea participării la TTR - București (România); Holiday & SPA Expo, Sofia; Turismul Cultural - Veliko Tarnovo, Weekend Tourism - Ruse (Bulgaria).

Suveniri publicitare

Suvenirurile ar putea fi folosite într-o varietate de moduri, scopul lor principal fiind acela de a provoca un răspuns emoțional pozitiv la produs de către destinatari. Principalul lor avantaj este că acestea sunt păstrate de către destinatari, adică. sunt un mediu durabil al unui element creativ sau de formare a imaginii. Cele trei tipuri principale de suveniri care se recomandă a fi făcute sunt:

- Cognitiv. Scopul lor este de a asocia produsul regional cu una dintre caracteristicile remarcabile - elemente ale patrimoniului arheologic, imagini ale obiectelor, simboluri ale patrimoniului natural și antropic etc.
- Standard - magneți, lanțuri de chei, cupe, insigne etc. care satisfac interesul colecționarilor pentru turiști și se numără printre cele mai cumpărate în timpul vizitelor turistice;

Distribuția suvenirurilor în funcție de valoarea și circulația lor este potrivită pentru târgurile turistice, în timpul evenimentelor ca un cadou în diverse ocazii, precum și în comunicarea ulterioară cu oaspeții după plecarea lor.

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

Pentru a atinge obiectivele strategiei de publicitate, este necesar să se planifice activități care vizează: organizarea și desfășurarea de campanii de publicitate/informare/motivare; aplicarea tehnicilor de publicitate inovatoare; organizarea de excursii demonstrative, promoționale și de explorare pentru reprezentanții părților interesate. Este importantă participarea la târguri și expoziții internaționale de turism, precum și în forumuri specializate de turism și culturale la nivel național, regional și internațional.

Strategia de comunicare

În primul rând, procesul de comunicare este definit ca "împărtășirea cunoștințelor despre patrimoniu" - o expresie a responsabilității europene comune pentru păstrarea acesteia pentru generațiile viitoare. Se afirmă că pe o piață globalizată persoana obișnuită simte sensibil nevoia de a descoperi, de a se atinge și să încerce să ajungă la rădăcinile sale, precum și să descopere deliberat mediul cultural vital al celorlalți.

Aceasta nu este o dorință unică de a acumula cunoștințe de fapt, ci de a atinge identitatea unică a oamenilor, ca agenți de comunicare și valori culturale, reflectând în diferite grade propria lor istorie și moștenire. Ca subiect de comunicare, patrimoniul, la rândul său, materializează un dialog mai deschis și mai bogat și o cooperare culturală transfrontalieră mai intensă prin interacțiune.

În al doilea rând, comunicarea are loc prin intermediul canalelor de distribuție a produsului turistic. Alegerea corectă a canalelor de distribuție asigură faptul că produsul este poziționat cu succes pe piața turistică. Distribuirea produselor ar trebui să contribuie la recunoașterea și validarea acesteia la nivel național, regional și internațional. Prin urmare, comunicarea este planificată să fie realizată prin două tipuri principale de canale de comunicare: informare și distribuție.

Cerințele pentru implementarea cu succes a strategiei de comunicare sunt:

- Informațiile utilizate de diferitele părți interesate trebuie să țină seama de credibilitatea datelor despre locurile incluse în traseu;
- prezența regulată în spațiul on-line (site-uri, rețele sociale etc.);
- Stabilirea de parteneriate eficiente cu organizațiile din domeniul turismului, a operatorilor de turism, a centrelor de informare turistică, a unităților de cercetare etc., care au potențialul de a implementa măsurile de comunicare.

Diseminarea este o componentă importantă a strategiei de marketing și include activități specifice, scopul final al căruia este de a crea în mod selectiv rețele de vânzări care să ofere cele mai bune condiții direct sau prin intermediul intermediarilor.

Măsurile propuse pentru facilitarea distribuției produsului turistic includ crearea infrastructurii necesare în scopuri de comunicare; crearea de parteneriate cu agențiile de turism și cu operatorii turistici care sosesc și, pe de altă parte, stimularea turismului individual prin introducerea unui abonament / permis de intrare.

Principiile de comunicare

Strategia de comunicare va fi implementată în conformitate cu următoarele principii de bază:

- Egalitatea - asigurarea accesului egal la informații pentru toate părțile interesate și pentru toate tipurile de turiști.

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificarea a patrimoniului natural și cultural - Constanța

- Timpul util - planificarea și implementarea în vederea satisfacerii în timp util a nevoilor identificate ale grupurilor țintă.
- Adaptabilitatea - ținând seama de particularitățile atât grupurilor țintă, cât și de situația specifică în care sunt implementate.
- Parteneriat - dialog deschis și interacțiune cu toate părțile interesate.

Instrumente de comunicare

Alegerea instrumentelor și activităților de comunicare în implementarea strategiei de comunicare este în concordanță cu:

- specificitatea mesajului sau a mesajelor;
- caracteristicile grupului țintă sau subsetului de turiști - destinatarul mesajului – ca dimensiune, canale de comunicare pentru atingerea acestuia;
- posibile activități și forme de comunicare;
- atunci când se comunică mesaje care afectează o serie de grupuri țintă și subgrupuri diferite, va fi utilizat un mix de comunicare integrat, care să asigure eficiența comunicării atât ca activități și forme, cât și ca canale.

De aceea comunicarea este planificată să fie realizată prin două tipuri principale de canale de comunicare: informare și distribuție.

Canale de comunicare informațională

Internet

On-line este cel mai eficient canal de comunicare atât în planificarea vizitelor organizate cât și individuale, cu sau fără asistența unui tour operator / agent de turism, precum și în alegerea unei destinații turistice.

Pagina web și aplicația mobilă dezvoltată în cadrul proiectului ar trebui utilizate în mod regulat ca un canal eficient de comunicare prin menținerea unor informații actualizate privind dezvoltarea siturilor, despre evenimentele viitoare din calendarul cultural comun etc.

Informarea prin intermediul site-ului web este complementară celei pe canalele de social media, care cuprind:

Twitter – se utilizează pentru transmiterea unui mesaj de maxim 140 de caractere, ce poate face referire la evenimente culturale, noi exponate adăugate colecțiilor existente, proiecte implementate, schimbări în programul de vizitare etc. Se recomandă însoțirea mesajului de către un link către o pagină web, în care să se ofere mai multe detalii despre subiectul mesajului, sub forma conținutului scris sau grafic.

Facebook – este platforma de social media numărul 1 în lume, având peste un miliard de membri. Deși Facebook a fost creată inițial cu scopul de a le oferi oamenilor un canal de socializare, cu timpul au fost adăugate multe funcții pentru a încuraja promovarea în egală măsură a produselor/serviciilor, întreprinderilor/organizațiilor și chiar a destinațiilor turistice. Facebook pune la dispoziție instrumente specifice de marketing, precum Facebook marketing, Facebook advertising, Facebook business, Facebook studio și Facebook studio edge. De asemenea, Facebook permite acordarea de către utilizatori a unor note, în funcție de satisfacția rezultată urmare a experienței de vizitare. Acest lucru permite operatorilor de turism, dar și organizațiilor de managementul destinațiilor crearea unei imagini asupra măsurii în care produsul turistic este atractiv și satisface nevoile grupului țintă.

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificarea a patrimoniului natural și cultural - Constanța

YouTube – reprezintă o oportunitate excelentă pentru a crește vizibilitatea produsului turistic produsului, prin publicarea de materiale video promoționale sau chiar a unor documentare. Este un instrument foarte bun de advertising gratuit, care are potențialul de a atrage un număr mare de utilizatori ai internetului într-un interval de timp relativ scurt.

Bloguri de călătorie care au un impact din ce în ce mai mare asupra consumului de servicii turistice. Prin relatarea propriilor experiențe de călătorie, bloggerii comunică cu potențialii consumatori de turism și patrimoniu într-un mod empatic, personal și credibil. Ei creează o relație de încredere cu turiștii, la care agențiile de publicitate nu au acces în contextul asocierii lor cu mediul corporatist, concentrat mai degrabă pe profit decât pe crearea de valoare socială.

Media

Televiziune și radio. Utilizarea mijloacelor electronice este eficientă prin difuzarea spoturilor publicitare sau prin prezentarea produsului în emisiuni tematice.

Ediții tipărite (specializate). Printre numeroasele medii de tipărite de vârf existente se numără revista ”National Geographic” și revista „Traveller Magazin”.

Revista ”National Geographic Traveler” oferă o varietate de informații pentru cititorii care călătoresc și este sursa preferată de informații despre subiecte turistice printre potențialii turiști. **”Traveler Magazine”** este o ediție specializată care prezintă cele mai interesante destinații turistice din întreaga lume: de la țărmurile Marii Britanii și Europei până la Orientul Îndepărtat, climatul exotic al Asiei.

În această etapă, utilizarea mijloacelor media nu este furnizată datorită valorii ridicate a utilizării acestui tip de canal de comunicare, dar unde este posibil și disponibilă finanțarea, este bine să fie planificată implicarea în implementarea campaniilor de informare și promovare.

Organizații educaționale

Punerea tinerilor în centrul strategiei de marketing, ca canal de comunicare netraditional, pot fi folosite instituțiile de învățământ secundar și superior, organizațiile neguvernamentale care se concentrează pe educația privind protecția mediului și a patrimoniul cultural - istoric, al căror grup țintă sunt elevii și studenții. Aceasta va facilita comunicarea mesajelor diferitelor campanii de informare, precum și atingerea mai rapidă a grupurilor țintă.

Canale de comunicare de distribuire

Tour operatori și agenți de turism

Operatorii de turism, agenții de turism, agențiile de turism, ghidurile turistice etc. au o influență puternică pe piața turistică. Interesul operatorilor de turism vizează extinderea posibilităților de a crea pachete competitive oferind atât informații privind resursele și serviciile individuale, cât și promovarea zonei turistice; extinderea cercului potențialilor utilizatori ai pachetelor turistice prin promovarea oportunităților turistice, respectiv provocând interesul pentru călătoria în regiune.

Agenții de turism, cu rolul lor de intermediari, își pot satisface nevoile atât din punct de vedere al informațiilor, respectiv o gamă mai largă de servicii (cazare, servicii

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

suplimentare) și pachete din regiune, atât pe baza publicității pentru produsul turistic să dispună de un cerc extins de utilizatori motivați de călătorie. O atenție deosebită ar trebui acordată operatorilor de croazieră. Utilizarea lor ca canal de distribuție este importantă pentru poziționarea și dezvoltarea cu succes a rutelor din nișele stabilite de ei, iar oferirea produsului va accelera intrarea pe piața turistică. Prin urmare, este deosebit de important să se promoveze produsul turistic reprezentanților activității turistice la nivel național, regional și internațional și să se facă o comunicare regulată cu aceștia.

Centrele de informare turistică

Centrele de informare turistică din regiunea transfrontalieră sunt conectate la o rețea națională și au funcția de servicii de informare pentru turiști. Este important să se stabilească un parteneriat cu aceștia pentru a genera beneficii pe termen lung atât din punct de vedere al imaginii produsului turistic (printr-o promovare comună care să asigure coerența valorilor care definesc imaginea), cât și în explorarea satisfacției turiștilor.

În partea bulgară a regiunii transfrontaliere există o bună dotare cu centrele de informare turistică. Pentru a realiza o campanie de comunicare eficientă este importantă furnizarea cu informații despre traseu pentru a atrage turiști. Este necesar informații despre traseu și obiectele să fie furnizate reprezentanților mediului de afaceri, operatorilor de turism, organizațiilor neguvernamentale, pentru a fi folosite în activitatea lor.

Este necesar să se creeze o infrastructură de informare pentru a promova obiectele incluse în traseu (semne, panouri publicitare, marcaje indicative etc.), precum și asigurarea de puncte de informare pentru furnizarea de informații.

Cea mai importantă atenție este dezvoltarea de canale de distribuție a produselor, utilizând capacitățile de distribuție pentru a disemina informațiile despre trasee prin integrarea acestora în oferta operatorilor de turism și de croazieră.

Crearea de parteneriate pentru punerea în aplicare a inițiativelor / proiectelor comune care vizează educația, protejarea patrimoniului cultural, stimularea economică poate contribui la comunicarea produsului publicului intern și extern. În colaborarea cu părțile interesate, este important să se organizeze evenimente de dezbatere (mese rotunde, focus-grupuri etc.) pentru dezvoltarea rutelor.

Cooperarea părților interesate ca factor de creștere a competitivității

Vizibilitate sporită și recunoașterea pieței. Este dovedită conexiunea între sfera teritorială a destinației și distanța pe care o are piața generatoare, adică unificarea municipalităților într-o destinație comună este o condiție prealabilă pentru vizibilitatea și recunoașterea acestora pe piața internațională, respectiv pentru atragerea mai multor turiști din aceasta;

Adiționalitatea în oferta turistică. În afară de oferta generală, fiecare municipalitate are o anumită specificitate (sau o resursă specifică) care ar putea completa și diversifica produsul turistic comun. Prin fuziune, fiecare municipalitate utilizează un anumit flux turistic generat de celelalte municipalități și, în același timp, oferă oaspeților săi o experiență mai completă prin includerea serviciilor / atracțiilor / resurselor din alte municipalități.

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

Produsul turistic comun și punerea în aplicare a marketingului regional și a publicității extinde posibilitățile de dezvoltare a turismului pe întreg teritoriul, cum ar fi:

- îmbogățească oferta în regiune cu noi oportunități;
- crearea condițiilor bune pentru extinderea și dezvoltarea turismului și a beneficiilor turismului.

Municipalitățile din regiune au un grad diferit de pregătire pentru dezvoltarea produsului turistic:

- **Diferențele în infrastructura turistică.** Există diverse probleme de dezvoltare a turismului, legate de resursele turistice și gradul de utilizare a acestora, deficiențe și particularități din sectorul hotelier și din sectorul turismului, un loc de turism în economiile municipale și o prioritate ca alternativă pentru dezvoltarea viitoare, și așa mai departe. O viziune comună pentru construirea unui produs turistic poate permite soluții comune în ceea ce privește infrastructura, expunerea și valorificarea resurselor, marketingul, resursele umane.

- **Diferențe în produsul turistic oferit.** Municipalitățile generează o cerere total diferită și utilizează resursele în mod diferit. Dar în domeniul turismului cultural pot dezvolta produsul turistic comun creat, care să fie combinat cu resursele pentru tururile culturale-cognitive ocolitoare, agrement de familie în natură, mersul pe jos, ciclism, croaziere și turism de evenimente.

- **Gradul de recunoaștere și diferitele grupuri țintă.** Municipalitățile demonstrează un nivel de recunoaștere diferit pe piața bulgară, în ciuda anumitor caracteristici individuale, produsele lor sunt orientate în diferite segmente. În ansamblu, poziționarea produsului pe ruta turistică dezvoltată este atracția unui număr mai mare de turiști străini.

7.3. Estimări bugetare pentru implementarea măsurilor

A) Constanța

B) Dobrich

În implementarea obiectivelor proiectului, au fost identificate un set de minim 20 obiective naturale și un set de minim 20 obiective antropice. Au fost propuse trei trasee turistice continuând cele mai semnificative obiective dintre cele identificate (**Ruta 1-Drumul pasarilor și al lacurilor din Dobrogea**, **Ruta 2 - Fenomenele stâncoase și cetățile din Dobrogea**, **Ruta 3 Comorile verzi ale Dobrogei**). De asemenea, a fost elaborată prezenta *Strategie pentru valorizarea patrimoniului natural și cultural al regiunii transfrontaliere Dobrich-Constanța*.

Una dintre cerințele proiectului este aceea de a identifica și evalua, în măsura posibilităților, nevoile de sustenabilitate și dezvoltare ale obiectivelor identificate, de a estima sumele necesare unor astfel de acțiuni precum și potențiale surse de finanțare.

În acest sens, în *Fișa obiectivului*, pentru fiecare dintre acestea, au fost identificate, analizate și propuse soluții de sustenabilitate, accesibilitate și/sau publicitate conform dialogului purtat cu responsabilii/expertii fiecărui obiectiv, acolo unde am avut posibilitatea și, de asemenea, au fost efectuate propriile estimări de către experții cooptați în proiect.

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

Situația centralizatoare a acestor sume este prezentată în tabel

Estimări ale nevoii de finanțare a obiectivelor naturale și antropice analizate în proiect:

Nr. Crt.	Categoriile de obiective	Categoriile de cheltuieli pe destinații	Valoare estimată (euro)		Propuneri finanțare pe surse
			Min.	Max.	
1	Obiective naturale	Continuarea cercetării științifice a ariei, pentru cunoașterea și protejarea patrimoniului și elaborarea de măsuri de punere în valoare turistică Elaborarea și aplicarea în teren a unor materiale vizuale de prezentare a ariei (hărți, panouri etc.): denumire, caracteristici, legislație, reguli și restricții, amenzi etc.	25.000	104.000	bugete naționale (Min. Mediului, Min. Culturii etc.) Bugete administrație locală; fonduri europene sponsorizări
		Îmbunătățirea accesibilității (eventual un plan de amenajare turistică) în concordanță cu nevoia de protejare a mediului, care să cuprindă: drumuri de acces din materiale prietenoase cu mediul; locuri speciale de observare a ariei și a păsărilor de către turiști; spații de uz turistic, gen camping, la marginea zonei protejate, zone de pescuit sportiv.	111.000	345.000	
2	Obiective antropice	Continuarea cercetării științifice a ariei, pentru cunoașterea și protejarea patrimoniului și elaborarea de măsuri de punere în valoare turistică Elaborarea și aplicarea în teren a unor materiale vizuale de prezentare a ariei (hărți, panouri etc.): denumire, caracteristici, legislație, reguli și restricții, amenzi etc.	1.043.000	3.123.000	bugete naționale (Min. Mediului, Min. Culturii etc.) Bugete administrație locală; fonduri europene sponsorizări
		Îmbunătățirea accesibilității (eventual un plan de amenajare turistică) în concordanță cu nevoia de protejare a mediului, care să cuprindă: drumuri de acces din materiale prietenoase cu mediul; locuri speciale de observare a ariei și a păsărilor de către turiști; spații de uz turistic, gen camping, la marginea zonei protejate, zone de pescuit sportiv.	47.000	135.000	

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

Atât în România cât și în Bulgaria alocațiile bugetare destinate susținerii obiectivelor naturale sau culturale este marginală. Prioritățile publice sunt de altă natură, economiile celor două state sunt în dezvoltare, nevoile presante sunt în domenii precum sănătatea, educația, infrastructura. Plecând de la această paradigmă opinăm că soluția de a include în circuitul turistic a acestor obiective poate constitui șansa de care au nevoie pentru a obține mai multă vizibilitate și în final finanțarea cel puțin parțială a nevoilor acestora.

În fond orice obiectiv de acest gen nu constituie în sine o valoare pentru societatea umană decât în măsura în care acesta este vizibil, accesibil, poate furniza emoții, trăiri, amintiri, istorie și orice altă forma de exprimare a socialului.

Sumele propuse nu constituie rezultatul unei analize economico-financiare dedicate, nu acesta este scopul proiectului. Sunt estimări de la care se poate pleca într-o viitoare analiza a necesarului pentru un anumit proiect sau grup de proiecte.

Ca și studiu de caz, pentru amenajarea unui drum de acces sau a unei parcuri spre exemplu, conform legislației în vigoare este necesară parcurgerea următoarelor etape:

- certificat de urbanism;
- autorizație de construcție;
 - autorizații de mediu;
 - utilități;
 - descărcare arheologică;
 - utilități;
 - autorizație de la Ministerul culturii pentru monumente;
 - etc
- studiu de fezabilitate;
- proiectare;
- execuție;
- recepție;
- punere în funcțiune.

Etapele prezentate sunt doar orientative pentru a ne face o imagine cu privire la complexitatea demersului. Asta nu înseamnă că nu trebuie să fim proactivi și să inițiem astfel de proiecte.

Nu putem să încheiem acest capitol fără a face trimitere la realitățile anului 2020 în România, Bulgaria și la nivel mondial. Efectele economice ale pandemiei care afectează întreg mapamondul se vor vedea cu acuitate în anii ce vin. Austeritatea va lovi și societățile noastre și inevitabil sau îndeosebi domenii precum cultura și protejarea naturii.

Piramida trebuintelor a lui Maslow este un instrument demonstrat social cu privire la modul în care indivizii dar și societatea își alcătuiesc prioritățile când e vorba de resurse. Evident ca prioritate vor avea în acest context nevoile existențiale primare ale societății (hrana, adăpost, securitate, locuri de muncă).

Din această perspectivă poate ar fi bine să înțelegem ca ceea ce s-a realizat până în prezent în domeniul patrimoniului cultural și istoric național și universal trebuie păstrat, conservat și transmis mai departe, chiar dacă o vreme nu vor fi resurse suficiente pentru dezvoltare.

„A joint opened window to the universe mysteries”

Strategie comună pentru valorificare a patrimoniului natural și cultural - Constanța

CONCLUZIE

Potrivit Organizației Mondiale a Turismului, așteptările se referă la o creștere medie anuală a călătoriilor internaționale în turism cu 3,3% până în 2030. Prognozele vizează creșterea interesului călătorilor către destinații mai puțin cunoscute din Europa de Est.

În cazul lucrărilor intensive de implementare a strategiei actuale privind Valorizarea patrimoniului natural și cultural al regiunii Dobrich-Constanta, există o șansă reală pentru toate părțile interesate de a profita de aceste tendințe pentru a atrage mai mulți turiști. Se poate aștepta o creștere semnificativă de excursii turistice în regiune.

Cu imaginea dinamică a piețelor de vârf, regiunea Dobrich-Constanta are potențialul de a se bucura de un loc constant prin atragerea de noi turiști din țări, spre care se îndreaptă atenția poziționării regiunii ca destinație turistică. O posibilitate reală pentru asta este absorbția eficientă și durabilă a potențialului turistic, crearea unui produs turistic specific și recunoscut.

Implementarea strategiei poate fi factor pentru rezolvarea problemelor reale și potențiale ale teritoriului, îmbunătățirea bunăstării și calității vieții regiunii, calitatea, confortul și accesibilitatea serviciilor publice.

Strategia asigură, de asemenea, crearea condițiilor pentru satisfacerea nevoilor culturale ale populației și a nevoii de recreere activă și cognitivă, dezvoltarea turismului și a activităților conexe.

Dezvoltarea turismului științific propus prin implementarea proiectului european se poate realiza printr-o modernizare progresivă, îmbinând astfel elementele tehnologie moderne în toate obiectivele analizate. Posibilitatea efectuării de observații astronomice în zonele mai puțin poluate luminos, prezentarea obiectivelor culturale în contextul tehnologiei actuale pot constitui un nou punct de atractivitate și o alternativă de petrecere a timpului liber pe teritoriul regiunii Constanța - Dobrich.

BIBLIOGRAFIE

1. *Cohesion Policy Support for Local Development: best practices and and future policy options*, DG Regio, CCI n. 2009.CE.16.0.AT.081, Final Report
2. *Toyama Proposal on Heritage and Sustainable Development*, 40th Anniversary of the World Heritage Convention, UNESCO World Heritage
3. Teodoreanu Elena, Dacos-Swoboda Mariana, Voiculescu Camelia, Enache L., *Bioclima stațiunilor balneoclimatice din România*, Ed. Sport – Turism, București, 1984
4. Pricăjan A., *Ape minerale și termale din România*, Ed. Tehnică, București, 1972
5. Teodoreanu Elena, Dacos-Swoboda Mariana, Voiculescu Camelia, Enache L., *Bioclima stațiunilor balneoclimatice din România*, Ed. Sport – Turism, București, 1984
6. The Florida-Caribbean Cruise Association, 2018
7. Titus Cergău și Emanoli Papazisu, în “Legende Dobrogene”
8. Analele Dobrogei 1935, “De la bătrânii dobrogeni”, culegeri de Titus Cergău
9. Plan de management ROSCI0073 “Dunele marine de la Agigea”, 2011
10. Strategia jud. Constanta
11. Ariadna Breier, în „Lacurile de pe litoralul românesc al Mării Negre”GORAPOLIS, *Strategia de dezvoltare și promovare a turismului în municipiul Constanța*, 2018
12. Titus Cergău și Emanoli Papazisu, în “Legende Dobrogene”

<https://domeniileostrov.ro/>

<http://www.clostdescolombes.eu/>

<http://cramarasova.ro/>

<http://www.cramadarie.ro/index.php>

<http://cniptmurfatlar.ro/restaurante/>

<https://cramagabai.ro/>

<https://www.cramaviisoara.ro/>

<https://cramahistria.ro/>

<https://audiotravelguide.ro/peretii-calcarosi-de-la-petrosani-petrosani/>

<http://mangalia.ro/index.php/2012/10/28/cetatea-callatis-locuri-ce-pot-fi-vizitate/>

<https://hotelnewbelvedere.ro/mangalia/>

<http://primaria-adamclisi.ro/istoric.html>

<http://primaria-adamclisi.ro/istoric.html>

<http://www.minac.ro/cetatea-elenistica-de-la-albesti.html>

<http://www.harsova.ro/cetatea-carsium/>
<https://www.replicaonline.ro/palaz-incepe-restaurarea-cetatii-capidava-371633/>
<https://ro.wikipedia.org/wiki/Axiopolis>
<https://audiotravelguide.ro/cetatea-bizantina-vicina-insula-pacuiul-lui-soare/>
<http://www.minac.ro/cetatea-ulmetum.html>
<http://www.minac.ro/santiere-arheologice.html>
<https://www.pantelimonct.ro/comuna/traditii-si-obiceiuri/>

<http://www.murfatlarorasul.ro/attractie/ansamblu-rupestru-murfatlar>
<http://www.primaria-constantina.ro/docs/default-source/documente-pwpmc/de-interes-public---legea-52-2003/transparen%C8%9B%C4%83-Decizional%C4%83/regulament-de-acces-%C3%AEn-zona-peninsular%C4%83-a-municipiului-constan%C8%9Ba.pdf?sfvrsn=2>
<http://www.merglamare.ro/ghid-arhitectura>
<http://www.merglamare.ro/ghid-arhitectura>
<https://audiotravelguide.ro/palatul-arhiepiscopiei-constantina/>
<https://audiotravelguide.ro/conacul-mihail-kogalniceanu-murfatlar/>

<http://ghidulmuzeelor.cimec.ro/id.asp?k=243&-Moscheea-Carol-I-CONSTANTA>
https://ro.wikipedia.org/wiki/Geamia_Hunkiar
https://ro.wikipedia.org/wiki/Biserica_Sf._Nicolae_din_Constan%C8%9Ba
https://ro.wikipedia.org/wiki/Biserica_%E2%80%9ESchimbarea_Ia_fa%C8%9B%C4%83%E2%80%9D_din_Constan%C8%9Ba
https://ro.wikipedia.org/wiki/Biserica_armeneasc%C4%83_din_Constan%C8%9Ba
<https://www.vacanța.ro/lucruri-de-v%C4%83zut/moscheea-esmahan-sultan-mangalia/94>
<https://www.experttravel.ro/individual/Costinesti-807191-7697/Complex+Balnear+Sf.+Elena+de+la+Mare-247743>
<https://www.crestinortodox.ro/manastiri/manastirea-inaltarea-domnului-mircea-voda-117466.html>
<https://www.crestinortodox.ro/manastiri/manastirea-sfintilor-romani-poarta-alba-117471.html>
<https://www.crestinortodox.ro/manastiri/manastirea-histria-117465.html>
<https://www.crestinortodox.ro/manastiri/manastirea-adamclisi-117456.html>
<https://www.crestinortodox.ro/manastiri/manastirea-basarabi-117459.html>

<https://audiotravelguide.ro/biserica-sf-constantin-si-elena-harsova/>
<https://www.i-tour.ro/biserica-ingropata-comuna-istria-dobrogea/>

<http://www.delfinariu.ro>

<http://ghidulmuzeelor.cimec.ro/id.asp?k=231>

<https://www.vacanța.ro/lucruri-de-v%C4%83zut/muzeul-marinei-mangalia/287>

<http://ghidulmuzeelor.cimec.ro/id.asp?k=246>

<http://ghidulmuzeelor.cimec.ro/id.asp?k=225&-Complexul-Muzeal-Histria-ISTRIA-Constanta>

<http://ghidulmuzeelor.cimec.ro/id.asp?k=1660&-Muzeul-Axiopolis-CERNAVODA-Constanta>

<http://ghidulmuzeelor.cimec.ro/id.asp?k=1635&-Muzeul-Carsium-HARSOVA-Constanta>

<http://ghidulmuzeelor.cimec.ro/id.asp?k=229&-Muzeul-de-Arta-Lucian-Grigorescu-MEDGIDIA-Constanta>

<https://muzeuldeartaconstant.ro/muzeul-topalu.html>

<http://www.murfatlarorasul.ro/atracție/muzeul-viei-i-al-vinului>

<http://ghidulmuzeelor.cimec.ro/id.asp?k=1828&-Casa-tatareasca-%E2%80%9DZulfie-Totay%E2%80%9D-din-cadrul-Fundatiei-Insanlik-Omenia-COBADIN-Constanta>

<http://ghidulmuzeelor.cimec.ro/id.asp?k=1869&-Punct-muzeal-al-Uniunii-Democrate-a-Tatarilor-Turco-musulmani-din-Romania-CONSTANTA>

<http://ghidulmuzeelor.cimec.ro/id.asp?k=1878&-Muzeul-etnografic-al-aromanilor-Gheorghe-Celea-MIHAIL-KOGALNICEANU-Constanta>

<http://ghidulmuzeelor.cimec.ro/id.asp?k=1779&-Colectia-muzeala-a-Manastiri-Ortodoxe-Dervent-GALITA-Constanta>

<http://www.sfanta-maria.ro/>

<https://www.statiuneatechirghiol.ro/gradina-botanica-techirghiol/>

https://ro.wikipedia.org/wiki/Canalul_Poarta_Al%C4%83-Midia_N%C4%83vodari

<https://audiotravelguide.ro/gara-maritima-constant-constant/>

<https://www.ziuaconstant.ro/stiri/social/istoricul-sediilor-institutiilor-constantene-gara-maritima-cladire-monument-in-care-functioneaza-apm-498946.html>

<http://www.radioconstant.ro/2018/01/27/planuri-pentru-reabilitarea-farului-de-la-mangalia/>

Lackey, Joyner, Bricker, 2018; <https://www.cbi.eu/market-information/tourism/nature-tourism/nature-eco-tourism-europe>

http://bulgariatravel.org/data/doc/039_Chernomorie-ENG_4969.pdf

<https://peterlengyel.wordpress.com/2011/11/03/lacul-techirghiol/>

<https://discoverdobrogea.ro/gara-maritima-silozurile-lui-saligny-si-cuibul-reginei-cladirile-de-patrimoniu-din-portul-constanta/>

<http://blog.icar.ro/legendele-lacului-siutghiol-satul-cu-oameni-rai-insula-lui-ovidiu-dumnezeu-si-sfantul-petru/>

<http://wikimapia.org/12212370/ro/P%C4%83durea-Furnica-Dumbr%C4%83veni-P%C4%83durea-Mireselor>

<https://discoverdobrogea.ro/padurea-hagieni-oaza-de-verdeata-din-sudul-litoralului/>